

SALNAMELERDE KAYSERİ

Osmanlı ve Cumhuriyet Döneminin
Eski Harfli Yıllıklarında Kayseri

Hazırlayanlar

Uygur KOCABAŞOĞLU - Murat ULUĞTEKİN

KAYSERİ TİCARET ODASI YAYINLARI

SALNAMELERDE KAYSERİ

Osmanlı ve Cumhuriyet Döneminin
Eski Harfli Yıllıklarında Kayseri

Hazırlayanlar

Uygur KOCABAŞOĞLU / Murat ULUĞTEKİN

KAYSERİ

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	v
Sunuş.....	vii
Salname-i Vilayet-i Ankara.....	3
Salname, Sene 1289 (1872-73).....	15
Salname, 1290 (1873-74).....	27
Salname, Sene 1293 (1876).....	39
Salname, Sene 1295 (1878).....	51
Ankara Vilayet Salnamesi 1299 (1881-82).....	65
1300 (1882-83) Sene-i Hicriyesine Mahsus Ankara Vilayeti Salnamesi.....	85
Ankara Vilayetine Mahsus Salnamedir (1307 Sene-i Maliye) (1891-92).....	101
Ankara Vilayetine Mahsus Salnamedir.....	125
Ankara Vilayetine Mahsus Salnamedir 1318 (1900-01).....	151
Ankara Vilayetine Mahsus Salnamedir, 1320 (1902-03).....	183
Ankara Vilayeti Salname-i Resmisi.....	211
Salname-i Nezaret-i Maarif-i Umumiye 1316 (1898-99).....	245
Salname-i Nezaret-i Maarif-i Umumiye, 1317 (1899- 1900).....	249
Salname-i Nezaret-i Maarif-i Umumiye,1318 (1900-01).....	253
Salname-i Nezaret-i Maarif-i Umumiye,1319 (1901-02).....	257

Salname-i Nezaret-i Maarif-i Umumiye, 1321 (1903-04)	259
İlmiye Salnamesi, Birinci Defa, (İstanbul).....	261
Türk Ticaret Salnamesi, Birinci Sene, 340-341 (1924-25).....	263
1925-1926 Türkiye Cumhuriyeti Devlet Salnamesi.....	267
Türkiye Cumhuriyeti Devlet Salnamesi 1926-1927	271
Türkiye Cumhuriyeti Devlet Salnamesi: 1927-1928.....	285
Türkiye Salnamesi 1927, Birinci Sene.....	295
Türkiye Cumhuriyeti Malul Gaziler Büyük Ticaret Salnamesi.....	305
Sözlük.....	323

ÖNSÖZ

Osmanlı'da özel gazete ve dergilerin yanında devletin çıkardığı yayımlar da bir hayli fazladır.

Salnameler, devlet yayımlarından bir kısmını oluşturur.

İlki 1866-67 döneminde düzenlenen vilayet salnameleri şehirlerle ilgili bir çok bilgiyi ana hatlarıyla vermesi sebebiyle önemli tarihi kaynaklar arasında yer alırlar.

Salnamelerden Kayseri Sancağı ile ilgili bilgilerin derlendiği çalışmanın bir çok araştırmacıya yararlı olacağı inancındayız.

“Salnamelerde Kayseri”yi hazırlayan Uygur KOCABAŞOĞLU ve Murat ULUĞ-TEKİN'e teşekkür ederiz.

Mart 1998, Kayseri
Kayseri Ticaret Odası

SUNUŞ

Türkçe’de *yıllık* sözcüğü ile karşılanabilecek olan *salnameler* XIX. yüzyılın ortalarından itibaren kültür hayatımıza girmeye başlamıştır. *Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniye* adı altında yayımlanan ilk salname 1847 tarihlidir. Devlet teşkilatını, memurların adlarını, tayin olundukları tarihleri, rütbe ve nişanları ve kimi tarih ve coğrafya bilgilerini içeren ve kısaca *Devlet Salnameleri* olarak anılan bu salnameler 1918 yılına kadar düzenli bir şekilde yayımlanmış ve içerikleri de giderek zenginleşmiştir.

1864 ve izleyen yıllarda Osmanlı taşra teşkilatında yapılmaya başlanan reformlardan sonra *Vilayet Salnameleri’nin* yayımlanmaya başladığını görüyoruz. Vilayetleri yönetimsel bölünüşünü, memurların listelerini, yerel tarih ve coğrafya bilgilerini, ticaret, ekonomi, nüfus, okullar, kütüphaneler vb. bilgileri içeren vilayet salnamelerinin ilki ise 1866 tarihlidir. Bununla birlikte *Devlet Salnameleri’nde* görülen düzenlilik *Vilayet Salnameleri’nde* görülmez. Kimi vilayetlerin yalnızca bir kez salname yayımlamalarına karşılık kimi vilayetlerde otuzun üzerinde salname yayımlanmıştır.

Vilayet salnamelerinin yanı sıra kimi Nezaretler de (Bakanlıklar) salname yayımlamaya başlamışlar, bunları çeşitli kurumlar ve özel kişilerce yayımlanan salnameler izlemiştir. Devletin ve kimi resmi ya da özel kurumların ve kişilerin salname ya da yıllık yayımlama geleneği Cumhuriyet’ten sonra da devam etmiştir. Böylelikle bugün büyük bir çoğunluğu eski harflerle basılmış 700’ün üzerinde salname, nevsal, almanak ya da yıllık mevcuttur. Ne ki, araştırmacılar ve ilgililer için çok büyük bir değer taşıyan ve tarih kaynakları arasında önemli bir yer tutan, gerek vilayet salnamelerine, gerekse kurum ve kişilerce yayımlanmış olan salnamelere ulaşabilmek hiç de kolay değildir. Devlet salnamelerinin dışındaki salnamelerin, hiçbir kütüphanede eksiksiz bir koleksiyonu yoktur. Üstelik bu kaynakların 1928 yılına kadar yayımlanmış olanları eski harfli olduğundan bunlardan yararlanabilecek olanların sayısı da bir hayli sınırlıdır.

Bu çalışmada, anılan zengin kaynaktan Kayseri ile ilgili ve eski harflerle basılmış ve Ankara ve İstanbul kütüphanelerinde bulunabilmiş olanlar derlenmiş ve yeni

harflere çevrilmiştir. Bu çevriyazı işi yapılırken malzemenin derlenmesinde başvuru kaynaklar ile göz önünde bulundurulmuş ilkelere, dikkate alınan kıstaslar ve uyulan yazım kuralları hakkında kısaca bilgi vermek yararlı olacaktır.

1847 tarihinden itibaren düzenli olarak yayımlanan devlet salnamelerinde vilayetler ve özellikle de sancaklar (livalar) hakkındaki bilgiler sınırlıdır. Örneğin Kayseri için 1287 (1871) yılına kadar aktarılan bilgiler sancağın en büyük mülki idare amirinin adı, sancağa bağlı kaza ve nahiyeler. Sancakta konuşlanmış olan Hassa Ordusu Redif alay ve taburları ile gayri Müslim grupların dini önderlerinin ad ve görevleri gibi sınırlı bilgilerdir. Ayrıca bu tür bilgilerin aktarılmasında yıllar itibarıyla düzenlilik olmadığı için, çalışmada yalnızca Kayseri Livası'nda, anılan yirmi beş yıl boyunca, görev yapan idare amirlerinin yani kaymakamlarla mutasarrıfların adlarının bir tablo halinde verilmesiyle yetinilmiştir.

Çalışmanın temel kaynağı, Kayseri Sancağı'na ait bilgilerin içinde yer aldığı *Ankara Vilayet Salnameleri*'dir. *Ankara Vilayet Salnameleri*, eldeki bilgilere göre, Hicri 1288 (1871) ile 1325 (1907-1908) tarihleri arasında 13 kez yayımlanmıştır. Bunlardan 1291 (1874) Hicri senesine ait olan dışındaki 12 tanesi bulunmuş ve çevriyazısı yapılmıştır. *Ankara Vilayet Salnameleri*, Ankara merkez sancağı ile Bozok (Yozgat), Kırşehir ve Kayseri'ye ait verileri içermektedir. Söz konusu veriler, yıllar itibarıyla daha gelişkin ve kapsamlı bir nitelik kazandığı gibi, yönetim, tarih, coğrafya vb. belirli alanların dışına taşmış; ekonomik, sosyal ve kültürel hayata ilişkin bilgileri de artar oranda içerir bir görünüm kazanmıştır. Bununla birlikte, her tür istatistiki bilginin değerlendirilmesinde olduğu gibi bu verilerin değerlendirilmesinde de dikkatli olunması gerekmektedir. Bir kere bu veriler resmi niteliktedir. Olandan ziyade olması gerekeni yansıtmaya eğilimini bir ölçüde içinde barındırmaktadır. Ayrıca, yıldan yıla değişmesi kaçınılmaz olan kimi alanlara ilişkin verilerin, zaman zaman bir önceki salnameden aynen aktarıldığı görülmektedir. İkinci olarak, gerek verilerin derlenmesi, gerekse sunulması aşamasında yer yer yanlışlar yapıldığı gözlenmektedir. Kimi yanlışları düzeltmek olanağı da bugün için yoktur. Yapılabilecek tek şey bu salnamelerde sunulan bilgileri elden geldiğince başka bilgi kaynaklarıyla karşılaştırarak kullanmaktır. Ancak bütün bunlara karşın, dikkatten kaçmaması gereken gerçek, bu salnamelerde yer alan bilgilerin Kayseri'nin yönetsel, sosyal ve ekonomik tarihi açısından çok büyük bir değer taşıdığıdır. Günümüzde Kayseri ile ilgili olarak yapılan çalışmaların pek çoğunda bu ana

kaynaktan ya hiç ya da gerektiği gibi yararlanılmadığı dikkate alındığında bu gerçek daha da önem kazanmaktadır.

Çalışmada, Kayseri ile ilgili bilgiler içeren 1334 (1915-1916) tarihli *İlmiye Salnamesi* ile 1316-1321 (1898-1904) tarihleri arasında yayımlanan *Maarif Salnameleri'nden* derlenen bilgilere de yer verilmiştir.

Cumhuriyet Türkiye'sinde eski harflerle yayımlanmış resmi ya da özel salnamelerden ulaşılabilenler çalışmanın kronolojik düzeni içinde, yerlerini almıştır. Bunlar, 1925-1928 tarihleri arasında yayımlanan üç *Türkiye Cumhuriyeti Devlet Salnamesi* ile yine aynı tarihlerde yayımlanmış olan 1340-41 (1924-25) *Ticaret Salnamesi*, 1927 *Türkiye Salnamesi* ve 1928 *Türkiye Cumhuriyeti Malul Gaziler Büyük Ticaret Salnamesi'dir*. Vilayet salnameleri için yapılan değerlendirme *TC Devlet Salnameleri* için de geçerlidir. Cumhuriyet salnamelerinin Osmanlı salnamelerinden en belirgin farkı ekonomik ve ticari hayata ilişkin verilere daha fazla yer vermiş olmalarıdır. Öte yandan, kişi ya da kurumlarca hazırlanan Ticaret Salnameleri'nin başat özelliği ise ekonomik ve ticari hayatın her yönünü aynı ağırlıkta kapsamak gibi bir iddia taşımamalarıdır. Zira bu salnamelerde yer alan bilgilerin, kişi, firma ya da kuruluşların salnameyi hazırlayanlara sundukları bilgilerle sınırlı kaldığı anlaşılmaktadır. Örneğin 1928 tarihli *Büyük Ticaret Salnamesi'nde* Kayseri'de yalnızca bir tek kereste taciri (s.1337) ile yine bir tek kitle taciri (s.1351) bulunduğu belirtilmektedir ki bu durum söz konusu işlerle uğraşan herkesin bu istatistiğe girmemiş olabileceğini akla getirmektedir. Öte yandan yine anılan *Salname'de* Kayseri'de faaliyet gösteren tüm iş ve meslek erbabının otuz dokuz başlık altında toplandığı görülmektedir. Oysa Kayseri gibi büyük bir şehirde bu sayının daha fazla olması gerekir ve örneğin şehirde bir tek diş tabibinin bile bulunmaması düşünülemez. Yukarıda anılan kaynaklardaki bilgilerin yeni harflere çevrilmesinde sıkı sıkıya bağlı kalınan temel ilke, metinlerin olduğu gibi yeni yazıya aktarılması, dilde herhangi bir sadeleştirmeye gidilmemesidir. Ancak metnin anlaşılabilmesini sağlamak amacıyla çalışmanın sonuna bir sözlük eklenmiştir. Diğer taraftan yanlışlığı çok açık olarak belli olan, örneğin Kayseri'ye ait nüfus verilerini gösteren tablonun üzerine yanlışlıkla Kars yazılması gibi hataların düzeltilmesi dışındaki yanlışlar olduğu gibi bırakılmıştır. Bu tür yanlışların en sıkça görüneni merkez kaza ve kazaların nüfus sayılarının toplamları ile, verilen "yekün" tutarları arasındaki farklardır. Tarımsal ürün miktarlarının ve hayvan sayılarının toplamlarında da hatalar bulunmaktadır. Bu tür yanlışların tipik örneklerinden birisi de Erciyes Dağı'nın yüksekliğine ilişkin ortaya çıkan

farklılıklardır: Erciyes Dağı'nın yüksekliği, 1926-27 *Türkiye Cumhuriyeti Devlet Salnamesi*'ne göre 3,840 metre iken 1325 *Ankara Vilayet Salnamesi*'ne göre 4,000 metre, 1927 *Türkiye Salnamesi*'ne göre ise 4,500 metredir.

Sözcüklerin yazımında şu kurala uyulmuştur: Herhangi bir sözcük *Türkçe Sözlük*'te ya da *Ana Yazım Kılavuzu*'nda yer almışsa buralardaki yazım şekline bağlı kalınmış; yer almayan sözcükler için Ferit Devellioğlu'nun *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*'ındaki yazım şeklinden yararlanılmıştır. Dolayısıyla Türkçe özel adlarla bugün yaygın olarak kullanılan Arapça ya da Farsça kökenli sözcüklerin günümüzdeki okunuş ve yazılış şekilleri tercih edilmiştir. Başta Ermeni ve Rum adları olmak üzere özel adlarla yer adlarının eski harfli yazımında da, aynı salname içinde olduğu gibi değişik salnamelerde de farklılıklar ortaya çıktığı görülmektedir. Örneğin "Kirkor" sözcüğü birkaç değişik şekilde yazılmıştır. Bu tür farklı yazımlar çevriyazı yapılırken giderilmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte Türkçe, Rumca, Ermenice özel adlarda yapılmış olabilecek yanlışların anlayışla karşılanmasını dileriz.

Çalışmanın gerek malzemesinin derlenmesinde gerekse çevriyazının yapılması sırasında yardımlarını gördüğümüz ODTÜ Tarih Bölümü öğrencileri İpek Gencil, Ekin Karadede, Müfide Kuvvetli ve Aytül Tamer'e; bilgisayardaki tüm sorunlarımızı özveriyle çözen ilker Evrim Binbaş'a; kimi yıllara ilişkin *Ankara Vilayet Salnameleri*'nin fotokopilerini temin eden Ahmet Yüksel ve Kudret Emiroğlu'na; Kayseri ve kazalarının "mahalle" adlarının okunmasında yardımlarını gördüğümüz Ahmet Emin Güven'e; Ermenice adların okunmasında değerli yardımlarını esirgemeyen Nubar Özsimonyan'a; Siyasal Bilgiler Fakültesi Kütüphane Müdürü Sevinç Yıldırım'a; İstanbul Millet ve Atatürk Kütüphaneleri'nin, Sadberk Hanım Müzesi'nin ve Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi'nin değerli yönetici ve çalışanlarına içten teşekkürlerimizi sunarız.

Böyle bir çalışmanın yapılması ve yayınlanmasını sağlayan Kayseri Ticaret Odası'nın tutumu ise her türlü takdir ve övgünün üzerindedir.

Ankara, Şubat 1998

Uygur Kocabaşoğlu / Murat Uluğtekin

Osmanlı Devlet Salnamelerinde Kayseri: 1263-1287 (1847-1871)

Sene	Esami-i Liva	Taşrada Bulunan Memurin Zaptiye (Zabıta) Memurları ("263"272): Mülkiye Memurları (1273- 1284): Mutasarrıflar (1286-1287)
1263	Kayseri	Kaymakam: Kapıcıbaşı Mustafa Ağa
1265	Kayseri	Kaymakam: Kapıcıbaşı Ahmet Bey
1266	Kayseri	Kaymakam: Kapıcıbaşı Ahmet Bey
1267	Kayseri	Kaymakam: Kapıcıbaşı Abdülhalim Bey
1268	Kayseri	Kaymakam: Kapıcıbaşı Halim Bey
1269	Kayseri	Kaymakam: Mirimiran İsmail Paşa
1270	Kayseri	Kaymakam: İstabl-ı Amire payelilerden Akil Bey
1271	Kayseri	Kaymakam: İstabl-ı Amire payelilerden Akil Bey
1272	Kayseri	Kaymakam: Ahmet Turan Efendi
1273	Kayseri	Kaymakam: Hacegandan İskender Bey
1274	Kayseri	Kaymakam: Saliseden İzzet Bey
1276	Kayseri	Kaymakam: İstabl-ı Amire Payeli Emin Bey
1277	Kayseri	Kaymakam: İstabl-ı Amire Payelilerden Emin Bey
1278	Kayseri	Kaymakam: İstabl-ı Amire Payeli Emin Bey
1279	Kayseri	Kaymakamı: Ula sınıf-ı sanisinden Halil Bey
1280	Kayseri	Kaymakam: Mütamayız Abdülhamit Bey
1281	Kayseri	Kaymakam: Mütamayız Abdülhamit Bey
1282	Kayseri	Kaymakam: Mütamayız Abdülhamit Bey
1283	Kayseri	Kaymakam: Saniyeden Ahmet Şükrü Bey
1284	Kayseri	Kaymakam: Saniyeden Ahmet Şükrü Bey
1286	Kayseri	Mutasarrıf: Mütamayız Abdülhamit Bey
1287	Kayseri	Mutasarrıf: Mirimirandan Hilmi Paşa

SALNAME-İ VİLAYET-İ ANKARA

Defa 1, Sene 1288 (1871-72), s.55-98.

KAYSERİ SANCAĞI

Mutasarrıf: Emin Fehim Paşa, *Rumeli Beylerbeyi*

Naip: Halil Efendi, *Devriye Mevalisinden*

Müftü: Mesut Efendi

Muhasebeci: Hüsnü Efendi, *Salise*

Tahrirat Müdürü: Nazif Bey

Meclis-i İdare-i Liva

Reis: Mutasarrıf Paşa

Aza-yı Tabiiyye

Naip Efendi

Müftü Efendi

Muhasebeci Efendi

Tahrirat Müdürü

Rum Metropolitidi Efendi

Ermeni Murahhasası Lefya Efendi

Katolik Murahhasası Bogos Efendi

Aza-yı Müntahabe

Ömer Ağa

Mustafa Ağa

Kerope Ağa

Yorgaki Ağa

Kâtib-i Meclis: Nafiz Efendi

Meclis-i Temyiz-i Liva

Reis-i Evvel: Naip Efendi

Reis-i Sani: (metinde yok) Efendi

Mümeyyizan

Hacı Mustafa Efendi

Arif Ağa

Hacı Memiş Efendi

Tegodos Ağa

Tanil Ağa

Hacı Agop Ağa

Temyiz Kâtibi: Mehmet Efendi

Cinayet Kâtibi: Enver Efendi

Temyiz Kâtibi: Rıfkı Emin Efendi

Cinayet Kâtibi: Rıfkı Ali Efendi

Muhasebe-i Liva Kalemî

Refik-i Evvel: Sait Efendi

Refik-i Sani: Mustafa Efendi

Refik-i Salis: Osman Efendi

Mukayyit: Ata Efendi

Beytülmal Memuru: Lütfü Efendi

Sandık Emîni: Osman Ağa

Emlak Komisyonu

Reis: Mustafa Ağa

Başkâtip: Hüseyin Efendi

Aza

Hacı Mehmet Efendi

Hacı Karabet Ağa

Sava Ağa

Nihabet Ağa

Vukuat Kâtibi: Feyzullah Efendi

Tahsilat Kâtibi: Şevki Efendi

İstinat Kâtibi: Derviş Efendi

Mahkeme-i Ticaret

Reis: Zait Efendi

Aza-yı Daim

Zahit Efendi

Nuh Efendi

Atnaş Efendi

Toran Efendi

Aza- yı Muntahabe

Hacı Serkis Ağa

Toros Ağa

Yasil Ağa

Başkâtip: Arayel Efendi

İkinci Kâtip: Mehmet Efendi

Mukayyit: Salih Efendi

Tahrirat-ı Liva Kalemi

Refik-i Evvel- Ahmet Hamdi Efendi

Refik-i Sani: Osman Efendi

Refik-i Salis: Seyit Mehmet Efendi

Mukayyit: Kasım Efendi

Seyyar Bulunan Tahrirat Memurları

Muharrir-i evvel: Halil Efendi

Muharrir-i sani: Ahmet Efendi

Mukayyit: Adil Efendi

Diğeri: Mustafa Efendi

Muhammin: Mustafa Ağa

Diğeri: Agop Ağa

Messah: Mehmet Efendi

Diğeri: Abdülkadir Efendi

Meclis-i Beledi

Reis: Nazif Bey

Aza

Sait Efendi

Şaban Ağa

Nuh Efendi

Hacı Londi Ağa

Bedros Ağa

Kâtip: Hacı Hüseyin Efendi

Sandık Emini: Serkis Efendi

Memleket Tabibi: İstefan Efendi

Muaccelat ve Arazi Memurları

Muaccelat Müdürü: Raif Efendi, *Rabia*

Kâtibi: Hüseyin Efendi

Arazi Memuru: Şükrü Efendi

Katib-i Evvel: Emin Efendi

Katib-i Sani: Aptullah Efendi

Deavi Kalemi

Müdür: Ohannes Efendi

Başkâtip: Mehmet Efendi

İkinci Kâtip: Nazaret Efendi

Üçüncü Kâtip: Serkis Efendi

Mukayyit: Salih Efendi

Rüsumat Memurları

Müdür: Hakkı Efendi

Başkâtip: Halil Efendi

Katib-i sani: Ahmet Efendi

Mukayyit: Ahmet Efendi

Talas Memuru: Memiş Efendi

Germir Memuru: Mehmet Efendi

Zincidere Memuru: Faik Efendi

Nüfus Nazır ve Mukayyitleri

Nüfus Nazır: Mustafa Efendi

Mukayyid-i evvel: Süleyman Efendi

Mukayyid-i sani: Mehmet Efendi

Mukayyid-i salis: Ahmet Efendi

Hademe-i Mahkeme-i Şeriye

Başkâtip: Emin Efendi

Katib-i sani: Münip Efendi

Katib- i salis: Salim Efendi

Katib-i rabi: Abdülhalim Efendi

Mukayyit: Nuh Efendi

Diğeri: Hacı Hüseyin Efendi

Güherçile Fabrika-i Hümayunu Memurları

Güherçile Fabrikası Müdürü: İstefan Efendi

Kâtip: Mehmet Efendi

Esnaf Kethüdası: Memiş Ağa

Posta Müdürü: Hacı Bekir Efendi

Telgrafhane Memurları

Müdür: Rüştü Efendi

Muhabere Memuru: Refet Efendi

Muharrerat Musili: Hüseyin Ağa

Refiki: Ohannes Ağa

Çavuşan

Mehmet Ağa

Yusuf Ağa

Hurşit Ağa

Yusuf Ağa

Hasan Ağa

Mehmet Ağa

Menafi-i Umumiye Sandığı Vekilleri

Emin Efendi

Hacı Mehmet Efendi

Yorgaki Ağa

Hacı Neşet Ağa

Kâtip: İbrahim Efendi

DEVELİ KAZASI

Kaymakam: Hamdi Efendi

Naip: Mehmet Adil Efendi

Müftü: Hacı İbrahim Efendi

Mal Müdürü: Ahmet Efendi

Tahrirat Kâtibi: Ahmet Efendi

Sandık Emini: Ohannes Efendi

Kaza İdare Meclisi

Reis: Kaymakam Efendi

Aza

Vasil Efendi

Toros Efendi

Mehmet Ağa

İlya Ağa

Parsih Ağa

Kâtip: Mehmet Efendi

Deavi Meclisi

Reis: Naip Efendi

Aza: Hacı Mehmet Efendi

Aza- Hacı Mihail Ağa

Kâtip: Niyazi Efendi

Beledi Meclisi

Aza

Hacı İbrahim Ağa

Mehmet Ağa

Anastas Ağa

Hacı Melkon Ağa

Kâtip: Hüseyin Ağa

Sandık Emini: Ohannes Ağa

Menafi-i Umumiye Sandığı Vekilleri

Mehmet Efendi

Süleyman Efendi

Mihail Ağa

Hacı Agop Ağa

Kirkor Efendi

Müteferrik Memurin ve Nevahi-i Mülhaka

Göstere Nahiyesi Müdürü: Hacı Ahmet Ağa

Kâtibi: Şevki Efendi

İncesu Rüsumat Memuru: Derviş Efendi

Mal Kâtibi: Rıfkı Mehmet Ali Efendi

İNCESU KAZASI

Kaymakam: Osman Nuri Bey

Naip: Zeynelabidin Efendi

Müftü: Ömer Efendi

Mal Müdürü: Osman Derviş Efendi

Tahrirat Kâtibi: İsmail Efendi

Sandık Emini: Mehmet Derviş Efendi

Kaza İdare Meclisi

Reis: Kaymakam Bey

Aza

Mustafa Ağa

Hasan Ağa

Baba Nikola Ağa

Eftar Ağa

Kâtip: İsmail Efendi

Deavi Meclisi

Reis: Naip Efendi

Mümeyyizan

Adil Efendi

Hacı Ali Ağa

İnce Ağa

Kâtip: Nuh Naci Efendi

Emlak Komisyonu

Aza

Şah İsmail Efendi

Emrullah Efendi

Ahmet Ağa

İstefan Ağa

İlyâ Ağa

Bayram Ağa

Seyyar Bulunan Tahrir Memurları

Muharrir-i evvel: Raşit Efendi

Muharrir-i sani: Rasim efendi

Mukkayyit: Hayrettin Efendi

Diğeri: İsmail Efendi

Muhammin: Hüseyin Efendi

Muhammin: Aleksî Ağa

Messah: Seyit Ali Efendi

Messah: Hurşit Ağa

Beledi Meclisi

Reis: Tahrirat Kâtibi Naci Efendi

Aza

Hüseyin Efendi

Paşa Ağa

Vasil Ağa

Nikola Ağa

Kâtip: Ömer Efendi

Sandık Emîni: Şemi Efendi

Nevahi-i Mülhaka Müdür ve Rûsumat Memurları

Karahisar Nahiyesi Müdürü: Hurşit Ağa

Kâtip: Abdülmuttalip Efendi

Karahisar Rûsumat Memuru: Osman Ağa

KAYSERİ SANCAĞI KAZALARI ASIİR-I KADİME VE ZİYARETGÂH VE SAİRESİ

KAYSERİ SANCAĞI

Derun-ı şehirde İmam Zeynelabidin radiyallahü anh ve Şeyh İbrahim Tennuri ve Şeyh Necmettin Kübra ve Melik Gazi ve Dokuz Donlu ve Emir Sultan ve Tacettin ve Alaettin sülalesinden Huand (Hunat) Hatun ve civar-ı şehirde Seyyid Burhanettin ve Davud-ı Kayseri ve Sadık Baba ve Keykubat Han merkadleri, cevami-i şerife ittisallerinde ve mevaki-i mahsusada mevzu-ı nazar-ı zuvvardır Rahimallah.

Eski kale tabir olunan sur takriben bin beş yüz sene evvel bina olunmuş ise de el-hâletü-hazihi harab ve ekser mahalleri mütevari-i türabdır. İç kale bundan yedi yüz doksan sene mukaddem inşa olunup el hâletü-hazihi mamur ve derununda Sultan Mehemmed Han-ı Sani'nin ihyakerdesi olan cami-i şerifle kulub-ı ahali pürnur ve şehir derununda ve haricinde kümbet şeklinde bazı ebniye var ise de tarihleri malumat-ı ehl-i tahkikten mesturdur.

Şehirde olan ebniye-i miriyye hükümete mensup olan bilcümle mecalis ve aklâm ve hapishane ve saireyi cami olmak üzere hükümet-i seniyye konağı.

Asâkir-i redife-i şahane esliha ve eşya ve mühimmat-ı sairesine mahsus olmak üzere depo ve asâkir-i merkûmenin içtimalarına mahsus olmak üzere kışla resminde koğuş ve yeni gayet mükemmel hapishane ve güherçile imal olunmak üzere mükellef ve muntazam fabrikadan ibarettir.

Kayseri'ye altı saat mesafe mahalden Kızılırmak cereyan eder. Bu ırmağın üzerinde Tekgöz namıyla maruf cesim ve metin ve binası harikulade bir cisr inşa olunmuş ise de tarih-i inşa ve ism-i banisi meçhuldür.

Kezalik Kayseri'nin altı saat buudunda ve Yozgat caddesinde kâin yine Kızılırmak üzerinde Çokgöz tabir olunan köprü on sekiz kemer üzerine bina olunmuş bir cesim cisirdir.

Karasu denilen nehr-i sagir Kayseri'ye bir saat mesafede kâin sazlıktan nebean eder ve bazı arazi saky ile Kızılırmak'a iltihak eder.

Kezalik Kayseri'nin altı saat buudunda Sarmısaklı karyesinden zuhur eden nehr-i sagir Kayseri ile daha yirmi beş kadar kura arazisini saky ile sonra Kızılırmak'a munsab olur.

Şehrin haki güherçile madeni ve kura-yı mütecavire arazisi dahi maden-i Mezkûr ve alçı taşı madeni olup şehre altı saat mesafede Sazlık denilen mahalde acı ve müşhil bir nevi madeni su nebean eder.

Şehre iki saat mesafede Hasanarpa karyesinden nebean eden diğer madeni su emraz-ı muhtelifeye nâfidir. Suyu kükürt madeni ve harareti mutedil olarak Kayseri'ye altı saat mesafede kâin Yalnızgöz tabir olunan kaplıcadan il-el-i arıza erbabı menfaat görürler.

İNCE SU KAZASI

Kaza-yı mezburda vaki Tekke Dağı'nda Şeyh Tursan Veli ve Karahisar Nahiyesi'nde Yalınca Sultan ve Şeyh Şaban Veli medfun ve ziyaret-i merkat-i şerifleri cilasaz-ı ebsâr-ı kulub-ı uyundur.

DEVELİ KAZASI

Kaza-yı mezburda eizze-i kiramdan Seyyid Şerif ve Şeyh İmadettin ve Kabak Şeyh, Ebce Sultan, kuddisa'llahu esrarihüm ve guzattan Dev Ali, rahmetullah-ı aleyhi türbelerinde medfundurlar. Kazayı mezburda hükümet-i mahalliyeye mahsus olmak üzere bir bâb konak mevcuttur.

SALNAME, SENE 1289 (1872-73)

Defa 2, s. 53-90.

KAYSERİ SANCAĞI

Mutasarrıf: Emin Fehim Paşa, *Rumeli Beylerbeyi*

Naip: Edip Efendi, *Mahreç Mevalisi*

Müftü: Mesut Efendi

Muhasebeci: . Hüsnu Efendi, *Salise*

Tahrirat Müdürü: Nazif Bey

Meclis-i İdare-i Liva

Reis Mutasarrıf Paşa: *Rumeli Beylerbeyi*

Aza-yı Tabiiye

Naip Efendi: *Mahreç Mevalisi*

Müftü Efendi

Muhasebeci Efendi: *Salise*

Tahrirat Müdürü

Rum Metropoliti

Ermeni Murahhasası

Katolik Murahhasası

Aza-yı Müntahabe

Ömer Ağa

Mustafa Ağa: *Salise*

Hacı Pans Efendi

Surpi Ağa

Kâtip: Nafız Efendi

Meclis-i Temyiz-i Liva

Reis: Naip Efendi

Mümeyyizan

Mustafa Ağa

Arif Ağa

Nuri Efendi

Teodos Ağa

Danyel Ağa

Hacı Agop Ağa

Temyiz Kâtibi: Mehmet Efendi

Cinayet Kâtibi: Enver Efendi

Temyiz Kâtibi Refiki: Emin Efendi

Cinayet Kâtibi Refiki: Ali Efendi

Muhasebe-i Liva Kalemî

Refik-i Evvel: Lütü Efendi

Refik-i Sani: Mustafa Efendi

Refik-i Salis: Osman Efendi

Mukayyit: Ata Efendi

Sandık Emîni: Osman Efendi

Emlak Komisyonu

Reis: Mustafa Ağa

Aza

Başkâtip Hüseyin Efendi

Hacı Mehmet Efendi

Hacı Karabet Ağa

Sava Ağa

Vukuat Kâtibi: Feyzullah Efendi

Tahsilat Kâtibi: Şevki Efendi

Senedat Kâtibi: Derviş Efendi

Mahkeme-i Ticaret

Reis: Zahid Efendi

Aza-yı Daim

Nuh Efendi

Atanas Efendi

Aza-yı Muvakkata

Toran Efendi

Yuvanı Ağa

Karabet Ağa

Nihaben Ağa

Başkâtip: Arakel Efendi

Katib-i Sani: Mehmet Efendi

Mukayyit: Salih Efendi

Tahrirat Liva Kalemi

Refik-i Evvel: Ahmet Hamdi Efendi

Refik-i Sani: Osman Efendi

Refik-i Salis: Seyyid Mehmet Efendi

Mukayyit: Kasım Efendi

Seyyar Bulunan Tahrir Memurları

Muharrir-i Evvel: Halil Efendi

Muharrir-i Sani: Ahmet Efendi

Mukayyit: Adil Efendi

Mukayyit: Mustafa Efendi

Muhammin

Muhammin

Messah: Mehmet Efendi

Messah: Abdülkadir Efendi

Beledi Meclisi

Reis: Nazif Bey

Aza

Said Efendi

Şaban Efendi

Abid Ağa

Hacı Levendi Ağa

Bedros Ağa

Hacı Artin Ağa

Kâtip: Hacı Hüseyin Efendi

Sandık Emini: Serkis Efendi

Memleket Tabibi: İstefan Efendi

Mimarbaşı: Mehmet Efendi

Bazı Memurin-i Liva

Evkaf Muhasebecisi: İbrahim Efendi

Beytülmal Müdürü: Lütfu Efendi

Rüsumat Memurları

Müdür: Hayrullah Efendi

Başkâtip: Vasfi Efendi

Kâtip-i Sani: Ahmet Efendi

Talas Memuru: Memiş Efendi

Germir Memuru: Musa Efendi

Zincidere Memuru: Mehmet Efendi

Efkere Memuru: İbrahim Efendi

Güherçile Fabrika-i Hümayunu Memurları

Fabrika Müdürü: İstefan Efendi

Kâtip: Mehmet Efendi

Esnaf Kahyası: Memiş Ağa

Deavi Kalemi

Müdür: Ohannes Efendi

Başkâtip: Mehmet Efendi

İkinci Kâtip: Serkis Efendi

Mukayyit: Ohan Efendi

Hademe-i Mahkeme-i Şeriye

Başkâtip: Emin Efendi

Katib-i sani: Münip Efendi

Katib-i salis: Salim Efendi

Katib-i rabi: Abdülhalim Efendi

Mukayyit: Nuh Efendi

Diğeri: Hacı Hüseyin Efendi

Merkez Liva Meclisi

Mahmut Ağa

Yahya Ağa

Simon Ağa

Arekel Ağa

Kâtip-i Hesap Eminliğine İlave

Menafı-i Umumiye Sandığı Vekilleri

Emin Efendi

Ahmet Efendi

Yorgaki

Arakel Ağa

Kâtip: İbrahim Efendi

DEVELİ KAZASI

Kaymakam: Nuri Bey

Naip: Ali Şükrü Efendi

Müftü: Hacı İbrahim Efendi

Mal Müdürü: Hacı Ahmet Efendi

Tahrirat Kâtibi: Mehmet Efendi

Sandık Emini: Hacı Ali Efendi

Meclis-i İdare-i Kaza

Reis: Kaymakam Bey

Aza

Mehmet Ağa

Vasil Ağa

Toros Efendi

İlya Ağa

Ohannes Ağa

Kâtip: Mehmet Efendi

Meclis-i Deavi-i Kaza

Reis: Naip Efendi

Mümeyyizan

Hacı Mehmet Efendi

Hacı Mihail Ağa

Vasil Ağa

Kâtip: Niyazi Efendi

Beledi Meclisi

Reis: Hacı İbrahim Efendi

Aza

Hacı İbrahim Ağa

Mehmet Ağa

Antaş Ağa

Melkon Ağa

Kâtip: Hüseyin Efendi

Sandık Emini: Ohannes Efendi

Menafı Sandığı Vekilleri

Mehmet Efendi

Süleyman Efendi

Mihail Ağa

Hacı Agop Ağa

Kirkor Ağa

Seyyar Bulunan Tahrir Memurları

Muharrir-i Evvel: Raşit Efendi

Muharrir-i Sani: Seyyid Mehmet Efendi

Mukayyit: Hayrettin Efendi

Diğeri: İsmail Efendi

Muhammin

Muhammin

Messah: Seyyid Ali Efendi

Messah: Hurşit Ağa

Müteferrika Memurlar

Göstere Nahiyesi Müdürü: Tevfik Efendi

Kâtibi: Hasan Efendi

Rüsumat Memuru: Hacı Ali Efendi

İNCESU KAZASI

Kaymakam: Hamdi Efendi

Naip: Zeynelabidin Efendi

Müftü: Ömer Efendi

Mal Müdürü: Derviş Efendi

Tahrirat Kâtibi: İsmail Efendi

Sandık Emini: Mehmet Derviş Efendi

İdare Meclisi

Reis: Kaymakam Efendi

Aza

Mustafa Ağa

Hasan Ağa

Baba Nikola Ağa

Efter Ağa

Kâtip: İsmail Efendi

Deavi Meclisi

Reis: Naip Efendi

Mümeyyizan

Adil Efendi

Hacı Ali Ağa

İnce Ağa

Kâtip: Nuh Naci Efendi

Beledi Meclisi

Reis: Naci Efendi

Aza

Hüseyin Efendi

Hacı Paşa Ağa

Vasil Ağa

Nikola Ağa

Kâtip: Ömer Efendi

Sandık Emini: Şemi Efendi

Emlak Komisyonu

Şah İsmail Ağa

Emrullah Efendi

Ahmet Efendi

İstefan Ağa

İlyâ Ağa

Bayram Ağa

Vukuat Kâtibi: İbrahim Efendi

Nevahi-i Mülhaka

Karahisar Nahiyesi Müdürü: Hurşit Ağa

Kâtibi: Hayrullah Efendi

Rüsumat Memuru: Osman Ağa

Müteferrika

Mal Kâtibi Refiki: Mehmet Ali Efendi

İncesu Rüsumat Memuru: Abdülmuttalip Efendi

Liva-i Kayseri

İla Merkezi-i Liva-i Kayseri	An Merkez-i Kaza	An Merkez-i Nahiye	Esami-i Kaza ve Nevahi
10 Saat	Develi Kasabası	-	Develi Kazası
16 Saat	-	Göstere Nahiyesi	Develi'ye tabi
6 Saat	İncesu Kazası	-	İncesu Kazası
14 Saat	-	Karahisar ve Develi Nahiyesi	İncesu'ya tabi

KAYSERİ SANCAĞI

Derun-ı şehirde İmam Zeynelabidin radiyallahü anh ve Şeyh İbrahim Tennuri ve Şeyh Necmettin Kübra ve Melik Gazi ve Dokuz Donlu ve Emir Sultan ve Tacettin ve Alaettin sülalesinden Huand (Hunat) Hatun ve civar-ı şehirde Seyyid Burhanettin ve Davud-ı Kayseri ve Sadık Baba ve Keykubat Han merkadleri, cevami-i şerife ittisallerinde ve mevaki-i mahsusada mevzu-ı nazar-ı zuvvardır Rahimallah.

Eski kale tabir olunan sur takriben bin beş yüz sene evvel bina olunmuş ise de el-hâletü-hazihi harab ve ekser mahalleri mütevari-i türabdır. İç kale bundan yedi yüz doksan sene mukaddem inşa olunup el- hâletü-hazihi mamur ve derununda Sultan Mehemmed Han-ı Sani'nin ihyakerdesi olan cami-i şerifle kulub-ı ahali pürnur ve şehir derununda ve haricinde kümbet şeklinde bazı ebniye var ise de tarihleri malumat-ı ehl-i tahkikten mesturdur.

Şehirde olan ebniye-i miriyye hükümete mensup olan bilcümle mecalis ve aklâm ve hapishane ve saireyi cami olmak üzere hükümet-i seniyye konağı.

Asâkir-i redi fe-i şahane esliha ve eşya ve mühimmat-ı sairesine mahsus olmak üzere depo ve asâkir-i merkûmenin içtimalarına mahsus olmak üzere kışla resminde koğuş ve yeni gayet mükemmel hapishane ve güherçile imal olunmak üzere mükellef ve muntazam fabrikadan ibarettir.

Kayseri'ye altı saat mesafe mahalden Kızılırmak cereyan eder. Bu ırmağın üzerinde Tekgöz namıyla maruf cesim ve metin ve binası harikulade bir cisir inşa olunmuş ise de tarih-i inşa ve ism-i banisi meçhuldür.

Kezalik Kayseri'nin altı saat buudunda ve Yozgat caddesinde kâin yine Kızılırmak üzerinde Çokgöz tabir olunan köprü on sekiz kemer üzerine bina olunmuş bir cesim cisirdir.

Karasu denilen nehr-i sagir Kayseri'ye bir saat mesafede kâin sazlıktan nebean eder ve bazı arazi saky ile Kızılırmak'a iltihak eder.

Kezalik Kayseri'nin altı saat buudunda Sarmısaklı karyesinden zuhur eden nehr-i sagir Kayseri ile daha yirmi beş kadar kura arazisini saky ile sonra Kızılırmak'a munsab olur.

Şehrin hâki güherçile madeni ve kura-yı mütejavire arazisi dahi maden-i mezkûr ve alçı taşı madeni olup şehre altı saat mesafede Sazlık denilen mahalde acı ve müşhil bir nevi madeni su nebean eder.

Şehre iki saat mesafede Hasanarpa karyesinden nebean eden diğerk madeni su emraz-ı muhtelifeye nâfidir. Suyu kükürt madeni ve harareti mutedil olarak Kayseri'ye altı saat mesafede kâin Yalnızgöz tabir olunan kaplıcadan ilel-i arıza erbabı menfaat görürler.

İNCE SU KAZASI

Kaza-yı mezburda vaki Tekke Dağı'nda Şeyh Tursan Veli ve Karahisar Nahiyesi'nde Yalınca Sultan ve Şeyh Şaban Veli medfun ve ziyaret-i merkat-i şerifleri cilasaz-ı ebsâr-ı kulub-ı uyundur.

DEVELİ KAZASI

Kaza-yı mezburda eizze-i kiramdan Seyyid Şerif ve Şeyh İmadettin ve Kabak Şeyh, Ebce Sultan, kuddisa'llahu esrarihüm ve guzattan Dev Ali, rahmetullah-ı aleyhi türbelerinde medfundurlar. Kaza-yı mezburda hükümet-imahalliyyeye mahsus olmak üzere bir bâb konak mevcuttur.

SALNAME, 1290 (1873-74)

Defa 3, Ankara, Vilayet Matbaası, s. 66-74.

KAYSERİ SANCAĞI

Mutasarrıf: Osman Paşa, Mirimiran, Mecidi 4

Naip: Edip Efendi, Mevali-i Mahreç

Müftü: Mesut Efendi

Muhasebeci: Mustafa Behçet Efendi

Tahrirat Müdürü: Nuri Efendi, salise

Evkaf Muhasebecisi: İbrahim Efendi

Meclis-i İdare-i Liva

Reis: Mutasarrıf Paşa

Aza-yı Tabiiye

Naip Efendi

Müftü Efendi

Muhasebeci Efendi

Tahrirat Müdürü

Rum Metropoliti

Ermeni Murahhasası

Katolik Murahhasası

Aza-yı Müntahabe

Ömer Ağa

Mustafa Ağa

Hacı Panos Ağa

Surpi Ağa

Kâtip: Nafız Efendi

Meclis-i Temyiz-i Liva

Reis: Naip Efendi

Mümeyyizan: Memiş Ağa

Mümeyyizan: Arif Ağa

Mümeyyizan: Ohannes Ağa

Mümeyyizan: Toglos Ağa

Mümeyyizan: Hacı Agop Ağa

Temyiz Kâtibi: Mehmet Efendi

Cinayet Kâtibi: Mehmet Efendi

Refiki: Emin Efendi

Refiki: Ali Efendi

Muhasebe-i Liva Kalemi

Refik-i evvel: Mustafa Efendi

Refik-i Sani: Ahmet Hamdi Efendi

Refik-i Salis: Osman Efendi

Mukayyit: Ali Efendi

Sandık Emini: Arif Efendi

Tahrirat-ı Liva Kalemi

Refik-i Evvel: Ahmet Behçet Efendi

Refik-i Sani: Halil Efendi

Refik-i Salis: Kasım Efendi

Mukayyit: Ömer Efendi

Emlak Komisyonu

Reis: Mustafa Ağa

Aza

Başkâtip: Hüseyin Hakkı Efendi

Hacı Mehmet Ağa

Osep Efendi

Vukuat Kâtibi: Feyzullah Efendi

Senedat Kâtibi: Derviş Efendi

Tahsilat Kâtibi: Manuk Efendi

Defterci: Ali Ağa

Ticaret Meclisi

Reis: Zait Efendi

Aza-yı Daime

Nuh Efendi

Atnaş Efendi

Aza-yı Muvakkata

Toran Efendi

Yuvanni Ağa

Karabet Ağa

Nehabet Ağa

Başkâtip: Arakel Efendi

Katib-i sani: Mehmet Efendi

Mukayyit: Salih Efendi

Ticaret Deavi Kalemi

Müdür: Ohannes Efendi

Başkâtip: Mehmet Efendi

İkinci Kâtip: Serkis Efendi

Mukayyit: Ohan Efendi

Beledi Meclisi

Reis:

Aza

Sait Efendi
Şaban Efendi
Abid Efendi
Hacı Levendi Ağa
Bedros Ağa
Hacı Artin Ağa

Kâtip: Hüseyin Efendi

Memleket Tabibi: İstefan Efendi

Mimarbaşı: Mehmet Efendi

Bazı Memurin-i Liva

Evkaf Muhasebecisi: İbrahim Efendi

Beyt-ül Mal Müdürü: Lütfü Efendi

Rüsumat Memurları

Müdür: Hayrullah Efendi

Başkâtip: Vasfi Efendi

Katib-i sani: Ahmet Efendi

Talas Memuru: Memiş Efendi

Germir Memuru: Musa Efendi

Zincidere Memuru: Mehmet Efendi

Efkere Memuru: İbrahim Efendi

Hademe-i Mahkeme-i Şeriye

Başkâtip: Emin Efendi

Katib-i sani: Münib Efendi

Katib-i salis: Salim Efendi

Katib-i rabi: Abdülhalim Efendi

Mukayyit: Nuh Efendi

Diğeri: Hacı Hüseyin Efendi

Merkez-i Liva Meclisi

Mahmut Ağa

Yahya Ağa

Simon Ağa

Arakel Ağa

Katib-i hesap eminliğine ilave

Güherçile Fabrika-yı Humayunu Memurları

Fabrika-yı Humayun-ı Mezkûr Müdürü: İstefan Efendi

Fabrika-yı Humayun-ı Mezkûr Kâtibi: Mehmet Efendi

Esnaf Kahyası: Memiş Efendi

Menafı-i Umumiye Sandığı Vekilleri

Emin Efendi

Ahmet Efendi

Yorgaki Ağa

Arakel Ağa

Kâtip: İbrahim Efendi

DEVELİ KAZASI

Kaymakam: Hilmi Efendi

Naip: Ali Şükrü Efendi

Müftü: Hacı İbrahim Efendi

Mal Müdürü: Hacı Ahmet Efendi

Tahrirat Kâtibi: Mehmet Efendi

Sandık Emini: Hacı Hasan Efendi

İdare Meclisi

Reis: Kaymakam Efendi

Aza

Mehmet Ağa

Vasil Ağa

Toros Efendi

İlya Ağa

Ohannes Ağa

Kâtip: Mehmet Efendi

Mal Refiki: Hafız Efendi

Deavi Meclisi

Reis: Naip Efendi

Mümeyyizan

Hacı Mehmet Efendi

Hacı Mihail Ağa

Vasil Ağa

Kâtip: Niyazi Efendi

Emlak Komisyonu

Vukuat Kâtibi: İsmail Hakkı Efendi

Reis: Ahmet Ağa

Aza

İsmail Hakkı Ağa

Emrullah Ağa

Hacı İstefan Ağa

Barbam Ağa

Bogos Ağa

Talas Kasabası Emlak Komisyonu

Vukuat Kâtibi: Bedros Efendi

Reis: Osman Ağa

Aza

Mehmet Efendi

Kirkor Ağa

İstefan Ağa

Vukuat Kâtibi Refiki: Ali Efendi

Germir Kasabası Emlak Komisyonu

Vukuat Kâtibi: Adil Efendi

Reis: Mehmet Tatlı Efendi

Aza

Mehmet Efendi

Torna Efendi

Avraham Efendi

Metil Efendi

İncesu Kazası

Kaymakam: Kazım Efendi

Naip: Zeynelabidin Efendi

Müftü: Ömer Efendi

Mal Müdürü: Osman Efendi

Tahrirat Kâtibi: İsmail Efendi

Sandık Emini: Mehmet Ali Efendi

İdare Meclisi

Reis: Kaymakam Efendi

Aza

Mustafa Ağa

Hasan Ağa

Babanikola Ağa

Efter Ağa

Kâtip: İsmail Efendi

Deavi Meclisi

Reis: Naip Efendi

Mümeyyizan

Adil Efendi

Hacı Ali Ağa

İnce Ağa

Kâtip: Nuh Naci Efendi

Nevahi-i Mülhaka

Karahisar Nahiyesi Müdürü: Nazif Efendi

Kâtip: Hayrullah Efendi

Rüsumat Memuru: Abdülmuttalip Efendi

Memurin-i Müteferrika

Mal Müdürü Refiki: Sadık Efendi

Rüsumat Memuru: Osman Efendi

Emlak Komisyonu

Reis: Aptullah Efendi

Aza

Hacı Süleyman Ağa

Foti Ağa

Avraham Ağa

Agop Ağa

Kirkor Ağa

Muhammin

İsmail Efendi

Ufe Ağa

Parsih Ağa

Memurin-i Müteferrika

Göstere Nahiyesi Müdürü: Hacı Nuri Efendi

Kâtibi: Hüseyin Efendi

Rüsumat Memuru:

Fırka-yı Seyyare Tahrir Memurları

Muharrir-i Evvel: Raşit Efendi

Muharrir-i Sani: Seyit Mehmet Efendi

Mukayyit: Şakir Efendi

Mukayyit: Hayrettin Efendi

Messah: Kadri Ağa

Messah: Hristo Ağa

Mukim Memurları

Vukuat Kâtibi Efendi

Refiki: Mustafa Efendi

Tavlusun Kasabası Fırka-i Seyyare Memurları

Muharrir-i evvel: Halil Efendi

Muharrir-i sani: Ahmet Efendi

Mukayyit: Mustafa Efendi

Mukayyit: Artin Efendi

Messah: Hacı Ömer Ağa

Messah: Hurşit Ağa

KAYSERİ SANCAĞI

Derun-ı şehirde imam Zeynelabidin radiyallahü anh ve Şeyh İbrahim Tennuri ve Seyh Necmettin Kübra ve Melik Gazi ve Dokuz Donlu ve Emir Sultan ve Tacettin ve Alaettin sülalesinden Huand (Hunat) Hatun ve civar-ı şehirde Seyyid Burhanettin ve Davud-ı Kayseri ve Sadık Baba ve Keykubad Han merkadleri, cevami-i şerif ittisallerinde ve mevaki-i mahsusada mevzu-ı nazar-ı zuvvardır Rahimallah.

Eski kale tabir olunan sur takriben bin beş yüz sene evvel bina olunmuş ise de el-hâletü-hazihi harab ve ekser mahalleri mütevari-i türabdır. İç kale bundan yedi yüz doksan sene mukaddem inşa olunup el- hâletü-hazihi mamur ve derununda Sultan Mehemmed Han-ı Sani'nin ihyakerdesi olan cami-i şerifle kulub-ı ahali pürnur ve şehir derununda ve haricinde kümbet şeklinde bazı ebniye var ise de tarihleri malumat-ı ehl-i tahkikten mesturdur.

Şehirde olan ebniye-yi miriyye hükümete mensup olan bilcümle mecalis ve aklâm ve hapishane ve saireyi cami olmak üzere hükümet-i seniye konağı.

Asâkir-i redif-i şahanenin esliha ve eşya ve mühimmat-ı sairesine mahsus olmak üzere depo ve asâkir-i merkûmenin içtimalarına mahsus olmak üzere kışla resminde koğuş ve yeni gayet mükemmel hapishane ve güherçile imal olunmak üzere mükellef ve muntazam fabrikadan ibarettir.

Kayseri'ye altı saat mesafe mahalden Kızılırmak cereyan eder. Bu ırmağın üzerinde Tekgöz namıyla maruf cesim ve metin ve binası harikulade bir cisr inşa olunmuş ise de tarih-i inşa ve ism-i banisi meçhuldür.

Kezalik Kayseri'nin altı saat buudunda ve Yozgat caddesinde kâin yine Kızılırmak üzerinde Çokgöz tabir olunan köprü on sekiz kemer üzerine bina olunmuş bir cesim cisrdir.

Karasu denilen nehr-i sagir Kayseri'ye bir saat mesafede kâin sazlıktan nebean eder ve bazı arazi saky ile Kızılırmak'a iltihak eder.

Kezalik Kayseri'nin altı saat buudunda Sarmısaklı karyesinden zuhur eden nehr-i sagir Kayseri ile daha yirmi beş kadar kura arazisini saky ile sonra Kızılırmak'a munsab olur.

Şehrin haki güherçile maden ve kura-yı mütejavire arazisi dahi maden-i mezkûr ve alçı taşı madeni olup şehre altı saat mesafede Sazlık denilen mahalde acı ve müşhil bir nevi madeni su nebean eder.

Şehire iki saat mesafede Hasanarpa karyesinden nebean eden diğer madeni su emraz-ı muhtelifeye nâfidir. Suyu kükürt madeni ve harareti mutedil olan Kayseri'ye altı saat mesafede kâin Yalnızgöz tabir olunan kaplıcadan il-el-i arıza erbabı menfaat görürler.

İNCESU KAZASI

Kaza-yı mezburda vaki Tekke Dağı'nda Şeyh Tursan Veli ve Karahisar Nahiyesi'nde Yalınca Sultan ve Şeyh Şaban Veli medfun ve ziyaret-i merkat-i şerifleri cilasaz-ı ebsâr-ı kulub-ı uyundur.

DEVELİ KAZASI

Kaza-yı mezburda eizze-i kiramdan Seyyid Şerif ve Şeyh İmadettin ve Kabak Şeyh, Ebce Sultan, kuddise ve guzattan Dev Ali, rahmetullah-ı aleyhi türbelelerinde medfundur. Kaza-yı mezburda hükümet mahalline mahsus olmak üzere bir bâb konak mevcuttur.

SALNAME, SENE 1293 (1876)

Defa 5, Ankara Vilayet Matbaası, 1293, s. 73-132.

KAYSERİ SANCAĞI

Merkez-i Liva Memurları

Mutasarrıf: Ethem Timur Paşa, *Mirimiran*

Erkân-ı Liva

Aza-yı Daimi

Naip: Mustafa Efendi, *Kibar-ı müderrisin*

Müftü: Mesut Efendi, *İzmir payesi*

Muhasebeci: Mustafa Behçet Efendi, *salise*

Evkaf Muhasebecisi: Hüseyin Eşref Efendi, *rabia*

Tahrirat Müdürü: Nazif Efendi

Meclis-i İdare-i Liva

Reis: Mutasarrıf Paşa, *Mirimiran*

Aza-yı Tabiiye

Naip Efendi

Müftü Efendi

Muhasebeci Efendi

Evkaf (Muhasebecisi) Efendi

Tahrirat Müdürü Bey

Rum Metropoliti Efendi, Mecidi 2

Ermeni Murahhasası Agop Efendi, Mecidi 3

Aza-ı Müntahabe

Mollazade Mustafa Ağa, *salise*

Hacı Mehmet Ağa

Pavlaki Ağa

Hacı Gülbenk Ağa

Kâtip: Nafız Efendi

Refiki: Ahmet Efendi

Meclis-i Temyiz-i Liva

Reis: Naip Efendi

Mümeyyizan

Hacı Efendi, *salise*

Raşit Efendi

Kiryakov Efendi

Agop Ağa

Küttab

Hukuk Kâtibi: Mehmet Efendi

Cinayet Kâtibi: Mehmet Efendi

Müstantik: Musa Efendi

Hukuk Mukayyidi: Emin Efendi

Cinayet Mukayyidi: Ali Efendi

Muhasebe Kalemi

Muhasebeci: Mustafa Behçet Efendi

Refik-i evvel: Mustafa Efendi

Refik-i sani: Ahmet Efendi

Refik-i salis: Hacı Osman Efendi

Mukayyit: Mustafa Efendi

Beytulmal Müdürü:

Sandık Emini: Haralambos Efendi

Tahrirat Kalemi

Tahrirat Müdürü: Nazif Efendi

Refik-i evvel: Mehmet Sadık Efendi

Refik-i sani: Osman Nuri Efendi

Refik-i salis: Kasım Efendi

Mukayyit: Ömer Avni Efendi

Bakiye-i Muhasebe:

Defter-i Hakani Kalemi

Memur: Ali Rıza Efendi

Katib-i evvel: Seyit Efendi

Kâtip-i sani: Bekir Sıtkı Efendi

Tapu Kâtibi: Mastaki Efendi

Emlak Kâtibi: Süleyman Zahid Efendi

Evkaf Kalemi

Muhasebeci: Hüseyin Eşref Efendi

Kâtip: Hasan Efendi

Beledi Meclisi

Reis: Ömer Adil Efendi, *salise*

Memleket Tabibi: İsmail Efendi, *salise*

Reis Muavini: Arif Efendi

Aza

Abid Efendi

Hacı Ali Ağa

Mükrimin Efendi

Mihalaki Ağa

Arakel Ağa

Bakiye-i Belediye Azası: Bedros Ağa

Kâtip: Hüseyin Hamdi Efendi

Sandık Emini: Serkis Efendi

Mimar: Mehmet Efendi

Müfettiş: Nuh Efendi

Diğeri: Mehmet Ağa

Diğeri: Osman Ağa

Emlak Kalemi

Başkâtip: Feyzullah Efendi

Vukuat Kâtibi: Şevki Efendi

Senedat Kâtibi: Sabri Efendi

Tahsilat Kâtibi: Derviş Efendi

Talas Vukuat Kâtibi: Mustafa Efendi

Refiki: İsmail Efendi

Germir Vukuat Kâtibi: Arif Efendi

Nüfus Mukayyidi: Salih Efendi

Refiki: Ahmet Efendi

Diğeri: Vahit Efendi

Emlak Komisyonu

Reis: Ahmet Efendi

Başkâtip: Feyzullah Efendi

Aza

İbrahim Efendi

Apostol Ağa

Hacı Artin Ağa

Gavris Ağa

Nihabet Efendi

Mahkeme-i Şeriye-i Liva

Başkâtip: Emin Efendi

Eytam Müdürü: Mehmet Efendi

Katib-i sani: Münip Efendi

Katib-i salis: Salim Efendi

Katib-i rabi: Salih Efendi

Mukayyit: Hüseyin Efendi

Refiki: Hüseyin Rifat Efendi

Taşra Nevvabı

Nuh Efendi

Şükrü Efendi

Hacı Efendi

Deavi Kalemi

Müdür: Herdem Efendi, *salise*

Kâtip: Mehmet Efendi

Serkis Efendi

Diğer: Serkis Efendi

Güherçile Fabrikası

Memur: Mehmet Servet Efendi

Tabur Kâtibi: Ahmet Efendi

Mülazım: Hasan Ağa

Ticaret Mahkemesi

Reis: Mehmet Necip Efendi, *salise*

(Aza-yı) Daim

Şeyh İbrahim Efendi

Anastas Ağa

(Aza-yı) Muvakkata

Mehmet Ağa

Mihalaki Ağa

Karabet Ağa

Nihabet Ağa

Küttab: Bedros Efendi

Küttab: Zekeriya Efendi

Mukayyit: Beşir Efendi

DEVELİ KAZASI

Kaymakam: Ali Rıza Efendi

Müftü: Hacı İbrahim Efendi

Tahrirat Kâtibi: Mehmet Efendi

Naip: Mustafa Efendi

Mal Müdürü: Nuri Efendi

Refiki: Vasil Efendi

İdare Meclisi

Reis: Kaymakam Efendi

Aza-yı Tabiiye

Naip Efendi

Müftü Efendi

Mal Müdürü Efendi

Tahrirat Kâtibi Efendi

Aza-yı Müntahabe

Hacı Hasan Ağa

Halil Ağa

Kevork Efendi

Vasil Efendi

Hacı Mihail Ağa

Deavi Meclisi

Reis: Naip Efendi

Mümeyyizan

İshak Efendi

Andon Ağa

Avadis Ağa

Kâtip: Ahmet Efendi

Beledi Meclisi

Reis: Kaymakam Efendi

Muavin: Hafız Mehmet Tevfik Efendi

Aza

Mehmet Ağa

Debrimid Ağa

Ohannes Ağa

Kâtip: Behçet Efendi

Emlak Komisyonu

Reis: Hacı Osman Efendi

Aza

Hacı Ahmet Ağa

Bogos Ağa

Bedros Ağa

Kâtip-i vukuat: Hüseyin Efendi

GÖSTERE NAHIYESİ

Müdür: Nazif Efendi

Kâtip: Hüseyin Efendi

Vukuat Kâtibi Refiki Efendi

İNCESU KAZASI

Kaymakam: Musa Kazım Efendi

Müftü: Hacı Mustafa Efendi

Tahrirat Kâtibi: İsmail Hakkı Efendi

Naip: Ahmet Hilmi Efendi

Mal Müdürü: Bekir Efendi

Arazi Kâtibi: İbrahim Efendi

İdare Meclisi

Reis: Kaymakam Efendi

Aza-ı Tabiiye

Naip Efendi

Müftü Efendi

Mal Müdürü Efendi

Tahrirat Kâtibi Efendi

Aza-yı Müntahabe

Hacı Durmuş Ağa

Hacı Ali Ağa

Yorgi Efendi

İnce Ağa

Bedros Ağa

Deavi Meclisi

Reis: Naip Efendi

Mümeyyizan

Osman Ağa

Hacı Ömer Efendi

Vasil Ağa

Kâtip: Mehmet Remzi Efendi

Beledi Meclisi

Reis: Kaymakam Efendi

Aza

Emrullah Efendi

Bayram Ağa

Dirmit Ağa

Kâtip: Adil Efendi

Sandık Emini: Derviş Efendi

Emlak Komisyonu

Reis: Hasan Efendi

Mümeyyizan

Hacı Mustafa Efendi

Nikola Ağa

Pandeli Ağa

Yuvan Ağa

Vukuat Kâtibi: İsmail Efendi

Nüfus Mukayyidi: Mehmet Efendi

KARAHİSAR NAHİYESİ

Müdür: Ahmet Nazif Ağa

Naip: Mehmet Efendi

Müftü: Şeyh Mehmet Efendi

Kâtip: Durmuş Efendi

Vukuat Kâtibi: Şaban Efendi

Vilayet Dahilinde Bulunan Telgraf Memurları (Kayseri Sancağı)

Müdür: Nazif Efendi

Memur: Süleyman Efendi

Diğeri: Haşim Efendi

Mülazım: Cemalettin Efendi

Ser Çavuş: Mustafa Ağa

Dahil-i Vilayette Bulunan Rüşdiye Mekâtibi**Kayseri Rüşdiye Mektebi**

Muallim-i evvel: Ömer Efendi

Sani ve salis Muallimi: Hafız Mehmet Efendi

Rika Muallimi: Ali Efendi

Şakirdan:

Talas Rüşdiye Mektebi

Muallim-i evvel: Mustafa Efendi

Muallim-i sani: Ahmet Esat Efendi

Muallim-i Rika: Mustafa Efendi

Aded-i şakirdan:

**Vilayet Dahilinde Kâin Elviyenin Merkez-i Vilayete ve Bir Sancak
Merkezinin Sancak Merkezine ve Kaza ve Nevahi Merkezlerinin Elviye
Merkezlerine Buut ve Mesafelerini Mübeyyin Cetveldir (Kayseri Sancağı)**

İla Merkez-i Ankara (saat)	An Merkez-i Elviye	Esami-i Elviye
20	Kayseri Kasabası	Kayseri Sancağı
30	An Yozgat ila Kayseri	Yozgat Sancağı
38	An Kayseri ila Kırşehir	Kayseri Sancağı

Kaza ve Nevahinin Liva Merkezlerine Buut ve Mesafesi

İla Merkez-i Kayseri (saat)	An Merkez-i Kaza	An Merkez-i Nevahi	Esami-i Kaza ve Nevahi
7	Develi Kazası	-	Develi Kazası
29	-	Göstere Nahiyesi	Develi Kazası'na tabi
06	İncesu	-	Mecidiye Kazası
14	-	Karahisar Develi	İncesu'ya tabi

KAYSERİ SANCAĞI

Derun-ı şehirde İmam Zeynelabidin radiullah-ı anhu ve Şeyh İbrahim Tennuri ve Şeyh Necmeddin-i Kübra ve Melik Gazi ve Dokuz Donlu ve Emir Sultan

ve Taceddin ve Alaeddin sülalesinden Huand (Hunat) Hatun civar-ı şehirde, Seyyid Burhaneddin ve Davud- Kayseri ve Sadık Baba ve Keykubat Han merkadleri cevami-i şerife ittisallerinde ve mevaki-i mahsusada mevzu-ı nazar-ı züvvardır rahimallah.

Eski kale tabir olunan sur takriben bin beş yüz sene evvel bina olunmuş ise de el-hâletü hazihi harab ve ekser mahalleri mütevari-i türabdır.

İç kale bundan yedi yüz doksan sene mukaddem inşa olunup el- hâletü hazihi mamur ve derununda Sultan Mehemmed Han-i Sani'nin ihyakerdesi olan cami-i şerifle kulub-ı ahali pürnur ve şehir derununda ve haricinde kubbe şeklinde bazı ebniye var ise de tarihleri malumat-ı ehl-i tahkikten mesturdur.

Şehirde ahin ebniye-yi hayriyye hükümete mensup olan bilcümle mecalis ve aklâm ve hapishane ve saireyi cami olmak üzere hükümet-i seniyye konağı.

Asâkir-i redif-i şahanenin esliha ve eşya ve mühimmat-ı sairesine mahsus olmak üzere depo ve asâkir-i merkûmenin içtimalarına mahsus olmak üzere kışla resminde koğuş ve yeni ve gayet mükemmel hapishane ve güherçile imal olunmak üzere mükemmel fabrikadan ibarettir.

Kayseri'ye altı saat mesafe mahalden Kızılırmak cereyan eder. Bu ırmağın üzerinde Tekgöz namıyla maruf cesim ve metin ve binası harikulade bir cisr inşa olunmuş ise de tarih ve inşa ve ism-i banisi meçhuldür.

Kezalik Kayseri'nin altı saat buudunda ve Yozgat caddesinde kâin yine Kızılırmak üzerinde Çokgöz tabir olunan köprü on sekiz kemer üzerine bina olunmuş bir cesim cisrdir.

Karasu denilen nehr-i sagir Kayseri'ye bir saat mesafede kâin sazlıktan nebean eder ve bazı arazi saky ile Kızılırmak'a iltihak eder.

Kezalik Kayseri'nin altı saat buudunda Sarmısaklı karyesinden zuhur eden nehr-i sagir Kayseri ile daha yirmi beş kadar kura arazisini saky ile sonra Kızılırmak'a munsab olur.

Şehrin haki güherçile madeni ve kura-yı mütecavire arazisi dahi maden-i mezkûr ve alçı taşı madeni olup ve şehre altı saat mesafede Sazlık denilen mahalde acı ve müşhil bir nevi madenli su nebean eder.

Şehre iki saat mesafede Hasanarpa karyesinden nebean eden diğer madeni su emraz-ı muhtelifeye nâfidir.

Suyu kükürt madeni ve harareti mutedil olarak Kayseri'ye altı saat mesafede kâin Yalnızgöz tabir olunan kaplıcadan ilel-i arıza erbabı menfaat görürler.

İNCESU KAZASI

Kaza-yı mezburda vaki Tekke Dağı'nda Şeyh Tursan Veli ve Karahisar Nahiyesi'nde Yalıncağ Sultan ve Şeyh Şaban Veli medfun ve ziyaret-i merkad-i şerifleri cilasan-ı ebsâr-ı kulub ve uyundur.

DEVELİ KAZASI

Kaza-yı mezburda eizze-i kiramdan Seyyid, Şerif ve Şeyh İmadeddin ve Kabak Şeyh ve Ebce Sultan kaddese Allahu esrarehum ve guzattan Dev Ali, rahmetullah-ı aleyhi türbelerinde medfundur.

Kaza-yı mezburda hükümet mahalline mahsus olmak üzere bir bâb konak mevcuttur.

SALNAME, SENE 1295 (1878)

Defa 7, Ankara, Vilayet Matbaası,129S, s. 67-136.

KAYSERİ SANCAĞI

Merkez Liva Memurları

Mutasarrıf: Abdülhadi Paşa, *Rumeli Beylerbeyi*, Mecidi 3

Erkân-ı Liva

Aza-ı Daime

Naip: Ali Fevzi Efendi, *Müderri*

Müftü: Halil Efendi

Rum Metropolitidi Efendi, *Mecidi 3*

Ermeni Murahhasası: Agop Efendi, *Mecidi 3*

Muhasebeci: Mehmet Tahir Efendi

Evkaf Muhasebecisi: Hüsnü Eşref Efendi, *rabia*

Tahrirat Müdürü: Mustafa Rüştü Efendi

Aza-yı Muvakkate

Zahit Efendi

Protestan Rahibi Kerope Efendi

Nikologos Efendi

Karabet Ağa

Kâtip: Nafız Efendi

Kâtip: Mehmet Tahir Efendi

Temyiz ve Cinayet Meclisi

Reis: Naip Ali Fevzi Efendi

Mümeyyizan

Hacı Rauf Bey, *saniye*

Hacı İbrahim Ağa

Apostol Ağa

Karabet Ağa

Küttap

Temyiz Kâtibi Mehmet Efendi

Cinayet Kâtibi Nazif Efendi

Mukayyit Emin Efendi

Cinayet Mukayyidi Ali Efendi

Muhasebe Kalemi

Muhasebeci: Mehmet Tahir Efendi

Refik-i evvel: Hacı Mustafa Efendi

Sani: Ahmet Hamdi Efendi

Salis: Hacı Osman Efendi

Mukayyit: Ata Efendi

Beytülmal Müdürü: Fevzi Efendi

Sandık Emini: Mustafa Efendi

Süvariyan

Tahsildar Turan Bey

Recep Efendi

Nuh Efendi

Nazar Ağa

Piyadegân

Osman Ağa

Artin Ağa

Olasos Ağa

Mahkeme-i Şeriye

Kâtip: Münip Efendi

Sani: Salim Efendi

Salis: Halim Efendi

Mukayyit: Hüseyin Efendi

Mukayyit: Şükrü Efendi

Mukayyit: Rıfat Efendi

Mukayyit: Nuh Efendi

Tahrirat Kalemi

Tahrirat Müdürü: Mustafa Rüştü Efendi

Refik-i evvel: Osman Nuri Efendi

Sani: Ahmet Fevzi Efendi

Salis: Kasım Ceddi Efendi

Mukayyit: Ömer Avni Efendi

Ticaret Mahkemesi

Reis: Abdülhak Efendi, *müderris*

(Aza-yı) Daim

Şeyh İbrahim Efendi

Atnaş Ağa

(Aza-yı) Muvakkate

İbrahim Efendi

Hacı Artin Ağa

Hacı Toros Ağa

Dimitraki Efendi

Başkâtip: Ohan Efendi

Sani: Mehmet Efendi

Mukayyit: Mustafa Efendi

Deavi Kalemi

Müdür: Herdem Efendi, *rabia*

Kâtip: Serkis Efendi

Diğer: Serkis Efendi

Güherçile Fabrikası

Memur: Mehmet Servet Efendi

Tabur Kâtibi: Ahmet Efendi

Mülazım: Hasan Ağa

Redif Zabitanı Alay Kâtibi: Emin Efendi

Emlak Kalemi

Başkâtip: Feyzullah Efendi

Vukuat Kâtibi: Şevki Efendi

Tahsilat Kâtibi: Ahmet Derviş Efendi

İlamat Kâtibi: Muhittin Efendi

Refik-i evveli: İsmail Efendi

Sani: İsmail Hakkı Efendi

Salis: Abdülhalim Efendi

Talas Vukuat Kâtibi: Mustafa Efendi

Refiki: İsak Efendi

Germir Vukuat Kâtibi: Adil Efendi

Nüfus Mukayyidi: Salih Efendi

Refiki: Ahmet Efendi

Diğeri: Vahit Efendi

Emlak Komisyonu

Başkâtip: Feyzi Efendi

Aza

Musa Efendi

İbrahim Efendi

Pilibos Ağa
Abraham Ağa
Avadis Ağa
Toros Ağa

Menafi Komisyonu

Kasım Efendi
İbrahim Ağazade Mehmet Ağa
Tanil Ağa
Yakof Ağa

Rüsumat Dairesi

Müdür: Hayrullah Efendi
Başkâtip: Nazif Efendi
Mukayyit: Ahmet Efendi
Sani: Ahmet Efendi
Emin-i sandık: Mıgırdıç Haki Efendi

Defter-i Hakani Kalemi

Memur: Ahmet Muhittin Efendi
Kâtip-i evvel: Seyit Efendi
Emlak Kâtibi: Ahmet Hamdi Efendi
Tapu Kâtibi: Kostaki Efendi

Evkaf Kalemi

Evkaf Muhasebecisi: Eşref Efendi, *rabia*
Kâtip: Hüseyin Efendi

Fabrika Memurları

Talas Memuru: Memiş Efendi
Kâtip: Raşit Efendi

Germir Memuru: Memiş Efendi

Kâtip: Ahmet Efendi

Zincidere Memuru: Ali Efendi

Efkere Memuru: İbrahim Efendi

Rüsumat Fabrika Memurları

Memur: Şeyh İbrahim Efendi

Muavini: Hakkı Efendi

Memur: Hacı İhsan Efendi

Muavini: Feyzi Efendi

Memur: İbrahim Efendi

Muavini: Bekir Efendi

Memur: İsmail Efendi

Muavini: Mahmut Efendi

Memur: Tevfik Efendi

Muavini: Hüseyin Efendi

Memur: Ömer Efendi

Muavini: Faik Efendi

Memur: Hilmi Efendi

Muavini: Şevket Efendi

DEVELİ KAZASI

Meclis-i İdare-i Kaza

Kaymakam: Raik Efendi

Aza-yı Daime

Naip: Abdurrahman Efendi

Müftü: Hacı İbrahim Efendi

Mal Müdürü: Fevzi Efendi

Tahrirat Kâtibi: Mehmet Efendi

Aza-yı Muvakkata

Ruhani-i Rum: Kevork Efendi
Ermeni Reisi: Hacı Mardiros Efendi
Hacı Hüseyin Efendi
Mehmet Efendi
Abraham Efendi
Hacı Agop Ağa
Manuk Efendi

Meclis-i Deavi

Reis: Naip Mustafa Efendi

Mümeyyizan

Ömer Ağa
İsmail Efendi
Estel Ağa
Hacı Avadis Ağa

Kâtip: Zekeriya Efendi

Mal Kalemi

Müdür: Nuri Efendi
Refiki: Ömer Efendi
Sandık Emini: Nadir Efendi
Tahsildar: Halil Ağa
Ohannes Efendi
Diğeri: Mahmut Efendi

Emlak Komisyonu

Vukuat Kâtibi: Hüseyin Efendi

Aza

Ahmet Ağa
İbrahim Ağa

Mehmet Efendi

Hacı Agop Ağa

Hacı Ohannes Efendi

Bedros Ağa

GÖSTERE NAHIYESİ

Müdür:- Ahmet Nazif Efendi

Kâtip: Hüseyin Efendi

Menafi Sandığı Vekilleri

Aza

Hacı Ömer Ağa

Hacı Mehmet Ağa

İbrahim Efendi

Dede Efendi

Göstere Karyesi Emlak Komisyonu

Vukuat Kâtibi: Rıfki Efendi

Hacı Ohannes Ağa

Recep Ağa

Artin Ağa

Rüsumat Memurları

Hacı Ali Ağa

Mehmet Ağa

İNCESU KAZASI

Meclis-i İdare-i Kaza

Kaymakam: Cemal Efendi

Aza-yı Daime

Naip: Mehmet Ali Efendi

Müftü: Hacı Mustafa Efendi

Mal Müdürü: Emin Efendi

Tahrirat Kâtibi: Mustafa Efendi

Aza-yı Daime

Reis-i ruhani İstefanos

Osman Efendi

Ömer Efendi

Nikola Efendi

Simon Efendi

Meclis-i Deavi

Reis: Naip Efendi

Mümeyyizan

Mustafa Efendi

Ahmet Efendi

Dirmid Efendi

Yuvan Efendi

Kâtip: Mehmet Efendi

Emlak Komisyonu

Kâtip: İsmail Efendi

Hüseyin Efendi

Hacı Mustafa Efendi

Memiş Ağa

Pandeli Ağa

Diğeri Ağa

Arazi Kalemi

Tapu Kâtibi: İbrahim Hakkı Efendi

Nüfus Mukayyidi: Mehmet Efendi

Rüsumat Memuru: Aptülmuttalip Efendi

Kâtip: Karabet Efendi

Telgraf Memurları

Müdür: Servet Efendi

Muhabere Memuru: Süleyman Efendi

Refiki: Ahmet Efendi

Ser-çavuş: İbrahim Ağa

Diğeri: Ali Ağa

Mustafa Ağa

Mehmet Ağa

Mahmut Ağa

Nafia Sandığı Vekilleri

Sadık Efendi

Hüseyin Efendi

Nikola Ağa

KARAHİSAR NAHİYESİ

Müdürü: Tevfik Efendi

Naip: Hacı Mehmet Efendi

Müftü: Abdurrahman Efendi

Kâtip: Hayrullah Efendi

Emlak Kalemi

Vukuat Kâtibi: Halil Efendi

Nüfus Mukayyidi: Hacı Mehmet Efendi

Rüsumat Memuru: Ali Efendi

Ankara Vilayeti Dahilinde Bulunan Nüfus-ı Mevcude ile Kasaba
ve Nevahi ve Kuranın Tadadını Mübeyyin Cetveldir.

Kayseri Sancağı

Cerman Nüfus	İslam Nüfusu	Rum Nüfusu	Ermene Nüfusu	Katolik Nüfusu	Protestan Nüfusu	Yahudi Nüfusu	Kıpti-i Mesihî	Kıpti-i Gayr-i Mesihî	Haneha	Kasaba maakura	Esami	Mülâhazat
22,868	13,964	1,590	6,914	400	-	-	-	-	8,137	1	Kayseri Kasabası	Tahrir Mucibince
22,894	19,429	1,078	2,387		-	-	-	-	8,720	94	Kayseri Kurası	Tahrir-i atik
5,808	1,173	2,395	2,228	12	-	-	-	-	2,303	1	Talas Karyesi	Tahrir Mucibince
1,195	699	314	182	-	-	-	-	-	578	1	Göstere Kasabası	Bu dahi
2,917	489	1,474	954		-	-	-	-	1,214	1	Germir Kazası	"
1,981	1,385	304	290	"	-	-	-	-	731:	1	Erkilet Kasabası	"
57,663	37,139	7,155	12,955	412					21,783	99		
1,558	1,558		-	-	-	-	-	-	574	1	Hacılar Karyesi	"
1,254	132	1,122	-	-	-	-	-	-	595	1	Zincidere Kasabası	"
1,331	67	1,264	-	-	-	-	-	-	684	1	Endürlük Kasabası	"
6,612	3,526	298	2,783		-	-	-	-	2,572	1	Develi Kaymakamlığı Kasabası	"
3,308	1,850	634	824	412	-	-	-	-	1,277	19	Kurası	"
71,326	44,275	10,477	16,562		-	-	-	-	27,405	121		
1,972	251	-	1,721		-	-	-	-	566	1	Develi'ye tabi Tomarza Nahiyesi	"
4,495	4,245	-	-	-	-	-	-	-	1,510	38	Tomarza Nahiyeye Kurası	"
3,661	2,252	1,409	250		-	-	-	-	1,649	1	İncesu Kasabası	"
1,239	776	463			-	-	-	-	489	5	Kurası	"

Ceman Nüfus	İslam Nüfusu	Rum Nüfusu	Ermeni Nüfusu	Katolik Nüfusu	Protestan Nüfusu	Yahudi Nüfusu	Kıpti-i Mesilhi	Kıpti-i Gayr-i Mesilhi	Haneha	Kasaba maakura	Esami	Mülâhazat
2,522	2,522	-	-	-	-	-	-	-	1,528	1	Karahisar Nahiyesi	"
1,831	1,333	299	-	-	-	-	-	-	817	13	Nahiye-i mezbur Kurası	"
87,247	55,654	12,648	18,533	412	-	-	-	-	33,464	180	Yekun	"

KARAHİSAR NAHİYESİ

Karahisar nahiyesinde inşa olunan cedid konak nahiye müdürünün makarr-ı hükümetidir.

KAYSERİ SANCAĞI

Derun-ı şehirde İmam Zeynelabidin radiullah-ı anhu ve Şeyh İbrahim Tennuri ve Şeyh Necmeddin-i Kübra ve Melik Gazi ve Dokuz Donlu ve Emir Sultan ve Taceddin ve Alaeddin sülalesinden Huand (Hunat) Hatun ve civar-ı şehirde Seyyid Burhaneddin ve Davud-ı Kayseri ve Sadık Baba ve Keykubat Han merkadleri cevami-i şerife ittisallerinde ve mevaki-i mahsusada mevzu-ı nazar-ı züvvardır. Rahimallah.

Eski kale tabir olunan sur takriben bin beş yüz sene evvel bina olunmuş ise de el-hâletü hazihi harab ve ekser mahalleri mütevari-i türab olmuştur.

İç kale bundan yedi yüz doksan sene mukaddem inşa olunup el- hâletü hazihi mamur ve derununda Sultan Mehemmed Han-ı Sani'nin ihyakerdesi olan cami-i şerifle kulub-ı ahali pürnur ve şehir derununda ve haricinde kubbe şeklinde bazı ebniye var ise de tarihleri malumat-ı ehl-i tahkikin mesturudur.

Şehirde olan ebniye-yi hayriyye hükümete mensup olan bilcümle mecalis ve aklâm ve hapishane ve saireyi cami olmak üzere hükümet-i seniye konağı.

Asâkir-i redife-i şahane esliha ve eşya ve mühimmat-ı sairesine mahsus olmak üzere depo ve asâkir-i merkûmenin içtimalarına mahsus olmak üzere kış la resminde koğuş ve yeni ve gayet mükemmel hapishane ve güherçile imal

olunmak üzere mükemmel fabrikadan ibarettir.

Kayseri'ye altı saat mesafe mahalden Kızılırmak cereyan eder. Bu ırmağın üzerinde Tekgöz namıyla maruf cesim ve metin ve binası harikulade bir cisir inşa olunmuş ise de tarih ve inşa ve ism-i banisi meçhuldür.

Kezalik Kayseri'nin altı saat buudunda ve Yozgat caddesinde kâin yine Kızılırmak üzerinde Çokgöz tabir olunan köprü on sekiz kemer üzerine bina olunmuş bir cesim cisirdir.

Karasu denilen nehr-i sagir Kayseri'ye bir saat mesafede kâin sazlıktan nebean eder ve bazı arazi saky eder ve Kızılırmak'a iltihak eyler.

Kezalik Kayseri'nin altı saat buudunda Sarmısaklı karyesinden zuhur (eden) nehr-i sagir Kayseri ile daha yirmi beş kadar kura arazisini saky ile sonra Kızılırmak'a munsab olur.

Şehrin haki güherçile madeni ve kura-yı mütecavire arazisi dahi maden-i mezkûr ve alçı taşı madeni olup ve şehre altı saat mesafede Sazlık denilen mahalde acı ve müşhil bir nevi madenli su nebean eder.

Şehre iki saat mesafede Hasanarpa karyesinden nebean eden diğer madenli su emraz-ı muhtelifeye nâfidir.

Suyu kükürt madeni ve harareti mutedil olarak Kayseri'ye altı saat mesafede Yalnızgöz tabir olunan kaplıcadan il-el-i arıza erbabı menfaat görürler.

İNCE SU KAZASI

Kaza-yı mezburda vaki Tekke Dağı'nda Şeyh Tursan Veli ve Karahisar Nahiyesi'nde Yalıncağ Sultan ve Şeyh Şaban Veli medfun ve ziyaret-i merkad-i şerifleri cilasan-ı ebsâr-ı kulub ve uyundur.

DEVELİ KAZASI

Kaza-yı mezburda eizze-i kiramdan Seyyid, Şerif ve Şeyh İmadeddin ve Kabak Şeyh ve Ebce Sultan kaddese Allahu esrarehum ve guzattan Dev Ali, rahmetullah-ı aleyhi türbelerinde medfundur. Kaza-yı mezburda hükümet mahalline mahsus olmak üzere bir bâb konak mevcuttur.

ANKARA VİLAYET SALNAMESİ 1299 (1881-82)

Onuncu Defa, Matbaa-yı Vilayette Tab Olunmuştur, s.134-176.

KAYSERİ SANCAĞI

Mutasarrıf: Reşit Paşa, Rumeli Beylerbeyliği

Naip: Nuh Naci Efendi, Devriye Mevalisinden

Müftü: Mehmet Nail Efendi

Rum Metropoliti: Ohani Efendi, İkinci Mecidi

Ermeni Ser Episkoposu: Agya Efendi, Üçüncü Mecidi

Muhasebeci: Emin Efendi, Saniye

İdare Meclisi

Reis: Mutasarrıf Paşa

Aza-yı Daim

Naip Efendi

Müftü Efendi

Metropolit Efendi

Episkopos Efendi

Muhasebeci Efendi

Tahrirat Müdürü Namık Efendi

Protestan Rahibi Kerobi Efendi

Katolik Episkoposu Bogos Efendi

Aza- yı Müntahabe

Develizade Mustafa Ağa

Hacı Ahmet Efendi

Tanil Ağa

Dimitraki Efendi

Küttab: Mehmet Nafız Efendi

Refiki: Mehmet Bey

Mülazım: Abdurrahman Efendi

Bidayet Mahkemesi

Reis: Naip Efendi

Aza: Nazif Ağa

Aza: Mıgırdıç Haki Ağa

Başkâtip: Mehmet Efendi

Aza Mülazımı: Emin Efendi

Zabıt Kâtibi: Mustafa Lütfü Efendi

Mukayyit: Mustafa Efendi

Ceza Dairesi

Reis: Ahmet Hulusi Efendi, *Devriye Mevalisi*

Müddeiumum Muavini: Mehmet Namık Efendi

Aza: Bekir Efendi

Aza: Yakof Efendi

Başkâtip: Mehmet Efendi

Aza Mülazımı: Mustafa Efendi

Zabıt Kâtibi: Serkis Efendi

Mukayyit: Mehmet Efendi

Mülazım: Şevket Efendi

İcra Dairesi

Memuru: Ohannes Efendi

Mübaşir: Mehmet Efendi

Mübaşir: İsmail Ağa

Muhasebe Kalemi

Muhasebeci: Mehmet Emin Efendi, *Saniye*

Refik-i Evveli: Hacı Osman Efendi

Varidat Kâtibi: İsmail Efendi

Musarafat Kâtibi: Osman Nuri Efendi

Mukayyit: Artin Efendi

Sandık Emini: Agop Efendi

Ambar Emini Vekili: Cemalettin Efendi

Mülazım: İsmail Efendi

Mülazım: Eyüp Efendi

Mülazım: Nuri Efendi

Mülazım: Sezak Efendi

Tahrirat Kalemi

Müdürü: Mehmet Namık Efendi

Müsevvid-i Evvel: Ömer Avni Efendi

Müsevvid-i Sani: Ahmet Fevzi Efendi

Mübeyyiz: Ahmet Bey

Mukayyit: Daver Feyzi Efendi

Mülazım: Daniş Bey

Mülazım: Aziz Bey

Mülazım: Seyit Efendi

Mülazım: Behçet Bey

Mülazım: Rıfat Bey

Evkaf Kalemi

Müdürü: Ahmet Rasim Efendi

Kâtip: Hasan Efendi

Odacı: Talat Ağa

Âşâr Kalemi

Müdür: Aptullah Recep Efendi

Başkâtip: Bezmi Efendi

İkinci Kâtip: Hilmi Efendi

Üçüncü Kâtip: İbrahim Efendi

Defter-i Hakani Kalemi

Memur: Nazif Bey, *Salise*

Başkâtip: Seyit Efendi

Tabur Kâtibi: Ahmet Efendi

Emlak Kâtibi: Mustafa Efendi

Evkaf-ı Senedat Kâtibi: Mustafa Fevzi Efendi

Mülazım-ı evvel: Adil Efendi

Sani: Nazif Efendi

Diğeri: Karabet Efendi

Odacı: Osman Ağa

Tahsilat Dairesi

Liva Ser Tahsildarı: Ahmet Efendi, *Salise*, Mecidi 4

Kaza Ser Tahsildarı: Ethem Efendi

Süvari Tahsildarı: Muslihettin Efendi

Süvari Tahsildarı Osman Ağa

Süvari Tahsildarı Seyit Mehmet Ağa

Süvari Tahsildarı Mehmet Ali Efendi

Süvari Tahsildarı Nazar Efendi

Piyade Tahsildarı: Osman Ağa

Piyade Tahsildarı: Reşit Efendi

Piyade Tahsildarı: Yorgi Efendi

Güherçile Fabrika-i Humayunu

Müdür: Servet Bey, Kaymakam

Kâtip: Şevket Efendi

Diğeri: Nuh Efendi

Mülazım: Hüseyin Efendi

Belediye Dairesi

Reis: Mehmet Ali Efendi

Aza

Hacı Mustafa Efendi, *Salise*

Nuh Efendi

Mehmet Ağa

Musa Ağa

Nazif Ağa

Şeyh İbrahim Efendi

Hacı Mükrimin Efendi

Hacı Ali Ağa

Hacı Artin Ağa

Hacı Makaryos Ağa

Hacı Tanil Ağa

Memleket Tabibi: Nehabet Efendi

Mühendis: Mehmet Efendi

Emlak Kalemi

Maa-tahrir vergi memuru: Mehmet Hilmi Efendi

Vukuat Kâtibi: Şevki Efendi

Tahsilat Kâtibi: Derviş Efendi

Senedat Kâtibi: Ahmet Hafidi Efendi

Defterci: Mehmet Efendi

Talas Vukuat Kâtibi: Hakkı Efendi

Germir Vukuat Kâtibi: Hakkı Efendi

Tavlasun Vukuat Kâtibi: Agop Efendi

Vukuat Refîki: İsak Efendi

Diğeri: Apdülhalim Efendi

Umur-ı Tahrirat Kâtibi: Rıfat Bey

Umur-ı Hesabiye Kâtibi: Kasım Efendi

Sandık Emîni: İbrahim Efendi

Müfettiş: Remzi Efendi

Muavini: İsmail Efendi

Çavuş: İhsan Efendi

Çavuş: Mehmet Ağa

Çavuş: Rasim Ağa

Çavuş: Bekir Ağa

Konturat Kâtibi: Dikran Efendi

Odacı: Ali Osman Ağa

Menafı Sandığı

Sandık Emîni: İbrahim Efendi

Rüsumat Dairesi

Müdür: Hayrullah Efendi

Seyyar Müfettişi: Nikolaki Efendi

Başkâtip: Ahmet Hilmi Efendi

Tahrirat Kâtibi: Aptullah Şevket Efendi

Katib-i sani: Ahmet Fevzi Efendi

Evkaf ve Bandrol Memuru: Süleyman Rahmi Efendi

Sandık Emîni: Agop Haki Efendi

Mukayyit: Karabet Fehmi Efendi

Serkolcu: Necmi Bey

Ambar Emîni: İbrahim Efendi

Mülazım: Yakup Efendi

Mülhakat Rüsumat Memurları

Talas Rüsüm-1 Sitte Memuru: Memiş Efendi

Efkere Rüsüm-1 Sitte Memuru: Mustafa Efendi

Zincidere Rüsüm-1 Sitte Memuru: Kasım Efendi

Aziziye Rüsüm-1 Sitte Memuru: Numan Efendi

Sarmısaklı Rüsüm-1 Sitte Memuru: Hüseyin Efendi

Rumdigin Rüsüm-1 Sitte Memuru: Raşit Efendi

Boğazlıyan Rüsüm-1 Sitte Memuru: Hasan Efendi

Germir Rüsüm-1 Sitte Memuru: Mehmet Nuri Efendi

Fabrika Memuru: Yordan Efendi

Muavini: Mustafa Efendi

Fabrika Memurları

Hacı İhsan Efendi

Muavini: Bedrosaki Efendi

Memur: Ömer Bey

Muavini: Rıza Efendi

Memur: İbrahim Rahmi Efendi

Muavini: Adil Efendi

Memur: Mehmet Faik Efendi

Muavini: Nuh Efendi

Memur: Şeyh İbrahim Efendi

Muavini: İsmail Hakkı Efendi

Memur: Hacı Emin Efendi

Muavini: Ali Efendi

Memur: Hakkı Efendi

Muavini: Nuh Efendi

Memur: Şevki Efendi

Muavini: Ali Efendi

Nefs-i Merkez Müdürünün Muhafaza ve Seyyar Memurları

İncesu ve Sultansazı Muhafaza Memuru: Ataullah Efendi

Seyyar Memuru: Hacı Yüzbaşı Ağa

Seyyar Memuru: Hüseyin Bey

Seyyar Memuru: Muhsin Ağa

Kayseri İstimare Memuru: Hacı Emin Efendi

Talas Memlaha Memuru: Muhlis Efendi

Kâtip: Mehmet Hilmi Efendi

Sandık Emini: Ömer Efendi

Ambar Emini: Hasan Ağa

Kantarcı: Hurşit Ağa

Biliç Memlaha Memuru: Ömer Efendi

Kâtip: Akif Efendi

Kantarcı: Mehmet Ağa

Bedirli Memlahası Memuru: Ahmet Efendi

Kantarcı ve Kolcu: Mustafa Ağa

Ticaret Mahkemesi

Reis: Davud Efendi

(Aza-yı) Daime: Hacı Mehmet Ağa

(Aza-yı) Daime: Artin Ağa

(Aza-yı) Muvakkata: Aptullah Efendi

(Aza-yı) Muvakkata: Yusufaki Efendi

Muvakkat Küttap

Hacı Karabet Ağa

Bedros Ağa

Ser Kâtip: Ohan Efendi

Mübeyyiz: Sami Efendi

Mukayyit: Mehmet Tevfik Efendi

İNCESU KAZASI

Kaymakam: Hacı Ömer Efendi

İdare Meclisi

Reis: Kaymakam Efendi

(Aza-yı) Daim

Naip: Ahmet Hamdi Efendi

Müftü: Hacı Mustafa Efendi

Mal Müdürü: Dimitraki Efendi

(Aza-yı) Muvakkata

Hacı Durmuş Ağa

Hüseyin Efendi

Tahrirat Kâtibi: İsmail Hakkı Efendi

Ruhani İnce Efendi

Eftar Efendi

Bidayet Mahkemesi

Reis: Naip Efendi

Aza

Hacı Ömer Efendi

Andırya Ağa

Başkâtip Mehmet Efendi

Şeriye Tahsin Efendi

Mukayyit Şaban Efendi

Müstantik Muavini: Kosti Efendi

Aza: Mübaşir Derviş Efendi

Aza: Bedros Ağa

Emlak Kalemi

Vukuat Kâtibi: İsmail efendi

Arazi Kâtibi: İbrahim Efendi

Aza

Hüseyin Efendi
Hacı Mustafa Ağa
Mehmet Efendi
Nikola Efendi
İsak Efendi
Pandeli Ağa

Tahsildaran

Ser Tahsildar: Derviş Efendi
Süvari: Hamit Efendi
Süvari: Hacı Hüseyin Efendi
Piyade: Hüseyin Efendi
Diğeri: Toros Efendi

Belediye Meclisi

Reis: Hacı Bekir Efendi

Aza

Ali Ağa
Nikola Ağa
Sava Ağa
Mihal Ağa

Kâtip: Ohan Efendi

Sandık Emini: Adil Efendi

Hafiye Memuru: Toran Ağa

Âşâr Kalemi

Memuru: Ömer Lütü Efendi

Katib-i evvel: Bekir Efendi

Sani: Ahmet Kadri Efendi

Ambar Memuru: Haşim Efendi

Karahisar Ambar Memuru: Vehpi Efendi

Rüsumat Memuru

Memur: Derviş Efendi

Kâtip: Emin Efendi

İncesu Posta Memuru: Ahmet Efendi

Nüfus Mukayyidi: Mehmet Efendi

İncesu Sandık Emini: Liktor Efendi

Mal Kalemi

Mal Müdürü: Ahmet Efendi

Sandık Emini: Nazar Efendi

Ziraat ve Ticaret Odası

Reis: Hacı Hüseyin Efendi

Aza

İsmail Efendi

Hacı Agop Ağa

Diğer Hacı Agop Ağa

Emlak Kalemi

Vukuat Kâtibi: Hüseyin Hakkı Efendi

Reis-i Komisyon: Mehmet Efendi

Aza

Ömer Ağa

Hacı Ömer Ağa

Pilibos Ağa

Nikofos Ağa

Hacı Smail Ağa

Belediye Heyeti

Reis: Hacı Hasan Efendi

Aza

Nikofos Efendi

Hacı Agop Ağa

Minas Ağa

Estil Ağa

Kâtip ve Sandık Emini: Agop Efendi

Müfettiş: Halil Ağa

Çavuş: Bekir Ağa

Odacı: Ali Ağa

Menafi Vekilleri

Hacı Mustafa Efendi

Hacı Halil Efendi

Andon Ağa

Manuk Ağa

Memurin-i Müteferrika

Nüfus Mukayyidi: Hüseyin Efendi

Tapu Kâtibi: Fikri Efendi

Rusum-ı Sitte Memuru: Hacı Ali Efendi

Kolcu: Hacı Osman Ağa

Tahsildaran

Ser Tahsildar: Sait efendi

Süvari

Mahmut Efendi

Beşe Mehmet Ağa

Avakim Efendi

Piyade

Agop Ağa

Nazar Ağa

GÖSTERE NAHIYESİ

Müdürü: Bekir Hilmi Efendi

Kâtip: Ali Efendi

Âşâr Memuru: Ethem efendi

Kâtibi: Hasip Efendi

Ambar Emni: Bahri Efendi

Kileci: Toros Ağa

Emlak Kalemi

Vukuat Kâtibi: Zühtü Efendi

Reis-i Komisyon: Hacı Ohannes Ağa

Aza: Mığırdıç Ağa

Aza: Artin Ağa

Rüsümat Memuru

Memuru: Derviş Efendi

Kâtip: Emin Efendi

İncesu Posta Memuru: Ahmet Efendi

Nüfus Mukayyidi: Mehmet Efendi

İncesu Sandık Emni: Viktor Efendi

KARAHİSAR NAHIYESİ

Müdür: Ahmet Sabri Efendi

Naip: Hacı Mehmet Efendi

Müftü: Mustafa Efendi

Kâtip: Mehmet Efendi

Rüsumat Memuru: Feyzullah Efendi

Vukuat Kâtibi: Nuh Efendi

DEVELİ KAZASI

Kaymakam: Mehmet Rauf Bey, *Salise*

İdare Heyeti

Reis: Kaymakam Efendi

(Aza-yı) Daim

Naip- İbrahim Rasih Efendi

Müftü: İbrahim Efendi

Mal Müdürü: Ahmet Efendi

Ruhani-i Rum: Vasil Efendi

Ruhani-i Ermeniden: Artin Efendi

Protestan Ohannes Efendi

(Aza-yı) Muvakkata

Hacı Hüseyin Ağa

Hacı Ömer Efendi

Bedros Ağa

Hacı Agop Ağa

Tahrirat Kâtibi: Mehmet Efendi

Bidayet Heyeti

Reis: Naip Efendi

Aza

Ali Efendi

Artin Efendi

Baş Kâtip Zekeriya Efendi

Müstantik Muavini: Hacı Davut Efendi

Mukayyit: Macit Efendi

İcra Mübaşiri: Sait Ağa

İcra Mübaşiri: Osman Ağa

Oda(cı): Hristo

Âşâr Kalemi

Memur: İlyas Efendi

Kâtip: Sezak Efendi

Katib-i sani: Bedros Efendi

Ambar Memuru: Mehmet Ağa

Kileci: İbrahim Ağa

Mal Kalemi

Mal Müdürü: Ahmet Efendi

Sandık Emini: Nazar Efendi

Ziraat ve Ticaret Odası

Reis: Hacı Hüseyin Efendi

Aza: İsmail Efendi

Aza: Hacı Agop Ağa

Diğer: Hacı Agop Ağa

Belediye Heyeti

Reis: Hacı Hasan Efendi

Aza

Nikoğos Ağa

Hacı Agop Ağa

Minas Ağa

Estil Ağa

Kâtip ve Sandık Emini: Agop Efendi

Müfettiş: Halil Ağa

Çavuş: Bekir Ağa

Odacı: Ali Ağa

Tahsildaran

Ser Tahsildar: Sait Efendi

Süvari: Mahmut Efendi

Süvari: Beşe Mehmet Ağa

Süvari: Avakim Efendi

Piyade: Agop Ağa

Piyade: Nazar Ağa

Emlak Kalemi

Vukuat Kâtibi: Hüseyin Hakkı Efendi

Reis-i Komisyon: Mehmet Efendi

Aza

Ömer Ağa

Hacı Ömer Ağa

Pilibos Ağa

Nikoğos Ağa

Hacı İsmail Ağa

Menafi Vekilleri

Hacı Mustafa Efendi

Hacı Halil Efendi

Andon Ağa

Manuk Ağa

Memurin-i Müteferrika

Nüfus Mukayyidi: Hüseyin Efendi

Tapu Kâtibi: Fikri Efendi

Rüsum-ı sitte Memuru: Hacı Ali Efendi

Kolcu: Hacı Osman Ağa

GÖSTERE NAHİYESİ

Müdürü: Bekir Hilmi Efendi

Kâtip: Ali Efendi

Âşâr Memuru: Ethem Efendi

Kâtibi: Hasip Efendi

Ambar Emîni: Bahri Efendi

Kileci: Toros Ağa

Emlak Kalemî

Vukuat Kâtibi: Zühtü Efendi

Reis-i Komisyon: Hacı Ohannes Ağa

Aza: Mıgırdıç Ağa

Aza: Artin Ağa

Vilayet Dahilinde Kâin Elviyenin Merkez-i Vilayete ve Bir Sancak Merkezinin Sancak Merkezine ve Kaza ve Nevahi Merkezlerinin Elviye Merkezlerine Buut-ı Mesafelerini Mübeyyin Cetveldir

Merkez-i Vilayet Olan Ankara'ya Buut-ı Mesafesi

İla Merkez-i Ankara	An Merkez-i Elviye:	Esami-i Elviye:
Saat: 60	Kayseri Kasabası	Kayseri Sancağı

Sancakların Yekdiğerine Mesafesi

Saat		
20	An Yozgat ıla Kayseri	Yozgat Sancağı
28	An Kayseri ıla Kırşehir	Kayseri Sancağı

Kaza ve Nevahinin Liva Merkezine Buut-ı Mesafesi

Saat		
10	Develi Kazası	Develi Kazası
16	Göstere Nahiyesi	Develi'ye Tabi
06	İncesu	İncesu Kazası
14	Karahisar Develi	İncesu'ya Tabi

**Vilayet Dahilinde Bulunan Nüfus-ı Mevcude ile Kasaba ve
Kura ve Nevahinin Tadadını Mübeyyin Cetveldir**

İslam Milleti	Rum Milleti	Ermeni Milleti	Katolik	Protestan	Yahudi	Kıpti-i Müslim	Gayri Müslim	Esami-i Kaza ve Nevahi
13,296	10,010	6,145	150	267	-	-	-	Kayseri Kasabası
18,904	7,429	5,672	-	-	-	-	-	Kayseri Kazası
3,568	315	-	-	-	-	-	-	Karahisar Nahiyesi
5,267	815	3,206	-	-	-	-	-	Develi Kasabası
4,233	1,996	-	-	-	-	-	-	Göstere Nahiyesi
48,211	12,342	17,029	150	267	-	-	-	Yekun-ı Kayseri

Dahil-i Vilayette Bulunan Mekatib-i Rüştüye

Kayseri Mekteb-i Rüştüyesi:

Hoca-yı Evvel: Ömer Efendi

Hoca-yı Sani: Ahmet Şakir Efendi

Rika Muallimi: Nafız Efendi

Sülüs Muallimi: Ali Efendi

Vilayet Dahilinde Bulunan Cevami, Mesacid ve Sairenin Cetvelidir

Cami	Mescit	Medrese	Talebe	Musalla	Mekteb-i Rüştüye
150	119	30	1,211	-	2

KAYSERİ SANCAĞI

Derun-ı şehirde imam Zeynelabidin radiyallahü anh ve Şeyh İbrahim Tennuri ve Seyh Necmettin Kübra ve Melik Gazi ve Dokuz Donlu ve Emir Sultan ve Tacettin ve Alaettin sülalesinden Huand (Hunat) Hatun ve civar-ı şehirde Seyyid Burhanettin ve Davud-ı Kayseri ve Sadık Baba ve Keykubad Han merkadleri, cevami-i şerif ittisallerinde ve mevaki-i mahsusada mevzu-ı nazar-ı zuvvardır Rahimallah.

Eski kale tabir olunan sur takriben bin beş yüz sene evvel bina olunmuş ise de el-hâletü-hazihi harab ve ekser mahalleri mütevari-i türabdır. İç kale bundan yedi yüz doksan sene mukaddem inşa olunup el- hâletü-hazihi mamur ve derununda Sultan Mehemmed Han-ı Sani'nin ihyakerdesi olan cami-i şerifle

kulub-ı ahali pürnur ve şehir derununda ve haricinde kümbet şeklinde bazı ebniye var ise de tarihleri malumat-ı ehl-i tahkikten mesturdur.

Şehirde olan ebniye-yi miriyye hükümete mensup olan bilcümle mecalis ve aklâm ve hapishane ve saireyi cami olmak üzere hükümet-i seniye konağı ile asâkir-i redife-i şahane esliha ve eşya ve mühimmat-ı sairesine mahsus olmak üzere depo ve asâkir-i merkûmenin içtimalarına mahsus olmak üzere kışla resminde koğuş ve hapishane ve güherçile imal olunmak üzere mükemmel ve muntazam fabrikadan ibarettir.

Kayseri'ye altı saat mesafe mahalden Kızılırmak cereyan eder. Bu ırmağın üzerinde Tekgöz namıyla maruf cesim ve metin ve binası harikulade bir cisr inşa olunmuş ise de tarih-i inşa ve ism-i banisi meçhuldür.

Kezalik Kayseri'nin altı saat buudunda ve Yozgat Caddesi'nde kâin yine Kızılırmak üzerinde Çokgöz tabir olunan köprü on sekiz kemer üzerine bina olunmuş bir cesim cisirdir.

Karasu denilen nehr-i sagir Kayseri'ye bir saat mesafede kâin sazlıktan nebean eder ve bazı arazi saky ile Kızılırmak'a iltihak eder.

Kezalik Kayseri'nin altı saat buudunda Sarmısaklı karyesinden zuhur eden nehr-i sagir Kayseri ile daha yirmi beş kadar kura arazisini saky ile sonra Kızılırmak'a munsab olur.

Şehrin türabı güherçile madeni ve kura-yı mütecavire arazisi dahi maden-i Mezkûr ve alçı taşı madeni olup şehre altı saat mesafede Sazlık denilen mahalde acı ve müşhil bir nevi madenli su nebean eder.

Şehire iki saat mesafede Hasanarpa karyesinden nebean eden diğer madenli su emraz-ı muhtelifeye nâfidir. Suyu kükürt madeni ve harareti mutedil olarak Kayseri'ye altı saat mesafede Yalnızgöz tabir olunan kaplıcadan ilel-i arıza erbabı menfaat görürler.

İNCE SU KAZASI

Kaza-yı mezburda vaki Tekke Dağı'nda Şeyh Tursan Veli ve Karahisar Nahiyesi'nde Yalıncağ Sultan ve Şeyh Şaban Veli medfundur.

DEVELİ KAZASI

Kaza-yı mezburda eizze-i kiramdan Seyyid Şerif ve Şeyh İmadettin ve Kabak Şeyh, Ebce Sultan, kaddese Allahu esrarehum ve guzattan Dev Ali, rahmetullah-ı aleyh tŕbelerinde medfundurlar.

1300 (1882-83) SENE-İ HİCRİYESİNE MAHSUS ANKARA VİLAYETİ SALNAMESİ

On Birinci Defa, İstanbul, Matbaa-yı Ebüzziya, der-Galata, 1300, s.121-188.

KAYSERİ SANCAĞI

Mutasarrıf: Mustafa Nuri Paşa, *Rumeli Beylerbeyi*

Naip: Nuh Naci Efendi, *Devriye*

Müftü: Mehmet Zail Efendi

Muhasebeci: Şevket Bey

Metropolidi: Yuvani Efendi, Mecidi 2

Piskopos: Agya Efendi, Mecidi 3

Tahrirat Müdürü: Namık Efendi, *Saniye*

İdare Meclisi

Reis: Mutasarrıf Paşa

Aza-yı Daim

Naip Efendi

Müftü Efendi

Metropolidi Efendi

Piskopos Efendi

Muhasebeci Efendi

Tahrirat Müdürü: Namık Efendi

Katolik Ser Piskoposu: Bogos Efendi

Protestan Rahibi: Kerope Efendi

Aza-yı Müntahabe

Develizade Mustafa Ağa

Hacı Ahmet Efendi

Tanil Ağa

Dimitraki Efendi

Nafız Efendi

Refiki Mehmet Bey

Mülazım: Abdurrahman Efendi

Bidayet Mahkemesi

Reis: Naip efendi

Aza: Zahit Efendi

Aza: Mıgırdıç Efendi

Aza Mülazımı: Nuh Efendi

Zabıt Kâtibi: Mustafa Efendi

Zabıt Kâtibi: Mustafa Lütfü Efendi

Ceza Dairesi

Reis: Ahmet Hulusi Efendi, *Devriye*

Müddeiumumi Muavini: Mehmet Namık Efendi: *Salise*

Aza: Bekir Efendi

Aza: Yakof Efendi

Zabıt Kâtibi: Serkis Efendi

Mukayyit: Mehmet Efendi

Mahkeme-i Şeriye

Başkâtip: Salim Efendi

Sani: Münip Efendi

Mukayyit: Hasan Efendi

Salis: Halim Efendi

Eytam Müdürü: Emin Efendi

İcra Dairesi

İcra Memuru: Ohannes Efendi

Mübaşir: Mehmet Efendi

Diğeri: İsmail Ağa

Mukavelat Kalemi

Mukavelat Muharriri: Musa Efendi

Mukavelat Kâtibi: Halil Efendi

Muhasebe Kalemi

Muhasebeci: Şevket Bey

Varidat Mukayyidi: Hacı Mustafa Efendi

Masarif Mukayyidi: Hacı Osman Efendi

Mesalih-i Hariciye Kâtibi: Osman Efendi

Masarif Mukayyidi Refiki: İsmail Efendi

Sandık Emini: Esat Efendi

Tahrirat Kalemi

Müdürü: Namık Efendi

Mukayyit: Davut Efendi

Müsevvid-i Evvel: Ömer Efendi

Müsevvid-i Sani: Ahmet Efendi

Mübeyyiz: Ahmet Bey

Mülazım: Daniş Efendi

Mülazım: Seyit Efendi

Defter-i Hakani Kalemi

Memur: Nazif Bey, *Salise*

Başkâtip: Seyit Efendi

Tapu Kâtibi: Ahmet Efendi

Emlak Kâtibi: Mustafa Efendi

Müsekkafat Kâtibi: Mustafa Efendi

Âşâr Kalemi

Müdürü: Recep Efendi

Başkâtip: Bezmi Efendi

Katib-i sani: Hilmi Efendi

Katib-i salis: İbrahim Efendi

Evkaf Kalemi

Müdürü: Ahmet Rasim Efendi

Kâtip: Hasan Efendi

Odacı: Talat Ağa

Tahsilat Dairesi

Liva Ser Tahsildan: Ahmet Hıfzı Efendi

Kaza Ser Tahsildan: Ethem Efendi

Süvariyan

Muslihettin Efendi

Osman Ağa

Mehmet Ali Efendi

Süleyman Efendi

Ahmet Efendi

Nazar Efendi

Çerkeş Ahmet Efendi

Piyadegan

Raşit Efendi

Osman Efendi

Turan Bey

Rıfat Efendi

Reşit Efendi

Hacı Ömer Efendi

Yorgi Efendi

Mustafa Efendi

Güherçile Fabrika-yı Humayunu

Müdür: Servet Bey, *Kaymakam*

Kâtip: Şevket Efendi

Mülazım: Hasan Efendi

Ambarcı: Ali Ağa

Emlak Kalemi

Maa-tahrir Vergi Memuru: Mehmet Hilmi Efendi

Vukuat Vergi Kâtibi: İsmail Şevki Efendi

Refik-i evvel Vergi Kâtibi: Ahmet Derviş Efendi

Talas Karyesi Vergi Kâtibi: İsmail Hakkı Efendi

Tavlusun Karyesi Vergi Kâtibi: Ahmet Hafid Efendi

Germir Karyesi Vergi Kâtibi: Adil Efendi

Endürlük Karyesi Vergi Kâtibi: Abdülhalim Efendi

Erkilet Karyesi Vergi Kâtibi: Agop Efendi

Defterci: Mehmet Efendi

Belediye Dairesi

Reis: Mehmet Ali Efendi

Aza

Hacı Mustafa Efendi, *Salise*

Nuh Efendi

Mehmet Ağa

Hacı Ali Ağa

Hacı Mükrimin Efendi

Nazif Ağa

Şeyh İbrahim Efendi

Hacı Artin Ağa

Hacı Danyel Ağa

Hacı Karabet Ağa

Hacı Makaryos Ağa

Menafı-i Sandık Emini İbrahim Efendi

Tahrir Kâtibi: Rifat Efendi

Hesap Kâtibi: Kasım Efendi

Konturato Mukayyidi: Dikran Efendi

Sandık Emini: İbrahim Efendi

Müfettiş: Remzi Efendi

Çavuş: İhsan Ağa

Çavuş: Rasim Ağa

Çavuş: Kirkor Ağa

Çavuş: Mehmet Ağa

Çavuş: Hüseyin Ağa

Memleket Tabibi: Nihabet Efendi

Mühendisi: Mehmet Efendi

Rüsumat İdaresi

Müdür: Hayrullah Efendi

Sandık Emini: Agop Haki Efendi

Seyyar Müfettişi: Nikolaki Efendi

Mukayyit: Mehmet Rıza Efendi

Ser Kâtip: Mehmet Faik Efendi

Kolcubaşı: Mehmet Tevfik Efendi

Tahrirat Kâtibi: Şevket Efendi

Sani: Ahmet Fevzi Efendi

Ambar Emini: Kantarcı İbrahim Efendi

Seyyar Süvari Çavuşu: Hamza Ağa

Evrak ve Bandrol Memuru: Süleyman Rahmi Efendi

İstimare Memuru: Olasposi Efendi

Mülazım: Cemalettin Efendi

Esam-i Fabrika	Fabrika Memurları
Gözübüyükzade Fabrikası	Memuru: Mehmet Emin Efendi Muavini: Ali Efendi
Kalpakçıyan Fabrikası	Memuru: Hacı İhsan Efendi Muavini: Raşit Efendi
Kundakçıyan Fabrikası	Memuru: Şevki Efendi Muavini: Hacı Mustafa Efendi
Karakaşyan Fabrikası	Memuru: Karabet Fehmi Efendi Muavini: Alim Efendi
Tabanyan Avadis Fabrikası	Memuru: Şeyh Mehmet Efendi Muavini: Nuh Efendi
Tabanyan Ohannes Fabrikası	Memuru: Ömer Bey Muavini: Feyzi Efendi
Ağabaşyan Fabrikası	Memuru: İsmail Hakkı Efendi Muavini: Rıza Efendi
Kökliyan Saragan Ağa Fabrikası	Memuru: Nuh Efendi Muavini: Artin Efendi

Mülhakat Rüsumat Memurları

Aziziye Rüsüm-1 Sitte Memuru: Hüseyin Eşref Efendi

Boğazlıyan Rüsüm-1 Sitte Memuru: Ali Efendi

Rumdigin Rüsüm-1 Sitte Memuru: Raşit Efendi

Sarmısaklı Rüsüm-1 Sitte Memuru: Bekir Hilmi Efendi

Talas Rüsüm-1 Sitte Memuru: Memiş Efendi

Efkere Rüsüm-1 Sitte Memuru: Mustafa Efendi

Zincidere Rüsüm-1 Sitte Memuru: Kasım Efendi

Germir Rüsüm-1 Sitte Memuru: Mehmet Nuri Efendi

Germir Fabrika Memuru: Yordan Efendi, Muavini: Mustafa Efendi

Mülhakat Memlaha Memurları

Palas Memlahası: Memuru: Mehmet Sakıp Efendi

Kâtip: Mehmet Hilmi Efendi

Sandık Emni: Ömer Efendi

Ambar Emni: Osman Nuri Efendi

Kantarıcı: İbrahim Efendi

Çavuş: Ömer Ağa

Biliç Memlahası: Memuru: Ahmet Efendi

Kâtip: Mehmet Efendi

Kantarıcı: Arif Ağa

Bedirli Memlahası: Memuru: Akif Efendi

Kantarıcı: Abdülfettah Ağa

İncesu Sultansazı Muhafaza Memurları

Memuru: Ataullah Efendi

Onbaşı: Hacı Mehmet Ağa

Diğeri: Hasan Ağa

Diğeri: Mehmet Tosun Ağa

Ticaret Mahkemesi

Reis: Sadık Efendi, *Saniye*

Aza-yı Daime: Şaban Efendi

Aza-yı Daime- Artin Efendi

Ser Kâtip: Nazif Efendi

Mübeyyiz: Ahmet Hamdi Efendi

Aza-yı Muvakkate

Nafız Efendi

Bedros Efendi

Artin Ağa

Nikolaki Ağa

Mukayyit: Mehmet Efendi

Müteferrika

Posta Kâtibi: Hakkı Efendi

Şakirt: Fikri Efendi

İNCESU KAZASI

Kaymakam Efendi

İdare Meclisi

Reis: Kaymakam Efendi

Aza-yı Daim

Naip: Mustafa Nuri Efendi

Müftü: Mehmet Efendi

Mal Müdürü: Dimitraki Efendi

Aza-yı Muvakkata

Hacı Durmuş Ağa

Hüseyin Efendi

Ruhani İnce Efendi

Üftade Efendi

Nikola Ağa

Bidayet Heyeti

Reis: Naip Efendi

Aza

Hacı Ömer Efendi

Vasil Ağa

Başkâtip Mehmet Efendi

Şeriye Mukayyidi Şaban Efendi

Müstantik Muavini- Kosti Efendi

Mübaşir: Haralambos Ağa

Diğeri: Bedros Ağa

Memur: Ömer Lütfü Efendi

Katib-i evvel: Bekir Efendi

Katib-i sani: Ahmet Kadri Efendi

Ambar Memuru: Haşim Efendi

Mal Kalemi

Mal Müdürü: Dimitraki Efendi

Sandık Emini: Ligor Efendi

Karahisar Sandık Emini: Hamit Efendi

Belediye Dairesi

Reis: Bekir Efendi

Aza

Ali Ağa

Nikola Ağa

Sava Ağa

Mihail Ağa

Kâtip: Yuvan Ağa

Emlak Kalemi

Maa-tahrir Vergi Kâtibi: İsmail Efendi

Arazi Kâtibi: İbrahim Efendi

Aza

Hüseyin Ağa

Mehmet Efendi

İsak Efendi

Hacı Mustafa Ağa

Nikola Efendi

Pandeli Ağa

Rüsumat

Memuru: Derviş Efendi

Kâtip: Hamdi Efendi

Kolcu: Hacı Halil Ağa

Tahsildaran

Ser Tahsildar: Üftade Efendi

Süvari: Hüseyin Efendi

Süvari: Tomas Efendi

Piyade: Hüseyin Efendi

KARAHİSAR NAHİYESİ

Müdürü: Mehmet Rifat Efendi

Naip: Mehmet Efendi

Müftü: Mustafa Efendi

Kâtip: Mehmet Efendi

Rüsumat Memuru: Feyzullah Efendi

Vukuat Kâtibi: Nuh Efendi

Ambar Memuru: Vehpi Efendi

DEVELİ KAZASI

Kaymakam: Süleyman Sırrı Efendi

Naip: İbrahim Rasih Efendi

Müftü: Hacı İbrahim Efendi

Mal Müdürü: Ohannes Efendi

Reis-i Ruhani-i Millet-i Ermeni: Karabet Efendi

Protestan Millet Reisi: Ohannes Efendi

İdare Meclisi

Reis: Kaymakam Efendi

Aza-yı Daime

Naip Efendi

Müftü Efendi

Mal Müdürü Efendi

Reis-i Ruhani-i Millet-i Ermeni Efendi

Protestan Milleti Ruhani Efendi

Aza-yı Muvakkata

Hacı Hüseyin Efendi

Hacı Ömer Ağa

Hacı Agop Ağa

Andon Ağa

Tahrirat Kâtibi: Mehmet Efendi

Bidayet Mahkemesi

Reis: Naip Efendi

Aza: Ali Efendi

Aza: Artin Efendi

Başkâtip: Zekeriya Efendi

Müstantik: Haçatur Efendi

Katib-i sani: David Efendi

İcra Mübaşiri: Seyit Ağa

İcra Mübaşiri: Osman Ağa

Odacı: Ağa

Mal Kalemi

Mal Müdürü: Ohannes Efendi

Sandık Emini: Mahmut Efendi

Emlak Kalemi

Maa-tahrir Vergi Kâtibi: Hüseyin Hakkı Efendi

Aza

Mehmet Efendi

Ömer Ağa

Nikoğos Ağa

Hacı Ömer Efendi

Pilibos Ağa

Hacı Smail Ağa

Belediye Meclisi

Reis: Hacı Parsih Ağa

Aza

Hacı Hasan Efendi

Nikoğos Ağa

İstefan Ağa

Müfettiş: Mustafa Efendi

Hacı Agop Ağa

Minas Ağa

Sandık Emmini Kâtibi: Agop Efendi

Çavuş: Bekir Ağa

Ziraat Odası

Hacı Hüseyin Efendi

Hacı Agop Ağa

Aza: İsmail Efendi

Diğer: Hacı Agop Ağa

Âşâr Kalemi

Memur: İlyas Efendi

Katib-i evvel: Setrak Efendi

Katib-i sani: Bedros Efendi

Ambar Emmini: Mehmet Ağa

Kileci: Mustafa Ağa

Menafi Sandığı

Hacı Mustafa Efendi

Hacı Halil Efendi

Andon Ağa

Manuk Ağa

Tahsildaran

Ser Tahsildar: Mehmet Efendi

Süvari Tahsildar: Beşe Mehmet Ağa

Süvari Tahsildar: Agop Ağa

Piyade: Ahmet Ağa

Piyade: Burhan Efendi

Memurin-i Müteferrika

Nüfus Mukayyidi: Hüseyin Efendi

Tapu Kâtibi: Fikri Efendi

Rüsumat Memuru Vekili: Memiş Efendi

Kolcu: Mehmet Ağa

GÖSTERE NAHİYESİ

Müdür: Bekir Hilmi Efendi

Kâtip: Ali Efendi

Emlak Memuru: Ohannes Ağa

Maa-vergi Tahrir Kâtibi: Zühtü Efendi

Âşâr ve Ambar Emmini: Mihran Efendi

Aza: Artin ve Mıgırdıç Ağalar

KARAHİSAR NAHİYESİ

Karahisar Nahiyesi'nde inşa olunan cedid konak nahiye müdürünün makarr-ı hükümetidir.

KAYSERİ SANCAĞI

Derun-ı şehirde Zeynelabidin radiyallahü anh ve Şeyh İbrahim Tennuri ve Şeyh Necmettin Kübra ve Melik Gazi ve Dokuz Donlu ve Emir Sultan ve Tacettin ve Alaettin sülalesinden Huand (Hunat) Hatun ve civar-ı şehirde Seyyid Burhanettin ve Davud-ı Kayseri ve Sadık Baba ve Keykubad Han merkadleri, cami-i şerif ittisalinde ve mevaki-i mahsusada mevzu-ı nazar-ı zuvvardır Rahimallah.

Eski kale tabir olunan sur takriben bin beş yüz sene evvel bina olunmuş ise de el-hâletü-hazihi harab ve ekseri mahalleri mütevari-i türab olmuştur. İç kale bundan yedi yüz doksan iki sene mukaddem inşa olunarak el-hâletü-hazihi mamur ve derununda Sultan Mehemmed Han-ı Sani'nin ihyakerdesi olan cami-i şerifiyle kulub-ı ahali pürnur ve şehir derununda ve haricinde bazı ebniye-i atika var ise de tarihleri meçhuldür.

Şehirde olan ebniye-yi emiriye hükümete mensup olan bilcümle meclis ve aklâm ve hapishaneyi ve saireyi cami olmak üzere hükümet-i seniye konağı ile asâkir-i redife-i şahane esliha ve eşya ve mühimmat ve saire mahsus olmak üzere depo ve asâkir-i merkûmenin içtimaina mahsus olmak üzere kışla resminde koğuş ve hapishane ve güherçile imal olunmak üzere mükemmel fabrikadan ibarettir.

Kayseri'ye altı saat mesafede Kızılırmak cereyan eder. Bu ırmağın üzerinde Tekgöz namıyla maruf cesim ve metin ve binası harikulade bir cisr inşa olunmuş ise de tarih-i inşa ve ism-i banisi meçhuldür.

Kezalik Kayseri'nin altı saat buudunda ve Yozgat caddesinde kâin yine Kızılırmak üzerinde Çokgöz tabir olunan köprü on sekiz kemer üzerine bina olunmuş bir cesim cisrdir.

Karasu denilen nehr-i sagir Kayseri'ye bir saat mesafede kâin sazlıktan nebean eder ve bazı arazi saky edip Kızılırmak'a iltihak eder.

Kezalik Kayseri'nin altı saat buudunda Sarmısaklı karyesinden zuhur eden nehr-i sagir Kayseri ile daha yirmi beş kadar kura saky ile sonra Kızılırmak'a munsab olur.

Şehrin toprağı güherçile madeni ve kura-yı mütejavire arazisi dahi maden-i mezkûr ve alçı taşı madeni olup şehre altı saat mesafede Sazlık denilen mahalde acı ve müşhil bir nevi madenli su nebean eder.

Şehire iki saat mesafede Hasanarpa karyesinden nebean eden diğer madenli su emraz-ı muhtelifeye nâfidir. Suyu kükürt madeni ve harareti mutedil olarak

Kayseri'ye altı saat mesafede Yalnızgöz tabir olunan kaplıcadan ashab-ı illet şifa bulurlar.

İNCESU KAZASI

Kaza-yı mezburda vaki Tekke Dağı'nda Şeyh Tursan Veli ve Karahisar Nahiyesi'nde Yalıncağ Sultan ve Şeyh Şaban Veli medfundur.

DEVELİ KAZASI

Kaza-yı mezburda eizze-i kiramdan Seyyid Şerif ve Şeyh İmadettin ve Kabak Şeyh, Ebce Sultan, kaddese Allahu esrarehum ve guzattan Dev Ali, rahmetullah-ı aleyh türbelerinde medfundurlar. Kaza-yı mezkûr ile Göstere Nahiyesi'nde otuz cami ve elli mescit ile iki medrese ahali-i müslime ve gayri müslime için elliden mütecaviz mekatib-i sübyan vardır.

ANKARA VİLAYETİNE MAHSUS SALNAMEDİR (1307 SENE-İ MALİYE) (1891-92)

On Birinci Defa, Matbaa-i Vilayette Tab Olunmuştur, s.174-282.

KAYSERİ SANCAĞI

Mutasarrıf: Ahmet İzzet Paşa, Mirimiran

Erkân-ı Liva

Naip: Mustafa Naim Efendi, Mahrec mevalisi

Müftü: Hacı Enver Efendi, Mecidi 4

Tahrirat Müdürü: Agah Efendi, *saniye*, Osmani 3

Muhasebeci Vekili: Osman Fevzi Efendi, Mecidi 5

Meclis-i İdare-i Liva

Reis: Mutasarrıf Paşa

Aza-yı Tabiiye

Naip Efendi

Müftü Efendi

Tahrirat Müdürü Efendi

Muhasebeci Efendi

Rum Metropoliti Yovanis Efendi, Mecidi 2

Katolik Serpiskoposu Bogos Efendi, Mecidi 3

Ermeni Murahhasası Dırtad Efendi

Protestan Murahhasası Kerobi Efendi

Aza-yı Müntahabe

Feyzullah Efendi

Ömer Ağa

Kevork Efendi

Navlikos Efendi

Tahrirat Kalemi

Müsevvid-i evvel: Tevfik Efendi

Müsevvid-i sani: Hüseyin Hilmi Efendi

Sermübeyyiz: Ömer Efendi

Evrak Mukayyidi: Şakir Efendi

Mülazım: Rıfat Bey

Mülazım: Hamdi Efendi

Mal Kalemi

Başkâtip: İsmail Efendi, *salise*

Varidat Mukayyidi: Hacı Osman Efendi

Yevmiye Kâtibi: Artin Efendi

Mesâlih-i câriye Kâtibi: Abdülkadir Efendi

Sandık Emini: Mihail Efendi

Mülazım: Nuh Efendi

Mülazım: Mehmet Efendi

Mülazım: Mehmet Efendi

Vergi Kalemi

Vergi Memuru: Ahmet Kemal Bey

Merkez Vergi Kâtibi: İsmail Hakkı Efendi

Refiki: Hafid Efendi

Talas Nahiyesi Kâtibi: Hakkı Efendi

Endürlük Nahiyesi Kâtibi: Rasim Efendi

Defterci: Mehmet Efendi

Nüfus Dairesi

Memur: İbrahim Ethem Efendi

Kâtip: Abdürrahman Efendi

Mülazım: Rıfat Efendi

Diğeri: Mehmet Efendi

Diğeri: Mustafa Efendi

Evkaf Kalemi

Müdür: Ömer Lütfü Efendi

Kâtibi: Ahmet Nazif Efendi

Mülazım: Zeki Efendi

Defter-i Hakani Kalemi

Memur: Kâmil Bey, *saniye*

Başkâtip: Hacı Seyit Efendi

Tapu Kâtibi: Ahmet Efendi

Emlak Kâtibi: Mustafa Efendi

Müsakkafat Kâtibi: Mustafa Efendi

Yoklama Kâtibi: Mehmet Ali Efendi

Yoklama Kâtibi: Muslehittin Efendi

Mülazım: Fuat Efendi

Bank Şubesi

Memur: Şevki Bey, *salise*

Reis: Kasım Efendi

Aza: Esat Efendi

Aza: İbrahim Ağa

Aza: Agop Ağa

Kâtip: Aki Efendi

Tahsildar: Mustafa Ağa

Mahkeme-i Bidayet-i Hukuk Dairesi

Reis: Naip Efendi, *mahrec mevalisi*

Aza: Ahmet Efendi

Aza: Dimitraki Efendi

Aza Mülazımı: Mustafa Efendi

Zabıt Kâtibi: Mustafa Efendi

Ceza Dairesi

Reis: Mehmet Neşet Bey, *salise*

Aza: Hacı Mehmet Efendi

Aza: Dikran Efendi, *rabia*

Aza Mülazımı: Süleyman Efendi

Başkâtip: Mehmet Rüştü Efendi

Zabıt Kâtibi: Nuh Efendi

Zabıt Kâtibi: Mustafa Efendi

Zabıt Kâtibi: Ahmet Efendi

Müddeiumumi Muavini: Mehmet Sıtkı Efendi

İstintak Dairesi

Müstantik: İsmet Efendi

Mülazım: Ömer Efendi

İcra Dairesi

İcra Memuru: Ahmet Şükrü Efendi

Mübaşir: İki nefer

Mukavelat Muharriri: Musa Efendi, *rüus*

Kâtip: Halil Efendi

Mahkeme-i Şeriye

Başkâtip: Münip Efendi, *müderriş*

İkinci Kâtip: Halim Nuri Efendi

Üçüncü Kâtip: Hasan Efendi

Dördüncü Kâtip: Ahmet Efendi

Beşinci Kâtip: Rifat Efendi
Altıncı Kâtip: Cevdet Efendi
Mukayyit: Şükrü Efendi
Mukayyit: Muhittin Efendi
Eytam Müdürü: Tahir Efendi
Muhzır: 5 (nefer)

Mahkeme-i Ticaret

Reis: Şaban Efendi

Aza-yı Daimi

Münhall

Artin Efendi

Aza-yı Muvakkat

Mustafa Efendi

Mığırdıç Efendi

Artin Efendi

Yani Efendi

Başkâtip: Nevres Efendi

Mukayyit: Tevfik Efendi

Mübeyyiz: Nubar Efendi

Çavuş ve mübaşir: 5 nefer

Telgraf İdaresi

Müdür: Mustafa Zihni Efendi

Muhabere Memuru: Cemal Efendi, *salise*

Muhabere Memuru: Ömer Rıfkı Efendi

Posta Kâtibi: Hakkı Efendi

Mulazım: Şaban Efendi

Çavuş ve Musil-i muharrerat: 4 Nefer

Düyun-1 Umumiye İdaresi

Müdür: Osman Nuri Efendi, Mecidi 5

Başkâtip: Hüseyin Efendi

Katib-i sani: Ahmet Efendi

Tahrirat Kâtibi: İsmail Efendi

Âşâr Kâtibi: Mihran Efendi

Sandık Emini: Hasan Efendi

Kolcu: 5 Nefer

Reji

Müdür: Mihalaki Efendi

Muhasebeci: Londiyadis Efendi

Dava Vekili: Şevki Efendi, *salise*

Muhafaza Memuru: Rıfat Bey

Kâtibi: Artin Efendi

Ambar Memuru: Corci Efendi

Süvari ve Piyade Kolcusu: 29 Nefer

Belediye

Reis: Mehmet Ali Efendi, *saniye*, Mecidi 4, Osmani 4

Aza

Şeyh İbrahim Efendi, *Mütemayiz*

Nuh Efendi

Mehmet Ağa

Memiş Efendi

Feyzullah Efendi

Osman Efendi

Esat Efendi

Hacı Artin Ağa

Hamparsun Ağa

Mardiros Ağa

Agop Ağa

Hastane Tabibi: Mustafa Hilmi Efendi, *salise*

Memleket Tabibi: Karabet Efendi, *salise*

Memleket Tabibi: Dikran Efendi, *salise*

Mühendis: Mehmet Efendi

Katib-i evvel: Kevork Efendi

Katib-i sani: Halim Efendi

Konturat Kâtibi: Mihran Efendi

Sandık Emini: Serkis Efendi

Belediye Ser Müfettişi: Remzi Bey

Hastane Müdürü: Emin Efendi

Gazhane Memuru: Hacı Bey

Muhafaza Çavuşu: Hacı Osman Ağa

Zabıta Dairesi

Tabur Ağası: Kadri Bey

Hesap Emini: Hacı Ali Efendi

Piyade Bölük Ağası: Mazhar Efendi, Mecidi 5

Muavini: İbrahim Ağa

Jurnal Emini: Süleyman Ağa

Süvari Bölük Ağası: Seyfullah Efendi, Mecidi 5, İftihar, Avusturya Gümüş Salibi, Saksonya Madalyaları

Muavini: Yusuf Ağa

Jurnal Emini: Hakkı Efendi, Mecidi 5

Sergardiyan: Ahmet Nafiz Efendi

Kâtip: Cemal Efendi

Gardiyan: 6 Nefer

Mekteb-i Rüşdi

Muallim-i evvel: Ömer Efendi

Muallim-i sani: Ahmet Efendi

Rika Muallimi: Nazif Efendi

Bevvab: İbrahim Ağa

Talas Mekteb-i Rüşdisi

Muallim-i evvel: Mustafa Efendi

Muallim-i sani: Mustafa Efendi

Rika Muallimi: İsmail Efendi

Bevvab: Osman Efendi

Güherçile Fabrikası

Müdür: Hasan Efendi, *Kolağası*

Kâtip: Şevket Efendi

Ambarcı: Ali Ağa

Hademe: 4 Nefer

İNCESU KAZASI

Memurin

Kaymakam: Şerif Asaf Bey, *saniye*, Osmani 4, Mecidi 3, İmtiyaz Gümüş Madalyası

Naip: Sadettin Efendi, *müderris*

Mal Müdürü: Ahmet Hamdi Efendi, Girit ve Karadağ Madalyası

Tahrirat Kâtibi: Mehmet Ali Efendi

Meclis-i İdare-i Kaza

Reis: Kaymakam Bey

Aza-yı Tabiiye

Naip Efendi

Mal Müdürü Efendi

Tahrirat Kâtibi Efendi

Aza-yı Müntahabe

Derviş Efendi

Mustafa Ağa

Vasil Ağa

Pandeli Ağa

Mal Kalemi

Mal Müdürü: Ahmet Hamdi Efendi

Muavini: Ali Rıza Efendi

Sandık Emini: Petro Efendi

Mahkeme-i Bidayet

Reis: Naip Efendi

Aza: İsmail Hakkı Efendi

Aza: Hacı Kelmandos Ağa

Başkâtip: Hacı Mehmet Efendi

Müstantik Muavini: Nuh Efendi

İkinci Kâtip: Şaban Efendi

Mübaşir: 2 (Nefer)

Nüfus İdaresi

Memur: Mustafa Efendi

Kâtibi: Mehmet Efendi

Bank Şubesi

Reis: Derviş Efendi, *salise*

Aza

Ahmet Ağa

Ali Ağa

Tekfur Ağa

Ohan Ağa

Kâtip: Ligor Efendi

Düyun-ı Umumiye

Memur: Osman Nuri Efendi

Kâtibi: Pertev Efendi

Kolcu: Emin Ağa

Telgraf İdaresi

Memur: Ahmet Efendi

Musıl-ı muharrerat ve Çavuş: Derviş Ağa

Reji İdaresi

Memur: Corci Efendi

Kolcu: Aziz Ağa

Daire-i Belediye

Reis: Hacı Bekir Efendi

Aza

Ali Ağa

Hacı Bekir Ağa

Hacı Bekir Efendi

Debrmeydan Efendi

Tekfur Ağa

Ohan Ağa

Kâtip ve Sandık Emmini: Veli Efendi

Çavuş: Mustafa Ağa

Bazı Memurin

Tapu Kâtibi: İbrahim Efendi

Yoklama Kâtibi: Mehmet Efendi

Tahsildar: Mehmet Efendi

KARAHİSAR NAHIYESİ

Müdür: Mehmet Asım Efendi

Naip: Mustafa Efendi

Müftü: Mustafa Efendi

Kâtip: Mehmet Efendi

Aza

Mehmet Ağa

Yusuf Bey

Mustafa Efendi

Hacı Mustafa Ağa

Şeyh Ağa

Hacı Hasan Efendi

Sandık Emini: Yusuf Efendi

DEVELİ KAZASI

Memurin

Kaymakam: Ahmet Nafı Efendi, *saniye*

Naip: Hasan Hüsnü Efendi

Müftü: Hacı İbrahim Efendi

Mal Müdürü: Ali Rıza Efendi

Tahrirat Kâtibi: Süleyman Vehpi Efendi

Meclis-i İdare-i Kaza

Reis: Kaymakam Efendi

Aza-yı Tabiiye

Naip Efendi

Müftü Efendi

Mal Müdürü Efendi

Tahrirat Kâtibi Efendi

Metropolit Vekili Babaniko Efendi

Murahhasa Vekili Artin Efendi

Aza-yı muntahabe

Hacı Hüseyin Efendi

Mehmet Ağa

Andon Efendi

Hacı Karabet Efendi

Mal Kalemi

Mal Müdürü: Ali Rıza Efendi

Muavini: Hüseyin Efendi

Sandık Emini: Karabet Efendi

Mülazım: Nuh Efendi

Mahkeme-i Bidayet

Reis: Naip Efendi

Aza: Hacı Hasan Efendi

Aza: Hacı Agop Efendi

Başkâtip: Zekeriya Efendi

Müstantik Muavini: Karabet Efendi

İkinci Kâtip: Şevket Efendi

Mukavelat Muharriri: Agop Efendi

Mübaşir ve Odacı: 3 (nefer)

Nüfus Kalemi

Memur: Hafız Hüseyin Efendi

Kâtip: Ahmet Sami Efendi

Mülazım: Mehmet Sıtkı Efendi

Ziraat Bank Şubesi

Reis: Hacı Karabet Efendi

Kâtip: Mahmut Efendi

Aza

Mehmet Efendi

Bekir Efendi

Ohannes Efendi

Hacı Nişan Efendi

Mülazım: Asım Efendi

Mekteb-i Rüşdi

Muallim-i evvel: Rüştü Efendi

Mualim-i sani: Hakkı Efendi

Bevvab: Mustafa Efendi

Düyun-ı Umumiye İdaresi

Memur: Raşit Efendi

Kâtip: Şevket Efendi

Mülazım: Ahmet Nazif Efendi

Reji İdaresi

Memur: Ahmet Sırrı Efendi

Kolcu: 5 nefer

Daire-i Belediye

Reis: Bekir Efendi

Aza

Osman Efendi

Hacı İbrahim Efendi

Ali Efendi

Artin Efendi

Ohannes Ağa

Kâtip: Cemal Efendi

Müfettiş: Hacı Hasan Efendi

Bazı Memurin

Tapu Kâtibi: Setrak Efendi

Yoklama Kâtibi: Nazar Efendi

Müsakkafat Kâtibi: Karabet Efendi

Tahsildar: 4 Nefer

GÖSTERE NAHIYESİ

Müdür: Süleyman Bey

Kâtip: Ali Efendi

Sandık Emini: Artin Efendi

KAYSERİ SANCAĞI

Kayseri Kasabası

Ankara'nın cihet-i cenubisinde ve merkez-i vilayete 65 saat buut-ı mesafede vaki olan Kayseri kasabası Anadolu'nun en büyük ve namdar şehirlerinden birisidir.

Şehr-i mezkûr Arje (Erciyes) dağının eteğinde ve vâsi bir ovada mebni olup zaman-ı kadimde Eusebia (Kaseye) ve bazan (Mazakiye) tesmiye edilmiş ve Roma Kayzerlerinden (Tiber) nam hükümdar zamanında (Sezariye) namını almıştır. Hükümdar-ı mümaileyh şehr-i mezkûru pek ziyade tezyin ve derununda bir darphane tesis eylemiş idi. Kayseri kasabası bir vakit tezyinatını muhafaza ettikten sonra serzede-i zuhur olan bir zelzele-i şedideden münhedim ve harap olmuş ise de bilahare mamuriyet-i kadimesini iktisab eylemiştir.

Meşahirden (Sen Bazil)in vatani olan eski Kayseri kasabası (Mösyö Charles Taxie) nam müellifin keşfiyat ve tetkikatına nazaran şimdiki Kayseri şehrinin cihet-i garbisinde ve yirmi dakika buut-ı mesafede ve Erciyes dağına bi'n-nisbe yirmi dakika karib bir mevkiye mebni idi ki elan bazı harabeleri ve bu harabeler meyanında bir de tiyatro eseri mevcut ve meşhurdur. Şimdiki Kayseri kasabası taraf-ı İslam'dan ve eski Kayseri'nin enkazından tesis ve bina edilmiştir.

Derun-ı şehirde eski kale tabir olunan sur takriben bin beş yüz sene evvel

Romalılar tarafından bina edilmiş ise de elyevm ekseri mahalleri harap ve münhedim olmuştur. İç kale bundan 910 sene evvel inşa olunarak el-hâletü-hazihi mamur ve derununda Sultan Mehemmet Han-ı Sani Hazretleri'nin ihyakerdesi olan bir camii şerif mevcuttur.

Kayseri kasabası Ankara'nın cihet-i cenubisinde ve merkez-i vilayete altmış beş saat buut-ı mesafededir.

Kayseri kazasında 43,263 zükûr, 41,825 inas Müslim; 8,972 zükûr, 8,894 inas Rum; 13,316 zükûr, 12,424 inas Ermeni; 734 zükûr, 657 inas Protestan; 617 zükûr, 542 inas Katolik ki ceman 131,242 nüfus mevcuttur.

Nefs-i Kayseri kasabasında 8,272 hane, 3,710 dükkan, 115 fırın, 30 han, 11 hamam, 150 cami, 58 mektep, 39 medrese ve derununda bin iki yüz doksan adet kitabı havi iki kütüphane, 31 tekke ve zaviye, 8 kilise, bir kışla, bir depo, 1 guraba hastanesi, 1 gazino ve güherçile imaline mahsus 1 fabrika, 1 hükümet konağı, bir daire-i askeriye, 2 karakolhane, 123 çeşme ve sebil, 250 ambar ve samanlık 100 arsa-yı haliye, 6,068 bağ, 1,675 bahçe, 4,484 tarla, 54 çayır, 205 mera, 102,361 dönüm mezru ve gayr-i mezru arazi ve Kayseri kazasını teşkil eden Talas, Germir, Tavlusun, Endürük, Erkilet, Hisarcık, Zincidere karyelerinde dahi 15,371 hane, 540 dükkan, 71 fırın, 13 han, 7 hamam, 141 cami, 161 mektep, 2 medrese, 1 tekke, 35 kilise, 155 çeşme, 112 değirmen, 966 ambar ve samanlık, 331 oda, 12,019 bağ, 12,222 bahçe, 84,592 kıt'a tarla, 148 mera vardır.

Derun-ı şehirde Zeynelabidin radiyallahü anh efendimiz hazretleri ile eizze-i kiramdan İbrahim Tennuri ve Şeyh Necmeddin Kübra ve Melik Gazi ve Dokuz Donlu ve Emir Sultan ve Taceddin ve Alaeddin sülalesinden Huand (Hunat) Hatun ve civar-ı şehirde Seyyid Burhaneddin ve Davud-ı Kayseri ve Sadık Baba ve Keykubat Han'ın merkad-i şerifleri ziyaretgah-ı enamdır.

Meşhur Kızılırmak nehri Kayseri'nin cihet-i şimalisinden ve altı saat yakınından cereyan etmektedir. Nehr-i mezkûrun üzerinde (Tekgöz) namıyla maruf cesim ve tarz-ı inşa ve rasanet-i binası harikulade denilecek derecede nazar-rûba bir cisr-i atik mevcut ise de tarih-i inşası ve banisinin ismi meçhuldür. Kezalik Kayseri'nin altı saat buudunda şark cihetinde kâin (Çokgöz) tabir olunur on sekiz kemer üzerine mebni bir cisr-i cesim daha vardır.

Karasu denilen nehr-i sagir Kayseri'ye bir saat mesafede kâin sazlıktan nebean ve bazı araziyi saky ü reyyan ile Kızılırmak'a insıbab eder. Kezalik Kayseri'nin altı saat buudunda vaki Sarmısaklı karyesinden zuhur eden nehr-i sagir Kayseri

ile daha yirmi beş kadar kura arazisini irva ettikten sonra Kızılırmak'a munsab olur. Mezkûr nehre iki saat mesafede Engir ve Saz gölleri vardır.

Kayseri kasabası ber-vech-i muharrer meşhur Erciyes dağının dameninde vaki olmakla ve etrafı dil-rüba bağ ve bahçelerle muhat bulunmak hasebiyle havası gayet latif ve Erciyes'ten nebean eden sular ise fevkalade berrak ve lezizdir. Ahali eyyam-ı sayfda ekseriyetle menazır-ı latife ve ciyadet-i havasıyla kesb-i iştihar eden bağlara ve bahçelere nakl ile yaz faslını orada imrar ederler.

Şehrin toprağı ekseriyetle güherçile madeni ve kura-yı mütejavire arazisi dahi güherçile ve alçı taşı madenleriyle mahlut olup şehre altı saat mesafede vaki Sazlık denilen mahalde acı ve müşhil bir nevi maden suyu nebean eder.

Kayseri'nin iki saat buudunda Hasanarpa karyesinden nebean eden diğer bir maden suyu emraz-ı cildiyye ve muhtelifeye nâfidir. Bunlardan başka kükürt madeni ne müsadif ve derece-i mutedilede hârr, Kayseri'ye altı saat mesafede (Yalnızgöz) tabir olunur diğer bir kaplıca mevcuttur.

Hayvanat-ı mevaşiden deve, esb, ester, merkep, manda, öküz, inek, 16,050 tiftik, 25,617 kıl keçi ve 61,475 koyun vardır. Devenin tüylü ve celep cinsleri de bulunur. Mahsulatı arpa, buğday, çavdar, burçak, nohut, mercimek, kitre, cehri; esmar ve fevakihden üzüm, elma, armut, ceviz, kayısı, erik, ayva, fındık, şeftali ve saire idrak etmektedir.

Sancağın bir senelik âşârı 2,276,451 kuruştan, mürettebat-ı umumiyesi 3,265,444 kuruştan ibarettir.

Kayseri pastırması her tarafta kesb-i iştihar etmiştir.

Kayseri'de marangozluk sanatı haylice terakki ederek cevizden masa, trabza(n), sandalye ve gayet sanatlı ufak çekmeceli sandıklar imal olunur. Mensucattan renkli ve nakışlı gayet nefis cicim ve yazma yemeni, amerikan ve bez üzerine matbu oda döşemeleri ve yorgan yüzleri ve çarşaf ve el havluları ve buna mümasil ince ve zarif şeyler ziynet bahş- i pazar-ı nefaset olmaktadır.

İNCESU KAZASI

Ankara'nın cihet-i cenubisinde merkez-i vilayete altmış, merkez-i livaya altı saat buut-ı mesafede vakidir. 6,852 zükûr, 6,585 inas Müslim; 2,295 zükûr, 2,361 inas Rum gayr-i Müslim ki ceman 18,082 nüfusu havidir.

İncesu kazasında 3,754 hane, 195 dükkan, 29 cami ve mescit, 2 medrese, 28 mekâtib-i sübyaniye, iki han, iki hamam, kagir bir hükümet konağı, bir telgrafhane, bir hapisane, 15 kahvehane, 28 çeşme, 17 su ve yel değirmeni; 167,180 dönüm mezru ve 218,936 dönüm gayr-i mezru arazi; 282 bahçe, 1,200 bağ, 350 kadar mera vardır.

Kaza-yı mezkûrda vaki Tekke dağında (Şeyh Tursan) veli ve Karahisar nahiyesinde eizze-i kiramdan (Yalınca Sultan) ve (Şeyh Şaban) hazeratı defn-i hakk-i gufrandırlar.

Kazada (Sultan) ve (Aşağı Saz) demekle maruf üçer saat mesafede iki göl mevcut olup canib-i miriden muhafaza edilmekte ve hava müsait oldukça bu göllerden bir hayli tuz ihraç olunmaktadır.

Kasabanın üç saat mesafesinde bir nehir cereyan eder. İşbu nehir üzerinde ve yekdiğerine üçer saat buut-ı mesafede cesim ve kagir iki köprü mevcuttur.

Dahil-i kazada bir senede dokuz yüz bin kile buğdayı yüz on dört bin sekiz yüz keyl arpa, üç yüz bin keyl çavdar, bir milyon sekiz bin okka üzüm, üç bin beş yüz kıyye armut hasıl olmakta ve bunlardan başka mahsulattan nohut, mercimek, mısır, cehri ve fevakihden badem, erik, zerdali, iğde, ayva, dut, fındık, ceviz, şeftali ve sebzevatın envaı idrak etmektedir.

Hayvanat ve mevaşiden manda, inek, öküz, kara sığır, deve, merkep, ester, beygir ihtiyac at-ı muhtelifeye kafi miktar bulunduğu gibi 7,906 kıl keçi, 43,153 adet koyun mevcut olup, ağnamından senevi 34,240 okka yapağı, keçiden 4,450 okka kıl istihsal edilmektedir.

İncesu kazasında yünden kilim, seccade, halı, çorap ve cicim tabir olunur gayet güzel bir nevi kilim ve pamuktan bez imal edilir.

DEVELİ KAZASI

Vilayetin cihet-i cenubisinde Ankara'ya altmış altı ve merkez-i livaya altı saat mesafede vakidir.

Kaza-yı Mezkûr 10,970 zükûr, 10,745 inas Müslim; 6,783 zükûr, 6,237 inas gayr-i Müslim ki ceman 34,745 nüfus; 7,293 hane, 610 dükkan, 25 mağaza, bir hükümet konağı, bir derbend, 24 fırın, 4 han, bir hamam, 4 cami, 50 mescit, 2 medrese, 4 zaviye, 69 mektep, 16 kilise, bir manastır, 87 çeşme, 38 köprü, 86

değirmen, 2,641 ambar, bir çiftlik, 1,016 arsa, 1,226 bağ, 2,510 bahçe, 29,727 kıt'a tarla, 2 çayır, 13 merayı havidir.

Hayvanattan 3,300 kara sığır, 950 manda, 380 deve, 44,699 koyun, 14,774 kıl keçi mevcut olup, ağnamından senevi 89,398 yapağı ve keçisinden 14,874 kıyye kıl hasıl olmaktadır.

Mahsulattan senevi 75,000 keyl-i Asitane hinta, 840,000 şair, 200,000 çavdar, 20,000 burçak, 5,000 nohut, 3,000 mercimek, 800 zegrek ile kitre ve cehri; esmar ve fevakihten 25,000 okka üzüm, 5,000 okka elma, 120,000 okka kayısı hasıl olmakta ve bunlardan başka erik, ayva, elma, armut, fındık, şeftali ve saire yetişmektedir.

Develi kazasında yünden şal ve çorap ve adi kilim ve Tomarza nahiyesinde bir nevi ince ve zarif şayak ile fanila ve pamuktan bez nesc ve imal olunur.

Kaza-yı mezburda eizze-i kiramdan (Seyyid, Şerif) ve (Şeyh İmadeddin) ve (Kabak Şeyh) ve (Ebce sultan) kuddise esrarehum ve guzattan Dev Ali nam zevatın medfen-i şerifleri mevcuttur.

Develi kasabasında müluk-ı Selçukiye'den bazılarının meberratı ve Ahiler'in de bir hayli hayratı vardır.

Bundan başka şehrin derun ve birununda isim ve tarihleri meçhul bir takım zevatın kagir medfenleri mevcut ve meşhud olduğu gibi kasabaya bir saat mesafede kagir bir ebniye duvarlarında bir takım ayat-ı Kuraniye mahkûk ve kapısı üzerinde:

El-kabru darun kullu nas dahelehu

Ve'l-mevtu ka'sun kullu nas şarebehu

beyti muharrer, taştan mamul musanna diğer bir medfen vardır.

Develi kazasının merkez-i hükümeti olan Everek kasabası Erciyes dağının dameninde bir sath-ı mail üzerinde mebni olmak mülabesesiyle havası gayet latif ve ceyyiddir. Kasabanın orta yerinde (Elbiz) namıyla müştehir bir mevkide on değirmen tedvirine kafi hakikaten dünyada emsali nadir denilecek derecede latif ve leziz bir su nebean ve cereyan ettiğiinden ahali şurubatını bu sudan aldıkları gibi cedavil-i mahsusa ile de şehrin her tarafına icra ettirildiğinden ciyadet-i hava ve letafet-i mevkiyeye bu suyun bahş ettiği letafet kâbil-i tarif ve işaret değildir.

Dördüncü Bölük

Evvel Yüzbaşı: Hamza Ağa

Mülazım-1 evvel: Emin Efendi

Mülazım-1 sani: Hacı Ahmet Ağa, Mecidi 5

Hassa Ordu-yı Humayunu'na Mensup Redif Sınıf-1 Mukaddem

16'ncı Fırka'nın 32'nci Livası'nın 63'üncü Alayı

Miralay: Osman Rıza Bey, Mecidi 3, Osmani 4, Gümüş İmtiyaz, Karadağ, Girit, Silistre Madalyaları

Mezkûr Alayın Birinci Kayseri Taburu

Binbaşı: Mehmet Besim Efendi, Plevne Madalyası

Sağ Kolağası: Hacı Hasan Tahsin Efendi, Gümüş İmtiyaz

Alay Kâtibi: Halil İbrahim Efendi, Mecidi 5

Tabur Kâtibi: Hüseyin Rıfkı Efendi

Tüfekçi: Aptullah Efendi

Depo Memuru: Mülazım-1 sani Ali Rıza Efendi

Birinci Bölük

Evvel Yüzbaşı: Ali Efendi, Mecidi 5

Sani Yüzbaşı: Hacı Mustafa Efendi Umum Gümüş Madalyası

Mülazım-1 sani: Mehmet Mevlut Efendi

Birinci Bölük

Evvel Yüzbaşı: İsmail Ağa, Mecidi 5, Umum Gümüş, Rusya, Girit Madalyaları

Sani Yüzbaşı: Ali Efendi, Umum Gümüş Madalyası

Mülazım-1 sani: Sadettin Ağa

Üçüncü Bölük

Evvel Yüzbaşı: Mehmet Ağa, Rusya Madalyası

Sani Yüzbaşı: Mehmet Ali Efendi

Mülazım-1 sani: Ahmet Efendi

Dördüncü Bölük**Evvel Yüzbaşı:** Mehmet Nuri Efendi, Mecidi 5**Sani Yüzbaşı:** Mehmet Rıfat Efendi, Mecidi 5, Umum Gümüş, Rusya, Karadağ, İftihar Madalyaları**Mülazım-ı sani:** Ali Ağa, Mecidi 5**Matbaa-yı Vilayetin Üç Yüz Altı Senesi Bütçesi***(Kayseri Sancağı'na ilişkin veriler aktarılmıştır)*

Varidat (kuruş)	Masarifat (kuruş)
Gazete Bedeli:	Masarif-i Mukarrere: 9,078
Kağıt ve mürekkep bedeli	10,100

Ankara ile Dersaadet ve Mülhakat Beyninde Amed**ü Şüd Eden Postaların Zaman-ı Hareketi***(Kayseri ile ilgili bilgiler aktarılmıştır.)***Tatar Postası:**

Dersaadet Hattı: Dersaadet'ten pazar günü sabahleyin hareketle, Mudurnu, Beypazarı, Nallıhan, Ayaş tarihiyle perşembe günü Ankara'ya muvasalat ve Ankara'daki iki saat aradan sonra hareketle Kırşehir, Nevşehir, Ürgüp, İnce-su'dan bi'l-mürur pazartesi günü Kayseri'ye muvasalat eder.

Mezkûr posta Kayseri'den salı günü akşam üzeri hareketle balada muharrer şehirlere uğrayarak cumartesi sabahleyin Ankara'ya muvasalat ve yine cumartesi günü akşamı Ankara'dan hareketle tarik-i azimetinden bi'l-mürur çarşamba günü Dersaadet'e muvasalat eder.

**Vilayet Dahilinde İnşa ve İkmal Edilmiş Olan Şose Yollarının
Miktar-ı Tulu ile Şose Üzerinde Vaki Köprülerin Adet ve Vüsati**

Köprü		Yolun Miktarı	
Tul-i Mecmu ve Vüsati (Metre)	Köprü (adet)	Tülü (Km)	Esami-i Turuk
187	153	054	Ankara'dan Kırşehir'e uğrayıp Kayseri'ye
781	-	366	Samsun'dan Mersin iskelesine-Yozgat ve Kayseri Sancakları'nda bulunan kısmı
025	032	010	İnce-su'dan Ürgüp'e
131	169	034	Kayseri'den Sivas'a

Köprü		Yolun Miktarı	
Tul-i Mecmu ve Vüsati (Metre)	Köprü (adet)	Tülü (Km)	Esami-i Turuk
004	004	008	Kayseri'den Maraş'a
001	001	005	Kayseri'den Zincidere'ye
010	010	005	Kayseri'den Hisarcık'a
-	-	001	Kayseri'den Tavlusun'a
-	-	006	Kayseri'den Talas'a

Üç yüz yedi senesinde dahi Çankırı ciheti tarikinden yedi ve Yabanabad tarikinden yirmi dört ve Kırşehir ile Kayseri tarikinden yirmi ve Yozgat ile Sivas tarikinden on beş ki ceman altmış altı kilometre müceddeden şose inşaatıyla Kayseri'den Sivas'a olan tarikin tamir ve termimi mukarrerdir.

Vilayet Dahilinde Bulunan Nüfus-ı Umumiye-yi Mübeyyin Cetveldir

(Kayseri Sancağı'na ait veriler aktarılmıştır.)

İcmal	İslâm	Rum	Ermeni	Katolik	Protestan	Esami-i Kaza
129,237	85,086	17,866	17,230	4,386	6,669	Kayseri Kazası
33,726	20,665	1,801	10,793	445	0	Develi Kazası
17,982	13,437	4,545	000	000	0	İncesu Kazası
184,445	119,188	24,212	20,824	4,821	6,669	Yekun

Kayseri Sancağı

İcmal	İslâm	Ermeni	Rum	Protestan	Katolik	Kıpti	Esami-i Kaza
184,445	119,188	24,212	28,024	4,821	6,669	751	Kayseri Kazası

Vilayet Dahilinde Kâin Elviyenin Merkez-i Vilayete ve Bir Sancak Merkezinin Diğer Sancak Merkezine ve Kaza ve Nevahi Merkezlerinin Elviye Merkezlerine Buut ve Mesafelerini Mübeyyin Cetveldir

(Kayseri Sancağı'na ait veriler aktarılmıştır.)

Elviyenin Merkez-i Vilayet Olan Ankara'ya Buut ve Mesafesi

An Merkez-i Elviye	İla Merkez-i Ankara (saat)	Esami-i Elviye
Kayseri Sancağı	61	Kayseri Sancağı

Sancakların Yekdiğerine Mesafesi

Merkez-i Livaya	Saat	Esami
An Kayseri İla Kırşehir	38	Kayseri Sancağı

Kaza ve Nevahinin Liva Merkezlerine Buut-ı mesafesi

İla Merkez-i Kaza (saat)	An Merkez-i Kaza Esami-i Merkez, Kaza ve Nevahi	An Merkez-i Nevahi Esami-i Nevahi	Esami-i Kaza
10	Everek Kasabası	-	Develi Kazası
16	Tomarza	Göstere Nahiyesi	Develi'ye tabi
06	İncesu	-	İncesu Kazası
14	Karahisar	Karahisar	İncesu'ya tabi

ANKARA VİLAYETİNE MAHSUS SALNAMEDİR

On İkinci Defa, Matbaa-i Vilayette Tab Olunmuştur (Ankara),
1311 Sene- i Hicriye-i Kameriye (1893-94), s. 206-357.

KAYSERİ SANCAĞI

Mutasarrıf: Fehham Paşa, *Emirulumera*. Osmani 3

Erkân-ı Liva

Naip: Salim Efendi

Müftü: Hacı Enver Efendi, Mecidi 4

Muhasebeci: Nazif Efendi

Tahrirat Müdürü: Agah Efendi, *saniye*, Osmani 3

Meclis-i İdare-i Liva

Reis: Mutasarrıf Paşa

Aza-yı Tabiiye

Naip Efendi

Müftü Efendi

Muhasebeci Efendi

Tahrirat Müdürü Efendi

Rum Metropoliti Yovanis Efendi, (Mecidi) 2

Katolik Piskoposu Bogos Efendi, (Mecidi) 3

Protestan Rahibi Kerope Efendi

Aza-ı Müntahabe

Ömer Efendi, *salise*, Mecidi 4

Feyzullah Efendi, *rabia*

Neologos Efendi

Mendikyan Bedros Efendi

Meclis-i İdare Başkâtibi: Nazif Efendi

Mukayyit: Hacı Ahmet Efendi

Tahrirat Kalemi

Müsevvid-i evvel: Tevfik Efendi

Mübeyyiz-i evvel: Salih Sabri Efendi

Mübeyyiz-i salis: Hilmi Efendi, salise

Müsevvid-i sani: Ömer Lütfi Efendi

Mübeyyiz-i sani: Rıfat Bey

Evrak Memuru: Şakir Efendi

Mal Kalemi

Başkâtip: Hacı Mustafa Efendi

Yevmiye Kâtibi: Abdülkadir Efendi

Sandık Emini: Bekir Efendi

Varidat Mukayyidi: Artin Efendi

Mesâlih-i câriye Kâtibi: Hakkı Efendi

Mülazım: Fuat Efendi

Vergi Kalemi

Vergi Memuru: Ahmet Kemal Efendi

Refiki: Hafid Efendi

Tavlusun Nahiyesi Kâtibi: Mehmet Efendi

Defterci: Adil Efendi

Merkez Vergi Kâtibi: İsmail Hakkı Efendi

Talas Nahiyesi Kâtibi: Hakkı Efendi

Endürlük Nahiyesi Kâtibi: münhall

Mülazım: Suat Efendi

Nüfus İdaresi

Memur: İbrahim Ethem Efendi

Mülazım: Rıfat Efendi

Kâtip: Abdurrahman Efendi

Diğeri: Mehmet Efendi

Evkaf Kalemi

Müdür: Rıfat Efendi, *rabia*

Mülazım: Zeki Efendi, *rabia*

Kâtibi: Ahmet Nazif Efendi

Kâtibi: Mustafa Efendi

Defter-i Hakani Kalemi

Memur: Nihat Efendi

Tapu Kâtibi: Ahmet Efendi

Müsakkafat Kâtibi: Mustafa Efendi

Müsakkafat Kâtibi: Müslihittin Efendi

Başkâtip: Hacı Seyit Efendi

Emlak Kâtibi: Mustafa Efendi

Yoklama Kâtibi: Mehmet Ali Efendi

Mülazım: Mustafa Efendi

Ziraat Bank Şubesi

Memur: Ahmet Niyazi Efendi

Aza

Esat Efendi

Abraham Efendi

Agop Ağa

Reis: Kasım Efendi

Kâtip: Rıfat Efendi

Muvakkat İkinci Kâtip: Hakkı Efendi

Tahsildar: Mustafa Ağa

Mahkeme-i Bidayet-i Hukuk Dairesi

Reis: Naip Efendi

Aza: Yorgancıoğlu Mihalaki Efendi

Aza: Toran Efendi

Aza Mülazımı: Mustafa Efendi

Zabıt Kâtibi: Mustafa Efendi

Ceza Dairesi

Reis: Mehmet Neşet Bey, *salise*

Aza: Ohannes Efendi

Başkâtip: Osman Nuri Efendi

Zabıt Kâtibi: Mustafa Efendi

Aza: Hacı Mehmet Efendi

Aza Mülazımı: Süleyman Efendi

Zabıt Kâtibi: Nuh Efendi

Zabıt Kâtibi: Ahmet Efendi

Muavinlik Dairesi

Müddeiumumi Muavini: Aptullah Avni Efendi

İstintak Dairesi

Müstantik: Fahri Efendi

Mülazım: Ömer Efendi

Mülazım: Nafız Efendi

İcra Dairesi

Memuru: münhall

Mübaşir: 2 nefer

Mukavelat Dairesi

Mukavelat Muharriri: Musa Efendi, *rüüs*

Kâtip: Halil Efendi

Mahkeme-i Şeriye

Başkâtip: Münip Efendi, *müderris*

İkinci Kâtip: Rıfat Efendi

Üçüncü Kâtip: Hüseyin Efendi

Dördüncü Kâtip: Ahmet Efendi

Beşinci Kâtip: Cevdet Efendi

Mukayyit: Şükrü Efendi

Mukayyit: Muhittin Efendi

Eytam Müdürü: Hasip Efendi

Muhzır: 6 nefer

Mahkeme-i Ticaret

Reis: Şaban Efendi, *salise*

Aza-yı daim

Hamdi Efendi

Artin Efendi

Başkâtip: Nuri Efendi

Zabıt Kâtibi: Ohannes Efendi

Mübeyyiz: Nubar Efendi

Aza-yı Muvakkate

İbrahim Efendi

Vasilaki Efendi

Ohannes Efendi

münhall

Mukayyit: Tevfik Efendi

Mübaşir: 4 nefer

Telgraf İdaresi

Müdür: Mustafa Zihni Efendi

Muhabere Memuru: Nail Efendi

Muhabere Memuru: Mehmet Efendi

Posta Kâtibi: Hakkı Efendi

Çavuş ve Musil-i muharrerat: 4 nefer

Düyun-ı Umumiye Dairesi

Müdür: Osman Fevzi Efendi, Mecidi 5

Tahrirat Kâtibi: İsmail Efendi

Âşâr Kâtibi: Mihran Efendi

Başkâtip: Hüseyin Efendi

Katib-i sani: Ahmet Efendi

Sandık Emmini: Hasan Efendi

Kolcu: 5 nefer

Reji Dairesi

Müdür: Yovanaki Efendi

Muhasebeci: Beraçoti Efendi

Ambar Memuru: Corci Efendi

Muhafaza Memuru: Rıfat Bey

Muhafaza Kâtibi: Artin Efendi

Süvari ve Piyade: 29 nefer

Belediye Dairesi

Reis: Mehmet Ali Efendi, *saniye*, Mecidi 4, Osmani 4

Aza

Şeyh İbrahim Efendi, *mütemayiz*

Nuh Efendi

Mehmet Ağa

Memiş Efendi

Kâtip: Zihni Efendi, *hamise*

Kâtip: Halim Efendi

Belediye Ser Müfettişi: Remzi Bey

Ceza-yı nakdi Memuru: Mehmet Efendi

Aza

Feyzullah Efendi

Osman Efendi

Esat Efendi

Hamparsun Ağa

Mardiros Ağa

Agop Ağa

Sandık Emini: Mustafa Efendi

Tanzifat Memuru: Mustafa Efendi

Çavuş: 11 nefer

Sıhhiye Dairesi

Hastahane ve Belediye Tabib-i evveli: Mustafa Efendi, *saniye*

Memleket İkinci Tabibi: Dikran Efendi: *salise*

Zabıta Dairesi

Tabur Ağası: Kadri Bey, Mecidi 4

Piyade Bölük Ağası: Muzaffer Efendi

Muavini: İbrahim Ağa

Jurnal Emini: Battal: Ağa

Hesap Emini: Mansur Efendi

Süvari Bölük Ağası: Seyfullah Efendi, Mecidi 4

Muavini: Yusuf Ağa

Jurnal Emini: Hakkı Efendi, Mecidi 4

Ser Gardiyan: Ahmet Nafız Efendi

Kâtip: Cemal Efendi

Gardiyan: 9 nefer

Rüşdiye Mektebi

Muallim-i evvel: Ömer Efendi

Sülüs ve Rika Muallimi: Nazif Efendi

Muallim-i sani: Ahmet Efendi

Bevvab: İbrahim Ağa

Talas Mekteb-i Rüşdisi

Muallim-i evvel: Mustafa Efendi

Muallim-i sani: Mustafa Efendi

Rika Muallimi ve Bevvabı: Osman Efendi

Güherçile Fabrikası

Müdür: İbrahim Efendi, *Kolağası*, Mecidi 5

Ambarcı: Ali Ağa

Kâtip: Şevket Efendi

Hademe: 4 nefer

KAYSERİ SANCAĞINA MÜLHAK KAZALAR

İNCESU KAZASI

Memurin

Kaymakam: Rıfat Bey, *mütemayiz*, Mecidi 3

Naip: Sadettin Efendi, *müderris*

Tahrirat Kâtibi: Mehmet Ali Efendi

Mal Müdürü: Hasan Vasfi Efendi

Meclis-i İdare-i Kaza

Reis: Kaymakam Bey

Aza-yı Tabiiye

Naip Efendi

Mal Müdürü Efendi

Tahrirat Kâtibi Efendi

Aza-yı Müntahabe

Derviş Efendi

Mustafa Efendi

Vasil Ağa

Pandeli Ağa

Mal Kalemi

Mal Müdürü: Hasan Vasfi Efendi

Muavini: Ahmet Vasfi Efendi

Sandık Emini: Aramya Efendi

Mahkeme-i Bidayet

Reis: Naip Efendi

Aza: İsmail Hakkı Efendi

Aza: Bedros Efendi

Başkâtip: Hacı Mehmet Efendi

Müstantik Muavini: Nuh Efendi

İkinci Kâtip: Şaban Efendi

Mübaşir: 2 nefer

Nüfus Kalemi

Memur: Mustafa Efendi

Kâtip: Mehmet Nuh Efendi

Bank Şubesi

Reis: Nikofor Ağa

Aza

Ahmet Ağa

Apostol Ağa

Hüseyin Efendi

Ohan Ağa

Muhasebe Kâtibi: Sinekerim Efendi

Düyun-ı Umumiye

Memur: Ahmet Remzi Efendi

Kâtibi: Ali Sami Efendi

Telgraf İdaresi

Memur: Ahmet Efendi

Şakird: Osman Efendi

Musil-i Muharrerat: Mustafa Ağa

Belediye

Reis: Hacı Bekir Ağa

Aza

Hacı Bekir Ağa

Hacı Bekir Efendi

Dirmid Efendi

Nikofor Ağa

Ohan Ağa

Bazı Memurin

Tapu Kâtibi: İbrahim Efendi

Yoklama Kâtibi: Mehmet Efendi

Tahsildar: Mehmet Efendi

KARAHİSAR NAHİYESİ

Müdür: Ahmet Remzi Efendi

Müftü: Mustafa Efendi

Aza: Mehmet Nuri Efendi

Aza- Mustafa Efendi

Naip: Hacı Mehmet Efendi

Kâtibi: İbrahim Efendi

Aza: Yusuf Bey

Aza: Mustafa Efendi

DEVELİ KAZASI

Kaymakam: Şevki Bey, *salise*

Naip: Mehmet Refik Bey, *rüus*

Mal Müdürü: İsmail Efendi, *salise*

Müftü:Hacı İbrahim Efendi

Tahrirat Kâtibi: Süleyman Vehbi Efendi

Meclis-i İdare-i Kaza

Reis: Kaymakam Efendi

Aza-yı Tabiiye

Naip Efendi

Müftü Efendi

Mal Müdürü Efendi

Tahrirat Kâtibi Efendi

Metropolit Vekili Baba Nikyo

Murahhasa Vekili Artin Efendi

Aza-yı Müntahabe

Hacı Hüseyin Efendi

Mehmet Efendi

Andon Efendi

Hacı Karabet Ağa

Mal Kalemi

Mal Müdürü: İsmail Efendi, *salise*

Muavini: Hüseyin Efendi

Sandık Emini: Hayri Bey

Mahkeme-i Bidayet

Reis: Naip Efendi

Aza: Artin Efendi

Müstantik Muavini: Dede Efendi

Mukavelat Muharriri: Agop Efendi

Aza: Hacı Hasan Efendi

Başkâtip: Zekeriya Efendi

İkinci Kâtip: Şevket Efendi

Mübaşir: 3 nefer

Nüfus İdaresi

Memur: Mehmet Efendi

Kâtip: Ahmet Sami Efendi

Bank Şubesi

Reis: Hacı Karabet Efendi

Aza: Osman Efendi

Aza: Ohannes Efendi

Mülazım: Asım Efendi

Kâtip: Mahmut Efendi

Aza: Bekir Efendi

Aza: Hacı Nişan Efendi

Mekteb-i Rüşdi

Muallim-i evvel: Rüştü Efendi, *Edirne müderrisliği*

Muallim-i sani: Hakkı Efendi

Bevvab: Mustafa Efendi

Düyun-1 Umumiye

Memur: Raşit Efendi

Kâtibi: Hacı Ali Efendi

Mülazım: Ahmet Nazif Efendi

Reji İdaresi

Memur: Ahmet Recai Efendi

Kolcu: 5 nefer

Belediye Dairesi

Reis: Osman Ziya Efendi

Aza: Hacı İbrahim Efendi

Aza: Hacı Agop Ağa

Kâtip: Cemal Efendi

Tabip: İbrahim Nazif Efendi, *salise*

Aza: Ali Efendi

Aza: Ohannes Ağa

Müfettiş: Hacı Hasan Efendi

Bazı Memurin

Tapu Kâtibi: Esdel Efendi

Yoklama Kâtibi: Derviş Efendi

Tahsildar: 5 nefer

KARAMAĞARA NAHİYESİ

Müdür: Süleyman Bey

Sandık Emini: Artin Efendi

Kâtip: Ali Efendi

Hassa Ordu-yı Humayunu Redif Dördüncü Kayseri Fırka-yı Askeriyesi

Kumandan: Hüseyin Şerif Paşa, *Ferik*, Mecidi 1, Osmani 2, Girit ve Rusya Madalyası

Fırka Erkân-ı Harbiyesi

Hacı Mehmet Efendi: *Erkân-ı Harbiye Yüzbaşısı*, Mecidi 5

Yusuf Efendi: *Mülazım-ı evvel*

Fırka-yı Mezkûreye Mülhak Yedinci Kayseri Liva Kumandanlığı

Liva Kumandanı: Hamdi Paşa, *Mirliva*, Mecidi 2

Liva Erkân-ı Harbiyesi

Mehmet Ethem Efendi: Yüzbaşı

Mezkûr Livaya Mülhak Ümera ve Zabitan

Osman Rıza Bey: *Miralay*, Osmani 4, Mecidi 3, İmtiyaz Gümüş Madalyası

Halil İbrahim Efendi: Alay Kâtibi, Mecidi 5

Birinci Kayseri Taburu

Binbaşı: Mehmet Besim Efendi, Plevne

Sağ Kolağası: Hasan Tahsin Efendi, Gümüş İmtiyaz

Tabur Kâtibi: Hüseyin Feyzi Efendi

Depo Memuru: Mülazım-ı sani Ali Rıza Efendi

Tüfekçi Ustası: Aptullah Efendi

Birinci Bölük

Birinci Yüzbaşı: Ali Efendi, Mecidi 5

İkinci Yüzbaşı: Hacı Mustafa Efendi

Mülazım-ı evvel: Mehmet Nuri Efendi

İkinci Bölük

Birinci Yüzbaşı: İsmail Ağa, Mecidi 5

İkinci Yüzbaşı: Ahmet Ağa

Mülazım-ı sani: Hacı Sadettin Efendi

Üçüncü Bölük

Birinci Yüzbaşı: Mehmet Ağa

İkinci Yüzbaşı: Mehmet Ali Efendi, Mecidi 5

Mülazım-1 sani: Ahmet Efendi

Dördüncü Bölük

Yüzbaşı: Mehmet Nuri Efendi, Mecidi 5

Mülazım-1 sani: Ali Ağa, Mecidi 5

İkinci Erkilet Taburu

Binbaşı: Mehmet Rıfat Efendi, Plevne Madalyası

Kolağası: Mehmet Ağa, Girit Madalyası

Tabur Kâtibi: Mehmet Sait Efendi

Birinci Bölük

Yüzbaşı: münhall

Mülazım-1 evvel: Osman Ağa

Mülazım-1 sani: Mustafa Efendi

İkinci Bölük

Yüzbaşı: Hasan Efendi.

Yüzbaşı-yı sani: Hasan Ağa

Mülazım-1 evvel- Hasan Ağa

Üçüncü Bölük

Yüzbaşı: Mustafa Ağa

Mülazım-1 evvel: Hasan Ağa

Mülazım-1 sani: münhall

Dördüncü Bölük

Yüzbaşı: Mustafa Efendi

Mülazım-1 evvel:Asım Ağa

Mülazım-i sani: münhall

Üçüncü Tavlusun Taburu

Binbaşı: Hacı Mehmet Efendi, Mecidi 4

Kolağası: Hüseyin Hüsnü Efendi, Plevne

Tabur Kâtibi: Ethem Edip Bey

Birinci Bölük

Yüzbaşı: Yusuf Efendi

Yüzbaşı: Ali Rıza Efendi

Mülazım-1 evvel: Hasan Ağa

İkinci Bölük

Yüzbaşı: Mustafa Efendi

Mülazım-1 evvel: Emin Efendi

Üçüncü Bölük

Yüzbaşı: Mustafa Efendi

Mülazım-1 evvel: Hüseyin Hüsnü Efendi, Mecidi 4

Mülazım-1 sani: Sait Efendi

Dördüncü Bölük

Yüzbaşı: Hamza Ağa

Mülazım-1 evvel: Emin Efendi

Mülazım-1 san i: Hacı Ahmet Ağa, Mecidi 5

KAYSERİ SANCAĞI

KAYSERİ KASABASI

Ankara'nın cihet-i cenubisinde ve merkez-i vilayete altmış beş saat buut-ı mesafede vaki olan Kayseri kasabası Anadolu'nun en büyük ve en namdar şehirlerinden birisidir. Şehr-i mezkûr Arje (Erciyes) dağının eteğinde ve vâsi bir ovada mebni olup zaman-ı kadimde (Eusebiya) ve bazen (Mazakiye) tesmiye edilmiş ve Roma kayzerlerinden (Tiber) nam hükümdar zamanında Kayse-

riye (Sezariye) namını almıştır. Hükümdar-ı mümaileyh şehir-i mezkûru pek ziyade tezyin ve derununda bir darphane tesis eylemiş idi. Kayseri kasabası bir vakit tezyinatını muhafaza ettikten sonra serzede-i zuhur olan bir zelzele-i şedideden münhedim ve harap olmuş ise de bilahare mamuriyet-i kadimesini iktisab eylemiştir.

Meşahirden (Sen Bazil'in) vatani olan eski Kayseri kasabası (Mösyö Charles Taxie) nam müellifin keşfiyat ve tetkikatına nazaran şimdiki Kayseri şehrinin cihet-i garbisinde ve yirmi dakika buut-ı mesafede ve Erciyes Dağı'na bi'n-nisbe yirmi dakika karib bir mevkide mebni idi ki elan bazı harabeleri ve bu harabeler meyanında bir de tiyatro eseri mevcut ve meşhuttur. Şimdiki Kayseri kasabası taraf-ı İslam'dan ve eski Kayseri'nin enkazından tesis ve bina edilmiştir.

Derun-ı şehirde eski kale tabir olunan sur takriben bin beş yüz sene evvel Romalılar tarafından bina edilmiş ise de elyevm ekseri mahalleri harap ve münhedim olmuştur. İç kale bundan 910 sene evvel inşa olunarak el-hâletü hazihi mamur ve derununda Sultan Mehemmed Han-ı Sani Hazretleri'nin ihya-kerdesi olan bir cami-i şerif mevcuttur.

Kayseri kazasında 43,270 zükûr, 42,330 inas Müslim; 7,786 zükûr, 7,757 inas Rum; 14,446 zükûr, 14,311 inas Ermeni; 377 zükûr, 367 inas Katolik; 667 zükûr, 655 inas Protestan nüfus mevcuttur.

Nefs-i Kayseri kasabasında 8,362 hane, 3,710 dükkan, 115 fırın, 30 han, II hamam, 150 cami, 58 mektep, 39 medrese ve derununda bin iki yüz doksan adet kitabı havi iki kütüphane, 31 tekke ve zaviye, 8 kilise, bir kışla, bir depo, bir guraba hastahanesi, bir gazino ve güherçile imaline mahsus bir fabrika, bir hükümet konağı, bir daire-i askeriye, iki karakolhane. 123 çeşme ve sebil, 250 ambar ve samanlık, 100 arsa-i haliye. 6,068 bağ, 1,675 bahçe, 4,484 tarla, 54 çayır, 205 mera, 102,361 dönüm mezru ve gayr-i mezru arazi ve Kayseri kazasını teşkil eden Talas, Germir, Tavlusun, Erkilet, Hisarcık, Zincidere karyelerinde dahi 15,371 hane, 540 dükkan, 71 fırın, 13 han, 7 hamam, 141 cami, 161 mektep, 2 medrese, 1 tekke, 35 kilise, 155 çeşme, 112 değirmen, 966 ambar ve samanlık. 331 oda. 12,019 bağ, 12,222 bahçe, 84,592 kıta tarla, 148 mera vardır.

Derun-ı şehirde Zeynelabidin radiyallahü anh efendimiz hazretleriyle eizze-i kiramdan İbrahim Tennuri ve Şeyh Necmeddin Kübra ve Melik Gazi ve Dokuz Donlu ve Emir Sultan ve Taceddin ve Alaeddin sülalesinden Huand (Hunat) Hatun ve civar-ı şehirde Seyyid Burhaneddin ve Davud-ı Kayseri ve Sadık Baba

ve Keykubat Han'ın merkad-i şerifleri ziyaretgah-i enamdır.

Meşhur Kızılırmak nehri Kayseri'nin cihet-i şimalisinden ve altı saat yakınından cereyan etmektedir. Nehr-i mezkûrun üzerinde (Tekgöz) namıyla maruf cesim ve tarz-ı inşa ve rasanet-i binası harikulade denilecek derecede nazar-rûba bir cisr-i atik mevcut ise de tarih-i inşası ve banisinin ismi meçhuldür. Kezalik Kayseri'nin altı saat buudunda şark cihetinde kâin (Çokgöz) tabir olunur on sekiz kemer üzerine mebni bir cisr-i cesim daha vardır.

Karasu denilen nehr-i sagir Kayseri'ye bir saat mesafede kâin sazlıktan nebean ve bazı araziyi saky ü reyyan ile Kızılırmak'a insıbab eder.

Kezalik Kayseri'nin altı saat buudunda vaki Sarmısaklı karyesinden zuhur eden nehr-i sagir, Kayseri ile daha yirmi beş kadar kura arazisini irva ettikten sonra Kızılırmak'a munsab olur. Mezkûr nehre iki saat mesafede Engir ve Saz gölleri vardır.

Kayseri kasabası ber vech-i muharrer meşhur Erciyes dağının dameninde vaki olmak ve etrafı dilrûba bağ ve bahçelerle muhat bulunmak hasebiyle havası gayet latif ve Erciyes'ten nebean eden sular ise fevkalade berrak ve lezizdir. Ahali eyyam-ı sayfda ekseriyetle menazır-ı latife ve ciyadet-i havasıyla kesb-i iştihar eden bağlara ve bahçelere nakl ile yaz faslını orada imrar ederler.

Şehrin toprağı ekseriyetle güherçile madeni ve kura-yı mütejavire arazisi dahi güherçile ve alçı taşı madeniyle mahlut olup şehre altı saat mesafede vaki Sazlık denilen mahalde acı ve müşhil bir nevi maden suyu nebean eder.

Kayseri'nin iki saat buudunda Hasanarpa karyesinden nebean eden diğer bir maden suyu emraz-ı cildiye ve muhtelifeye nafidir. Bunlardan başka Kayseri'ye altı saat mesafede kükürt-i mutedilede müsadif ve derece-yi mutedilede hârr (Yalnızgöz) tabir olunur diğer bir kaplıca mevcuttur.

Hayvanat ve mevaşiden deve, esb, ester, merkep, manda, öküz, inek Kayseri merkez kazasında 2,049 tiftik, 26,224 kıl keçi ve 81,769 koyun vardır. Devenin tüylü ve celeb cinsleri de bulunur. Mahsulatı arpa, buğday, çavdar, burçak, nohut, mercimek, kitre, cehri, esmar-ı fevakihten üzüm, elma, armut, ceviz, kayısı, erik, ayva, fındık, şeftali ve saire idrak etmektedir.

Sancağın bir senelik âşârı 1,277,918, vergi ve bedelat-ı askeriyesi 2,184,005 ve ağnam rüsumu 801,734 kuruştan ibarettir.

Kayseri pastırması her tarafta kes b-i iştihar etmiştir. Kayseri'de marangozluk

sanatı haylice terakki ederek cevizden masa, trabzan, sandalye ve gayet sanatlı ufak çekmeceler ve sandıklar imal olunur.

Mensucattan renkli ve nakışlı gayet nefis cicim ve yazma yemeni, amerikan ve bez üzerine matbu oda döşemeleri ve yorgan yüzleri ve çarşaf ve el havluları ve buna mümasil ince ve zarif şeyler ziynet-bahş-ı pazar-ı nefaset olmaktadır.

İNCESU KAZASI

Ankara'nın cihet-i cenubisinde, merkez-i vilayete altmış, merkez-i livaya altı saat buut-ı mesafede vakidir.

Kazada 6,447 zükûr, 6,200 inas Müslim; 1,861 zükûr, 1,814 inas Rum nüfusu havidir.

İncesu kazasında 3,754 hane, 195 dükkan, 29 cami ve mescit, 2 medrese, 28 mekâtib-i sübyaniye, 2 han, 2 hamam, kagir bir hükümet konağı. 1 telgrafhane, 1 hapishane, 15 kahvehane, 28 çeşme, 17 su ve yel değirmeni, 167,180 dönüm mezru ve 218,936 dönüm gayr-i mezru arazi, 282 bahçe, 1,200 bağ, 350 kadar mera vardır.

Kaza-yı mezkûrda vaki Tekke Dağı'nda Şeyh Tursan Veli ve Karahisar nahiyesinde eizze-i kiramdan Yalıncağ Sultan ve Şeyh Şaban hazeratı defn-i hâk-i gufrandırlar.

Kazada (Sultan) ve (Aşağı Saz) demekle maruf üçer saat mesafede iki göl mevcut olup canib-i miriden muhafaza edilmekte ve hava müsait oldukça bu göllerden bir hayli tuz ihraç olunmaktadır.

Kasabanın üç saat mesafesinde bir nehir cereyan eder. İşbu nehir üzerinde ve yekdiğerine üçer saat buut-ı mesafede cesim ve kagir iki köprü mevcuttur.

Dahil-i kazada bir senede 110,000 keyl buğday, 60,000 arpa, üç yüz bin keyl çavdar, bir milyon sekiz bin okka üzüm, üç bin beş yüz kıyye armut hasıl olmakta ve bunlardan başka mahsulattan nohut, mısır, cehri ve fevakihden badem, erik, zerdali, iğde, ayva, dut, fındık, ceviz, şeftali ve saire idrak etmektedir.

Hayvanat ve mevaşiden manda, inek, öküz, kara sığır, deve, merkep, ester, beygir ihtiyacat-ı mahalliyeye kafi miktar bulunduğu gibi 8,144 kıl keçi, 40,544 adet koyun mevcut olup ağnamından senevi 34,240 okka yapağı, keçiden 5,450 okka kıl istihsal edilmektedir.

İncesu kazasında yünden kilim, seccade, halı, çorap ve cicim tabir olunur gayet güzel bir nevi kilim, pamuktan bez imal edilir.

DEVELİ KAZASI

Vilayetin cihet-i cenubisinde altmış altı ve merkez livaya altı saat mesafede vakidir. Kaza-yı mezkûr 11,101 zükûr, 10,845 inas Müslim; 810 zükûr, 889 inas Rum; 5,463 zükûr, 5,298 inas Ermeni; 145 zükûr, 155 inas Protestan ki ceman 34,792 nüfusu; 8,293 hane, 610 dükkan, 25 mağaza, bir hükümet konağı, bir bent, 24 fırın, 4 han, bir hamam, 41 cami, 50 mescit, 2 medrese, 4 zaviye, 69 mektep, 16 kilise, bir manastır, 87 çeşme, 38 köprü, 86 değirmen, 2,641 ambar, bir çiftlik, 1,016 arsa, 1,226 bağ, 2,510 bahçe, 29,727 kıta tarla, 2 çayır, 13 merayı havidir.

Hayvanattan 3,300 kara sığır, 950 manda, 380 deve, 44,699 koyun, 14,774 kıl keçi mevcut olup ağnamından senevi 79,398 (okka) yapağı, keçiden 14,874 kıyye kıl hasil olmaktadır.

Mahsulattan senevi 210,000 asitane hinta, 110,000 şair, 200,000 çavdar, 20,000 burçak, 5,000 nohut, 3,000 mercimek, 800 zegrek ile kitre ve cehri ve esmar-ı fevakihten 25,000 okka üzüm, 5,000 okka elma, 120,000 okka kayısı hasil olmakta ve bunlardan başka erik, ayva, armut, fındık, şeftali ve saire yetişmektedir.

Develi kazasında yünden şal ve çorap ve adi kilim ve Tomarza nahiyesinde bir nevi ince ve zarif şayak fanile ve pamuktan bez nesc ve imal olunur.

Kaza-yı mezburda eizze-i kiramdan (Şeyyid, Şerif) ve Şeyh İmadeddin ve (Kabak Şeyh) kuddise esrarehum, kuzattan Dev Ali nam zevatın medfen-i şerifleri mevcuttur.

Develi kasabasında mülük-i Selçukiyye'den bazılarının meberratı ve Ahilerin de bir hayli hayratı vardır.

Bundan başka şehrin derun ve birununda isim ve tarihleri meçhul birtakım zevatın kagir medfenleri mevcut ve meşhud olduğu gibi kasabaya bir saat mesafede vaki kagir bir ebniye duvarlarında birtakım ayat-ı Kuraniye mahkûk ve kapısı üzerinde

El kabru darun kullu nas dahelehu

Ve'l-mevtu ka'sun kullu nas şarebehu

beyti muharrer taştan mamul ve musanna diğer bir medfen vardır.

Develi kazasının merkez-i hükümeti olan Everek kasabası Erciyes dağının dameninde bir sath-ı mail üzerinde mebni olmak mülabesesiyle havası gayet latif ve ceyyiddir. Kasabanın orta yerinde (Elbiz) namıyla meşhur bir mevkide on değirmen tedvirine kafi hakikaten dünyada emsali nadir denilecek derecede latif ve leziz bir su nebean ve cereyan ettiğinden ahali meşrubatını bu sudan aldıkları gibi cedavil-i mahsusa ile de şehrin her tarafına icra ettirildiğinden ceyadet-i hava ve letafet-i mevkiyeye bu suyun bahş ettiği letafet kâbil-i tarif ve işaret değildir. Bu su vasıtasıyla herkes hanesi derununda külliyetli sebze yetiştirmektedir.

Matbaa-yı Vilayetin 309 Senesi Bütçesi

(Kayseri Sancağı'na ilişkin veriler aktarılmıştır)

Varidat (kuruş)	Masarifat (kuruş)
Gazete Bedeli:	Masarif-i Mukarrere: 9,078
Kağıt ve mürekkep bedeli	10,100

Vilayetin Havi Olduğu Mahallat ve Kura Esamisi: (Kayseri'ye ilişkin veriler aktarılmıştır.)

KAYSERİ SANCAĞI

KAYSERİ KASABASI (MAHALLAT):

Hacı Kılınç, Yanya Candırılı, Yeraş, İsmail Efendi, Hacı İnez, Yalman, Hasbek Hacı Safi, Kendirci, Hoca Hasan, Kesinet, Dilaver Paşa, Dadı, Gelenci, Molla İsmail, Hasan Bey, Bozathlı Paşa, Kabasakal, Kilecioğlu, Taşkıncık Pafatan, Küçük Mustafa, Halil İbrahim, Küllük Şemsettin, Eski Bedestan, Kebe İlyas, Tahir Ağa, Kara Kürkçü, Camuzcu Karakabza, Gayyaroğlu, Çakaloz, Bahçıvan Kemeraltı, Kara İmam, Aptullah Şeyh, Ömer Şeyh, Kebe İlyas Danacınler; Hasan Fakih, Küçük Ali, Emir Ağa, Cürçürük, Çöpçü Bektaş, Oduncu Karabet. Kekek, Büyük Oduncu, Ermez Hüseyin, Kaziye, Dader, Harput, Sarcı, Tavukçu Mertebut, Karakeçili, Dader, Büyük Bahçe, Tavukçu Belkis, Fırıncı, Batman, Tus, Hacı Mansur, Merkepçi, Gürcü, Kiçikapu, Saçak İslam, Mumcu Halil, İslam Paşa,

Saçak Rumyan, Mermerli, Şerefyan. Rum Sultan, Ahi İsa, Cami-i Kebir, Hacı Ayvaz, Köse Danişment, Kayan, Haçın, Taçkızıl, Harem Çavuş, Şatırban, Emir Sultan, Selaldı, Köyyıkan, Cafer Bey Rumyan, Süleyman, Sesliye, Cencki, Hacı Kasım İslam, Hacı Kasım Ermeni, Hacı Kasım Rum, Tonan, Vartan, Hasinli, Lale Paşa, Delikitaş, Tacettin, Hacı Velit, Kalenderhane Serçeoğlu, Kalenderhane Ağa, Kalenderhane Şeyh, Curcular, Kürtler, Seyfullah, Fethullah, Hallaçoğlu, Kalpaklıoğlu, Yanıkoğlu, Gavremzade, Alaca Mescit, Bal Veledi (Baldöktü), Musa Gazi, Seyyit Gazi, Mükremin, Hacı Arap İsa Ağa, Hacı Arap Musa Ağa, Eskici Yahya, Kal'a, Talas (*Otuzbeş kadar mahallatı havi büyük bir kasabadır.*). Tavlusun, Endürlük, Efkere, Zincidere, Üskübü, Nize, Darsıyak, Bulağı. Kumarlır, Ağrıçık. Çağlan. Hırladıf, Derevenk, Ağırnas, Gömeç, Muncusun, Yareb, Salur, Hasan Arpa, Esirin, Kızık, Kilise, İmaret, Akabe, Hevlik, Huzur, Horsana, Dadaş, Vekze, Vartanlı, Eyim, Germelek, Üreğil, Kuşçağız, Oyrak. Hasancı, Molla Hacı, Barmam, Dimitri, Kiçi Prazlegöz (?), Saraycık, Zirve, Boyacı Taşlık, Selemdar, Çevril, Alagöz, Yapağı, Karahöyük, Endürlük, Hisarcık, Kıranardı, Akçakaya, İsbile, Kurtköprü, Salkorna, Kızılviran, Sürtme, Erkilet Karyesi, Oymaagaç, Molu, Kas, Süksün, Tahirini, Küllü, Bozca, Bayramhacılı, Yuvalı, Himmetdede, Döğer, Sarı Danişment, Tak-ı Kebir, Tak-ı Sagir, Fehimli, Aşağı Sagir, Yukarı, Eski Ömerler, Horan, Yazı Cesbi (?), Kersan, Yelviran, Müsteşe, Kuşçu, Karka, Taşhan. Emmiler, Kemer, Bahanı, Karagüm, Kalkancı, Keygubat, Eşbar, Mahirmine, İneç, Dadağı, Beydeğirmeni

İNCESU KAZASI (MAHALLAT):

Cami-i Kebir, Yetendirci, Yarım, Cami-i Cedid, Karakoyunlu, Kilise, Saylandı, Sandık, Tırhanlı, Molu, Orta

(KURA-YI MÜLHAKA)

Cumurcu, Karahöyük, Viranşehir, Sererican. Enehi, Karahisar, Cami-i Kebir, Erenbud, Günaki, Koza-yı Keler, Edrese. Yukarı Beyler, Aşağısı, Şeyh Şaban, Kuşçu, Küreli, Kale, Mavricık, Orta, Baş, Sel, Kovuk, Kesteliç, Ermiş, Küllük, Bütet

DEVELİ KAZASI (MAHALLAT)

Fenese islam mahallesi maa: yabancıyan, Yukarı Hıristiyan, Aşağı Hıristiyan, Everek Abdülbaki, İbrahim Ağa, Cami-i Kebir, Cami-i Cedid, Suya, Kasapoğlu, Tikveş, Kilise, Ağa Fatın Rum ve İslam, Eypa, Develi Kuşçulu, Cami-i Kebir, Günay, Develi Yedek

(KURA-YI MİDHAKA)

Sarıca, Gazi, Öksüz, Karacaviran, Gömdü, Millidere, Medaret, Tombak, Ayvaz Hacı, İncesu, Çomaklı, Kereste, Fırakdin, İçsultan, Setteremeki (?), Soysallı, İlebekar, Taşhan Çiftliği, Harmanlık, Kemergit, Kapaklı, Cücük, Kevgen, Cemze, Kuscağız, Çölmekçi, Viran, Bamcılı, Cebel, Meracık, Elmalı, Gize, Ardıç, Denkcik, Dikme, Susun, Şahmelik, Busanlı, Şeyh Barak, Böke, Kale, Bektaş, Cüregen, Sarı Mehmetli, Mardin, Kömür, Cücün, Toktaş, Selcani, Sakaltutan, Kız, Hacı Paşa, Elibenli, Esterlik, Söğütlü.

Vilayette Bulunan Memurin ve Müstahdemin ve Eşraftan Rütbe ve Nişanı Haiz Olan Zevat Rütbe ve Nişanlarının Tarih-i Tevchilerini Mübeyyin Cetveldir

Kayseri Sancağı**Merkez Liva**

Eshab-ı Meratip	Rütbe	Tarihi	Osmani	Tarihi	Mecidi	Tarihi
Mutasarrıf Fehham Paşa	Emirülümera	21 Şaban 302	3	-	-	-
Naip Salim Efendi	Mahrec Mevleviyeti	Şaban	4	26 Şevval 39	3	-
Müftü Hacı Enver Efendi	Edirne Rüusu	11 Şaban 304	-	-	3	-
Tahrirat Müdürü Agah Efendi	Saniye	Gurre-i Şaban 304	-	-	3	11 Ramazan 305
Belediye Reisi Mehmet Ali Efendi	Saniye	14 Recep 303	4	22 Şaban 305	4	19 Cumadelphire 306
Belediye Azasından Şeyh İbrahim Efendi	Mütemayiz	4 Şaban 308	-	-	-	-
Eşraftan Mollazade Mustafa Efendi	Saniye	27 Şevval 300	-	-	-	-

Eshab-1 Meratip	Rütbe	Tarihi	Osmani	Tarihi	Mecidi	Tarihi
Mahkeme-i bidayet Reisi Ömer Yemeni Efendi	Salise	19 Cumadelevvel 304	-	-	-	-
Müddeiumumi Muavini Avni Efendi	-	-	-	-	4	2 Muharrem 309
Ticaret Reisi Şaban Efendi	Rabia	19 Safer 310	-	-	-	-
Duyun-ı Umumiye Müdürü Osman Efendi	-	-	-	-	5	18 Şaban 308
Evkaf Müdürü Rifat Efendi	Rabia	5 Cumadelahire 310	-	-	-	-
Rum Metropoliti Yuvannis Efendi	-	-	-	-	2	4 Şevval 97
Katolik Ser Piskoposu Bogos Efendi	-	-	-	-	3	25 Rebiülahir 305
Belediye Tabibi Mustafa Efendi	Saniye	-	-	-	-	-
Belediye Tabibi Diğeri Dikran Efendi	Salise	19 Şevval 300	-	-	-	-
Belediye Kâtibi Zihni Efendi	Hamise	23 Şaban 310	-	-	-	-
Eşraftan Akçakayalızade Ömer Efendi	Salise	11 Muharrem 88	-	-	4	20 Cumadelahire 303
Eşraftan Feyzizade Feyzullah Efendi	Rabia	19 Safer 310	-	-	-	-
Eşraftan Feyzullahzade Kasım Bey	Hamise	23 Cumadelahire 310	-	-	4	22 Zilkade 310
Hacı Rauf Bey	Salise	-	-	-	-	-
Telgraf Muhabir Memuru Besim Efendi	-	-	-	-	-	-
Talash Hacı Ahmet Efendi	İstabl-ı Amire:	9 Cumadelula 305	4	23 Zilkade 310	-	-
Talash Kironyan Artin Efendi	Hamise	16 Muharrem 310	-	-	-	-
Talash Kuyumcuyan Artin Efendi	Hamise	-	-	-	-	-
Talas Posta Şube Memuru Hasan Efendi	Salise	28 Şaban 310	-	-	-	-

Eshab-1 Meratip	Rütbe	Tarihi	Osmani	Tarihi	Mecidi	Tarihi
Ermeni Muteberanından Karabet Efendi	-	-	-	-	5	27 Rebiülahir 310
Ermeni Muteberanından Dikran Efendi	Rabia	21 Rebiülahir 88	-	-	-	-

İncesu Kazası

Eshab-1 Meratip	Rütbe	Tarihi	Osmani	Tarihi	Mecidi	Tarihi
Kaymakam Rıfat Bey	Mütemayiz	6 Şaban 302	3	-	3	-

Develi Kazası

Eshab-1 Meratip	Rütbe	Tarihi	Osmani	Tarihi	Mecidi	Tarihi
Kaymakam Şevki Bey	Salise	2 Safer 310	-	-	-	-
Malmüdürü İsmail Efendi	Salise	-	-	-	-	-
Belediye Tabibi İbrahim Efendi	Salise	-	-	-	-	-

Posta Günlerinin Tayini

Tatar Postası: Kayseri, Sivas ve Bağdat ciheti tatar postaları Dersaadet'ten salı günleri şemendifer ile sevk olunarak çarşamba günleri akşam Ankara'ya muvasalat etmesiyle beraber buradan dahi derhal çıkarılmaktadır. Mezkûr posta ile Denk Madeni, Kırşehir, Mecidiye, Yozgat, Muşali, Kayseri, İncesu, Ürgüp, Nevşehir, Arapsun, Aksaray, Niğde, Tenos nam-ı diğer Şehirkışla merkezlerine ve Sivas, Erzurum, Van, Bitlis, Mamuretülaziz, Diyarbakır, Halep, Musul, Bağdat, Basra vilayat-ı şahane ve mülhakatına Ankara postahanesinde çarşamba günü emanet ve taahhütlü ve adi mekâtip kabul olunmakta ve mahal-i mezkûre postası Ankara'ya cumartesi günleri muvasalat etmektedir.

Vilayet Dahilinde Bulunan Nüfus-ı Umumiye Mübeyyin Cetveldir*(Kayseri Sancağı'na ait veriler aktarılmıştır.)***Kayseri Sancağı**

İcmal	İslam	Rum	Ermeni	Katolik	Protestan	Esami-i Kaza
131,768	85,600	15,545	28,857	444	1,322	Kayseri Kazası
34,705	21,946	1,699	10,760	-	300	Develi Kazası
16,341	12,648	3,694	-	-	-	İncesu Kazası
182,814	120,193	20,938	39,617	444	1,622	Yekun

Vilayet Dahilinde Kâin Elviye'nin Merkez-i Vilayete ve Bir Sancak Merkezinin Diğer Sancak Merkezine ve Kaza ve Nevahi Merkezlerinin Elviye Merkezlerine Buut ve Mesafelerini Mübeyyin Cetveldir*(Kayseri Sancağı'na ait veriler aktarılmıştır.)***Elviyenin Merkez-i Vilayet Olan Ankara'ya Buut ve Mesafesi**

An Merkez-i Elviye	İla Merkez-i Ankara (saat)	Esami-i Elviye
Kayseri Kasabası	61	Kayseri Sancağı

Sancakların Yekdiğerine Mesafesi

An Merkez-i Elviye	Saat	Esami-i Elviye
An Yozgat ila Kayseri	30	Yozgat Sancağı
An Kayseri ila Kırşehir	38	Kayseri Sancağı

Kaza ve Nevahinin Liva Merkezlerine Buut-ı mesafesi

İla Merkez-i Kaza (saat)	An Merkez-i Kaza Esami-i Merkez, Kaza ve Nevahi	An Merkez-i Nevahi Esami-i Nevahi	Esami-i Kaza
10	Everek Kasabası	-	Develi Kazası
16	Tomarza	-	Develi'ye tabi
06	İncesu	Göstere Nahiyesi	İncesu Kazası
14	Karahisar	Karahisar	İncesu'ya tabi

ANKARA VİLAYETİNE MAHSUS SALNAMEDİR 1318 (1900-01)

On Üçüncü Defa Olarak Tertip Edilmiştir, (Ankara)
Matbaa- yı Vilayette Tab Olunmuştur, s. 186- 279.

KAYSERİ SANCAĞI

Mutasarrıf: Mehmet Nazım Paşa, *Rumeli Beylerbeyi, Mecidi 2, Osmani 3*

Erkân-ı Liva

Naip: Hasan Fehmi Efendi, *Mahreç Mevalisi*

Müftü: Hacı Enver Efendi, *Edirne Payesi*

Mutasarrıf Muavini: Aleksan Servet Efendi, *Rabia*

Muhasebeci: Mesut Efendi

Tahrirat Müdürü: Salim Efendi

Meclis-i İdare-i Liva

Reis: Mutasarrıf Paşa

Aza-yı Tabiiye

Naip Efendi

Müftü Efendi

Mutasarrıf Muavini Efendi

Muhasebeci Efendi

Tahrirat Müdürü Efendi

Rum Metropolitisi Yovanides Efendi

Ermeni Murahhasa Episkoposu Dırtad Efendi

Katolik Murahhasa Vekili Matyos Efendi

Aza-yı Müntahabe

Hacı Ahmet Efendi, *Mütemayiz*, Mecidi 3

Feyzullah Efendi, *Rabia*

Dikran Efendi, *Rabia*

Avraham Efendi

Meclis Başkâtibi Nazif Efendi, *Rabia*

Mukayyit Hacı Ahmet Efendi

Tahrirat Kalemi

Müsevvid-i evvel: Ömer Lütfi Efendi

Mübeyyiz-i evvel: Hilmi Efendi, *Rabia*

Müsevvid-i sani: Salih Sabri Efendi, *Rabia*

Evrak Mukayyidi: Şakir Efendi

Muhasebe Kalemi

Başkâtip: Kadri Efendi

Varidat Kâtibi: Sami Efendi, Mecidi 4

Mesâlih-i câriye Kâtibi: Nail Efendi, Mecidi 4

Mahkeme-i Bidayet Hukuk Dairesi

(Reis): Naip Efendi

Aza: Salim Efendi

Aza: Tatyos Efendi

Mahkeme-i Bidayet Ceza Dairesi

Reis: İsmail Hakkı Efendi

Aza: Kazım Efendi

Aza Mülazımı: Mustafa Efendi

Müddeiumumi Muavini: İlyas İzzet Efendi

Aza: Yusufaki Efendi

Aza: İzzet Efendi

İstintak Dairesi

Müstantik: Fevzi Efendi

Zabıt Kâtibi: Mustafa Efendi

Mahkeme-i Bidayet Kalemi

Başkâtip: Osman Nuri Efendi

Zabıt Kâtibi: Nuh Efendi

Zabıt Kâtibi: Ahmet Efendi

İcra Memuru: Mehmet Fehmi Efendi

Zabıt Kâtibi: Rıfat Efendi

Mukavelat Dairesi

Mukavelat Muharriri: Bahri Efendi

Kâtibi: Seyfullah Efendi

Ticaret Mahkemesi

Reis: Prodromos Efendi

Aza-yı Daimi

Artin Efendi

Mustafa Efendi

Zabıt Kâtibi: Hacı Şaban Efendi

Zabıt Kâtibi: Mehmet Efendi

Aza-yı Muvakkat

Hacı Süleyman Efendi

Karabet Ağa

Başkâtip: Nevres Efendi

Düyun-ı Umumiye

Müdür: Süleyman Zihni Efendi

Tahrirat Kâtibi: Hacı Bey

Başkâtip: Şakir Efendi

Sandık Emini: Ahmet Efendi

Mekteb-i İdadi

Müdür: Rasih Efendi

Muallim: Ömer Fevzi Efendi

Resim Muallimi: Ziya Efendi

Muallim: Ömer Lütü Efendi

Muallim: Ananya Efendi

Mubassır: Hilmi Efendi

Maarif Komisyonu

Reis: Müftü Efendi

Aza: Feyzullah Efendi

Aza: Rasih Bey

Mekatib-i İptidaiye Müfettişi: Rıfat Bey, *Rabia*

Aza: Seyfullah Efendi

Kâtip: Şaban Efendi

Mekteb-i Terakki

Muallim-i evvel: Ali Efendi

Muallim-i sani: Mehmet Hilmi Efendi

Muallim-i salis: Abdullah Efendi

Rika Muallimi: Şaban Efendi

Darülrifan

Muallim-i evvel: Hüseyin Efendi

Muallim-i sani: Tevfik Efendi

Ahmet Paşa Mekteb-i İptidaisi

Muallim: Remzi Efendi

Muallim: Hacı Ali Efendi

Muallim: Sait Efendi

Rıka Muallimi: Şaban Efendi

Talas Mekteb-i Rüşdisi

Muallim: Mustafa Efendi

Muallim-i sani: Mustafa Efendi, *Müderri*

Feyz-ül Hamid İnas Mekteb-i İptidaisi Muallimesi: Ayşe Hanım

Mahkeme-i Şeriye

Başkâtip: Münip Efendi, *Edirne Paye-i Mücerredî*

Kâtip: Rifat Efendi

Mukayyit: Şükrü Efendi

Kâtip: Hüseyin Efendi

Kâtip: Cevdet Efendi, *Edirne Rüusu*

Muavini: Muhittin Efendi

Nafia Komisyonu

Reis: Mutasarrıf Paşa

Aza

Mühendis Ali Efendi

Bank Şube Memuru Münir Bey

Nafiz Bey

Feyzullah Efendi

Nüfus Memuru İbrahim Efendi

Defter-i Hakani Dairesi

Memur: Ali Rıza Efendi, *Salise*

İkinci Kâtip: Mustafa Efendi

Emlak Senedat Kâtibi: Cemal Efendi

Başkâtip: Hacı Seyit Efendi

Tapu Kâtibi: Mustafa Efendi

Evkaf Kâtibi: Mehmet Efendi

Nüfus Kalemi

Memur: İbrahim Efendi, *Salise*

Kâtip: Abdurrahman Efendi

Maa-tahrir Vergi Kalemi

Memur: Salih Mithat Efendi

Merkez Kâtibi: Hafid Efendi

Tavlusun Nahiyesi Kâtibi: Mehmet Efendi

Başkâtip- İsmail Efendi

Talas Nahiyesi Kâtibi: Hakkı Efendi

Erkilet Nahiyesi Kâtibi: Necmettin Efendi

Defterci: Adil Efendi

Evkaf Kalemi

Müdür: Seyfullah Efendi

Kâtip: Sadık Efendi

Belediye Dairesi

Reis: Mehmet Ali Efendi, *Mütemayiz*, Mecidi 4, Osmani 4

Aza

Nafiz Efendi, *Rabia*

Hacı Mustafa Efendi

Hacı Ali Ağa

Tabip: İbrahim Efendi, *Salise*

Mimar: Mustafa Efendi

Sandık Emini: Süleyman Efendi

Muavini: Şeyh İbrahim Efendi, *Mütemayiz*, Osmani 4

Aza

Nazif Ağa

Tahir Efendi

Burhan Efendi

Müfettiş: Remzi Bey

Kâtip: Ohannes Efendi

İkinci Kâtip: Bekir Efendi

Ziraat Bank Sandığı

Reis: Vahit Bey

Aza

Nafız Efendi, *Rabia*

Tahir Efendi

Hacı Ali Efendi

Memur: Mehmet Münir Efendi

Muavini: Ali Sabri Efendi

Muhasebe Kâtibi: Ahmet Efendi

Tahsildar: Salih Efendi

Telgraf ve Posta Dairesi

Müdür: Mustafa Zihni Efendi, *Salise*

Memur-ı muvakkat: Ahmet Efendi

Posta Kâtibi: Osman Efendi

Muhabere Memuru: Osman Efendi

Muhabere Memuru: Şaban Efendi, *Rabia*

Çavuş: 4 nefer

Ticaret ve Ziraat ve Sanayi Odası

Reis: Şeyh İbrahim Efendi

Aza

İzzet Efendi

Yorgi Efendi

Kirkor Ağa

Kâtip: Kevork Efendi, *Hamise*

Aza

Mustafa Efendi

Memiş Efendi

Hacı Nazar Ağa

Cemal Ağa

Çavuş: İhsan Efendi

Zabıta Dairesi

Tabur Ağası: Aptullah Efendi

Hesap Emini: Mansur Efendi

Mülazım-1 evvel: Mustafa Efendi

Mülazım-1 sani: Adil Efendi

Ser gardiyan: Salih Efendi

Süvari Bölük Ağası: Mehmet Ağa

Piyade Bölük Ağası: Hacı Emin Ağa

Jurnal Emini: Hakkı Ağa

Hapishane Müdürü: Burhan Ağa

Kâtip: Cemal Efendi

Gardiyan: 6 nefer

Polis İdaresi

İkinci Komiser: Lütfi Efendi

Polis: Ahmet Efendi

Polis: Ahmet Efendi

Polis: Esat Efendi

Güherçile Fabrikası

Müdür: Kolağası Mahmut Bey, Osmani 4

Kâtip: Şevket Efendi

Reji İdaresi

Müdür: Mihalaki Efendi

Muhafaza Memuru: Reşit Ağa

Kâtip: Artin Efendi

Muhasebeci: Avramaki Efendi

Ambarcı: Hayat Efendi

Süvari ve Piyade Kolcu: 19 nefer

Kayseri'ye Dair Malumat

Kayseri şehri Anadolu kıtasındaki memalik-i Osmaniye meyanında oldukça mühim ve cesim bir şehir-i kadimdir.

Ankara vilayet-i celilesinin havi olduğu elviyenin en mühimi olup vilayet-i mezkûre merkezinin 256 kilometre cenub-ı şarkisinde ve vilayetin münteha-yı hududunda vaki Erciyes dağının eteğinde ve Kızılırmak'a tabi Karasu'ya dökülen Sarmısaklı nehr-i sagirinin mecra ve memerri olan düz bir ovada mebni olup Kayseri Sancağı'nın merkezidir.

Arazisinin kısm-ı küllisi Karadeniz mailesinde olup sath-ı bahirden 1,095 metre irtifai bulunduğu gibi arzı dahi 38 derece, 43 dakika, 52 saniye arz-ı şimali ile, 33 derece 2 dakika 36 saniye tul-ı şarkiyi haizdir.

Bu sancak gayrimuntazam bir murabba şeklinde olup üç kaza ile iki nahiyeye münkasımdır. Bunlardan birisi merkez livanın cihet-i cenubisinde ve kırk kilometre mesafede bulunan Develi kazasıdır ki bu kaza Göstere ismiyle bir nahiyeye ve altmış iki pare kurayı ve diğeri de merkez livanın otuz kilometre garb-ı cenubisinde vaki İncesu kazasıdır ki bu dahi onsekiz pare kura ve Karahisar namıyla bir nahiyeyi şamildir.

Üçüncüsü yüzbir pare kurayı havi olan iç kazadır ki Kayseri kazasından ibaret olup şu halde livanın hudud-ı tabiiyesi şarken Sivas vilayetine tabi Aziziye ve Bünyanhamid kazaları ve şimalen Yozgat sancağının Boğazlıyan kazası ve garben Kırşehir sancağına tabi Avanos ve Niğde sancağının Ürgüp kasabaları ve cenuben Adana vilayetinin Feke ve Haçın kazaları ile mahduddur.

Emakin-i Mevcude ve Nüfus-ı Umumiyesi

Kayseri şehri 114 mahalle ve 10,223 haneyi havi olup derununda 3,722 dükkan

ve mağaza, 120 fırın, 30 han, 11 hamam, 97 arsa, 250 ambar ve samanlık, 150 cevami ve mesacid-i şerife, 58 sübyan mektebi, üçü zükûr ve biri inasa mahsus 4 mekteb-i iptidai ve bir mekteb-i idadi-i mülki ve 1,292 cilt kütüb-i mütenevviayı havi iki kütüphane ve 39 medrese, 31 zaviye ve tekke, 8 kilise, 123 çeşme ve sebil, bir hükümet konağı, bir daire-i askeriye, bir depo ve cephanelik, bir belediye dairesi, bir güherçile fabrikası, bir guraba hastahanesi, bir kıraathane, ve şehrin civarında 1,675 bahçe ve 6,068 bağ ve 4,484 kıta mezru tarla, 52 çayır, 205 mera, 102,361 dönüm mezru ve gayrimezru arazi vardır.

Bu livada sakin olan ahali İslam, Rum, Ermeni, Katolik, Protestan milletlerinden ibaret olup lisan-ı umumi Türkçedir. Yalnız mülhak kuradan bazılarındaki Ermeniler kendi aralarında Ermenice tekellüm ederler ise de resmen ahali-i mahalliye umumiyetle Türkçe tekellüm ve kitabet ederler.

Kayseri şehri 49,498 nüfusu şamil olup bunun 31,252'si İslam ve 2,419'u Rum ve 14,082'si Ermeni ve 813'ü Katolik ve 921'i Protestan milletlerinden ibarettir.

Kayseri kazasına mülhak kurada 58,288 İslam, 17,213 Rum, 12,385 Ermeni, 75 Katolik, 382 Protestan olmak üzere 88,343 nüfus ve Develi kazasında 23,948 İslam ve 1,845 Rum ve 12,380 Ermeni ve 342 Protestan olarak 38,415 ve İncesu kazasında dahi 13,465 İslam ve 3,620 Rum ve 23 Ermeni olmak üzere 17,108 nüfus mukayyedir ki şu halde livanın nüfus-ı umumisi 193,364 kişiden ibarettir.

Ahval-i Havaiyesi

Kayseri sancağının havası umumiyet itibariyle derece-i itidalde ise de cihat-ı muhtelifesi yekdiğere nisbetle bir fark irae eder. Ezcümle Kayseri şehri bir sath-ı müstevi üzerinde mebnî olup bu ovanın etrafı eveden onbeş kilometre mesafeli dağ ve tepe ve belenlerle muhat olarak kar ve yağmurlarla çeşme sularının mecari-i tabiiyesi olmadığından ve kasaba mevki en isticlab-ı hava-yı nesimiye pek de müstait bulunmadığından yaz günleri kasabanın havası batı ve kış günleri de barid ve mertub bir halde bulunur. Hele arz-ı tabiiyesi güherçile madenini haiz ve emakin-i mevcudenin kısm-ı küllisi kagir ve kâr-ı atik olduğundan rutubet-i tabiiyye derece-i kemalde bulunmağla ahalinin bir çoğu yaz günlerinde bağ ve bahçe ve sayfiyelere gider ve mevsim-i sayfi oralarda imrar ederler. Bu sayfiyeler kasabanın cihat-ı muhtelifesinde olup bir çoğu Erciyes dağının şimal eteğindeki tepeler üzerinde olduğu gibi bunların içinde Hisarcık bahçeleri nadir-ül emsal letafet ve ceyadeti haiz bir mevki-i latiftir.

Erciyes dağı sancağın hemen vasatında ve Kayseri kasabasının cenubunda olup sath-ı bahirden 3,841 ve Kayseri ovasından itibaren 2,746 metre irtifai haiz ve zirvesi yaz ve kış kar ile mestur olup Kayseri'nin ceyadet-i havaiyyesine bu dağın pek büyük yardımı vardır.

Kayseri kazasına mülhak kura-yı mütecavireden Talas, Tavlusun, Germir, Zincidere, Endürlük, Efkere, Gesi, Nize, Darsiyak, Mancusun, Muncusun gibi yedi sekiz kadar kura-yı cesime vardır ki bunların her biri birer kasaba şeklinde olup müteaddit bağ ve bahçelerle dil-nişin sayfiye ve mevakii haizdir.

Makamat ve Ziyaretgahları

Kayseri şehri müteaddit makamat ve ziyaretgahları şamil olup serair-şinasan-ı âlem-i gaybiyyenin pişvası Mevlana Celaleddin-i Rumi Hazretlerinin hoca ve mürebbisi Seyyid Burhaneddin Muhakkık Tirmizi hazretleri ile şurefa-yı hüsniyyeden kutbü'l-arifin umdetü'l-vasilin imam-ı maali-rehin Esseyyid Ali Zeynelabidin hazretlerinin ve meşayih-i Bayramiyye'den şeyhü'l-ekmel İbrahim Tennuri ve müşarinleyhin evladından Şeyh Lütfullah ve Şeyh Ali ve Şeyh Abdüssamet ve Şeyh Abdullah ve Şeyh Abdürrahim hazretlerinin ve kibar-ı evliyaullahdan Necmeddin İmad, Malatyalı Sultan, Firuzi Sultan, Ebu İshak alemdarı ve kibar-ı evliya-yı Mevleviyyeden Hacı Bolam bin Veliyüddin ve Şeyh İbrahim Taceddin-i Karamani ve Ekber-i Yemeni ve Susmekani ve Mermer Sultan ve Gerde Cemal ve Ömer Gazi-yi Halvavi ve Mehmet Nurguş ve Boynuzlu Aşık Dede ve Şeyh Şami hulefasından Şeyh Seyfullah ve Şeyh Şami evladından Şeyh Lütfullah ve Karamani Dede ve Devlet-i Danişmendiyye ümerasından Mehmet Melik Gazi, Emir Sultan, Tatar Haniye, Davud-ı Kayseri, Şeyh Şerafettin, Hasan-ı şehid Kutbeddin Sincani, Şeyh Vahdeddin-i Germani, Ahmet Turan Gazi, Topal Battal, Şehit Şah Süleyman-ı Sivasi, Cincime Baba, Taş Kılıç Baba, Küllük Şemsettin bin Alim-üddin Musa Gazi, Seyidiyar Gazi; Bezirci Hacı Sinan Bey, Kadı Bedreddin Mahmud, *Mülteka* şarihi Suiçmez Efendi, müellifinden Halil Germiri hafidi Müftü-i şehid Hacı Celil Efendi ve Şeyh Süleyman Mevlevi hazretlerinin ve ulema-yı mütebahhirin ve müellifinden *Kadı Mir* haşiyesi müellifi Nisari, *Hüsniye* haşiyesi müellifi Ali Ferdi, *Manzume-i Aliyye* müellifi Kadı Hacı Kâmil ve fazıl-ı şehir Akşehri Osman ve Büyük Hüseyin ve Hacı Vahdi-i Salih ve Sarı Aptullah ve fazıl-ı mütebahhirinden Sadık ve Kasım ve Hacı Toran efendiler ile Gözübüyükzade İbrahim ve Muhaddis Mustafa ve Köse Hacı Alizade Hacı Ali ve Müderriszade Alim ve Ayhanizade Alim ve Küçük Hacı Hafız ve Damat Halil ve Kürt Hacı Ömer ve

Ali ve Bekir efendiler gibi eazamın merkad-ı aliyeleri ziyaretgah-ı enamdır.

Mebani-i Mühimme ve Atikası

Kasaba derununda birtakım mebani-i mühimme ve maabid-i mukaddese-yi atika olup bunlardan 621 tarihinde Alaeddin Selçuki bin Keyhüsrev tarafından inşa ve 870 tarihinde Karamaniler tarafından imar edilen iç kale elyevm mamur ve derununda ahali meskun olduğu gibi bu kale derununda abu'l-feth ve'l-megazi Sultan Mehemmet Gazi hazretlerinin 873 tarihinde inşa etmiş oldukları cami-i şerif dahi mamurdur.

Şehri muhat olan sur-ı atikin tarih-i inşası muayyen değil ise de bir cihetinde görülen mermerde İzzeddin Keykavus bin Keyhüsrev'in namı mahkûk bulunmasına nazaran 606 tarihinde inşa veyahut tamir olunduğu anlaşılıyor.

Maabid-i mukaddese-yi atikadan olup devlet-i Danişmendiyyenin ikincisi Mehmet Melik Gazi hazretlerinin ifrağın cami-i şerife tahvil etmiş ve 602 tarihinde Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından tamir edilmiş olan cami-i kebir 2,450 arşın terbiî haiz olup taştan mamul kırk iki amud üzerine yapılmış meca-i muvahhidin bir cami-i güzindir. Hele 62 arşın tul ve 18 arşın kutru olup musanna tuğladan mebna olan minaresi âsâr-ı atika-i nefiseden maduddur.

Yine maabid-i mukaddese-i atikadan Sultan Alaeddin Selçuki'nin zevcesi Mahperi, nam-ı diğeri Huand (Hunat) Hatunun 635 tarihinde bina ve inşa etmiş olduğu Huand Hatun Cami-i şerifi ile ittisalindeki medresesi ve cami-i şerifi mezkûrun harimi dahilindeki baniye-yi müşarünleyhanın mermerden masnu türbesi nadirü'l-emsal sanat ve rasaneti haiz âsâr-ı nefise-i atikadandır. Cami-i şerifi mezkûrun büyük kubbesiyle minaresi geçen 1316 sene-i hicriyesinde taraf-ı eşref-i cenab-ı cihanbaniden in ayet ve ihsan buyrulan otuz bin kuruşla müceddeden inşa ve ihya kılınmış ve bu vesile ile de duavat-ı hayrî'lyat cenab-ı velinimet-i azamı yad ve tekrar olunmuştur. Cami-i mezkûr dahililen 3,880 arşın terbiyi haiz ve taştan mamul 48 amud-ı kebir üzerine mebni şayan-ı temaşa som kagir bir cami-i kebirdir.

Maabid-i nefise-i atikadan 609 tarihinde ve İzzeddin Keykavus zamanında inşa ve 735 tarihinde Küllük Şemsettin bin Alimüddin nam zat tarafından tamir edilen Küllük cami-i şerifi ile 647 tarihinde inşa ve 954 tarihinde Hüseyin bin Sinan Bey tarafından imar edilmiş olan Hacıkılıç cami-i şerifi ve 603 tarihinde inşa kılınmış olan Gıyasiye ve Şifaiye ve 666 tarihinde bina edilmiş olan Sahabiye ve 853 tarihinde yapılmış olan Hatuniye medreseleri ve 887 tarihinde inşa

edilen Şeyh İbrahim Tennuri cami-i şerifi ve 994 tarihinde Kaptan-ı derya Kayserili Hacı Ahmet Paşa tarafından inşa kılınmış olan Kurşunlu cami-i şerifi ve meban-i atikadan Piri Paşa'nın 924 tarihinde ihyakerdesi olan Gönhanı ile 903 tarihinde Mustafa bin Abdülhayy nam zat tarafından inşa ve Hançerli Sultan evkafına ilhak edilen bezzazistan ve 1136 tarihinde sadr-ı esbak Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın inşa ettirmiş olduğu Vezirhanı gibi birtakım meban-i mühimme-i atika elyevm mevcut ve mamurdur.

Su ve Madeniyatıyla Nehir ve Gölleri

Kayseri kasabasına cari olan çeşme suları üç menbadan hasıl olur. Bunların birine (Ahi Evran ve Büyük Avgın) ve diğerlerine de Kumluk ve Makbul namı verilir ki bunların en makbulü (Makbul) suyudur. Bu suyun sıklet-i izafiyesi 1,10/2 nisbetindedir.

Bu sancak dahilinde mürur ve cereyan eden enharın en meşhuru Kızılırmak'dır. Bu ırmak Sivas vilayetinden gelip Kermelik karyesi önünden Kayseri sancağı arazisine duhul ve sancak dahilinde 95 kilometre kadar mesafeden mürur ederek bilafaide Avanos kazası arazisine huruç eder. Bu liva dahilindeki mecra-ı tabiisinin adem-i intizamıyla sürat-i cereyanından naşi Kayseri kurası ahali saky-ı mezruatça bu sudan intifa edemez. Bu nehrin üzerinde (Tekgöz) ve (Çokgöz) namıyla iki cısr-i cesim olup Tekgöz köprüsünün 599 tarihinde Hacı Ali Şir bin Hüseyin El Kayseri tarafından inşa kılınmış olduğu elyevm mevcut olan tarih taşında muharrer ibareden istidlal edilmekte ise de diğerinin tarih-i inşasıyla banisi muayyen değildir.

Kayseri arazisini müstefid eden enharın başlıcası Sarmısaklı ve Karasu nehirleridir. Karasu nehri Kayseri kasabasının on üç kilometre garbında vaki Sazlık gölünden nebean edip Boğazköprü civarında Kayseri ovasından gelen Sarmısaklı nehrini dahi alarak onbeş kilometre kadar bir mesafe kat ve sekiz on kadar un değirmenini tedvir ettikten sonra Kızılırmak'a munsab olur.

Mezkûr göl etrafında ve derununda bulunan birtakım menabiden hasıl olarak terbiyyen otuzbeş kilometrelik bir mevkii işgal ve etrafında birtakım ma-ı leziz ve miyah-ı madeniyye nebean eder. Bunlar meyanında (Saz İçmesi) tabir edilen bir miyah-ı madeniyye-yi baride vardır ki terekkübat-ı tabiyyesi (kibritiyyet-i magneziden) ve tesirat-ı fiyolojiye dahi ifrazat-ı teberrüziyeyi tezyid etmekten ibaret olup üçüz gram miktarının defaten şurbu iki üç defa tabiatı telyin eder.

Miyah-ı madeniyyeyi barideden (Hasanalp) karyesi civarındaki maden suyunun

terekkubat-ı tabiiyesi (hamız-ı klor-ı ma) ve sani (karbotitsud) dan ibaret ve emraz-ı mideviye ve cildiyeye nafi olup hazmı teshil eder.

Menabi-i madeniyye-i harreden Kızılıрмаğın dört kilometre civarında bir kaplıca vardır ki bu hamamın suyu 18 derece hararete ve terkiyat-ı tabiiyyesi emlaha-i hadidiye-i kibritiyyeden ibaret olup eyyam-ı baharda ahali beray-ı istişfa-i istihmam ederler.

Bu livanın her tarafında mükemmel yonu taşı madenleri bulunduğu gibi Ağırnas karyesi civarında zengin bir alçı taşı madeni vardır. Mezkûr yonu taşı ocakları bin üç yüz dört senesine kadar bir kayd-ı nizami tahtında bulunmayıp eliyeten keser döker ve açılan ocaklar tez vakit zarfında söner biterdi. Saye-i ümran-vaye-i cenab-ı cihanbanide taş ocakları nizamnamesinin neşrinden sonra Mezkûr ocaklar esnaf-ı mahsusasına münhasır kalarak taht-ı intizama alındığından telefat-ı zaidenin önü alınmıştır.

Alçı taşı madeni dahi senevi kırk elli bin kuruşa kadar ihale edilmekte olup bununla mezkûr yonu taşları emakin-i mevcudenin metanet ve rasanetine hizmet etmektedir.

Kayseri kasabasıyla kurayı mülhakadan bazılarının arazisi güherçile madenini haiz bulunduğu cihetle ahalinin bir kısmı bu sanatla iştilal eder. Tophane-i Amire'nin nezareti tahtında mükemmel bir güherçile fabrikası bulunduğu cihetle esnaf-ı merkûmenin imal ettikleri güherçile bu fabrikaya teslim edilerek bade't-tasfiye Tophane-yi Amire'ye irsal edilir.

Ticaret ve Ziraat ve Sanayi-i Mahalliyesi

Ahd-i şehriyaride saha- pira-yı husul olan imarat ve terakkiyat-ı nafia cümlesinden olmak üzere bin ikiyüz doksan beş tarihinden beri inşa ve ikmal edilen müteaddit şose yollarının yardımıyla nakliyat ve ihracat-ı mahalliye ve ticaret kesb-i suhulet ve tevessü edip mahsulat-ı mahalliye'nin en mühimlerinden olan kitre ve cehri ve yapağı ve sahtiyan gibi emval ve mamulat-ı mahalliyeden pek çok ihracat ve sarfiyat vuku bulmaktadır.

Kayseri'nin mamulat-ı mahalliyesi kilim, cicim, sahtiyan, meşin ve hele sarı sahtiyanın en alası ve yazma yemeninin envaı, pastırmanın pek alası ve ceviz ağacı kerestesinden enva-ı masnuat ve her türlü alaca yün ve ipekten mamul halı ve seccade ve kara çadırın envaı ve havlu ve çarşaf ve bez ve saire mensucattan ve mahsulatı dahi kitre, cehri, üzüm ve envaı fevakih ve hububat-ı

mütenevviadan ibaret olduğu gibi kitre mahsulatı sancağın en mühim servet-i umumiyesini ternin etmekte ve âşâr-ı senevisi şu son senelerde üç yüz bin kuruşa kadar ihale edilmektedir.

1288 tarihinde vukubulan harik-i kebirden sonra inşa edilen çarşıları fevka'l-gaye intizam ve istikamet tariki haiz olup tamamıyla kagir ve her bir esnafın çarşısı ve mahal ahz ve itaları müfrez ve muayyendir.

Erbab-ı sınaatin bir çok sınıfı bulunduğu gibi tüccarı kesir ve ticareti dahi oldukça vâsi ve adeta etrafında bulunan bir çok memleketlerin iskelesi hük-mündedir.

Buradan etrafa bir çok akmişe ve mamulat ihraç olunmakta olduğu gibi ahali de ticaret ve sanayiye fevka'l-gaye mütehaliktir.

Ziraat ve filahat maddesi ise usul-i atika dairesinde cereyan etmekte bulunduğundan bu sancak dahilinde husule gelen hububat-ı mütenevvia ve mahsulat-ı arzıyye ihtiyacat-ı mahalliye temin edememekte bulunduğundan zahirece olan ihtiyaç Yozgat ve Sivas cihetlerinden gelen zahairle tesviye edilir.

Yerli mahsulünden mütehassıl servet-i mahalliye nin medar-ı münferidi kitre, yapağı, acı çekirdek, cehri mahsulatından ve sanayi-i mahalliye nin en mühimi halı ve seccade mensucatıyla debağat maddesinden ibaret olup kitre ve cehri mahsulatının ihracatı oldukça mühim bir menabi-i servet teşkil etmekle, senevi üç milyon kuruş raddesinde bir istifade-i mahalliye tevlid eyler. Mensucat-ı mahalliye den olmak üzere ipekten ve yünden mamul olan halı ve seccadele rin şu birkaç sene zarfında mazhar olduğu rağbet-i umumiye ise her tarafça müselle m ve nakış ve nefaseti İnan seccadelerine meydan okutacak dereceyi ihraz ettiği teslim-gerde-yi ümemdir.

Debağat meselesi oldukça mühim bir sanat ise de debbağ esnafı Marsilya usul-i debağatına vakıf olmadıklarından yaptıkları ancak sarı, siyah, kırmızı sahtiyân ile boz meşinden ibarettir.

İmarat ve Terakkiyat-ı Medeniyesi

Ahd-i şehriyaride saha-pira-yı terakki olan âşâr-ı mamuriyyet ve medeniyet bais-i ihya-yı memleket olup âşâr-ı salıfeye nisbetle numune- nûma-yı tefev-vuk bir dereceye gelmiş ve saye-i saadet- sermaye-i cenab-ı hilafetpenahide günden güne terakki ve tezayüd etmekte bulunmuştur. O cümleden olmak üzere 1293 tarihinde Çifteönü çeşmesiyle cami-i şerifi ve 95 tarihinde Bur-

hanettin kabristanının cidar-ı muhiti ve 96'da Huand (Hunat) camii-i şerifi vakfı müsakkafatından iki bâb hamam ve 1300 tarihinde Nuriye ve Kocabey medreseleriyle çeşmesi ve 1303 tarihinde Zeynelabidin hazretlerinin türbe-i şerifesi ve cami-i kebirin tamiratı ve Kazancılar çeşmesi icra ve yine o sene bir gaz deposu inşa kılınmış ve 1305'de Karafakih medresesi ve guraba hastahanesi inşa ve Şifaiye ve Gıyasiye medreseleri ile Deliklitaş ve Bölük mahalle çeşmeleri ihya ve icra olunmuştur.

Yine o sene zarfında Talas karyesine Serasker, merhum Ali Saib Paşa tarafından mücedded ve muntazam bir cami-i şerif ile bir su mahzeni ve bir hamam inşa kılınmış ve Harman cami-i şerifine de bir minare yapılmıştır. 1306 tarihinde Lale Paşa ve Husum Bey ve Çakaloz çeşmeleri tamir ve 1306'da Şeyh cami-i şerifiyle Makbul çeşmeleri termim ve tecdid olunmuştur.

1308 tarihinde mükemmel daire-i askeriye, depo, cephanelik inşa kılınmış ve Kurşunlu cami-i şerifi tamir ve müftü ve Hacı Kasım ve Gümüsoğlu ve Sina-nönü çeşmeleri tecdid olunmuştur.

1309'da taraf-ı eşref-i cenab-ı cihanbaniden inayet ve ihsan buyrulan otuz bin kuruşla Seyyid Burhaneddin Muhakkık Tirmizi hazretlerinin türbe-yi şerifesi inşa ve ianat-ı ahali ile Sivas Kapusu civarına bir bâb mekteb-i iptidai bina kılınmıştır.

1310 tarihinde kasabaya cereyan eden Ahi Evran ve Büyük Avgın sularının mecrası tathir ve tamir edilmiştir.

1311 tarihinde mektep-i idadi-i mülki tesis ve Ahmet Paşa Mekteb-i İptidaisi namıyla bir de mektep küşad edilmiş ve adliye dairesiyle daire-i belediyenin inşa ve ikmaline teşebbüs olunmuştur.

Bu dairelerin ikmalinden sonra 1311 tarihinde hükümet dairesi dahiline mükemmel bir süvari zaptiyesi koğuşu inşa olduğu gibi devair-i mülkiyenin sakfları üzerine kiremit ferş ve derunları tamir edilerek metanet ve letafeti temin edilmiştir.

1315 tarihinde kasabanın Karakürkçü mahallesi cihetine Darülrifan namıyla bir mekteb-i iptidai tesis olduğu gibi 1316 senesi zarfında husule gelen tamirat ve tesisat-ı hayriye sinin-i sabika imaratına kat kat faik olup bunların her biri bir asra ziyet verecek ve numune-i terakkiyat ıtlakına elyak denilecek müessesat ve imarat-ı nafiadandır.

Maarif

Memalik-i mahrusa-yı şahanenin her cihetini tenvir eden envar-ı maarif ve medeniyet bais-i saadet-i mülk ü millet olup asr-ı maarif hasr-ı cenab-ı hilafetpenahinin teslim-gerde-i hass-u âmm olan terakkiyat-ı medeniyye ve âsâr-ı maarif-perveranesinden bu liva halkı dahi müstefid olarak zaman-ı saadet-iktiran-ı cenab-ı cihanbanide müteaddit mekâtip ve mekteb-i maarif tesis edilmiş ve bir taraftan da terakki ve tezayüd etmekte bulunmuştur.

O cümleden olmak üzere asr-ı hilafetpenahide tesis edilen Kayseri, Talas ve Develi mekteb-i rüşdiyesinden şimdiye kadar sekiz yüz nefere yakın talebe neşet ettiği gibi bunlardan birçokları hidemat-ı resmiye ve askeriyyeye ve bazıları da mekatib-i aliyeye kayd ve kabul edilerek ibraz-ı mesere-i terakki etmekte bulunmuştur.

Kayseri kasabası dahilinde olan Müslimin'e mahsus 62 sübyan mektebi olup bunun üçü zükûr ve biri inasa münhasır ve diğerlerinde de zükûr ve inas muhtelittir.

Esbak Bahriye Nazırı Kayserili Ahmet Paşa merhumun inşa ettirmiş olduğu mektep-i rüşdi 1311 tarihine kadar rüşdiye olmak üzere devam ve tarih-i mezkûrda idadi-i mülkiye tahavvül edip elyevm 85 talebe tederrüs etmekte bulunmuştur.

1309 tarihinde ianat-ı ahali ile kasabanın Sivaskapısı civarına muntazam bir mekteb-i iptidai inşa edildiği gibi mülga mekteb-i rüşdiyeden kalan mahalle dahi diğer bir mekteb-i iptidai tesis ve binası merhum müşarünileyhin namına nisbetle (Ahmet Paşa Mekteb-i İptidaisi) tevsim edilmiştir. Ahiren şehrin garb tarafındaki mahallata karib olmak üzere mükemmel bir hane isticar edilerek Darülrifan namıyla bir mekteb- i iptidai daha tesis olunduğu gibi 1314 tarihinde de Feyz-ül Hamid İnas Mektebi İptidaisi namıyla bir inas mektebi teşkil olunmuş ve bunlarda dört yüze yakın talebe bulunarak senede elli altmış kadar etfal tahsil-i iptidaiyi ikmal ve şahadetname istihsal ederek idadiye nakletmekte bulunmuştur.

Bir taraftan da kura ve mahalatdaki sübyan mekteplerinin ahvali teftiş ve mualliminin emr-i idareleri temin ve usul-i talimiyesi ıslah ve muallimleri imtihan edilerek usül-i cedideye vakıf muallimler intihab ve tayin ve terakki-i maarife ait esbab ve muamelat peyderpey taharri ve temin edilmektedir.

Kayseri şehri menşe-i ulema olmakla müştehir olup elyevm mevcut ve mamur

olan 39 bâb medresenin her biri birer darülulum olduğu gibi bunlarda senevi bin beşyüzü müteceviz talebe-i ulum bulunarak tahsil-i ulum-ı aliyye etmekte ve senevi yirmi otuz kadar talebe ikmal-i tahsil ederek istihsal-i izn ü icazet eylemektedir. Kasaba dahilinde Ermeni milleti etfaline mahsus ve ruhsat-name-i resmîyeye merbut üç bâb zükûr ve bir bâb inas mekteb-i iptidaileri bulunduğu gibi (Efkere) karyesinde de leyli ve nehari olmak üzere muntazam bir mekteb- i idadi vardır.

Kasaba dahilinde ikisi zükûr ve biri inas olmak üzere üç adet Rum mekteb-i iptidaisi ve Zincidere karyesinde de leyli ve nehari olarak muntazam bir mekteb-i idadi bulunduğu gibi Talas karyesinde kezalik leyli ve nehari olmak üzere muntazam bir bâb Protestan mektebi ve Katolik milletinin dahi kasaba dahilinde bir mekteb-i iptidaisi vardır.

Velhasıl gerek İslam ve gerek milal-i muhtelif-i sairenin ulum ve maarife fevka'l-gaye istidat ve inhimakı olup bu bâbdaki say ve ikdam günden güne terakki ve tezayüd etmektedir.

Kayseri'nin Tarih-i Atikinden Bir Nebze

Kayseri'nin nam-ı atiki (Majaka) şehri olup kurun-ı evvelide Asya-yı Sugra'nın havi olduğu kıtaat-ı kadimeden (Kapadokya) kıtasının en eski şehri ve miladın 350 sene mukaddemine kadar Kapadokya kıtası hükümetinin makarr-ı idaresi idi. Miladın 335 sene mukaddeminde İran hükümdarı meşhur Kirus'a ve birkaç sene sonra İskender-i Yunaniye ve onun vefatından sonra vüzerasından (Antigon'a) intikal edip bir müddet Acem satrapları tarafından idare edilmiş ve daha sonra Aryaratlar'dan sekizinci Pont hükümdarı (Mihirdad'a) geçmiş ve miladın 97 sene mukaddeminde Romalılar istila etmiştir. Roma şark imparatorluğunun tesisinden sonra sık sık vaki olan zelzeleden şehir münhedim ve harap olmağla ahiren Şark imparatorlarından Tiberius tarafından imar ve tesis ve merkûmun veliaht ittihaz ettiği Avgustus Kayser namına nisbet edildiği cihetle Kayseriye namıyla tevsim edilmiş idi.

Ol vakit kasaba elyevm eski şehir namıyla yad edilen ve şimdiki kasabının iki kilometre cenub-ı garbisinde bulunan tepeler üzerinde mebni idi. Romalılar idaresinde iken Hicret'in 19'ncu salinde ve zaman-ı hilafet-i Faruki'de name-yi hilafetpenahi ile taht-ı amana alınmış ise de memalik-i islamiye idaresine ithal edilmeyip cizye-güzar olarak yine Romalılara terk edilmişti.

Miladın 1065 ve Hicret'in 461 tarihine gelinceye kadar 1107 sene Romalılar

idaresinde kalıp 461 Hicret tarihinde İran Selçukilerinin ikinci hükümdarı meşahirden Alparslan tarafından harben feth olunmuş ve İran ve Türkistan cihetlerinden Türk ve ahali-i saire götürülerek iskan edildiği cihetle Kayseri'nin birinci fatihi Alparslan olduğu müttefikünaleyh bulunmuştur. Alparslan'dan sonra Kayseri şehri müşarünleyhin oğlu ve halefi Melikşah-ı Selçuki'ye ve badehu evlat ve ahfadına intikal edip ahiren İran Selçukilerinin kesb-i zaaf etmesi üzerine 485 Hicret tarihlerinde Devlet-i Danişmendiye idaresine geçmiş ve 80 sene kadar da Danişmend oğulları tarafından idare edilmişti. Bunların daha yüz seneden ibaret olan zaman-ı hükümetlerinden sonra Rum Selçukilerinin dördüncü hükümdarı Kılıçarslan tarafından harben zapt edilip 700 tarihine kadar Konya'da hükümet eden ve esami-i hükümdaranı mazbut bulunan Rum Selçukileri idaresinde kalmıştır. Mebani-i atikanın tarz-ı mimarisiyle tarih taşlarına nazaran şimdiki Kayseri şehrinin ehl-i İslam tarafından tesis olduğu ve yalnız enkazının Romalılardan kalan eski şehirden alındığı anlaşılıyor.

700 tarihinde ensal-i Selçukiyenin inkıta etmesi üzerine tavaif-i mülükden Karamanoğulları'na geçmiş ve 741 tarihinde Moğol ümerasından Eretna Bey'e ve ondan sonra mümaileyhin oğulları Mehmet ve Cafer Beyler'in idaresine intikal edip, 790 tarihinde ümera-yı mütegalibeden Erzincan hakimi Kadı Burhaneddin uhdesine geçmekle ve dört sene sonra Türkmen beylerinden Kara Osman-ı Bayındırı ile vaki olan muharebede Kadı Burhanettin mağluben vefat etmekle Kara Osman-ı Bayındırı'nin taht-ı istilasına girmiştir. Müteakiben Sultan Yıldırım Bayezıt Han Hazretleri berk-i hatif gibi ahalinin imdadına yetişerek 795 tarihinde Kayseri şehri müşarünleyh hazretlerinin zir-i idare-i adilesine intikal etmişti.

Birkaç sene sonra yine Karamaniler ve 835 tarihlerinde iki sene kadar da Şâmiler tarafından işgal edildikten sonra 872 tarihinde (Fatih-i ebediyyül-iştihar Sultan Mehemmet Han Gazi-i) namdar hazretlerinin seyf-i celadet-i Osmaniye ile Avrupa Asya kıtalarını zir-i rabt-ı Osmaniyyeye celp ve cem ettikleri ve Karaman hükümetine barika-i şemşir-i celaditle hatime çektikleri esnada Kayseri şehri dahi zıll-ı zalil-i adile-i Osmaniye'ye dehalet etmiştir.

DEVELİ KAZASI

Kaymakam Vekili: Feyzullah Efendi, *Rabia*

Naip: Ahmet Necip Efendi, *Devriye Müderrisi*

Müftü: İsmail Hakkı Efendi

Mal Müdürü: Fuat Efendi

Tahrirat Kâtibi: Mehmet Feyzi Efendi

Kaymakam Muavini: Bedros Efendi

Meclis-i İdare-i Kaza

Reis: Kaymakam Bey

Aza-yı Daim

Naip Efendi

Müftü Efendi

Mal Müdürü Efendi

Tahrirat Kâtibi Efendi

Kaymakam Muavini Efendi

Metropolit Vekili Yuvanikyos Efendi

Murahhasa Vekili Artin Efendi

Aza-yı Müntahabe

Hacı Hüseyin Efendi

Mehmet Efendi

Hacı Karabet Efendi

Andon Efendi

Mal Kalemi

Mal Müdürü: Fuat Efendi

Muavini: Osman Nuri Efendi, *Rabia*

Sandık Emimi: Kevork Efendi

Nüfus İdaresi

Memur: Mehmet Hilmi Efendi

Kâtip: Mehmet Fevzi Efendi

Mahkeme-i Bidayet

Reis: Naip Efendi

Aza: Mehmet Niyazi Efendi

Aza: Haçatur Efendi

Başkâtip: Sıtkı Efendi

Katib-i sani: Ömer Efendi

Müstantik Muavini: Müfit Efendi

Mukavelat Muharriri: Hafız Hıfzı Efendi

Ziraat Bank Sandığı

Reis: Hacı Karebet Efendi

Aza: Hafız Yusuf Efendi

Aza: Ali Efendi

Kâtip: münhall

Düyun-ı Umumiye İdaresi

Memur: Raşit Efendi

Kâtip: Arif Efendi

Belediye Dairesi

Reis: Ali Efendi

Aza: Hasan Fehmi Efendi

Aza: Agop Ağa

Tabib: Sofoflu Efendi

Aza: Hacı Yusuf Efendi

Aza: Agop Efendi

Aza: Agop Ağa

Müfettiş: Hacı Hasan Ağa

Aşı Memuru: Parsıh Efendi

Mekteb-i Rüşdi

Muallim-i evvel: Hafız Salih Efendi

Hüsn-i hat Muallimi: İbrahim Efendi

Muallim-i sani: İsmail Hakkı Efendi

Bevvab: Mustafa Efendi

Zabıta Dairesi

Mülazım: Arif Efendi, Madalya-yı Tahlisiye

Polis Komiseri: Derviş Efendi, İftihar, Tahlisiye Madalyaları

Bazı Memurin

Reji Memuru: Süleyman Vehbi Efendi

Tapu Kâtibi: Asdak Efendi

Posta Kâtibi: Ahmet Necip Efendi

Orman Ondalık Memuru: Süleyman Efendi

GÖSTERE NAHIYESİ

Müdür: Ahmet Efendi

Kâtip: Osman Faik Efendi

Sandık Emini: Kalos Efendi

Develi Kazasına Dair Malumat

Develi kazası vilayetin cihet-i cenubiyesinde altmış altı ve merkez-i livaya altı saat mesafede vakidir. Kaza-yı Mezkûr 12,168 zükûr ve 12,059 inas Müslim ve 935 zükûr ve 908 inas Rum ve 6,092 zükûr ve 6,285 inas Ermeni ve 157 zükûr ve 182 inas Protestan ki ceman 38,788 nüfus ve 8,876 hane, 734 dükkan, 4 mağaza, bir hükümet konağı, 2 kahvehane, 29 fırın, 2 han, 1 hamam, 3 medrese, 76 cami-i şerif, 25 mescit, 4 zaviye, bir mekteb-i rüşdi, 73 mekteb-i iptidai, 16 kilise, 1 manastır, 53 değirmen, bir çiftlik, 2,235 ambar ve samanlık, 1,028 arsa, 12,379 bağ, 2,653 bahçe, 29,727 tarla, 3 çayır, 13 merayı havidir. Hayvanattan 3,500 kara sığır, 950 manda, 380 deve, 55,691 koyun, 11,744 kıl keçi, 37 tiftik keçi mevcut olup ağnamından senevi 110,982 kıyye yapağı, tiftikten 40 kıyye tiftik, keçiden 10,000 kıyye kıl hasıl olmaktadır.

Mahsulattan 220,000 keyl-i asitane hinta, 210,000 keyl şair, 350,000 keyl (çavdar), 20,000 keyl burçak, 4,000 keyl nohut, 3,000 keyl mercimek, 800

keyl zegrek ile kitre ve cehri âşârı; fevâkihden 25,000 okka üzüm, 5,000 okka armut ve elma, 12,000 okka kayısı hasil olmakta ve bunlardan başka erik, ayva, fındık, şeftali ve saire yetişmektedir.

Kaza-yı mezkûrda eizze-i kiramdan seyyid, şerif ve şeyh İmadeddin ve Kabak Şeyh ve Ebce Sultan kuddise esrarehüm, guzattan Dev Ali nam zevatın medfen-i şerifleri mevcuttur. Develi kasabasında müluk-ı Selçukiyye'den bazılarının meberratı ve Ahilerin de bir hayli hayratı vardır.

Bundan başka şehrin derun ve birununda isim ve tarihleri meçhul birtakım zevatın kagir medfenleri mevcut ve meşhud olduğu gibi kasabaya bir saat mesafede vaki kagir bir ebniye duvarlarında birtakım ayat-ı Kur'aniye mahkûk ve kapısı üzerinde,

El kabru darun kullu nas dahelehu

Ve'l-mevtu ka'sun kullu nas şarebehu

beyti muharrer taştan mamul ve musanna diğer bir medfen vardır.

Develi kazasının merkez-i hükümeti olan Everek kasabası Erciyes dağının dameninde ve bir sath-ı mail üzerinde mebni olmak mülabesesiyle havası gayet latifve ceyyiddir.

Kasabanın orta yerinde Elbiz namıyla müştehir bir mevki de üç değirmen tedvirine kafi hakikaten dünyada emsali nadir denilecek derecede latif ve leziz bir su nebean ve cereyan ettiğiinden ahali meşrubatını bu sudan aldıkları gibi cedavil-i mahsusa ile de şehrin her tarafına icra ettirildiğinden ceyadet-i hava ve letafet-i mevkiyeye bu suyun ettiği hizmet kâbil-i tarif ve işaret değildir. Bu su vasıtasıyla herkes bağ ve bahçesinde külliyetli sebze yetiştirmektedir.

İNCE SU KAZASI

Kaymakam: Zihni Efendi, *Mütemayiz*

Naip: Halil Fevzi Efendi

Mal Müdürü: Halil Şevki Efendi

Müftü: Mahmut Raci Efendi, Müderris

Tahrirat Kâtibi: Mehmet Sait Efendi, Salise

Meclis-i İdare

Reis: Kaymakam Bey

Aza-yı Tabiiyye

Naip Efendi

Müftü Efendi

Mal Müdürü Efendi

Tahrirat Kâtibi Efendi

Aza-ı Müntahabe

Alemdarzade Ali Rıza Efendi

Hacı Bekir Efendi

Anderya Ağa

Mihalaki Efendi

Mal Kalemi

Mal Müdürü: Halil Şevki Efendi

Muavini: Akif Efendi

Sandık Emini: Serkis Efendi

Nüfus Kalemi

Memur: Mehmet Faik Efendi

Nüfus Kâtibi: Mehmet Nuh Efendi

Mahkeme-i Bidayet

Reis: Naip Efendi

Aza: İsak Efendi

Mukavelat Muharriri: Dimitraki Efendi

Aza: Mustafa Efendi

Başkâtip: Şevket Efendi

İkinci Kâtip: Nafız Efendi

Müstantik Muavini: Ahmet Efendi

Belediye Dairesi

Reis: Hacı Mehmet Ağa

Aza

Mehmet Efendi

Hacı Beretemos Ağa

Eftad Ağa

Raşit Efendi

Hafız Bekir Efendi

Aleksi Ağa

Kâtip ve Sandık Emni: İbrahim Efendi

Ziraat Bank Sandığı

Reis: Dede Vasil Ağa

Aza

Ahmet Ağa

Ohan Ağa

Ahmet Ağa

Hacı Mustafa Ağa

Kâtip: Ligor Efendi

Bazı Memurin

Düyun-ı Umumiye Memuru: Ahmet Efendi

Telgraf Memuru: Nazım Efendi

Tapu Kâtibi: Makarios Efendi

KARAHİSAR NAHİYESİ

Müdür: Kasım Efendi, *Saniye*, Mecidi

Kâtip: Hafız Mehmet Efendi

Sandık Emni: Yusuf Sabri Efendi

İncesu Kazasına Dair Malumat

İncesu kazası Ankara'nın cihet-i cenubiyesinde merkez-i vilayete altmış, merkez-i livaya altı saat buut-ı mesafede vakidir.

Kazada 6,749 zükûr, 6,714 inas Müslim; 1,723 zükûr, 1,901 inas Rum nüfusu havidir. İncesu kazasında 3,855 hane, 205 dükkan, 29 cami ve mesacid, 2 medrese, 28 mekteb-i iptidaiye ve sübyaniye, 4 han, 2 hamam, kagir bir hükümet konağı, 1 telgrafhane, 1 hapishane, 15 kahvehane, 28 çeşme, 17 su ve yel değirmeni, 5 kilise, 50 oda, 315 bahçe, 475 meyve bahçesi, 4,000 bağ, 300 mera, 167,170 dönüm mezru, 218,936 dönüm gayri mezru arazi vardır.

Kaza-yı mezkûrda vaki Tekke dağında (Şeyh Tursan) Veli ve Karahisar nahiyesinde eizze-i kiramdan (Yalıncağ Sultan) ve (Şeyh Şaban) defn-i hakk-ı gufrandırlar.

Kazada (Sultan) ve (Aşağı Saz) demekle maruf üçer saat mesafede iki göl mevcut olup canib-i miriden muhafaza edilmekte ve hava müsait oldukça bu göllerden bir hayli tuz ihraç olunmaktadır.

Kasabanın üç saat mesafesinde bir nehir cereyan eder. İşbu nehir üzerinde ve yekdiğerine üçer saat buut-ı mesafede cesim ve kagir iki köprü mevcuttur.

Dahil-i kazada bir sene 110,000 keyl buğday, 60,000 keyl arpa, 300,000 keyl çavdar, bir milyon on bin kıyye üzüm, üçbin beşyüz kıyye armut hasıl olmakta ve bunlardan başka mahsulattan nohut ve mısır ve cehri ve fevakihden badem, erik, zerdali, ayva, iğde, dut, fındık, ceviz, şeftali ve saire idrak etmektedir.

Hayvanat ve mevaşiden manda, inek, öküz, kara sığır, deve, merkep, beygir, ihtiyacat-ı mahalliyeye kafi bulunduğu gibi, 4,400 kıl keçi, 40,086 adet koyun mevcut olup ağnamından senevi 35,230 kıye yapağı, keçiden 5,315 kıye kıl istihsal edilmektedir.

İncesu kazasında yünden kilim, seccade, halı, çorap ve cicim tabir olunur gayet güzel bir nevi kilim, pamuktan bez ve yapağıdan fanila imal edilir.

Hassa Ordu-yı Humayunu Dördüncü Redif Kayseri Fırkası

Fırka Kumandanı: Hacı Şerif Paşa, *Ferik*, Osmani 1, Mecidi 1, Girit ve Rusya Madalyası

Fırka Erkân-1 Harbiyesi

Miralay: Hüseyin Hüsnü Bey, Mecidi 2, Osmani 3, Yemen Madalyası

Yüzbaşı: Mustafa Fehmi Efendi, Yunan Madalyası.

Mülazım-1 sani: Arif Efendi, Yunan Madalyası

Birinci Kayseri Livası

Liva Kumandam: Mirliva Mehmet Zeki Paşa

Liva Erkân-1 Harbiyesi

Alay Kâtibi: Ömer Lütfi Bey, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Mülazım-1 san i: Rıza Efendi, Yunan Madalyası

Kayseri Fırka-yı Askeriyesi On Üçüncü Kayseri Alayı

Miralay: Hafız Rıfat Bey, Mecidi 4, Yunan Madalyası

Birinci Kayseri Taburu

Binbaşı: Hacı Mehmet Emin Efendi, Yunan Madalyası

Kolağası: Halil Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Tabur Kâtibi: Mehmet Efendi

Yüzbaşı: Ali Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Mehmet Rıza Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Yüzbaşı- Mehmet Ağa, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Yüzbaşı- Mehmet Nuri Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: İsmail Efendi, Plevne, İmtiyaz, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel : Hasan Efendi, Plevne, İmtiyaz, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel : Sait Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel : Osman Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani Halil Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Sıtkı Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Ahmet Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Ali Ağa, Mecidi 5, Yunan Madalyası

İkinci Erkilet Taburu

Binbaşı: Tahir Bey, Osmani 4, Mecidi 4, Plevne ve Yunan Madalyaları

Kolağası: Mehmet Rıfat Efendi, Mecidi 5, Girit ve Yunan Madalyaları

Tabur Kâtibi: Mehmet Sait Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Osman Efendi, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Mehmet Efendi, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: İsmail Ağa, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Ahmet Efendi, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Hüseyin Hüsnü Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Osman Ağa, Mecidi 4, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Hasan Ağa, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Ahmet Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Hacı Asım Ağa, Yunan Madalyası

Mülazım-1 Sani: Hasan Ağa, Yunan Madalyası

Mülazım-1 Sani: Ahmet Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 Sani: Hacı Mehmet Ağa, Yunan Madalyası

Mülazım-1 Sani: Ahmet Efendi, Yunan Madalyası

2. Tabur Süvari Kumandanı: Mülazım-1 evvel Halil Efendi

Üçüncü Tavlusun Taburu

Binbaşı: Ahmet Hamdi Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Kolağası: Hüseyin Hüsnü Ağa, Mecidi 5, Plevne ve Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Yusuf Efendi, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Kâmil Efendi, Plevne ve Yunan Madalyaları

Yüzbaşı: Yakup Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Hamza Ağa, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Mülazım-i evvel: Emin Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Mülazım-i evvel: Hüseyin Efendi, Mecidi 4, Yunan Madalyası

Mülazım-i evvel: Emin Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Şükrü Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Halil İbrahim Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Hacı Ahmet Ağa, Mecidi 5, Girit ve Yunan Madalyaları

Ondördüncü Nevşehir Alayının Dördüncü Develi Taburu

Binbaşı: Hüseyin Hüsnü Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Kolağası: Hacı Mustafa Efendi, Mecidi 4, Yunan Madalyası

Tabur Kâtibi: Mehmet Nazif Efendi, Yunan Madalyası

Depo Memuru: Mülazım-1 sani İbrahim Efendi

Yüzbaşı: Hafız Mehmet Efendi, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Mehmet Ağa, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Hacı Mustafa Efendi, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Hüseyin Ağa, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Osman Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Faik Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Ali Efendi, İmtiyaz ve Yunan Madalyaları

Mülazım-1 evvel: Halil Ağa, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Mehmet Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Aptullah Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Sait Efendi, Sanayi ve Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Süleyman Efendi

Vilayet Dahilinde Bulunan Nüfus-ı Umumiye Mübeyyin Cetveldir (Kayseri Sancığı)

İcmal	İslam		Rum		Ermeni		Katolik		Yahudi		Protestan		Kıpti-i Gayr-i Müslim		Esami-i Kaza
	Zükür	İnas	Zükür	İnas	Zükür	İnas	Zükür	İnas	Zükür	İnas	Zükür	İnas	Zükür	İnas	
141,201	45,858	45,455	9,252	10,053	12,743	14,337	443	448	-	-	773	839	-	-	Kayseri Kazası
38,515	12,129	11,838	9,056	9,15	6,175	6,160	-	-	-	-	-	-	773	839	Develi Kazası
17,182	6666	6,841	1,740	1,912	23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	İncesu Kazası

Dahil-i Vilayette Şimdiye Kadar İnşa Olunan ve Olunmakta Bulunan Turuk ve Maabir Ameliyatını Mübeyyin Cetveldir

Kasis Adet	İnşa Olunan Köprü Adet			Henüz başlanılmamış Km. Metre	Türahiyesi açılmış Km. Metre	Mevcut işlemede bulunan şose Km. Metre	Esami-i turuk
	Mecmu Açıklık (m.) Tülen	Mahluz (adet)	Ahşap (adet)				
238	315	21	-	34+336	+648	269+980	Ankara'dan Kayseri'ye
29	343	9	-	-	-	277+764	Kayseri'den Samsun'a
84	94	1	-	-	-	86+167	Kayseri'den Mersin'e
16	105	-	-	-	-	35+	Kayseri'den Sivas'a
6	30	-	-	-	-	9+500	İncesu'dan Ürgüpe
10	1	-	-	-	-	6+317	Kayseri'den Zincidere'ye
30	37	-	-	2+800	17+874	25+336	Kayseri'den Develi'ye
15	9	-	-	6+	-	5+300	Kayseri'den Tavlasun'a
6	1	-	-	-	-	5+970	Kayseri'den Talas'a
12	41	-	-	-	20+504	1+496	Kayseri'den Muncusun'a
-	-	-	-	-	1+609	+ 591	Kayseri'den Germir'e

Salnamenin Hin-i Tabında Vukubulan Tevcihat ve Tebeddülât:

Kayseri Ticaret Mahkemesi Reisi Fütüvetlu Prodromos Efendiye *Rabia*;

Yozgat ve Kırşehir ve çorum ve Kayseri Mahkeme-i Bidayet Ceza Reisleri Fütüvetlu Mehmet Beşir Efendi ve Ali Rıza Bey'le İsmail ve İsmail Hakkı Efendilere ve Kayseri ve Çorum ve Yozgat ve Kırşehir Müddeiumumi Muavinleri Fütüvetlu İlyas Aziz ve Ömer Fehim ve Mehmet Hilmi ve Ahmet Efendilere ve Ankara Sicil Kâtibi Mehmet Yahya Efendi'ye *Rabia*;

Kayseri niyabeti Yozgat naib-i esbakı faziletlü İsmail Hakkı Efendi'ye ...

ANKARA VİLAYETİNE MAHSUS SALNAMEDİR, 1320 (1902-03)

On Dördüncü Defa Olarak Matbaa-i Vilayette Tab
Olunmuştur (Ankara), s. 104- 268

Kayseri Sancağı

Mutasarrıf: Mehmet Nazım Paşa *Rumeli Beylerbeyi*, Mecidi 1, Osmani 2

Naip: İsmail Hakkı Efendi, *Mahreç*, Osmani 4

Müftü: Hacı Enver Efendi, *Edirne Payesi*, Osmani 4

Mutasarrıf Muavini: Aleksan Servet Efendi, *Rabia*

Muhasebeci: Mesut Efendi

Tahrirat Müdürü: Salim Efendi, *Salise*

Meclis-i İdare-i Liva

Reis: Mutasarrıf Paşa

Aza-yı Daime

Naip Efendi

Müftü Efendi

Mutasarrıf Muavini Efendi

Muhasebeci Efendi

Tahrirat Müdürü Efendi

Rum Metropoliti Ohani Efendi

Ermeni Murahhasası Dırtad Efendi

Katolik Murahhasa Vekili Matyos Efendi

Aza-yı Müntahabe

Feyzullah Efendi, *Rabia*

Ömer Efendi, *Rabia*

Dikran Efendi, *Rabia*

Efrahim Efendi, *Rabia*

Başkâtip: Nazif Efendi

Mukayyit: Hacı Ahmet Efendi

Muhasebe Kalemi

Başkâtip: Kadri Efendi

Varidat Kâtibi: Sami Efendi, Mecidi 4

Mesâlih-i câriye Kâtibi: Nail Efendi

Mahkeme-i Şeriye:

Başkâtip: Münip Efendi, *Paye-i Edirne*

Kâtip: Hüseyin Efendi

Kâtip: Rıfat Efendi

Kâtip: Cevdet Efendi, *Edirne Rüusu*

Mukayyit: Şükrü Efendi

Muavini: Muhittin Efendi

Mahkeme-i Bidayet Hukuk Dairesi

Reis: Naip Efendi

Aza: Salim Efendi

Aza: Agop Efendi

Mahkeme-i Bidayet Ceza Dairesi

Reis: İsmail Hakkı Efendi, *Rabia*

Müddeiumumi Muavini: İlyas Efendi, *Rabia*

Aza: Kazım Efendi, Müderris

Aza: Yusufaki Efendi

Aza Mülazımı: Mustafa Efendi

Aza Mülazımı: Şevket Efendi

İstintak Dairesi

Müstantik: Fevzi Efendi

Zabıt Kâtibi: Mustafa Efendi

Tahrirat Kalemi

Müsevvid-i evvel: Ömer Efendi

Müsevvid-i sani: Salih Sabri Efendi, *Rabia*

Mübeyyiz-i evvel: Hilmi Efendi, *Rabia*

Evrak Memuru: Şakir Efendi

Mahkeme-i Bidayet Kalemi

Başkâtip: (metinde yok)

İcra Memuru: Mehmet Fehmi Efendi

Zabıt Kâtibi: Nuh Efendi

Zabıt Kâtibi: Rıfat Efendi

Zabıt Kâtibi: Ahmet Efendi

Mukavelat Dairesi

Muharrir: Bahri Efendi

Kâtip: Seyfullah Efendi

Ticaret Mahkemesi

Reis: Prodrimos Efendi

Aza

Mustafa Efendi

Artin Efendi

Hacı Süleyman Efendi

Karabet Ağa

Başkâtip- Nevres Efendi

Zabıt Kâtibi: Hacı Şaban Efendi

Zabıt Kâtibi: Mehmet Efendi

Düyun-ı Umumiye

Müdür: Ahmet Rasim Efendi

Başkâtip: Şakir Efendi

Tahrirat Kâtibi: Hacı Bey

Sandık Emini: Ahmet Şükrü Efendi

Mekteb-i İdadi

Müdür: Rasih Efendi

Muallim: Ömer Fevzi Efendi

Muallim: Remzi Efendi

Muallim: Fazıl Efendi

Muallim: Ziya Efendi

Muallim: Ananya Efendi

Mubassır: Hilmi Efendi

Mekteb-i Terakki

Muallim-i evvel: Ali Efendi

Muallim-i sani: Mehmet Hilmi Efendi

Muallim-i salis: Apdullah Efendi

Rika muallimi: Şaban Efendi

Darülrifan Mekteb-i İptidaisi

Muallim-i evvel: Hüseyin Efendi

Muallim-i sani: Tevfik Efendi

Rika muallimi: Hacı Ahmet Efendi

Maarif Komisyonu

Reis: Müftü Efendi

Mekatib-i İptidaiye Müfettişi: Rıfat Bey, *Rabia*

Aza

Feyzullah Efendi, *Rabia*

Nazif Efendi

Rasih Bey

Kâtip: Şaban Efendi

Ahmet Paşa Mekteb-i İptidaisi

Muallim: Remzi Efendi

Muallim: Galip Efendi

Muallim: Hacı Ali Efendi

Rika muallimi: Şaban Efendi

Talas Mekteb-i Rüşdisi

Muallim: Mustafa Efendi

Muallim-i sani: Mustafa Efendi, *Müderri*

Fezziye Mekteb-i İptidaisi

Muallim: Mustafa Efendi

Muallim: Sait Efendi

Rika muallimi: Hacı Ahmet Efendi

Fezülhamid İnas Mekteb-i İptidaisi

Muallime: Ganime Hanım

Hizmetçi: Zarife Hanım

Bevvab: İsmail Ağa

Nafia Komisyonu

Reis: Mutasarrıf Paşa

Mühendis: Hafız Mehmet Efendi

Aza

Bank Şube Memuru Münir Efendi

Fezullah Efendi

Nüfus Memuru İbrahim Efendi

Nafiz Efendi

Kâtip: Mehmet Efendi

Defter-i Hakani Dairesi

Memur: Hakkı Efendi

Başkâtip: Hacı Seyit Efendi

İkinci Kâtip: Mustafa Efendi

Tapu Kâtibi: Mustafa Efendi

Emlak Senedat Kâtibi: Cemal Efendi

Evkaf Kâtibi: Mehmet Efendi

Nüfus Dairesi

Memur: İbrahim Efendi, Salise

Kâtip: Abdurrahman Efendi

Evkaf İdaresi

Müdür: Mehmet Hasbi Efendi

Kâtip: Sadık Efendi

Maa-tahrir Vergi Kalemi

Memur: Salih Mithat Efendi

Başkâtip: İsmail Efendi

Merkez Kâtibi: Hafid Efendi

Talas Nahiyesi Kâtibi: Hakkı Efendi

Tavlusun Nahiyesi Kâtibi: Mehmet Efendi

Erkilet Nahiyesi Kâtibi: Necmettin Efendi

Defterci: Adil Efendi

Belediye Dairesi

Reis: Mustafa Efendi, Ulâ sanisi, Mecidi 3

Muavini: Şeyh İbrahim Efendi, *Ulâ sanisi*, Mecidi 4

Aza

Nafiz Efendi, *Rabia*

Nazif Ağa

Hacı Mustafa Efendi

Bekir Efendi

Osman Efendi

Recep Efendi

Tabib: İbrahim Efendi, Salise

Müfettiş: Remzi Bey

Mimar: Mustafa Efendi

Kâtip: Ohannes Efendi

Sandık Emini: Süleyman Efendi

İkinci Kâtip: Bekir Efendi

Muayene-i Sıhhiye-i Hayvaniye Memuru: Remzi Bey

Ziraat Bank Sandığı

Reis: Yağmurzade Ahmet Efendi, *Rabia*

Aza: Nafız Efendi

Aza: Osman Efendi

Aza: Mardiros Efendi

Memur: Münir Efendi

Muavini: Ali Sabri Efendi

Kâtip ve Veznedar: Ahmet Hıfzı Efendi

Tahsildar: Salih Efendi

Telgraf ve Posta Dairesi

Müdür: Mustafa Efendi, Salise

Muhabere Memuru: Kemal Bey

Muhabere Memuru: Ahmet Fahri Efendi

Muhabere Memuru: Kemal Efendi

Posta Kâtibi: Osman Efendi

Polis İdaresi

Üçüncü Komiser: Derviş Efendi

Üçüncü Komiser: Emin Efendi

Polis: Zeki Efendi

Polis: Esat Bey

Güherçile Fabrikası

Müdür: Kolağası Şekip Efendi

Kâtip: Şevket Efendi, *Hamise*

Ticaret ve Ziraat ve Sanayi Odası

Reis: Nuh Efendi

Aza

Hamdi Efendi, *Rabia*

Seyfi Bey

Hacı Sünuh Efendi

Hacı Dikran Ağa

Mardiros Ağa

Haralam Ağa

Serafım Ağa

Kâtip: Kevork Efendi

Zabıta Dairesi

Tabur Ağası: Aptullah Efendi, Mecidi 4, Osmani 4

Hesap Emni: Mansur Efendi

Süvari Bölük Ağası: Mahmut Ağa

Piyade Bölük Ağası: Hacı Emin Ağa

Mülazım-ı evvel: Mustafa Efendi

Mülazım-ı evvel: Hakkı Efendi

Mülazım-ı sani: Adil Efendi

Mülazım-ı sani: Ahmet Ağa

Hapishane Müdürü: Burhan Ağa

Sergardiyan: Salih Efendi

Kâtip- Cemal Efendi

Gardiyan: 6 nefer

Reji İdaresi

Müdür: Ömer Bey, Salise

Muhafaza Memuru: Reşit Ağa

Kâtip: Artin Efendi

Muhasebeci: Avramaki Efendi

Ambarcı: Hayat Efendi

Süvari ve Piyade Kolcu: 19 nefer

Kayseriye Dair Malumat

Kayseri şehri Anadolu kıtasındaki Memalik-i Osmaniye meyanında oldukça mühim ve cesim bir şehir-i kadimdir.

Vilayetin havi olduğu elviyenin en mühimi olup vilayet merkezinin 256 kilometre cenub-i şarkisinde ve vilayetin münteha-yı hududunda vaki Erciyes dağının eteğinde ve Kızılırmak'a tabi Karasu'ya dökülen Sarmısaklı nehr-i sagirinin mecra ve memerri olan düz bir ovada mebnî olup Kayseri sancağının merkezidir.

Arazisinin kısm-ı küllisi Karadeniz mailesinde olup sath-ı bahirden 1,095 metre irtifacı bulunduğu gibi 38 derece 43 dakika 52 saniye arz-ı şimali ile 33 derece 2 dakika 36 saniye tul-i şarkiyi haizdir.

Bu sancak gayri muntazam bir murabba şeklinde olup üç kaza ile iki nahiyeye münkasımdır. Bunlardan birisi merkez livanın cihet-i cenubisinde ve kırk kilometre mesafede bulunan Develi kazasıdır. Bu kaza Göstere ismiyle bir nahiyeye ve altmış iki pare kurayı ve diğeri de merkez livanın otuz kilometre garb-ı cenubisinde vaki İncesu kazasıdır ki bu dahi on sekiz pare kura ve Karahisar namıyla bir nahiyeyi şamilidir.

Üçüncüsü yüz bir pare kurayı havi olan Kayseri kazasından ibaret olup şu halde livanın hudud-ı tabiiyesi şarken Sivas vilayetine tabi Aziziye ve Bünyanhamid

kazaları ve şimalen Yozgat sancağının Boğazlıyan kazası ve garben Kırşehir sancağına tabi Avanos ve Niğde sancağının Ürgüp kazaları ve cenuben Adana vilayetinin Feke ve Haçin kazaları ile mahduddur.

Emakin-i Mevcude ve Nüfus-ı Umumiye

Kayseri şehri 114 mahalle ve 10,223 haneyi havi olup derununda 3,722 dükkan ve mağaza, 120 fırın, 30 han, 2 hamam, 97 arsa, 250 ambar ve samanlık, 150 cami ve mesacid-i şerife, 58 sübyan mektebi, 3'ü zükûr ve biri inasa mahsus 4 mekteb-i iptidai ve bir mekteb-i idadi-i mülki ve 1,292 cilt kütüb-i mütenevviayı havi 2 kütüphane ve 39 medrese, 31 zaviye ve tekke, 8 kilise, 123 çeşme ve sebil, 1 hükümet konağı, 1 daire-i askeriye, 1 depo ve cephanelik, 1 belediye dairesi, 1 güherçile fabrikası, 1 guraba hastahanesi, 1 kıraathane ve şehrin civarında 1,675 bahçe ve 6,068 bağ ve 4,484 kıta mezru tarla, 52 çayır, 205 mera, 102,361 dönüm mezru ve gayri mezru arazi vardır.

Bu livada sakin olan ahali İslam, Rum, Ermeni, Katolik, Protestan milletlerinden ibaret olup lisan-ı umumi Türkçe'dir.

Kayseri şehri 49,498 nüfusu şamil olup bunun 31,252'si İslam ve 2,419'u Rum ve 14,082'si Ermeni ve 813'ü Katolik ve 921'i Protestan'dır. Kayseri kazasına mülhak kurada 58,288 İslam, 17,213 Rum, 12,385 Ermeni, 75 Katolik, 382 Protestan olmak üzere 88,343 nüfus ve Develi kazasında 23,948 İslam ve 1,854 Rum ve 12,380 Ermeni ve 342 Protestan olarak 38,524 ve İncesu kazasında dahi 13,465 İslam ve 3,620 Rum ve 23 Ermeni olmak üzere 17,108 nüfus mukayyettir ki şu halde livanın nüfus-ı umumisi 193,364 kişiden ibarettir.

Ahval-i Havaiyyesi

Kayseri sancağının havası umumiyet itibariyle derece-i itidalde ise de cihat-ı muhtelifesi yekdiğere nisbetle bir fark irae eder. Ezcümle Kayseri şehri bir sath-ı müstevi üzerinde mebnî olup bu ovanın etrafı eveden onbeş kilometre mesafeli dağ ve tepe ve belenlerle muhat olarak kar ve yağmurlarla çeşme sularının mecari-i tabiiyesi olmadığından ve kasaba mevkie isticlab-ı hava-ı nesimiye pek de müstaid bulunmadığından yaz günleri kasabanın havası batı ve kış günleri de barid ve mertub bir halde bulunur. Hele arz-ı tabiisi güherçile madenini haiz ve emakin-i mevcudenin kısm-ı küllisi kagir ve kâr-ı atik olduğundan rutubet-i tabiiye derece-i kemalde bulunmağla ahalinin bir çoğu yaz günlerinde bağ ve bahçe ve sayfiyelere gider ve mevsim-i sayfi oralarda

imrar ederler. Bu sayfıyeler kasabanın ci hat-ı muhtelifesinde olup, bir çoğu Erciyes dağının şimal eteğindeki tepeler üzerinde olduğu gibi bunların içinde Hisarcık bahçeleri nadirü'l-emsal letafet ve ciyadeti haiz bir mevki-i latiftir.

Erciyes dağı sancağın hemen vasatında ve Kayseri kasabasının cenubunda olup sath-ı bahirden 3,841 ve Kayseri ovasından itibaren 2,746 metre irtifai haiz ve zirvesi yaz, kış kar ile mestur olup Kayseri'nin ciyadet-i havaiyyesine bu dağın pek büyük yardımı vardır.

Kayseri kazasına mülhak kurayı mütejavireden, Talas, Tavlusun, Germir, Zincidere, Endürlük, Efker, Gesi, Nize, Darsiyak, Mancisun, Muncusun gibi yedi sekiz kadar kura-yı cesime vardır ki bunların her biri birer kasaba şeklinde olup müteaddit bağ ve bahçelerle dilnişin sayfiye ve mevki i haizdir.

Makamat ve Ziyaretgahları

Kayseri şehri müteaddit makamat ve ziyaretgahları şamil olup serair-şinasan âlem-i gaybın pişvası Mevlana Celaleddin-i rumi hazretlerinin hoca ve mürebbisi Seyit Burhaneddin Muhakkık-ı Tirmizi hazretleri ile şurefa-yı hüsniyyeden kutbü'l-arifin umdetü'l-vasilin imam-ı maali- rehın es-seyyit Ali Zeynelabidin hazretlerinin ve meşayih-i Bayramiyyeden şeyhü'l-ekmel İbrahim Tennuri ve müşarünileyhin evladından Şeyh Lütfullah Ali ve Şeyh Abdüssamet ve Şeyh Abdullah ve Şeyh Abdürrahim hazeratının ve kibar-ı evliyaullahtan Necmeddin İmad, Malatyalı Sultan, Firuzi Sultan, Ebu İshak-ı alemdari ve kibar-ı evliya-yı mevleviyyeden Hacı Bolam bin Veliyeddin ve Şeyh İbrahim Tacettin Karamani ve Ekber-i Yemeni ve Susmekâni ve Mermer Sultan ve Gerde Cemal ve Ömer Gazi-i Halvâvi ve Mehmet Nurguş ve Boynuzlu Aşık Dede ve Şeyh Şami hulefasından Şeyh Seyfullah ve Şeyh Şami evladından Şeyh Lütfullah ve Karamani Dede ve Devlet-i Danişmendiyye ümerasından Mehmet Melik Gazi, Emir Sultan, Tatar Haniye, Davud-ı Kayseri, Şeyh Şerafeddin, Hasan-ı Şehid Kutbeddin-i Sincani, Şeyh Vahdettin Kirmani, Ahmet Turan Gazi, Topal Battal, Şehid Şah Süleyman-ı Sivasi, Cimcime Baba, Taşkılıç Baba, Küllük Şemsettin bin İlmüddin, Musa Gazi, Seyidyar Gazi, Bezirci Sinan Bey, Kadı Bedreddin Mahmud, *Mülteka* şarihi Suiçmez Efendi, müellifinden Halil Germiri hafidi müftü Şehit Hacı Halil Efendi ve Şeyh Süleyman-ı Mevlevi hazeratının ve ulema-yı mütehayyizan ve müellifinden *Kadı Mir* haşiyesi müellifi Nisari, *Hüsniye* haşiyesi müellifi Ali Ferdi, *Manzume-i aliyye* müellifi Kadı Hacı Kâmil ve fazıl-ı şehir Akşehri Osman ve Büyük Hüseyin ve Hacı Vehdi-i Salih, Sarı

Abdullah ve efazıl-ı mütebahhirinden Sadık ve Kasım ve Hacı Toran efendiler ile Gözübüyükzade İbrahim ve Muhaddis Mustafa ve Köse Hacı Alizade Hacı Ali ve Müderriszade alim Ayhanizade alim ve küçük Hacı Hafız ve Damat Halil ve Kürt Hacı Ömer ve Ali Efendiler gibi eazımın merkad-i aliyyeleri ziyaretgah-ı enamdır.

Mebani-i Mühimme ve Atıkası

Kasaba derununda 621 tarihinde Alaeddin Selçuki bin Keyhüsrev tarafından inşa ve 870 tarihinde Karamaniler tarafından imar edilen iç kale elyevm mamur ve derununda ahali meskûn olduğu gibi bu kale derununda ebulfeth ve'l-me-gazi Sultan Mehemmet Han- 1 Gazi hazretlerinin 873 tarihinde inşa etmiş oldukları cami-i şerif mamurdur. Şehri muhit olan sur-ı atikin tarih-i inşası muayyen değil ise de bir cihetinde görülen mermerde İzzeddin bin Keykavus Keyhüsrev namı mahkûk bulunmasına nazaran 606 tarihlerinde inşa veyahut tamir olunduğu anlaşılıyor.

Maabid-i mukaddese-i atikadan olup devlet-i Danişmendiyeye'nin ikincisi Mehmet Melik Gazi hazretlerinin ifrağen cami-i şerife tahvil etmiş ve 602 tarihinde Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından tamir edilmiş olan cami-i kebir 2,450 arşın terbiyi haizdir. Yine maabid-i mukaddese-i atikadan Sultan Alaeddin-i Selçuki'nin zevcesi Mahperi nam-ı diğeri Huand Hatun'un 235 tarihinde bina ve inşa etmiş olduğu Huand (Hunat) Hatun cami-i şerifi ile ittisalindeki medresesi ve müşarünileyhanın mermerden masnu türbesi nadirü'l emsal âsâr-ı nefise-i atikadandır. Cami-i Mezkûr dahilen 3,880 arşın terbiyi haiz som kagir bir cami-i kebirdir. Maabid-i nefise-i atikadan 609 tarihinde ve İzzeddin Keykavus zamanında inşa edilen Küllük cami-i şerifi ile 647 tarihinde inşa edilen Hacı Kılıç cami-i şerifi ve 603 tarihinde inşa edilen Gıyasiye ve 666 tarihinde bina edilmiş olan Sahabiye ve 864 tarihinde yapılmış olan Hatuniye medreseleri ve 887 tarihinde inşa edilen Şeyh İbrahim Tennuri cami-i şerifi ve 994 tarihinde Kaptan-ı derya Kayserili Hacı Ahmet Paşa tarafından inşa kılınmış olan Kurşunlu cami-i şerifi ve mebani-i atikadan Piri Paşa'nın Gönhanı ve 903 tarihinde inşa edilen bedesten ve 1136 tarihinde inşa edilen Vezirhanı gibi birtakım mebani-i atika mevcuttur.

Su ve Madeniyatıyla Nehir ve Gölleri

Kasabaya cari olan çeşme suları üç menbadan hasıl olur. Bunların birine Ahi Evran ve Büyük Avgın, diğerlerine Kumluk ve Makbul suları namı verilir ki en

makbulü Makbul suyudur. Bu sancak dahilinde mürur ve cereyan eden enharın en meşhuru Kızılırmak'tır. Bu ırmak Sivas vilayetinden gelip Germir karyesi önünden Kayseri sancağı arazisine duhul ve sancak dahilinde 95 kilometre kadar mesafeden mürur ederek bilafaide Avanos kazası arazisine huruç eder. Bu liva dahilindeki mecra- yı tabiiyesinin adem-i intizamıyla sürat-i cereyanından naşi Kayseri kurası ahalişi saky-ı mezruatça bu sudan intifa edemez. Bu nehrin üzerinde Tekgöz ve Çokgöz namıyla iki cisr-i cesim olup Tekgöz köprüsünün 599 tarihinde Hacı Ali Şir bin Hüseyin el-Kayseri tarafından inşa kılınmış olduğu elyevm mevcut olan tarih taşından istidlal edilmekte ise de diğerinin tarih-i inşasıyla banisi muayyen değildir.

Kayseri arazisini müstefid eden enharın başlıcası Sarmısaklı ve Karasu nehirleridir. Karasu nehri Kayseri kasabasının on üç kilometre garbında vaki sazlıktan nebean edip Boğazköprü civarında Kayseri ovasından gelen Sarmısaklı nehrini dahi alarak onbeş kilometre kadar bir mesafe kat ve sekiz on kadar değirmeni tedvir ettikten sonra Kızılırmak'a munsab olur. Mezkûr göl etrafında ve derununda bulunan birtakım menabiden hasıl olarak terbiyen otuz beş kilometrelik bir mevkii işgal ve etrafında birtakım ma-ı leziz ve miyah-ı madeniye nebean eder. Miyah-ı madeniye-i barideden Hasanalp karyesi civarındaki maden suyu emraz-ı mideviye ve cildiyeye nafi olup hazmı teshil eder. Menabi-i madeniye-i harreden Kızılırmak civarında bir kaplıca vardır ki bu hamamın suyu 18 derece hararete olup terkiyat-ı tabiiyesi emlaha-yı hadide-yi kibritiyetten ibaret olup eyyam-ı baharda ahali burayı istihmam- i azimet ederler.

Bu livanın her tarafında mükemmel yonu taşı madenleri bulunduğu gibi Ağımas karyesi civarında zengin bir alçı taşı madeni vardır. Alçı taşı madeni senevi kırk elli bin kuruşa kadar ihale edilmekte ve mezkûr yonu taşları em akin-i mevcudenin metanet ve rasanetine hizmet etmektedir. Kayseri kasabasıyla kura-yı mülhakadan bazılarının arazisi güherçile madeni ni haiz bulunduğu cihetle ahalinin bir kısmı bu sanatla iştilal eder. Tophane-i Amire'nin nezareti tahtında mükemmel bir güherçile fabrikası bulunduğu cihetle esnaf-ı merkûmenin imal ettikleri güherçile bu fabrikaya teslim edilerek bad-et tasfiye Tophane-i Amire'ye irsal edilir.

Ticaret ve Ziraat ve Sanayi-i Mahalliyesi

Kayseri'nin mamulat-ı mahalliyesi kilim, cicim, sahtiyan, meşin ve yazma yemeni ve pastırmanın alası ve ceviz ağacından enva-i masnuat ve her türlü

alaca ve yün ve ipekten mamul halı ve seccade ve kara çadırın envaı ve havlu ve çarşaf ve bez ve saire mensucattan ve mahsulatı dahi kitre, cehri, üzüm ve enva-i fevakih ve hububat-ı mütenevviadan ibaret olduğu gibi kitre mahsulatı sancağın en mühim servet-i umumiyesini temin etmekte ve şu son senelerde âşârı üç yüz bin kuruşa ihale edilmektedir.

Ziraat ve filahat maddesi ise usul-i atika dairesinde cereyan etmekte bulunduğundan bu sancak dahilinde husule gelen hububat-ı mütenevvia ve mahsulat-ı arziye ihtiyacat-ı mahalliyeyi temin edememekte bulunduğundan zahirece olan ihtiyaç Yozgat ve Sivas cihetlerinden gelen zehairle tesviye edilir. Yerli mahsulünden mütehassıl servet-i mahalliyenin medar-ı münferidi kitre, yapağı, acı çekirdek, cehri mahsulünden ve sanayi-i mahalliyenin en mühimi halı ve seccade mensucatıyla debağat maddesinden ibaret olup kitre ve cehri mahsulatının ihracatı oldukça mühim bir menabi-i servet teşkil etmekte senevi üç milyon kuruş raddesinde bir istifade-i mahalliyeye tevellüt eyler. Mensucat-ı mahalliyeden olmak üzere ipekten ve yünden mamul olan halı ve seccadelerin şu birkaç sene zarfında mazhar olduğu rağbet-i umumiye ise her tarafça müselleme ve nakış ve nefaseti İran seccadelerine meydan okutacak dereceyi ihraz ettiği teslim-gerde-i ümemdir. Debağat meselesi oldukça mühim bir sanat ise de debağat esnafı Marsilya usulü debağata vakıf olmadığından yaptıkları ancak sarı, siyah, kırmızı sahtiyân ile boz meşinden ibarettir.

Maarif

Kayseri kasabası dahilinde evlad-ı Müslimine mahsus 92 sübyân mektebi olup bunun üçü zükûr ve biri inasa münhasır ve diğerlerinde zükûr ve inas muhtelittir. Esbak Bahriye Nazırı Kayserili Ahmet Paşa merhumun inşa ettirmiş olduğu mekteb-i rüşdi 1311 tarihine kadar rüşdiye olmak üzere devam ve tarih-i mezkûrda idadi-i mülkiyeye tahavvül edip elyevm 85 talebe tederrüs etmekte bulunmuştur. 1309 tarihinde ianat-ı ahali ile kasabanın Sivas kapısı civarına muntazam bir mekteb-i iptidai inşa edildiği gibi mülga mekteb-i rüşdiden kalan mahalle dahi diğer bir mekteb-i iptidai tesis ve binası merhum müşarünileyhin namına nisbetle Ahmet Paşa Mekteb-i İptidaisi tevsim edilmiştir.

Ahiren şehrin garb tarafındaki mahalata karib olmak üzere mükemmel bir hane isticar edilerek Darülrifan namıyla bir mekteb-i iptidai daha tesis olunduğu gibi 1314 tarihinde de Feyzül-Hamid Mekteb-i İptidaisi namıyla bir inas

mektebi teşkil olunmuş ve bunlarda dört yüze yakın talebe bulunarak senede elli altmış kadar etfal tahsil-i iptidaiyi ikmal ve şahadetname istihsal ederek idadiye nakl etmekte bulunmuştur. Kayseri’de bulunan 39 bâb medarisin her biri birer darü’l- ulum olduğu gibi bunlarda senevi bin beş yüzü müteceviz talebe-yi ulum bulunarak tahsil-i ulum-ı aliyye etmekte ve senevi yirmi otuz kadar talebe ikmal-i tahsil ederek istihsal-i izn ü icazet eylemektedir.

Kasaba dahilinde Ermeni etfaline mahsus ve ruhsatname-i resmîyeye merbut üç bâb zükûr ve bir bâb inas mekteb-i iptidai bulunduğ gibi Efkeri kariyesinde leyli ve nehari olmak üzere muntazam bir mekteb-i idadi vardır.

Kasaba dahilinde ikisi zükûr ve biri inas olmak üzere 3 adet Rum mektebi bulunduğ gibi Talas karyesinde kezalik leyli ve nehari olmak üzere muntazam bir bâb Protestan mektebi ve Katolik cemaatin dahi kasaba dahilinde i mekteb-i iptidaisi vardır.

Kayseri’nin Tarih-i Atikinden Bir Nebze

Kayseri’nin nam-ı atiki (Majaka) şehri olup kurun-ı ulada Asya-yı Sugra’nın havi olduğu kıtaat-ı kadimededen Kapadokya kıtasının en eski şehri ve miladın 350 sene mukaddemine kadar Kapadokya kıtası hükümetinin makarr-ı idaresi idi. Miladın 335 sene mukaddeminde İran hükümdan meşhur Kirus’a ve birkaç sene sonra İskender-i Yunani’ye ve onun vefatından sonra vüzerasından Antigon’a intikal edip bir müddet Acem satrapları tarafından idare edilmiş ve daha sonra sekizinci Pont hükümdan Mihirdad’a geçmiş ve miladın 97 sene mukaddeminde Romalılar istila etmişti. Roma şark imparatorluğunun tesisinden sonra sık sık vaki olan zelzeleden şehir münhedim ve harap olmağla ahiren şark imparatorlarından Tiberyus tarafından imar ve tesis ve merkumun veliaht ittihaz ettiği Avgustus Kayser namına nisbet edildiği cihetle Kayseriye namıyla tevsim edilmiş idi. Ol vakit kasaba elyevm eski şehir namıyla yad edilen ve şimdiki kasabanın iki kilometre cenub-ı garbisinde bulunan tepeler üzerinde mebni idi.

Romalılar idaresinde iken hicretin 19’uncu salinde ve zaman-ı hilafet-i Faruki’de taht-ı amana alınmış ise de memalik-i İslamiye idadına ithal edilmeyip cizye-güzar olarak yine Romalılar’a terk edilmiş idi. Miladın 1075 ve hicretin 461 tarihine gelinceye kadar 1107 sene Romalılar idaresinde kalıp, 461 hicret tarihinde İran Selçukileri’nin ikinci hükümdarı meşahiriden Alparslan tarafından harben feth olunmuş ve İran ve Türkistan cihetlerinden Türk ve ahali-i

saire getirilerek iskarı edildiği cihetle Kayseri'nin birinci fatih i Alparslan olduğu müttetikünaleyh bulunmuştur.

Alparslan'dan sonra Kayseri şehri müşarünileyhin oğlu ve halefi Melik Şah-ı Selçuki'ye ve badehu evlad ve ahfadına intikal edip ahiren İran Selçukileri'nin kesb-i zaaf etmesi üzerine 485 hicret tarihlerinde Devlet-i Danişmendiye idaresine geçmiş ve 80 sene kadar da Danişmendoğulları tarafından idare edilmişti.

Bunların dahi yüz seneden ibaret olan zaman-ı hükümetlerinden sonra Rum Selçukileri'nin dördüncü hükümdarı Kılıçarslan tarafından harben zapt edilip 700 tarihine kadar Konya'da hükümet eden ve esami-i hükümdaranı mazbut bulunan Rum Selçukileri idaresinde kalmıştır. Mebani-i atikanın tarz-ı mimarisıyla tarih taşlarına nazaran şimdiki Kayseri şehrinin ehl-i İslam tarafından tesis olunduğu ve yalnız enkazının Romalılardan kalan eski şehirden alındığı anlaşılıyor. 700 tarihinde ensal- i Selçukiyenin inkita etmesi üzerine tavaif-i mülukden Karamanoğulları'na geçmiş ve 741 tarihinde Moğol ümerasından Eretna Beyi ve ondan sonra mümaileyhin oğulları Mehmet ve Cafer Beylerin idaresine intikal edip 790 tarihinde ümera-yı mütegallibeden Erzincan hakimi Kadı Burhaneddin uhdesine geçmekle ve dört sene sonra Türkmen beylelerinden Kara Osman-ı Bayındırı ile vaki olan muharebede Kadı Burhaneddin mağluben vefat etmekle Kara Osman-ı Bayındırı'nin taht-ı istilasına girmiştir. Müteakiben Sultan Yıldırım Bayezıt Han hazretleri berk-i hatif gibi ahalinin imdadına yetişerek 795 tarihinde Kayseri şehri müşarünileyh hazretlerinin zir-i idare-yi adilesine intikal etmişti.

Birkaç sene sonra yine Karamaniler ve 835 tarihlerinde ve iki sene kadar da Şamiler tarafından işgal edildikten sonra 872 tarihlerinde Fatih-i ebediyü'l-iş-tihar Sultan Mehemmet Han-ı Gazi-i namdar hazretlerinin seyf-i celadet-i Osmaniye ile Avrupa Asya kıtalarını zir-i rayet-i Osmaniye'ye celb ve cem ettikleri ve Karaman hükümetine barika-ı şemşir-i celadette hatime çektikleri esnada Kayseri şehri dahi zill-ı zalil-i adile-i Osmaniye'ye dehalet etmiştir.

DEVELİ KAZASI

Kaymakam: Ahmet Tevfik Bey, *Mütemayiz*

Naip: Ahmed Necib Efendi, *Devriye Müderrisi*

Müftü: İsmail Hakkı Efendi

Mal Müdürü: Fuat Efendi

Tahrirat Kâtibi: Mehmet Feyzi Efendi

Kaymakam Muavini: Bedros Efendi

Meclis-i İdare-i Kaza

Reis: Kaymakam Bey

Aza-yı Daim

Naip Efendi

Müftü Efendi

Mal Müdürü

Tahrirat Kâtibi

Kaymakam Muavini

Metropolit Vekili Yuvanikos Efendi

Murahhasa Vekili Artin Efendi

Aza-yı Münihabe

Mehmet Ağa

Osman efendi

Andon Efendi

Hacı Agop Ağa

Mal Kalemi

Mal Müdürü: Fuat Efendi

Muavini: Osman Nuri Efendi, *Rabia*

Sandık Emni: Kevork Efendi

Nüfus Dairesi

Memur: Mehmet Hilmi Efendi

Kâtip: Mehmet Fevzi Efendi

Mahkeme-yi Şeriye

Naip Efendi

Kâtip Efendi

Mahkeme-i Bidayet

Reis: Naip Efendi

Aza: Mehmet Niyazi Efendi

Aza: Haçatur Efendi

Başkâtip: Sıtkı Efendi

İkinci Kâtip: Ömer Efendi

Müstantik Muavini: Ahmet Hamdi Efendi

Mukavelat Muharriri: Hafız Hıfzı Efendi

Belediye Dairesi

Reis: Mahmut Nedim Efendi

Aza

Hasan Fehmi Efendi

Ali Efendi

Osman Efendi

Agop Ağa

Agop Ağa

Manuk Ağa

Tabib: Kevork Efendi

Müfettiş: Hacı Hasan Ağa

Aşı Memuru: Parsıh Efendi

Bank Dairesi

Reis: (metinde yok)

Aza: Mahmut Efendi

Aza: Ali Efendi

Muhasebe Kâtibi: Ali Rıza Efendi

Düyun-ı Umumiye

Memur: Raşit Efendi

Kâtip: Arif Efendi

Mekteb-i Rüşdi

Muallim-i evvel: Hafız Salih Efendi

Muallim-i sani: İbrahim Suphi Efendi

Bevvab: Mustafa Efendi

Bazı Memurin

Zaptiye Memuru: Mülazım Mehmet Ağa

Polis: Ahmet Efendi, İftihar (Madalyası)

Reji Memuru: Süleyman Vehbi Efendi

Orman Ondalık Memuru: Süleyman Efendi

Posta Kâtibi: Osman Efendi

Konur (?) Nahiyesi

Müdür: Ahmet Talat Efendi

Kâtip: Osman Efendi

Sandık Emini: Ali Rıza Efendi

Develi Kazasına Dair Malumat

Develi kazası vilayetin cihet-i cenubisinde altmış altı ve merkez livaya altı saat mesafede vakidir. Kaza-yı Mezkûr 12,250 zükûr, 12,093 inas Müslim ve 935 zükûr ve 909 inas Rum ve 6,175 zükûr ve 6,399 inas Ermeni ve 175 zükûr ve 182 inas Protestan ki ceman 38,975 nüfus ve 8,876 hane ve 735 dükkân, 4 mağaza, bir hükümet konağı ve bir depo, 2 kahvehane, 29 fırın, 2 han, 1 hamam, 3 medrese, 76 camii şerif, 25 mescit, 4 zaviye, 1 mekteb-i rüşdi, 73 mekteb-i iptidai, 16 kilise, 1 manastır, 53 değirmen, 1 çiftlik, 2,235 ambar ve samanlık, 1,038 arsa, 1,237 bağ, 2,653 bahçe, 29,737 tarla, 3 çayır, 13 merayı havidir. Hayvanattan 4,000 kara sığır, 800 manda, 350 deve, 60,785 koyun, 9,915 kıl keçi, 46 tiftik keçi mevcut olup ağnamından senevi 12,000 kıyye yapağı, tiftikten 46, tiftik keçiden 9,000 kıyye kıl hasil olmaktadır. Mahsulattan 200,000 keyl-i Asitane hınta, 210,000 keyl şair, 350,000 keyl çavdar, 20,000 keyl burçak, 5,000 keyl nohut, 2,500 keyl mercimek, 1,000 keyl zegrek ile kitre ve cehri ve fevakihden, üzüm, elma, armut, kayısı, erik, ayva, fındık, şeftali yetişmektedir.

Kaza-yı mezkûrda eizze-i kiramdan Seyyid Şerif ve Şeyh İmadeddin ve Kabak Şeyh ve Ebce Sultan kuddise esrarehum, guzattan Dev Ali nam zevatın med-

feni şerifleri mevcuttur. Develi kasabasında müluk-i Selçuki'den bazılarının meberratı ve Ahiler'in de bir hayli hayratı vardır. Bundan başka şehrin derun ve birununda isim ve tarihleri meçhul birtakım kagir medfenleri mevcut ve eizze-i kiramdan Seyyid Şerif Hazretlerinin medfun bulunduğu türbenin kapısı üzerindeki mermer taşa,

El kabru darun kullu nas dahelehu
Ve'l-mevtu ka'sun kullu nas şarebehu

beyti muharrerdir. Develi kasabasının merkez-i hükümeti olan Everek kasabası Erciyes dağının dameninde ve bir sath-ı mail üzerinde mebni olmak mülabesesiyle havası gayet latif ve ceyyiddir. Kasabanın kenarında Elbiz namıyla müştehir bir mevkide bir değirmen tedvirine kafi gayet latif ve leziz bir su nebean ve cereyan ettiğinden ahali meşrubatını bu sudan aldıkları gibi cedavil-i mahsusa ile de şehrin her tarafına icra ettirilerek bu su vasıtasıyla herkes bağ ve bahçesinde sebze yetiştirmektedir.

İNCESU KAZASI

Kaymakam: Zihni Bey, *Mütemayiz*, Madalya-yı Yemen

Naip: Mehmet Sabri Efendi

Müftü: Mahmut Raci Efendi, Müderris

Mal Müdürü: Fehmi Efendi, *Rabia*

Tahrirat Kâtibi: Ramiz Efendi

Meclis-i İdare-i Kaza

Reis: Kaymakam Bey

Aza-yı Daime

Naip Efendi

Müftü Efendi

Mal Müdürü

Tahrirat Kâtibi

Aza-yı Müntahabe

Hacı Bekir Efendi

Abdulmuttalip Efendi

Andirya Ağa

Mihalaki Efendi

Mal Kalemi

Mal Müdürü: Fehmi Efendi

Muavini: Nazmi Efendi

Sandık Emini: Serkis Efendi

Mahkeme-yi Şeriye

Naip Efendi

Kâtip

Mahkeme-i Bidayet

Reis: Naip Efendi

Aza: Mustafa Efendi

Aza: İsak Efendi

Başkâtip: İzzet Efendi

İkinci Kâtip: Nafız Efendi

Müstantik Muavini: Ali Rıza Efendi

Mukavelat Muharriri: Dimitraki Efendi

Nüfus Dairesi

Memur: Mehmet Faik Efendi

Kâtip: Mehmet Nuh Efendi

Belediye Dairesi

Reis: Mustafa Sabri Efendi

Aza

Mehmut Nuri Efendi

Hacı Bekir Efendi

Hacı Mustafa Ağa

Bedros Efendi

İstavri Efendi

Üftad Efendi

Sandık Emini ve Kâtip: Emin Efendi

Aş1 Memuru: Todori Efendi

Düyun-1 Umumiye

Memur: Sadık Efendi

Kâtip: Osman Efendi

Bank Dairesi

Reis: Ahmet Ağa

Aza: Hacı Mustafa Ağa

Aza: Ahmet Efendi

Aza: Pandeli Efendi

Muhasebe Kâtibi: Ligor Efendi

Bazı Memurin

Zabıta Memuru: Arif Efendi

Tapu Kâtibi: Mehmet Efendi

Telgraf Memuru: Nazım Efendi

KARAHİSAR NAHİYESİ

Müdür: Kasım Efendi, *saniye*

Kâtip: Hüsnü Efendi

Sandık Emini: Mehmet Efendi

İncesu Kazasına Dair Malumat

İncesu Ankara'nın cihet-i cenubisinde merkez-i vilayete altmış, merkez-i livaya altı saat buut-ı mesafededir.

Kaza 6,761 zükûr ve 6,722 inas Müslim ve 1,719 zükûr ve 1,910 inas Rum nüfusu havidir.

İncesu kazasında 3,855 hane, 205 dükkan, 29 cami ve mescit, 2 medrese, 28 mekatib-i iptidaiye ve sübyaniye olup bunlardan 26'sı İslam ve ikisi Rum mektebidir. İslam mekteplerinin havi olduğu şakirdan yedi yüz yirmi üç ve Rum mekteplerinin havi olduğu şakirdan iki yüz doksan yedi neferden ibarettir. Kaza-yı mezkûrda 4 han, 2 hamam, kagir bir hükümet konağı bir telgrafhane ve bir hapishane, 15 kahvehane, 28 çeşme, 17 su ve yel değirmeni, 5 kilise, 50 oda, 315 bahçe ve 475 meyve bahçesi ve 400 bağ ve 300 mera ve 167,170 dönüm mezru ve 218,936 dönüm gayri mezru arazi ve Kayseri ve Ürgüp ve Niğde cihetlerine mümtedd üç şose tariki vardır. Tarik-i mezkûr kısmen tamir edilmiştir.

Derun-ı kazada 5,250 öküz ve kara sığır ineği, 50 manda, 205 esb ve kısarak, 1,250 merkep, 157 deve, 51,192 koyun, 6,407 kıl keçi vardır. Kaza-yı mezkûrda vaki Tekke dağında Şeyh Tursan Veli ve Karahisar nahiyesinde eizze-i kiramdan Yalıncağ Sultan ve Şeyh Şaban defn-i hak-i gufrandır.

Kazada Sultan ve Aşağı Saz demekle maruf üçer saat mesafede iki göl mevcut olup canib-i miriden muhafaza edilmekte ve hava müsait oldukça bu göllerden bir hayli tuz çıkmaktadır. Kasabanın üçer saat mesafesinde bir nehir cereyan eder. İşbu nehir üzerinde yekdiğerine üçer saat mesafede cesim ve kagir köprü mevcuttur. Dahil-i kazada bir senede 110,000 keyl buğday, 200,000 keyl şair, 300,000 keyl çavdar, bir milyon kıyye üzüm, 3,500 kıyye armut, 5,000 kıyye zerdali ve bunlardan başka nohut ve mısır ve cehri ve fevakihden badem ve erik ve iğde ve ayva kalilü'l- miktar fındık ve ceviz ve şeftali idrak etmektedir. Bu sene için başlıca dut fidanları yetiştirilmiş olduğu gibi ipek böceği dahi yetiştirilmeye başlanmıştır ki bu sene sekiz on hanede böcek tutulduğu ve faidesi görüldüğü cihetle sene-i atide daha ziyade artacağı kaviyyen memul bulunmuştur.

İncesu kazasından yünden kilim ve seccade ve fanila ve çorap ve cicim tabir olunur gayet güzel bir nevi kilim ve pamuktan bez imal edilir. Gerçi yünden adi halı seccade dahi nesc olunmakta ise de pek cüzi olup bu sene hariçten usta getirilerek 18 adet tezgah açılıp gayet nefis halı seccade imal edilmektedir.

Hassa Ordu-yı Humayunu Redif Dördüncü Kayseri Fırka-ı Askeriyesi

Kumandan: Hacı Hüseyin Şerif Paşa, *Ferik*, Mecidi 1, Osmani 1, İmtiyaz Altın ve Gümüş, Girit ve Rusya Madalyaları

Fırka Erkân-ı Harbiye Reisi: Erkân-ı Harp Miralayı Hüseyin Hüsnü Bey, Mecidi 2, Osmani 3, Yemen ve Rusya Madalyaları

Fırka Erkân-ı Harbiyesi: Yüzbaşı: Mustafa Fehmi Efendi, Yunan Madalyası
Mülazım-1 sani: Arif Efendi

Liva Kumandanı: Hacı Mehmet Cemal Paşa, Erkân-ı harp Mirlivası, Mecidi 2, Osmani, 3, Altın Girit Madalyası

Liva Erkân-ı Harbiyesi: Mülazım-1 sani: Ali Rıza Efendi, Yunan Madalyası
Ahz-i Asker Kalemine Memur-Alay Kâtibi Ömer Lütü Efendi, Mecidi 4, Yunan Madalyası

On Üçüncü Kayseri Alayı: Miralay Hafız Rıfat Bey, Mecidi 4, Yunan Madalyası

Birinci Kayseri Taburu

Binbaşı: Hacı Emin Efendi, Yunan Madalyası

Kolağası: Hüseyin Ragıp Efendi, Yunan Madalyası

Kolağası: Mehmet Ağa, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Kolağası: Mehmet Fevzi Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Tabur Kâtibi: Mehmet Efendi

Yüzbaşı: Ali Efendi, Mecidi 5 , Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Mehmet Rıza Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Hacı İsmail Efendi, İmtiyaz, Plevne, Yunan Madalyaları

Mülazım-1 evvel: Hasan Efendi, İmtiyaz, Plevne, Yunan Madalyaları

Mülazım-1 evvel: Sait Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Osman Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Halil Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Sıtkık Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Ahmet Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Ali Ağa, Yunan Madalyası

İkinci Erkilet Taburu

Binbaşı: Tahir Bey, Mecidi 4, Osman i 4, Plevne ve Yunan Madalyası

Kolağası: Mehmet Rıfat Efendi, Mecidi 5, Girit ve Yunan Madalyası

Kolağası: İsmail Ağa, Yunan Madalyası

Kolağası: Ahmet Efendi, Yunan Madalyası

Tabur Kâtibi: Mehmet Efendi, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Mehmet Efendi, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Hüseyin Hüsnü Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Osman Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Osman Efendi, Mecidi 4, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Hasan Ağa, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Ahmet Hüsnü Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Hacı Asım Efendi, Karadağ ve Yunan Madalyaları

Mülazım-1 Sani: Hasan Ağa, Yunan Madalyası

Mülazım-1 Sani: Ahmet Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 Sani: Mehmet Efendi

Mülazım-1 Sani: Ahmet Efendi, Yunan Madalyası

Üçüncü Tavlusun Taburu

Binbaşı: Ahmet Hamdi Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Kolağası: Hüsnü Efendi, Mecidi 5, Plevne ve Yunan Madalyaları

Kolağası: Hamza Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Yusuf Efendi, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Kâmil Efendi, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Yakup Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Ahmet Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Emin Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Hüseyin Avni Efendi, Mecidi 4, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Emin Ağa, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Ahmet Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Süleyman Şükrü Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Halil İbrahim Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Hüseyin Hicri Efendi, Yunan Madalyası

Kayseri Fırka-i Askeriyesi

Yüzbaşı: Mehmet Efendi, Plevne ve Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Seyit Mehmet Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Mehmet Tevfik Efendi

Mülazım-1 evvel: Hacı Halil Ağa, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Mehmet Rıza Efendi

Mülazım-1 sani: Mehmet Efendi

Mülazım-1 sani: Mehmet Münir Efendi

Mülazım-1 sani: Ahmet Efendi

Dördüncü Develi Taburu

Binbaşı: Behçet Efendi, Osmani 4, Mecidi 5, Karadağ ve Yunan Madalyaları

Kolağası: Hacı Mustafa Efendi, Mecidi 4, Yunan Madalyası

Kolağası: Hafız Mehmet Efendi, Yunan Madalyası

Kolağası: Hacı Mehmet Ağa, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Tabur Kâtibi: Ömer Fevzi Efendi

Depo Memuru: Mülazım-1 sani Hacı Mehmet Nuri Efendi, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Kazım Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Osman Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Faik Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Ali Efendi, İmtiyaz ve Yunan Madalyaları

Mülazım-1 evvel: Halil Ağa, Yunan Madalyası

Mülazım-1 san i: Mehmet Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 san i: Vecdi Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 san i: Sait Efendi, Sanayi ve Yunan Madalyaları

Mülazım-1 san i: Süleyman Efendi, Yunan Madalyası

Turuk ve Maabir (Kayseri'ye ilişkin veriler aktarılmıştır)

Dahil-i Vilayette Bulunan Turuk ve Maabirin Tul ve Arzlarını ve Meyl-i Azamlarını ve İmalat-ı Sınaiyeyi Havi Başmühendislikten Tanzim Kılınan Cetveldir

Yolların Arzları	Meyl-i Azam	Mevcut İşlemekte Bulunan Şose (Metre)	Türabiyesi Açılmış (Metre)	Henüz Başlanmamış (Metre)	İnşa Olunan Köprü				Kasis (Adet)	
					Kâgır (adet)	Mahluz (Adet)	Ahşap (Adet)	Mecmu Açıklık Tülen (Metre)		
7	5	271643	14524	26795	67	21	-	315	239	Ankara'dan Kayseri'ye
7	5	277764	-	-	145	9	-	343	29	Kayseri'den Samsun'a
7	5	86167	-	-	46	1	-	105	84	Kayseri'den Mersin'e
7	5	37300	-	-	119	-	-	105	16	Kayseri'den Sivas'a
7	5	10685	-	1500	32	-	-	30	6	İncesu'dan Ürgüp hududuna
7	5	6,170	-	3,764	1	-	-	1	10	Kayseri'den Zincidere'ye
7	5	27443	-	18601	38	-	-	42	42	Kayseri'den Develi'ye
7	5	5,140	-	5,630	7	-	-	9	15	Kayseri'den Tavlusun'a
7	5	6,222	-	-	1	-	-	1	6	Kayseri'den Talas'a
6	4	1,845	19841	-	38	-	-	41	12	Kayseri'den Muncusun'a
6	4	591	1,609	-	-	-	-	-	-	Kayseri'den Gerimir'e

Vilayet Dahilinde Bulunan Nüfus-ı Umumiye Mübeyyin Cetveldir

İcmal	Yekun		İslam		Rum		Ermeni		Katolik		Yahudi		Protestan		Kipti-i Gayr-i Muslim	Mülhazat
	Zükür	İnas	Zükür	İnas	Zükür	İnas	Zükür	İnas	Zükür	İnas	Zükür	İnas	Zükür	İnas		
141225	70098	71127	45888	40451	9,255	10060	13740	14329	442	448	-	-	773	839	-	Kayseri Kazası
38081	49194	18887	11963	11615	937	889	6,135	6,132	-	-	-	-	159	181	-	Develi Kazası
17348	8,506	8,842	6,733	6,525	1,750	1,917	23	-	-	-	-	-	-	-	-	İncesu Kazası

Salnamenin Hin-i Tabında Vukubulan Tevcihat ve Tebeddulat:

Kayseri Tahrirat Kalemi ketebesinden rifatlı Mehmet Hilmi Efendi'ye *salise*;

Kayseri Belediye Reisi Mustafa Efendi'ye Üçüncü Osmani;

Kayseri Fırka-yı Askeriyesi Kumandanlığı'na Ferik Saadetli Mehmet Paşa Hazretleri.

ANKARA VİLAYETİ SALNAME-İ RESMİSİ

1325 Sene-i Hicriyesine (1907-08) Mahsus On Beşinci Defa Olarak
Matbaa-i Vilayette Tab Olunmuştur, s. 73:291.

Kayseri Sancağı

Mutasarrıf : Ali Haydar Bey, *Mütemayız, Osmani 3*

Naip: İsmail Hakkı Efendi, *Mahreç*

Muhasebeci: Muhip Bey, *Ûla sanisi*

Müftü: Hacı Enver Efendi, *Paye-i Edirne, Osmani 4*

Mutasarrıf Muavini: Gazaros Efendi, *Saniye*

Tahrirat Müdürü: Hüseyin Fevzi Bey, *Saniye*

Meclis-i İdare-i Liva

Reis: Mustasarrıf Bey

Aza-yı Daime

Naip Efendi

Muhasebeci Bey

Müftü Efendi.

Mutasarrıf Muavini Efendi

Tahrirat Müdürü Efendi

Rum Metropoliti Efendi

Ermeni Murahhasası Efendi

Katolik Murahhasası Efendi

Aza-yı Müntehabe

Rıfat Bey, *Rabia*

Mehmet Bey, *Rabia*

Hacı Karabet Efendi

Yusufaki Efendi

Meclis Başkâtibi Nazif Efendi, *Rabia*

Mukayyit Hacı Ahmet Efendi

Tahrirat Kalemi

Müdür: Hüseyin Fevzi Bey

Müdür Muavini: Hilmi Efendi, Salise

Müsevvid-i evvel: Ömer Lütfi Efendi

Müsevvid-i sani: Salih Sabri Efendi, *Rabia*

Evrak Memuru: Şakir Efendi

Muhasebe Kalemi

Başkâtip: Kâmil Efendi

Varidat Kâtibi: Sami Efendi, Mecidi 4

Mesâlih-i câriye Kâtibi: Nail Efendi, Mecidi 4

Yevmiye Kâtibi: Mehmet Efendi

Varidat Kâtibi Refiki: Mehmet Efendi

Sandık Emini: Ohannes Efendi

Mahkeme-i Şeriye

Naip: İsmail Hakkı Efendi

Başkâtip: Münip Efendi

Kâtip: Cevdet Efendi, *Edirne rü'usu*

Kâtip: Rıfat Efendi

Mukayyit: Şükrü Efendi

Muavini: Muhittin Efendi

Mahkeme-i Bidayet

Reis: Naip Efendi

Aza

Daniş Bey

Dikran Efendi

Aza Mülazımı: Osman Efendi

Ceza Dairesi

Reis: Akif Efendi, *Rabia*

Müddeiumumi Muavini: Remzi Efendi

Aza: Ataullah efendi

Aza: Atnaş Efendi

Aza Mülazımı: Rıfat Efendi

Mahkeme-i Bidayet Kalemi

Başkâtip: Cevdet Efendi

İcra Memuru: Mehmet Fehmi Efendi

Zabıt Kâtibi: Şevket Efendi

Zabıt Kâtibi: Ahmet Efendi

Zabıt Kâtibi: Feyyaz Efendi

Zabıt Kâtibi: Nafız Efendi

Mukavelat Muharriri: Ali Efendi

Kâtip: Seyfullah Efendi

Düyun-ı Umumiye

Müdür: Ahmet Rasim Efendi

Başkâtip: Osman Efendi

Tahrirat Kâtibi: Hacı Bey

Sandık Emini: Hamdi Efendi

Ticaret Mahkemesi

Reis: Selefteros Efendi, *Rabia*

Aza

Mustafa Efendi

Artin Efendi

Şaban Efendi

Setrak Efendi

Başkâtip: Nevres Efendi

Zabıt Kâtibi: Hacı Şaban Efendi

Zabıt Kâtibi: Mehmet Efendi

Nüfus Kalemi

Memur: Tevfik Efendi

Kâtip: Abdurrahman Efendi

Evkaf Dairesi

Müdür: Mehmet Hasbi Efendi

Kâtip: Sadık Efendi

Ziraat Bank Dairesi

Memur: Münir Efendi

Muavini: Ali Sabri Efendi

Reis: Şaban Efendi

Aza: Mehmet Bey

Aza: Ohannes Efendi

Kâtip ve Veznedar: Ahmet Hıfzı Efendi

Defter-i Hakani Dairesi

Memur: Vahit Efendi

Başkâtip: Hacı Seyit Efendi

İkinci Kâtip: Mustafa Efendi

Tapu Kâtibi: Mustafa Efendi

Vergi Kalemi

Memur: Fuat Efendi

Başkâtip Vekili: Mehmet Efendi

Merkez Kâtibi: Hafid Efendi

Talas Nahiye Kâtibi: Hakkı Efendi

Tavlusun Nahiye Kâtibi: Hüsnu Efendi

Erkilet Nahiye Kâtibi: Necmettin Efendi

İncesu ve Karahisar Kâtibi: Mehmet Efendi

Belediye Dairesi

Reis: Mustafa Efendi, *ulâ sanisi*, Mecidi 3

Muavini: Şeyh İbrahim Efendi, *ulâ sanisi*. Osmani 4

Aza

Daniş Bey

Burhan Efendi

Hacı Bey

Karabet Efendi

Ohannes Efendi

Hacı Vartan Ağa

Doktor: İbrahim Efendi

Müfettiş: Remzi Bey

Mimar: Mustafa Efendi

Kâtip: Bekir Efendi

Sandık Emni: Avadis Efendi

İkinci Kâtip: Rıfat Efendi

Muayene-i Sıhhiye-i Hayvaniye Memuru: İsmail Efendi

Tahsilat Komisyonu

Reis: Muhasebeci Bey

Aza: Şeyh İbrahim efendi

Aza: Avraham Efendi

Tahsilat Müfettişi: Kevork Efendi, *Rabia*

Ser Tahsildar: Cevdet Efendi

Maarif Komisyonu

Reis: Müftü Efendi

Aza

Rıfat Bey

Galip Efendi

Hacı Hayri Efendi

Fezullah Efendi

Nafia Komisyonu

Reis: Mutasarrıf Bey

Aza

Mühendis Mehmet Ali Efendi

Bank Memuru Efendi

Nüfus Memuru Efendi

Mehmet Bey

Burhan Efendi

Ticaret ve Ziraat ve Sanayi Odası

Reis: Hamdi Efendi, *Rabia*

Aza

Şaban Efendi

Süleyman Ağa

Hacı Nuri Efendi

Kirkor Efendi

Karabet Efendi

Telgraf ve Posta Dairesi

Müdür: Remzi Efendi, Mecidi 5

Muhabere Memuru: Hamdi Efendi

Muhabere Memuru: Yusuf Efendi

Muhabere Memuru: Sabri Efendi

Muhabere Memuru: Şükrü Efendi

Posta Kâtibi: Osman Efendi

Mekteb-i İdadi

Müdür: Rasih Efendi

Muallim: Ömer Fevzi efendi

Muallim: Ananya Efendi

Muallim: Şahap Efendi

Muallim: Ziya Efendi

Muallim: Ahmet Efendi

Muallim: Galip Efendi

Rüştiye Mektebi

Mekteb-i Terakki Muallim-i evveli: Mehmet Efendi

Muallim-i sanisi: Halis Efendi

Ahmet Paşa İptidai Muallim-i evveli: Remzi Efendi

Muallim-i sanisi: Aptullah Efendi

Talas Rüştiye Muallimi: Rıza Efendi

Muallim: Derviş Efendi

Fevziye İptidaisi Muallim-i evveli: Sait Efendi

Muallim-i sanisi: Ali Efendi

Darü'l-İrfan Muallim-i evveli: Osman Efendi

Muallim-i sanisi: Ali Efendi

Feyzü'l-Hamit İnas İptidai Muallime-i evvelisi: Ganime Hanım

Muallime-i sanıyesi: Penbe Hanım

Polis İdaresi

Komiser-i sani: Behçet Efendi

Komiser: Emin Efendi

Komiser: Mustafa Efendi

Polis: Mustafa Efendi

Polis: Feyzi Efendi

Polis: Sadık Efendi

Polis: Vehpi Efendi

Polis: Salih Efendi

Polis: Mehmet Tevfik Efendi

Polis: Mehmet Efendi

Zabıta Dairesi

Tabur Kumandanı: Binbaşı Sabit Efendi, Mecidi 5

Kolağası: Mihal Efendi, Mecidi 5

Kâtip: Saffet Efendi

Süvari Yüzbaşısı:

Piyade Mülazımı: Yakup Efendi

Piyade Mülazım-1 sanisi: Ahmet Ağa

Süvari Mülazımı: Mustafa Efendi

Mülazım-1 sanisi: Adil Efendi

Mülazım: Mehmet Ağa

Mülazım: Mehmet Efendi, Osmani 4, Mecidi 5

Reji İdaresi

Müdür: Yorgi Efendi, Salise

Muhasebeci: Avraham Efendi

Ambar Memuru: Hidayet Efendi

Muhafaza Memuru: Reşit Efendi

Kâtip: Artin Efendi

Kâtip: Vasil Efendi

Kâtip: Corci Efendi

Güherçile Fabrika-i Hümayunu

Müdür: Mümtaz Kolağası Şekip Bey, Osmani 4, Mecidi 4

Kâtip: İsmail Efendi

Muhafaza Memuru: Süleyman Efendi

İNCESU NAHIYESİ**Müdür:** Kasım Efendi**Kâtip:** Suat Efendi**KARAMAĞARA NAHIYESİ****Müdür:** Yahya Efendi**Kâtip:** Hüsnü Efendi**KAYSERİ**

Kayseri Şehri kendi ismiyle müsemma livanın merkezi olup merkez-i vilayetin 256 kilometre şark-ı cenubisinde ve Kızılırmak tevabiinden bulunan Karasu'ya dökülen çayın mailesinde vaki ve 28 derece 43 dakika 52 saniye arz-ı şimali ile 33 derece 2 dakika 36 saniye tül-i şarkide kairdir. Şehir mamur ve abadan ve ticaretgahdır. Geniş sokakları, çarşıları ve muntazam devair-i resmîye-i hükümeti ve Kayseri redif fırka-i askeriyesinin merkezi bulunmak itibariyle emakin-i askeriyesi, bir de güherçile fabrikası vardır. Mersin ve Samsun iskeleleri vasıtasıyla hariçle münasebat-ı ticariyede bulunur. Eskişehir-Konya hattının Erikli'ye kadar imtidadı üzerine Kayseri'nin ihracat iskelesi Mezkûr istasyon olmuştur.

Şehir Erciyes Dağı'nın şimal eteğinde ve münhatt bir arazide vakidir. Erkilet, Tavlusun, Talas, Zincidere, Muncusun gibi kasabat-ı mamure Kayseri'yi dairen mâdâr ihata ederler. Bunların yekdiğerlerine olan mesafesi gayet azdır. Taşın suhulet-i ihraç ve mebzuliyeti ve kerestenin fıkdanı hasebiyle binalar umumiyetle kagirdir. İki bini mütcevaz dükkan ve mağazayı havi muntazam örtülü kagir bir çarşısı ve bir çok mebani-i cesime ve atıkası vardır.

Hudut: Kayseri sancağı, şimalen Yozgat sancağı, garben Kırşehir sancağı ve Konya vilayeti ve Adana ve şarken dahi Sivas vilayetleri arazisiyle muhat ve mahtuttur. Sancak arazisi gayr-i muntazam bir murabba şeklinde olup Erciyes Dağı bu murabain vasatında ve Kayseri kasabası bu dağın şimal eteğinde mebnidir.

Ahval-i Tabiiye: Sancağı teşkil eden arazi mürtefi bir yayladan ibaret olup yegane ve münferit dağı Erciyes'tir ki Asya-yı Sugra dağlarının nokta-i inşabı olan (Ararat) Dağı'ndan sonra Anadolu'nun en yüksek dağıdır. Erciyes

birdenbire kesb-i irtifa eder. Sönmüş bir volkan olduğu kati olmakla beraber ezmine-i tarihiyeden beri âsâr-ı iştiâl göstermemiştir. Müteaddit fethaları varsa da asıl (krateri) şimale ve Kayseri üzerine müteveccihdir. Kayseri'nin garb-ı cenubisinde kâin İncesu vadisinin Erciyes lavlarına mecra olduğu bugün âsârıyla tebeyyün ediyor. İncesu ve civarını teşkil eden ve Avanos cihetlerine doğru imtidad eden düz kayalıklar demir âsârıyla meşbudur.

Erciyes daimi karlarla muhattır. Bazı senelerde cenup vechesindeki karlar erimekte ise de şimale müteveccih olan kısmı karlarla mustûr kalır. Şahika-i cebelin sath-ı bahirden irtifaı (4,000) metredir. Develi kazasıyla Kayseri arasında vaki şose Erciyes'in (2,200) metre irtifaında bulunan eteklerinden geçer. Erciyes çıplaktır. Yalnız bazı yerlerinde şecirata tesadüf olunur. Kitre mahsulü dağlı hemen tamamen örtmüştür. Hiçbir mevsimde tepesinden duman eksik olmaz.

Sancak arazisinin bu suretle bürkâniyyü'l-asl olması defaatle şiddetli zelelelerin hudusunu bâdi ve işbu tezelzülât tahribatı bâdi olmuştur. Dağın karlarla mesturiyeti, civarının ihyasını icap etmiştir. Eteklerinden zuhur eden müteaddit menbalardan gayet leziz sular nebean eder. En aşağı etekleri bağ ve bahçelerle muhattır. Bu cebel-i azimin evvelce ormanlarla mestûr olduğu istidlal olunur.

Sancak arazisi iki maileye ayrılır; kısım-ı şimalisi Karadeniz ve kısım-ı cenub-ı şarkisi Bahr-i Sefid mâilesindedir. Kızılırmak sancak arazisine Sivas vilayeti dahilinde kâin (Palas) memlahasının üst tarafında dahil olur ve şark-ı şimaliyeden, garb-ı cenubiye doğru cereyan ederek Kırşehir hududuna girer. Müteaddit dereler Kızılırmak'a iltihak ederlerse de bunların en mühimi Erciyes'ten inen sulardan tahassül eden ve Sazlık Göl'den menbanı alan (Karasu: MELAS)'dır.

Kızılırmak'tan mürur ettiği arazinin vaziyeti ve tabiatı ve suyun şiddet-i cereyanından naşi hiç istifade olunmaz. (Sarmısaklı çayı) da Karasu vasıtasıyla Kızılırmak'a munsab olur.

Zamantı çayı ise kezalik Sivas dahilinden gelir ve sancağın şark-ı cenubi hududunu bi't-tefrik bazı ufak tefek suları alarak Adana Vilayeti arazisine girer ve Seyhan ırmağına munsab olur.

Erciyes'ten nebean ile cenub-ı garbiye cereyan eden suların mahreci bulunmadığından oralarda gölcükler teşkil ederler ki bunların meşhuru (Sultan Sazı)'dır.

Ahval-i Tarihiye: Bu şehir milad-ı İsa Aleyhisselamdan on asır evvel Mazaka (MAZACCA) namıyla yad edilerek bir vakit (Mosok) ve Hit (Cit) akvamı ida-

resinde kalmış ve milattan beş asır mukaddem Kapadokyalılar tarafından makarr-ı idare ittihaz edilmiş ve miladın üç yüz otuz sene mukaddeminde (Kirosa) ve beş sene sonra (İskender)-i Yunaniye ve onun vefatından sonra vüzerasından (Antigone'a) ve daha sonra Aryaratlar'dan Sekizinci Pont Hükümdarı (Mihirdad'e) geçmiş ve miladın doksan yedi sene mukaddeminde Romalılar istila etmiş idi.

Badehu Roma İmparatorlarından Ogüst'ün veliahtı (Tiberiyus) Kapadokya'nın zaptını müteakip işbu şehri bi't-tesvi (Agustos Kayser'e) nisbetle (Kisariye) veyahut Kayseriye tesmiye etmiştir.

Şehir miladın 260 tarihlerinde Şapür Zü'l-aktaf tarafından zapt ve tahrip olunmakla Kayseri şimdiki mevkie nakil ve yeniden imar ve ihya olunmuştur.

Şu kadar ki (Kisariye) veyahut (Sezariye) denilen kasaba-i atika şimdiki şehrin iki kilometre cenub-ı garbisinde Eskişehir namıyla yad edilen tepelerin üzerinde mebni idiğü elyevm meşhud olan bakiye-i âsârıyla sabittir. Mezkûr tepeler Erciyes'in eteklerindedir. Romalılar idaresinde iken hicretin on dokuzuncu salinde ve zaman-ı hilafet-i Hazret-i Faruki'de taht-ı amana alınmış ise de memalik-i İslamiye idadine ithal edilmeyip cizye-güzar olarak Romalılar'a terk edilmiş idi.

Hicretin (461) tarihinde İran Selçukilerinin İkinci Hükümdan (Alp Arslan) tarafından harben fethedilip İran ve Türkistan cihetlerinden Türk ve ahali-i saire getirilerek iskan ve envar-ı İslamiyetin neşrine bezl-i imkan edilmiştir.

(Alp Arslan) dan sonra halefi Melih Şah-ı Selçukiye ve (485) tarihinde (Devlet-i Danişmendiye) ümerasına ve daha sonra Konya'da hükümet eden Rum Selçukileri'nin Dördüncü Hükümdan (Kılıç Arslan)'a geçmiş ve (700) tarihine kadar Selçukiler idaresinde kalıp ondan sonra Karamanoğulları ve 739 tarihinde Moğol ümerasından (Eretna) Bey ve daha sonra mümaileyhin mahdumlarından Mehmet ve Cafer beyler tarafından idare ve 790 tarihinden dört sene kadar da Erzincan Hakimi Kadı Burhaneddin tarafından işgal edilmiş ve (794) tarihinde (Sultan Yıldırım Bayezit) Hazretleri'nin zir-i idare-i adilesine intikal eylemişti.

Bir kaç sene sonra zamanın fetretinden istifade eden Karamaniler işgal edip nihayet (872) tarihinde Fatih-i ebediyyü'l-iştihar (Sultan Mehemmet Han Gazi-i) namdar hazretlerinin zaman-ı saltanatlarında dahil-i havza-i memalik-i Osmaniye olmuştur.

Sancağın Nüfusu

	Müslim Yekûn	Müslim Zükûr	Müslim İnas	Gayr-i Müslim Zükûr	Gayr-i Müslim İnas
Kayseri Şehri	54,011	17,536	17,168	9,521	9,786
İncesu ve Karahisar nahiyeleri ile beraber umum kura	111,401	38,790	37,731	17,070	17,810
Yekûn	165,412	56,326	54,899	26,591	27,595

Mürettebat

Emlak ve akâr vergisi (Kuruş)	Temettu vergisi (kuruş)	Aşâr (kuruş)	Ağnam maa-hayvanat-ı ehliye (kuruş)	Rûsum-ı mütenevvia ve hasilat-ı müteferrika (kuruş)
1,311,984	298,738	1,736,441	470,447	168,188

Ziraat Bank Şubesi

İkrâzât mecmuu (kuruş)	İkrâzâtтан tahsilat (kuruş)	Bakaya (kuruş)
808,923	93,387	715,536

Dahil-i Kazada

Cevâmi ve mesâcid	Kilise ve Manastır	Hane	Han	Mekâtip	Dükân	Medrese ve Kütüphane	Değirmen
320	48	27,495	48	247	4,461	44	128

Hayvanat

Deve	İnek, öküz	Manda	At, beygir ve kısrak	Ester	Merkep	Tiftik keçi	Koyun
334	25,569	2,596	2,555	87	13,536	96,354	152,017

306 Senesinden 321 Senesi Nihayetine Kadar Kayseri Sancağı'nın Koyun ve Tiftik Miktarını Mübeyyin Cetveldir

Sene	Koyun (adet)	Tiftik Keçi (adet)
306	61.100	27,144
307	72,506	24,285

Sene	Koyun (adet)	Tiftik Keçi (adet)
308	81,134	38,827
309	81,179	28,244
310	87,686	24,873
311	89,992	25,595
312	64,584	23,669
313	77,799	22,913
314	76,409	22,786
315	63,504	21,787
316	77,879	232,787 (?)
317	86,384	30,464
318	78,186	27,352
319	105,144	29,525
320	98,192	29,115
321	103,496	32,342

Kayseri'nin Mamulat ve Masnûat-ı Mahalliyesi Hakkında İstatistik

Pastırmalık İçin Gelen İneklerin Miktarı

Mevrudat

Rüüs-ı Adet: 6,500 Erzurum cihetinden gelen
12,500 Avşar ve Çukurova cihetinden gelen
19,000

Sarfıyat: 12,000 Pastırmacı esnafının zebihiyatı
4,500 Kayseri ahalisinin zebihiyatı
2,500 Kura ahalisinin zebihiyatı
19,000

Pastırma Sevkiyatı: (Batman) 55,000 Yekün imalat
10,000 Mahalli sarfıyat
45,000
45,000 Harice vukubulan sevkiyat
00,000

Cülud-ı Muhtelife

Aded-i Cülud

17,000 İnek derisi
3,000 Hariçten gelen inek derisi
<hr/>
20,000
14,000 Harice sevk olunur
<hr/>
6,000
6,000 Mahalli sarfiyat
<hr/>
00,000
55,000 Koyun ve keçi derisi
15,000 Etraftan gelen
<hr/>
70,000
35,000 Kayseri'de sarf olunan
35,000 Harice sevk olunan
<hr/>
70,000

Kasap Esnafının Zebihiyatı

57,000 Koyun, keçi, inek

Yapağı (Batman)

80,000 Tutarı
30,000 Mahalli sarfiyatı
50,000 Harice sevk olunan
<hr/>
80,000

Zegrek Mahsulat ve Sevkiyatı (Şinik)

50,000 Hasılat

45,000 Sevkiyat

Kitre ve Cehri Mahsulu Sevkiyatı

25,000 Kitre
5 0,000 Cehri

75,000

Donyağı Sevkiyatı

20,000 Batman

Yumurta Sevkiyatı

200 Liralık

Cicim İmalatı

25,000 Adet

Yerli Kilim İmalat ve Sevkiyatı

19,600 Adet
4,000 Mahalli sarfiyatı
15,600 sevkiyat

19,600

Alaca

154,000 Top
25,000 Mahalli sarfiyatı
129,000 Sevkiyat

154,000

15 Yazma- Yemeni Fabrikası

60,000 Top mal çıkar ve bedeli
24,000 lira tutar

Debbağ İmalat ve Sevkiyatı (adet)

135,000 İmalat

86,000 Sevkiyat

Av Derisi

34,350

20,000 Tavşan derisi sevk olunur

Mûy-tâb İmalatı

Tezgah

120 adet

İmalat kıyye-i atika

5,000 Çuval

30,000 Kara çadır

15,000 Torba

18,000 Çul

1,000Kolan

69,000

Afyon (kıyye)

2,000 Sevk olunur

Ayakkabı

5,000 Liralık imal ve sevk olunur

Acı Çekirdek Sevkiyatı (Batman)

10,000 Marsilya'ya gider

Güherçile

Ocak

100 Adet

150,000 Kıyye imal olunur

145,000 Sevkiyat
5,000 Tasfiye zayıatı

150,000

İmalat-ı Nuhasiye (Batman)

15. 000 Avrupa bakır
5,000 Tokat bakır

20,000

Sarfiyatı

2,000 Mahalli sarfiyatı
18,000 Harice sevk olunan

Kayseri'nin Topoğrafya-yı Tıbbi ve Ahval-i Ticariye ve Sairesi Hakkında Malumat

Şehrin sath-ı bahirden irtifai: 1,095 metre

Derece-i hararet-i vasati-i azami: Umumiyetle yüksek iklimde vaki olduğu cihetle tahavvulatı havaiyeye maruz olup bazı ahval-i istisnaiyede derece-i hararet ıttıradsızlık gösterir maamafı derece-i hararet-i vasat-i azami (+ 33 derece)dir.

Derece-i hararet-i vasati-i asgari: 10 derecedir. Bu da ahval-i istisnaide şiddetle düşer, 26 dereceye kadar indiği vaki olur.

Rüzgar: Kayserinin cenup kısmı nisbeten kapanık olduğundan cenup rüzgarlarına o kadar maruz olmayıp şimal cihetinden ve (Erkilet) beli üzerinden gelen şimal rüzgarlarına açıktır. Hübüb-ı riyah kaide-i külliye-i mevasime tabidir.

Rutubet: Şehir gayet münhatt bir arazide mebnî olup Erciyes'ten bu cihete inen suların da mecra bulamayarak yer yer birikmesi hasebiyle kasaba dahilinde rutubet fevkaladedir. Hanelerin kagır olması rutubetin tesirini bir kat daha tezyid etmektedir. Yaz mevsiminde rutubet bir dereceye kadar zail olursa da kışın pek ziyadeleşir. Ahali-i şehir yaz mevsiminde Erciyes eteklerinde vaki ve ab u havası latif olan Hisarcık nahiyelerine ve Tavlusun, Talas gibi kura-yı mütecevireye giderler. Erciyes'in daimi karlarla mestur olan tepelerinden mümass olarak hübüb eden riyah şehrin ciyadet-i havasını müstelzimidir.

İhracat iskelesi: Evvelce Mersin iskelesi iken (Erikli- Konya) şimendifer hattının temdidini üzerine ihracat iskelesi Erikli olmuştur.

Umumiyetle ihracat ve hasılat: Kısım-ı mahsusunda münderictir.

Liva dahilinde idrak olunan mezrûat ve mahsulat: Bircümle hububat ve mezrûat yetişirse de sancak arazisi kısmen arızalı ve gayr-i kafi ve nüfusu ziyade olduğundan ihracat o kadar olmaz. Tiftik miktarı ve hasılatı da azdır.

Şehrin münasebat-ı ticariyede bulunduğu kasabat: Sivas ve Adana vilayetleriyle ve merkez vilayetle ve mahsulat-ı mamule ve gayr-i mamule-i mütenevvia üzerine memalik-i ecnebiye ile münasebet-i ticariyede bulunur.

Şehrin şose ile merbut bulunduğu mahaller: Merkez-i vilayet, Kırşehir, Yozgat, Boğazlıyan, Develi, İncesu, Sivas, Maraş ile ve etrafında bulunan kura-yı mütecavire ile merbuttur.

Suların cinsi: Şehre cari olan sular üç menbadan hasıl olur ve tabiat ve havası mutedil ve latiftir. Menabiin mahall-i husulü Erciyes'tir. Mamafih arazi güherçileli olduğundan terkibat-ı miyahta kils ve (Azotiyet-i potas) âsarı vardır.

Miyah-ı harre ve madeniye: Şehrin on üç kilometre garbında vaki Sazlık Gölü yakınında ve muzkur gölden hasıl olmuş (Saz İçmesi) namıyla bir su olup terkibat-ı tabiiyesi (kibritiyyet-i mağnezya) dır. İfrazat-ı teberrüziyeyi tezyid ve tabiatı telyin eder. Hasan Alp keryesi civarındaki su da miyah-ı madeniye-i barideden olup terkibat-ı tabiiyesi (hamız-ı klor-i ma) ve (sani-i karboniyyet-i sud)dan ibarettir. Şehrin altı saat kadar kısım-ı şimalisinde ve Kızılırmak civarında bir kaplıca mevcut olup suyun terekübü (emlah-ı kibritiyye- i hadid) den ibaret ve derece-i harareti (+ 18) dir.

Maadin: Tophane-i Amire'nin nezareti tahtında mükemmel güherçile fabrikası olduğundan şehir ve kura ahalisinden bir kısmı bu madenin istihsaliyle meşgul olurlar. Müstahsal güherçile Fabrika-i Humayun'da tasfiye edildikten sonra Tophane-i Amire'ye sevk olunur. Bir de alçı madeni olup beher sene müteahhide ihale ve muvafık-ı fen olarak istihrac olunur.

Sanayi : Kısım-ı mahsusunda miktar ve adedi gösterilen mahsulattan halıcılık, marangozluk, mensucat ve debbağat müterakkidir.

Maraz-ı Beledi: Arazi ratıb olduğundan kışın (romatizma) hasıl olduğu gibi rakid sularla müterakim mevadd-ı ufuniye humma-yı mütekattia tevlid eder. Kış mevsiminde bürudetin şiddeti rutubeti müterafık olduğundan (emraz- i iltihabiye-i hadde), (emraz-ı sadriye) ve emraz-ı resyeviye-i mafsalıye ve adeliye hasıl olur.

Belediye Varidatı: 254,482 kuruştur.

Bazı Mebani-i Mühimme ve Atika

İçkale: 621 tarihinde Alaeddin Selçuki bin Keyhüsrev tarafından inşa olunmuştur. Derununda Ebü'l-Feth Sultan Mehemmed Han-ı Sani Hazretleri tarafından 873 tarihinde inşa olunan camii-i şerif mevcuttur. Bu kale (870) tarihinde Karamaniler'den Pir Ahmet Bey tarafından tamir edilmiştir.

Cami-i Kebir: Devlet-i Danişmendiye'nin ikinci hükümdarı Muhammed Melik Gazi tarafından ifraen cami-i şerife tahvil olunmuş ve 602 tarihinde Gıyasettin Keyhüsrev tarafından tamir edilmiştir. 2,450 arşın terbiindedir. Gayet yüksek ve tuğla ile bina edilmiş bir minare-i mevzûnu vardır. Cennetmekan Sultan Ahmet-i salis zamanında zelzeleden harap olmakla 1135 tarihinde tamir olunmuştur. Cami-i şerif-i mezkûrun hariminde bir kütüphane ve pişgahında bir muvakkithane mevcuttur.

Huand (Hunat) Hatun Camii: Selatin-i Selçukiye'den Alaeddin Keykubat'ın zevcesi ve Gıyasettin Keyhüsrev-i saninin validesi (Maşperi) Hatun tarafından inşa kılınmıştır. Bâniye-i müşarünileyha cami-i şerif-i mezkûrun hariminde vaki türbesinde medfûn olup mezkûr türbe harikulade bir sanat-ı mimariyeyi haizdir. Cami-i şerif kırk sekiz adet amud-ı kebir üzerine mebni fevkalhad rasin ve metindir. 1316 senesinde orta yerine bir kubbe ve minare-i mevzun taraf-ı eşref-i cenab-ı cihan- bâniden inayet ve ihsan buyurulan atıye-i mahsusa ile ilave ve ihya buyurulmuştur.

Hacı Kılıç Camii: Selatin-i Selçukiye'den İzzettin Keykavus zamanında ve 649 tarihinde bina olunmuştur.

Kurşunlu Camii: Cennetmekan Sultan Selim Han-ı sani zamanı saltanatlarında Kaptan-ı derya mansıbını ihraz eden Kayserili Hacı Ahmet Paşa tarafından inşa olunmuştur. Gayet zarif ve metin, bir kubbeli ve bir minare-i mevzûnu havidir.

Sahabiye Medresesi: (Abaka Han) fermanıyla nail-i saltanat olan (Gıyasettin Keyhüsrev-i salis) zamanında Sahip Ali nam zat tarafından inşa olunmuştur.

Gıyasiye ve Şifaiye medreseleri edvar-ı Selçukiye'ye ait mebanidendir.

Bunlardan maada Zeynelabidin Seyyid Burhaneddin Tirmizi ve Şeyh İbrahim Tennuri kuddise sırrahumel-ala hazeratının merakıd-ı mübarekeleri ziyaretgah-ı enâmdur. Daha bir çok mebani-i kadime ve ehemmiyet ve kıymet-i tarihiyeyi haiz âsâr mevcuttur.

Halı ve Seccade Mensucatı

Tezgah (Adet)	İşçi (adet)	İpek taban halı (adet)	Yün taban halı (adet)	Yün seccade (adet)	İpek seccade (adet)	Bir sene zarfındaki imalat adet
3,325	3,800	15	110	3,800	7,400	10,625

Debbağ İmalat ve Sevkiyatı

İmalat (adet)	Sevkiyat (adet)	Dahilde sarfiyat (adet)
5,000 kırmızı sahtiyan	2,000	3,000
20,000 siyah sahtiyan	1,000	19,000
8,000 sarı sahtiyan	7,500	500
100,000 boz meşin	75,000	25,000
2,000 kösele	500	1,500
135,000	86,000	49,000

DEVELİ KAZASI**Kaymakam:** Hüseyin Rıfat Efendi, *salise***Naip:** Şerif Efendi, *harameyn*, Mecidi 3**Müftü:** İsmail Hakkı Efendi**Mal Müdürü:** Kadri Efendi**Tahrirat Kâtibi:** Mehmet Feyzi Efendi**Muavin:** Hacı Karabet Efendi**Meclis-i İdare-i Kaza****Reis:** Kaymakam Bey*Aza-yı Daime*

Naip Efendi

Müftü Efendi

Tahrirat Kâtibi Efendi

Kaymakam Muavini Efendi

*Aza-yı Müntahabe*Hacı Mahmut Efendi, *müderris*

Osman Efendi

Vasilaki Efendi

Hacı Agop Efendi

Mal Kalemi

Mal Müdürü: Kadri Efendi

Muavini: Osman Efendi, *rabia*

Sandık Emini: Osman Efendi

Mahkeme-i Şeriye

Naip Efendi

Kâtip: Abdurrahman Efendi

Kâtip: Salih Efendi

Mahkeme-i Bidayet

Reis: Naip Efendi

Aza: Hasan Ağa

Aza: Agop Efendi

Başkâtip: Ahmet Efendi

Müstantik Muavini: Mehmet Efendi

Mukavelat Muharriri: Hafız Hıfzı Efendi

Nüfus Dairesi

Memur: Mehmet Hilmi Efendi

Kâtip: Mehmet Fevzi Efendi

Ziraat Bank Dairesi

Reis: Ali Efendi

Kâtip: Ali Rıza Efendi

Refik: Ahmet Efendi

Belediye Dairesi

Reis: Mahmut Efendi

Aza

Ali Efendi
Hafız Yusuf Efendi
Süleyman Vehpi Efendi
Agop Ağa
Kirkor Ağa
Hacı Agop Ağa

Maarif Komisyonu

Reis: Naip Efendi

Aza

Abdülvahap Efendi
Süleyman Efendi
Hacı Hüseyin efendi
Ali Efendi
Osman Efendi

Tahsilat Dairesi

Reis: Mal Müdürü Efendi

Aza: Hacı Karabet Efendi

Aza: Vasilaki Efendi

Aza: Hafız Efendi

Tahsilat Müfettişi: Ömer Asım Efendi

Düyun-ı Umumiye

Memur: Raşit Efendi

Kâtip: Hafız Salim efendi

Ticaret Mahkemesi

Reis: Naip Efendi

Aza: Hasan Ağa

Aza: Agop Efendi

Aza: Ahmet Sami Efendi

Aza: Manuk Efendi

Bazı Memurin

Telgraf Müdürü: Eyüp Nazım Efendi

Reji Memuru: Süleyman Vehpi Efendi

Tapu Kâtibi: Asadur Efendi

Mekteb-i Rüşdi

Muallim-i evvel: Abdülvahap Efendi

Muallim-i sani: Nuri Efendi

Bevvab: Enbiya Efendi

Zabıta Dairesi

Zabıta Memuru: Mülazım Mehmet Ağa, Osmani 3, Mecidi 5

Polis Komiseri: Ahmet Efendi

GÖSTERE NAHIYESİ

Müdür: Ahmet Talat Efendi

Kâtip: Osman Faik Efendi

EVEREK

Develi kazasının merkezi olan (Everek) kasabası 38 derece 27 dakika arz-ı şimali ve 33 derece 17 dakika tül-i şarkide vakidir. Kasaba üç kısımdan terekkül eylemiş olup bunlar da (Develi), (Everek), (Feneze) dir. Everek ve Feneze muttasıl olup, Develi ayrıca bir sırt üzerinde mebni ve bir kadim kalesi vardır. Devair-i hükümet Everek kasabasındadır. Feneze henüz teşekkül etmekte olup mebani-i cedide ve mamuresi vardır. Kasaba Erciyes'in garb-i cenubisinde kaındır. Asıl Everek kadim bir kasaba olmak itibariyle bazı mebani-i atıkası ve müteaddit dükkanları havi çarşısı ve muntazam sokakları mevcuttur.

Ahval-i Tabiiye: Develi kazası arazisi şimalen Kayseri merkez kazası, şarken

Sivas ve cenuben Karahisar nahiyesi ve garben İncesu nahiyesi arazisiyle muhattır. Anti-Toros şubatından olan Aladağ ve Karahisar Dağları kazanın şark ve cenubunda vaki olduğu gibi kasaba da asıl Erciyes'in eteğinde bulunduğundan bu cebel-i azimin teşkil ettiği tepeler kazanın dağlarını teşkil eder.

Kaza arazisinin cenubunda vaki Karahisar ovası mümtedd ve etrafı yüksek dağlarla muhattır. Erciyes'teri inen sular bu ovada sazlıklar ve eteklerde gölcükler hasil eder. Zamantı çayı kaza arazisinin Şark-ı şimalisinden garb-ı cenubisine doğru imtidad eden ve Adana ve Sivas ile hududunu tahdit eden yegane çaydır. Bundan maada şayan-ı zıkr bir ma-i cari yoktur. Ufak tefek derecikler ve sel mecraları varsa da şayan-ı tezkâr değildir.

Ahval-i Tarihiye: Asıl Develi kasabasındaki kalenin tevarih-i kadirnde (Zincibar Kalesi) namıyla mezkûr olduğu ve Develi'nin (Tyana) yahut (Nora) veya (Kubıstra) şehir-i kadiminin mahallinde bulunması maznun bulunduğu Cui-net'nin Anadolu-yı Şahane nam eserinde ve Kamusü'l-alam'da mezkûr ise de mezkûr Develi (Develikarahisarı) olup elyevm merkez livaya merbut nahiyeye merkezi olduğu gibi kaza merkezi olan (Develi) ile aralarında altı saat kadar mesafe mevcuttur. Develikarahisarı (İncesu-Mersin) caddesi üzerinde ve Erciyes'in garb-ı cenubisinde vaki olan (Develi) ise Erciyes'in cenub-i şarkisine düşer. İki kasaba arasında Erciyes'in cenup etekleriyle (Sultan Sazı) mevcuttur. Merkez kaza tafsilatında bahsedildiği üzere asıl hükümet (Everek) kasabasında olup hemen yanbaşı ve bir sırt üzerinde kalmış olan (Develi) bir karyeden ibaret bulunmuştur. Maamafih Develi kadim olup bir ufak kalesi ve civarında bazı meban-i kadimesiyle edvar-ı Selçukiye ve Ahilere ait âsâra tesadûf olunur.

Kaza dahilinde (Kapadokya)lılara ait âsâr ve kayalarda oyulmuş mağaralara tesadûf olunmaktadır. Şimdiki merkez olan Everek ve hele Fereze o kadar eski değildir. Everek'in Erciyes eteğine muttasıl kısmında 50 arşın terbiinde 2 metre umkunda bir havuz bulunup suyu altından nebean eylemekte ve mezkûr sular Erciyes'ten süzülen sulardan hasil olarak gayet saf ve berrak ve soğuk bulunmaktadır. Mezkûr su (Elbiz) namıyla mezkûr olup hükümdaran-ı sabıka-i Rum'dan birinin kızının ismi olan (Elpis) ismine nisbetle inşa ve yad olduğu mütevatirdir.

Kazanın Nüfusu

	Yekün	Müslim Zükür	Müslim İnas	Gayr-i Müslim Zükür	Gayr-i Müslim İnas
Kasaba	14,412	3,825	3,593	3,392	3,602
Umum Kura	26,417	8,863	9,142	4,169	4,243
Yekün	40,829	12,688	12,735	7,561	7,845

Mürettebat

Emlak ve akar vergisi (kuruş)	Temettu vergisi (kuruş)	Bedel-i askeri (kuruş)	Âşâr (kuruş)	Ağnam maa-hayvanat-ı ehliye (kuruş)	Rüsum-ı mütenevvia ve hasılat-ı müteferrika kuruş
213,458	33,902	279,593	415,233	377,367	7,745

Ziraat Bank Şubesi

İkrazat Mecmuu	İkrazattan tahsilat (kuruş)	Bakaya (kuruş)
461,095	79,774	381,321

**306 Senesinden 321 Senesi Nihayetine Kadar Develi Kazasının
Koyun ve Tiftik Miktarını Mübeyyin Cetveldir**

Sene	Koyun (adet)	Tiftik Keçi (adet)
306	44,668	14,898
307	45,975	14,420
308	48,422	14,421
309	57,687	11,848
310	57,042	11,271
311	64,997	11,366
312	66,923	11,811
313	48,923	12,563
314	54,369	12,886
315	55,986	11 .457
316	56,238	11,804
317	60,760	9,981
318	56,783	12,310
319	51. 1 95	11,123
320	50,060	8,085
321	48,521	13,027

Dahil-i Kazada

Cevâmi ve mesâcid	Kilise ve Manastır	Hane	Dükân	Medrese	İptidai Mektep	Fırın
101	17	8,867	734	3	74	29

mevcuttur.

Hayvanat

Deve	İnek, öküz	Manda	At, beygir ve kısrak	Ester	Merkep	Tiftik keçi	Koyun
284	15,622	1,079	872	39	5,422	13,027	48,521

Develi Kasabasının Topoğrafya-yı Tıbbi ve Ahval-i Ticariye ve Sairesi Hakkında Malumat

Kasabanın sath-ı bahirden irtifaı: 1150 metre

Derece-i hararet-i azami-i vasati: + 38 derece (gölgede)

Derece-i hararet-i asgari-i vasati: 10 derece ila 12 derece

Rutubet: Kasaba Erciyes'in eteğinde mebni bulunmak hasebiyle cebel-i azim mezkûr şahikasında kar eksik olmadığından yağmurlar sık sık nüzul eder ve rutubet tezayüd ederse de arazinin milli ve remilli olması def-i mahzura yardım eder.

Rüzgar: Kasabanın cenubu açık olup şimal ve şark ve garp cihetleri kapanık olduğundan ekseriyetle hübüb eden cenup rüzgarı irtifa-ı arzdan hasıl olan bürudeti ve esbab-ı mesrudedden mütehasıl rutubeti tadil eder.

Suların Cinsi: Suların menabii Erciyes'ten olup kısm-ı küllisi (Kilsisi) ve bir kısm-ı cüzisi (Hadidi)dir. Ve sular umumiyetle (Asgorid) beyziyatım havi olduğundan(Didan) solucan tevlid eder.

Maraz-ı Beledi: Ber-vech-i meşruh (Asgorid) beyziyatından (Didan-ı ema) tahassül ettiği gibi emraz-ı resyeviye-i mafsaliye ve emraz-ı aynıye tesadüf eder. Kuradan bazıları merzagi olduğundan (Humma-yı mütekattia) icra-yı tesir eder.

Arazinin cinsi: Arazi kısmen kilsisi ve kısmen silislidir.

Şose ile merbut bulunduğu kasabat: Merkez-i livaya bir şosesi vardır. Bu şose Erciyes üzerinden ve 2,200 metre irtifaında vaki (Tekir Beli) derbendinden geçmekte olması cihetiyle senenin hemen üç ayında kâbil-i mürur ü ubur

olduğundan merkez-i liva ile olan sevkiyat-ı ticariye kış mevsiminde suubetli olur. Erciyes eteklerinden dolaşmak üzere ayrıca bir şose yapılmak mutasavverdir. İncesu şosesi vasıtasıyla Mersin yoluna da bir karayol ile iltisak eder.

Kasabanın munasebat-ı ticariyede bulunduğu kasabat: Merkez-i liva, İncesu, Tenos, Ürgüp, Nevşehir ve sair mahall-i mücavere ile münasebet-i ticariyede bulunur.

Ekseriyetle zer ve idrak olunan mahsulat: Enva-i hububat ve fevakih, kitre, cehri.

İhracat iskelesi: Evvelce Mersin iskelesi iken şimdi Erikli'dir.

Belediye varidatı: 22,896 kuruş.

Merakıd-ı Mübareke: Develi kazasında bir çok zevat medfûn olup eizze-i kiramdan (Seyyid Şerif ve Şeyh İmadeddin) kuddise esrarehum hazeratının ve guzattan Develioğlu nam zatın medfen-i şerifleri mevcuttur.

Müşarünileyh Develioğlu'nun Develi dahilinde gayet musanna ve fakat harabeye yüz tutmuş bir cami-i şerifleri vardır.

Hassa Ordu-yı Hümayunu Redif On Üçüncü Alayının

Birinci Kayseri Fırka-i Askeriyesi

Kumandan: *Ferik* Mehmet Reşit Paşa, Mecidi 1, Osmani 2, Altın ve Gümüş İmtiyaz, Altın Liyakat, Yunan Madalyaları

Fırka Erkân-ı Harbiyesi

Fırka Erkân-ı Harb Reisi: Hasan Sadettin Bey, Osmani 3, Mecidi 3, Yunan Madalyası

Fırka-i Mezkûrun Yedinci Kayseri Livası

Kumandan: İsmail Bedri Paşa, Osmani 3, Mecidi 2

Mezkûr Livaya Mensup On Üçüncü Kayseri Alayı

Miralay: Ali Rıza Bey, Mecidi 4, Altın İmtiyaz, Yemen Madalyaları

Süvari Kaymakamı: Arif Bey

Redif On Üçüncü Alayın Birinci Kayseri Taburu

Binbaşı: Hacı Mehmet Efendi, Mecidi 4, Yunan Madalyası

Kolağası: Mehmet Nuri Efendi, Mecidi 5, Rusya, Yunan Madalyaları

Alay Kâtibi: Mehmet Şemsettin Efendi, Yunan Madalyası

Tabur Kâtibi: Mehmet Tevfik Efendi

Yüzbaşı: Hacı Musa Efendi, Mecidi 4, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Hüseyin Cahit Efendi, Osmani 4, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Hüseyin Ağa, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Faik Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Yüzbaşı Vekili: Ahmet Hilmi Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Tüfekçi: Yusuf Efendi, Mecidi 5, İftihar Madalyası

Depo Memuru: Mülazım-1 evvel Ahmet Süreyya Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Arif Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Hacı İsmail Efendi, Mecidi 5, Plevne, İmtiyaz, Yunan Madalyaları

Mülazım-1 evvel: Hasan Efendi, Mecidi 5, Plevne, İmtiyaz, Yunan Madalyaları

Mülazım-1 evvel: Şevket Efendi

Mülazım-1 evvel: Osman Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: İsmail Hakkı Efendi, Mecidi 5

Mülazım-1 sani: Mehmet Tevfik Efendi, Mecidi 5, İmtiyaz, Yunan Madalyaları

Mülazım-1 sani: Salih Zeki Efendi

Mülazım-1 sani: İbrahim Efendi, Mecidi 5

İkinci Erkilet Taburu

Binbaşı: Mehmet Ramiz Efendi, Osmani 4, Mecidi 4, İftihar, Girit, Yunan Madalyaları

Kolağası: Hacı Hicabi Efendi, Osmani 4, Mecidi 4, Sırbıye, Yunan Madalyaları

Tabur Kâtibi: Mehmet Necip Efendi, İftihar, Yunan Madalyaları

Yüzbaşı: Mehmet Hilmi Efendi, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Hüseyin Hüsnü Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Süleyman Sırrı Efendi

Yüzbaşı: Hüseyin Hüsnü Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Osman Ağa, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel- Osman Nuri Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Mehmet Ramiz Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Mustafa Rakım Efendi

Mülazım-1 sani: Hasan Efendi

Mülazım-1 sani: Hafız Ahmet Hamdi Efendi

Mülazım-1 sani: Sadık Efendi

Depo Memuru: Mülazım-1 evvel Osman Nuri Efendi

Üçüncü Tavlusun Taburu

Binbaşı: Ahmet Harndi Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Kolağası: Ali Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Tabur Kâtibi: Mehmet Zühtü Efendi, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Mehmet Emin Efendi, Mecidi 5, Rusya, Yunan Madalyaları

Yüzbaşı: Hasan Cemalettin Efendi, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Yakup Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Kolağası: Hamza Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Depo Memuru: Mülazım-1 evvel Ömer Hulusi Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Salih Sabri Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Hüseyin Ağa, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Salih Sırrı Efendi

Mülazım-1 evvel: İsmail Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Ahmet Ağa, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Süleyman Şükrü Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Mustafa İbrahim Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Kâmil Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Ali Sami Efendi, Mecidi 5, Liyakat, Hicaz, Yunan Madalyaları

On Dördüncü Alayın Dördüncü Develi Taburu

Binbaşı: Ali Behçet Efendi Osmani 4, Mecidi 3, Karadağ, Yunan Madalyaları

Kolağası: Hacı Mustafa Efendi, Mecidi 4, Yunan, İftihar Madalyaları

Tabur Kâtibi: Mehmet Esat Efendi, Yunan Madalyası

Yüzbaşı: Hilmi Efendi, Gümüş İmtiyaz, Yunan Madalyaları

Yüzbaşı: Mehmet Şükrü Efendi

Yüzbaşı: İsmail Rüştü Efendi, Mecidi 4, Yunan Madalyaları

Yüzbaşı: Hasan Efendi, Yunan Madalyası

Depo Memuru: Mülazım-1 sani Hacı Nuri Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Osman Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Mehmet Şevki Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Mülazım-1 evvel: Halil Ağa, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Mehmet Efendi, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Vahdi Efendi, Mecidi 5, Yunan Madalyası

Mülazım-1 sani: Yusuf Ziya Efendi

Mülazım-1 sani: Süleyman Efendi

İstatistik Cetvelleri

Vilayetin 322 Senesi Ta'dad Olunan Hayvanat-ı Mevaşisi

	İnek, Öküz	Manda	Beygir, Kısırak	Ester	Deve	Merkep
Merkez Kazası	11,035	1,256	2,441	46	189	11,940
Develi Kazası	8,476	880	770	34	388	5,147
Yekün	19,511	2,136	3,191	80	577	17,087

1322 Senesi Zarfında Vilayet Dahilinde Vücuda Getirilen Turuk ve Maabir ve İmalat-ı Sınaiye (Yalnızca Kayseri Sancağı'na İlişkin Veriler Alınmıştır)

Esami-i Turuk	Tesviye-i Türabiye		Şose		İmalat-ı Sınaiye		Sarfiyat	
	Tami- ren	Mücedde- den	Tami- ren	Mücedde- den	Köprü, menfez ve kasis tamir	Köprü ve menfez müced- ded	Bede- nen (Amele)	Bedelen (Kuruş)
Ankara- Kayseri (Bala Şubesi)	19+976	5+593	21+792	8+359	5	64	33,466	231,880
Kayseri-Sivas	0	0	0+319	0	0	0	1,220	2,997
Kayseri- Samsun	0	0	0+14	0	0	0	56	525

Esami-i Turuk	Tesviye-i Türahiye		Şose		İmalat-ı Sınaiye		Sarfiyat	
	Tami- ren	Mücedde- den	Tami- ren	Mücedde- den	Köprü, menfez ve kasis tamir	Köprü ve menfez müced- ded	Bede- nen (Amele)	Bedelen (Kuruş)
Kayseri- Mersin	o	o	1+364	o	6	o	1,412	28,702
Kayseri- Talas	o	o	o+0.75	o	o	o	256	1,029
Develi- Araplıgediği	o	1+340	o	o	o	o	4,060	2,614
Yozgat:Kayseri	o+981	o	o+021	o		o	84	3,008

Postalar (Kayseri Sancağı'na ilişkin veriler)

Pazar: çorum, İskilip, Osmanlık, Kaıecik, Çankırı cihetine mükeffel sürücüsü çıkarılır. Şimendiferle de Haymana, Sivrihisar, Mihalıccık'a çanta ve paket gönderilir. Kayseri'den Konya Ereğlisi tarikiyle şimendiferle paket ve evrak çantası gelir.

Pazartesi: Şimendiferle Konya Ereğlisi tarikiyle Kayseri'ye paket ve evrak çantası sevk edilir. Haymana'ya evrak çantası gider. Mihalıccık'tan şimendiferle posta gelir.

Çarşamba: Denek Madeni, Kırşehir, Yozgat, Çorum, Kayseri ve mülhakatına sürücü postası, Kalecik, Çankırı cihetine aralık çantası sevk edilir. Mihalıccık, Yabanabat, Bala'ya posta çıkarılır.

Cuma: Denek Madeni, Kırşehir, Yozgat, Kayseri, Çorum ve mülhakatından sürücü postası, Sivrihisar'dan şimendiferle posta gelir.

Merkez ve mülhakat-ı vilayete ait nüfusun erkâmı bin üç yüz dokuz senesi istatistik cetvellerinden alınmış olup ahiren icra kılınan tahrir-i cedid hitam bulduğundan tahrir-i cedid-i mezkûr mucibince de tanzim olunan vilayetin nüfus-ı umumi ye cetveli bervech-i zir dere olundu: *(Yalnızca Kayseri Sancağı'na ait veriler alındı.)*

Kayseri Sancağı

Esami-i Liva ve Kaza	Yekûn-ı Umumi	Yekûn		Zükûr ve inas islam	Zükûr ve inas Gayr-i Müslim	Hane
Merkez Kazası	163,003	85,325	77,678	110,347	52,661	36,219
Develi Kazası	42,215	22,512	19,703	26,534	15,881	9,221
Yekûn	205,218	107,837	97,381	136,881	68,542	45,440

**1296 Senesinden Bi'l-İtibar Bin Üç Yüz Yirmi İki Senesi Nihayetine
Kadar Vilayet Dahilinde Vücuda Getirilmiş Olan Şoseler**

Esami-i turuk	Vilayet Dahilindeki Yolların Tul-i Umumisi	Maa- imalat-ı sinaïye hitam bulan şose	Bila imalat-ı sinaïye hitam bulan şose	Henüz başlanılmayan şose	Tul-i umumiden tesviye-i edilmiş aksam
	Km. m.	Km. m.	Km. m.	Km. m.	Km. m.
Ankara-Kayseri	324+960	255+320	52+820	16+825	5+593
Kayseri-Sivas	37+300	37+300	0	0	-
Kayseri-Muncusun	21+690	3+460	0	18+230	18+230
Kayseri-Samsun	277+760	277+760	0	0	-
Kayseri-Mersin	86+170	86+170	0	0	-
İncesu-Başağıl- Ürgüp	12+180	10+180	0	1+500	-
Kayseri-Develi	46+640	28+910	0	17+730	17+730
Kayseri-Talas	6+220	6+220	0	0	-
Kayseri'den Zincidere'ye	9+930	6+170	0	3+760	-
Kayseri'den Tavlusun'a	10+770	5+140	0	5+630	-
Kayseri'den Germir'e	2+200	0+590	0	1+610	1+610
Devel i-Araplıgédiği- Niğde tarıkine kadar	44+000	0	0	44+000	1+340
Yozgat-Kayseri	115+000	115+000	-	-	-

**(Üç Yüz On Sekiz Senesi Mart'ından Üç Yüz Yirmi Bir Senesi Şubat'ı Gayesine
Kadar Dört Sene Zarfında Maa-mülhakat Beher Sene Ankara Vilayeti'ne
Vürud Eden Aşı Tüpleriyle icra Olunan Aşı Ameliyatını Natık Cetveldir)**

		Kayseri Sancağı	Develi
İncesu Kazası			
Sene 318			
	Nezaretten Mevrud Aşı Tüplerinin Miktarı	1,325	450
	İcra Kılınan Aşı Ameliyatının Yekûnu	2,318	1,185
	Birinci Defa Aşılantıların Miktarı	2,125	1,000
	İkinci ve Üçüncü Defa Aşılantılar	193	185
Sene 319			
	Nezaretten Mevrud Aşı Tüpleri	1,100	430
	İcra Kılınan Aşı Ameliyatının Miktarı	3,215	2,500
	Birinci Defa Aşılantıların Miktarı	3,115	2,300
	İkinci ve Üçüncü Aşılantılar	10	200

ANKARA VİLAYETİ SALNAME-İ RESMİSİ

		Kayseri Sancağı	Develi
Sene 320			
	Nezaretten Mevrud Tüpler	1,000	625
	İcra Kılınan Aşı Ameliyatının Yekûnu	3,200	1,930
	Birinci Defa Aşılantların Miktarı	2,764	1,700
	İkinci ve Üçüncü Defa Aşılantlar	436	230
Sene 321			
	Nezaretten Mevrud Aşı Tüpleri	1,375	820
	İcra Kılınan Aşı Ameliyatının Yekûnu	5,242	4,652
	Birinci Defa Aşılantların Miktarı	4,642	4,137
	İkinci ve Üçüncü Defa Aşılantlar	600	515

Vilayet Dahilinde Bulunan Eczanelerin Miktarı (Kayseri Sancağı)

Talas karyesi: 2 Kayseri: 6

Develi kazası: 1 Germir Karyesi: 1

SALNAME-İ NEZARET-İ MAARİF-İ UMUMİYE 1316 (1898-99)

Sene-i Hicriyesine Mahsustur, 1. Sene, İstanbul,
Matbaa-i Amire, 1316, s. 851-873.

Kayseri Mekteb-i İdadisi

Memurivet	Esami	Rütbe	Tarihi	Osmani	Mecidi
Müdür	Memduh Bey	-	-	-	-
Fransızca, Tarih, Malumat-ı Fenniye Muallimi	Memduh Bey	-	-	-	-
Hüsn-i Hat Muallimi	Nazif Bey	rabia	15 Safer 310	-	-
Ulum-ı diniye ve Türkçe Muallimi	Ömer Lütfü Efendi	-	-	-	-
Arabi, Farişi, Türkçe ve Usul-i Defteri Muallimi	Ömer Fevzi Efendi	-	-	-	-
Coğrafya ve Hesap ve Cebir Muallimi	Ananyadı Efendi	-	-	-	-
Resim Muallimi	Ali Rıza Efendi	-	-	-	-
Türkçe Muallimi	Ömer Lütfü Efendi	-	-	-	-
Mubassır	Sıtkı Efendi	-	-	-	-

Hademe: 3

1313-1314 Sene-i Tedrisiyesi Zarfında Mevcut Talebe

Müslim	Gayr-i Müslim	Yekûn
75	3	78

Kayseri Sancağı'na Tabi Talas Nahiyesi Mekteb-i Rüşdisi

Memuriyet	Esami	Rütbe	Madalya	Osmani	Mecidi
Muallim-i evvel	Mustafa Hilmi Efendi	Bursa rüusu	299	-	-
Muallim-i sani	Mustafa Efendi	Edirne Rüusu	2 Muharrem 315	-	-

Memuriyet	Esami	Rütbe	Madalya	Osmani	Mecidi
Hüsn-i hat Muallimi	Abdülbaki Efendi	-	-	-	-

Talebe: 51 Hademe: 1

Kayseri Sancağı'na Tabi Develi Kazası Mekteb-i Rüşdisi

Memuriyet	Esami	Rütbe	Madalya	Osmani	Mecidi
Muallim-i evvel	Süleyman Efendi	Edirne Rüşusu	19 Recep 315	-	-
Muallim-i sani	Hakkı Efendi	-	-	-	-
Hüsn-i hat Muallimi	Süleyman Efendi	-	-	-	-

Talebe: 72 Hademe: 1

Mekâtib-i Gayr-i Müslime

Liva	Kaza	Mektebin ismi	Mektebin Mensup Olduğu Cemaat	Namma Ruhsat Verilmiş Olan Müdür-i Mesul	Mektebin Derecesi	Aded-i Talebe (Zükür)	Aded-i Talebe (İnas)	Mektebin Tarih-i Küşadı	Ruhsatname Tarihi
Kayseri	Kayseri	Çalkıyan	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	200	-	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Agopyan	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	200	-	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Serkisyan	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	400	-	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Aramyan	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	-	400	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Katolik	Katolik	Murahhasa Bogos Efendi	İdadi	110	110	1,277	1,280
Kayseri	Kayseri	Erciyes	Protestan	Kerope Efendi	İdadi	130	-	1,273	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Rum Ermeni	Protestan	Kerope Efendi	İdadi		71	1,288	meçhul
Kayseri	Kayseri	Protestan İncil Vaizi	Protestan	Avadis Efendi	İdadi	65		1,286	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Varj	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	-	400	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Varj	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	250	-	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Varj	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi		150	-	6 Nisan sene 312

Liva	Kaza	Mektebin ismi	Mektebin Mensup Olduğu Cemaat	Namma Ruhsat Verilmiş Olan Müdür-i Mesul	Mektebin Derecesi	Aded-i Talebe (Zükür)	Aded-i Talebe (İnas)	Mektebin Tarih-i Küşadı	Ruhsatname Tarihi
Kayseri	Kayseri	Arşakgünyan	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	120	5	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Bartoyan	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	120	7	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Raratgavaris	Ermeni	Ermeni Murahhasası	Ali	55	-	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Surphaç	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	52	16	-	6 Nisan sene 312

Kütüphaneler

Liva	Kaza	Kütüphanenin İsmi	Mahalli	Banisi	Aded-i Kütüp	Tarih-i Tesisi
Kayseri	Kayseri	-	-	Divan-ı Humayun Serkâtibi Esbak Raşit Efendi	934	1,211
	İncesu	-	Kasabada	Kara Mustafa Paşa	17	1,080

Culus-ı Humayun-ı Hazret-i Padişahi Ruz-ı Firuzundan Beri Müceddeden İnşa veya İştira Suretiyle Küşad Olunan Mekatib

Liva	Kaza	Mektebin Derecesi	Mektebin Bulunduğu Mevki	Tarih-i Küşadı	Mikdar-ı Masrafı	Mülâhazat
Kayseri	Kayseri	İdadi	Kasabada	311	166,983	Maarif hisse-i ianesinden tesviye olunmuştur
	Kayseri	İptidai	Kasabada	309	3,631	iane-i ahali ile
	Kayseri	İptidai	Kasabada	312	3,424	iane-i ahali ile
	Kayseri	İptidai	Kasabada	313	2,177	iane-i ahali ile
	Develi	Rüşdi	Kasabada	302	50,000	iane-i ahali ile inşa
		İptidai	Kasabada	313	15,000	iane-i ahali ile inşa

SALNAME-İ NEZARET-İ MAARİF-İ UMUMİYE, 1317 (1899- 1900)

Sene-i Hicriyesine Mahsustur, 2. Sene, İstanbul,
Matbaa-i Amire, 1317, s.948-969

Kayseri Mekteb-i İdadisi

Memuriyet	Esami	Rütbe	Tarihi	Osmani	Mecidi
Müdür ve Tarih ve Malumat-ı Fenniye ve Fransızca Muallimi	Rasih Efendi	-	-	-	-
Arabi ve Ulüm-ı diniye ve Hendese ve Türkçe Muallimi	Ömer Lütü Efendi	-	-	-	-
Farisi, Arabi, Usul-i Defteri ve Türkçe Muallimi	Ömer Fevzi Efendi	-	-	-	-
Coğrafya. Hesap, Cebir Muallimi	Ananya Efendi	-	-	-	-
Hüsn-i hat Muallimi	Nazif Efendi	-	-	-	-
Resim Muallimi	Rıza Efendi	-	-	-	-
Mubassır	Hafız Mehmet Efendi	-	-	-	-

1314-1315 Sene-i Dersiyesi Zarfında Mevcut Talebe

Müslim	Gayr-i Müslim	Yekûn	Hademe
76	1	77	3

Talas Nahiyesi Mekteb-i Rüşdisi

Memurivet	Esami	Rütbe	Tarihi	Osmani	Mecidi
Muallim-i evvel	Mustafa Hilmi Efendi	Bursa Rüusu	299	-	-
Muallim-i sani	Mustafa Efendi	Edirne Rüusu	2 Muharrem 315	-	-
Hüsn-i hat Muallimi	Abdülbaki Efendi	-	-	-	-

Talebe: 45 Hademe: 1

Develi Kazası Mekteb-i Rühdisi

Memuriyet	Esami	Rütbe	Tarihi	Osmani	Mecidi
Muallim-i evvel	Süleyman Efendi	Edirne Rüusu	19 Recep 315	-	-
Muallim-i sani	Hakkı Efendi	-	-	-	-
Hüs-n-i hat Muallimi	Süleyman Efendi	-	-	-	-

Talebe, aded: 77

Hademe: 1

Mekâtib-i Gayr-i Müslime

Liva	Kaza	Mektebin ismi	Mektebin Mensup Olduğu Cemaat	Namına Ruhsat Verilmiş Olan Müdür-i Mesul	Mektebin Derecesi	Ade-d-i Talebe (Zükür)	Ade-d-i Talebe (İnas)	Mektebin Tarih-i Kuşadı	Ruhsatname Tarihi
Kayseri	Kayseri	Çalıkıyan	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	200	-	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Agopyan	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	200	-	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Serkisyan	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	400	-	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Aramyan	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	-	400	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Katolik	Katolik	Murahhasa Bogos Efendi	İdadi	110	110	1,277	1,280
Kayseri	Kayseri	Erciyes	Protestan	Kerope Efendi	İdadi	130	-	1,273	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Erciyes	Protestan	Kerope Efendi	İdadi	-	71	1,288	meçhul
Kayseri	Kayseri	İncil Vaizi	Protestan	Avadis Efendi	İdadi	65	-	1,286	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Varj	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	-	400	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Varj	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	250	-	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Varj	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	-	-	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Arşakgünyan	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	-	-	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Bartoyan	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	120	5	-	6 Nisan sene 312

Liva	Kaza	Mektebin ismi	Mektebin Mensup Olduğu Cemaat	Namına Ruhsat Verilmiş Olan Müdür-i Mesul	Mektebin Derecesi	Aded-i Talebe (Zükür)	Aded-i Talebe (İnas)	Mektebin Tarih-i Küşadı	Ruhsatname Tarihi
Kayseri	Kayseri	Raratgavaris	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	120	7	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Surphaç	Ermeni	Ermeni Murahhasası	Ali	52	-	-	6 Nisan sene 312

Kütüphaneler

Liva	Kaza	Kütüphanenin İsmi	Mahalli	Banisi	Aded-i Kütüp	Tarih-i Tesisi
Kayseri	Kayseri	-		Raşit Efendi	934	1,211
Kayseri	İncesu	-	Kasabada	Kara Mustafa Paşa	17	1,080

Culus-ı Humayun-ı Hazret-i Padişahi Ruz-ı Firuzundan Beri Müceddeden İnşa veya İştira Suretiyle Küşad Olunan Mekâtib

Liva	Kaza	Mektebin Derecesi	Mektebin Bulunduğu Mevki	Tarih-i Küşadı	Mikdar-ı Masrafı	Mülâhazat
Kayseri	Kayseri	İdadi	Kasabada	311	166,983	Maarif hisse-i ianesinden tesviye olunmuştur
		İptidai	Kasabada	309	3,631	iane-i ahali ile
		İptidai	Kasabada	312	3,424	iane-i ahali ile
		İptidai	Kasabada	313	2,177	iane-i ahali ile
	Develi	Rüşdi	Kasabada	302	50,000	iane-i ahali ile inşa
		İptidai	Kasabada	313	15,000	iane-i ahali ile inşa

SALNAME-İ NEZARET-İ MAARİF-İ UMUMİYE,1318 (1900-01)

Sene-i Hicriyesine Mahsustur, 3. Sene, İstanbul,
Matbaa-i Amire, 1318, s. 1056-1077.

Kayseri Mekteb-i İdadisi

Memuriyet	Esami	Rütbe	Tarihi	Osmani	Mecidi
Müdür ve Tarih ve Malumat-ı Fenniye ve Fransızca Muallimi	Rasih Efendi	-	-	-	-
Arabi ve Ulüm-ı diniye ve Hendese ve Türkçe Muallimi	Ömer Lütü Efendi	-	-	-	-
Farisi, Arabi, Usul-i Defteri ve Türkçe Muallimi	Ömer Fevzi Efendi	-	-	-	-
Coğrafya ve Hesap ve Cebir Muallimi	Ananyadi Efendi	-	-	-	-
Resim ve Hüsn-i hat Muallimi	Ziya Efendi	-	-	-	-
Mubassır	Hafız Mehmet Efendi	-	-	-	-

1315-1316 Sene-i Tedrisiyesi Zarfında Mevcut Talebe

Müslim	Gayr-i Müslim	Yekûn	Hademe
85	2	87	3

Mekâtib-i Rüşdiye

Talas Nahiyesi Mekteb-i Rüşdisi

Memuriyet	Esami	Rütbe	Tarihi	Osmani	Mecidi
Muallim-i evvel	Mustafa Hilmi Efendi	Bursa Rüşüsü	299	-	-
Muallim-i sani	Mustafa Efendi	Edirne Rüşüsü	2 Muharrem 315	-	-
Hüsn-i hat Muallimi	Abdülbaki Efendi	-	-	-	-

Talebe:45 Hademe:1

Develi Kazası Mekteb-i Rühdisi

Memuriyet	Esami	Rütbe	Tarihi	Osmani	Mecidi
Muallim-i evvel	Süleyman Efendi	Edirne Rüşusu	19 Recep 315	-	-
Muallim-i sani	Hakkı Efendi	-	-	-	-
Hüsn-i hat Muallimi	Süleyman Efendi	-	-	-	-

Talebe, aded: 77 Hademe: 1

Mekâtib-i Gayr-i Müslime

Liva	Kaza	Mektebin ismi	Mektebin Mensup Olduğu Cemaat	Namma Ruhsat Verilmiş Olan Müdür-i Mesul	Mektebin Derecesi	Aded-i Talebe (Zükür)	Aded-i Talebe (İnas)	Mektebin Tarih-i Küşadı	Ruhsatname Tarihi
Kayseri	Kayseri	Çalıklarıyan	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	200	-	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Agopyan	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	200	-	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Serkisyan	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	400	-	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Aramyan	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	-	400	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Katolik	Katolik	Murahhasa Bogos Efendi	İdadi	110	110	1,277	1,280
Kayseri	Kayseri	Erciyes	Protestan	Kerope Efendi	İdadi	130	-	1,273	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	İncil Vaizi	Protestan	Kerope Efendi	İdadi	-	71	1,288	meçhul
Kayseri	Kayseri	İncil Vaizi	Protestan	Avadis Efendi	İdadi	65	-	1,286	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Varj	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	-	400	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Varj	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	250	-	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Varj	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	-	-	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Arşakgünyan	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	-	-	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Bartoyan	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	120	5	-	6 Nisan sene 312
Kayseri	Kayseri	Raratgavaris	Ermeni	Ermeni Murahhasası	İdadi	120	7	-	6 Nisan sene 312

Liva	Kaza	Mektebin ismi	Mektebin Mensup Olduğu Cemaat	Namma Ruhsat Verilmiş Olan Müdür-i Mesul	Mektebin Derecesi	Aded-i Talebe (Zükür)	Aded-i Talebe (İnas)	Mektebin Tarih-i Küşadı	Ruhsatname Tarihi
Kayseri	Kayseri	Surphaç	Ermeni	Ermeni Murahhasası	Ali	55	-		6 Nisan sene 312

Kütüphaneler

Liva	Kaza	Kütüphanenin İsmi	Mahalli	Banisi	Aded-i Kütüp	Tarih-i Tesisi
Kayseri	Kayseri	-		Raşit Efendi	934	1,211
Kayseri	İncesu	-	Kasabada	Kara Mustafa Paşa	17	1,280

Culus-ı Humayun-ı Hazret-i Padişahi Ruz-ı Firuzundan Beri Müceddeden İnşa veya İştira Suretiyle Küşad Olunan Mekâtib

Liva	Kaza	Mektebin Derecesi	Mektebin Bulunduğu Mevki	Tarih-i Küşadı	Mikdar-ı Masrafı	Mülâhazat
Kayseri	Kayseri	İdadi	Kasabada	311	166,983	Maarif hisse-i ianesinden tesviye olunmuştur
		İptidai	Kasabada	309	3,631	iane-i ahali ile
		İptidai	Kasabada	312	3,424	iane-i ahali ile
		İptidai	Kasabada	313	2,177	iane-i ahali ile
	Develi	Rüşdi	Kasabada	302	50,000	iane-i ahali ile inşa
		İptidai	Kasabada	313	15,000	iane-i ahali ile inşa

SALNAME-İ NEZARET-İ MAARİF-İ UMUMİYE,1319 (1901-02)

Sene-i Hicriyesine Mahsustur, 4. Sene, İstanbul,
Matbaa-i Amire, 1319, s. 378-385.

Kayseri Mekteb-i İdadisi

Memuriyet	Esami	Rütbe	Tarihi	Osmani	Mecidi
Müdür, Fransızca, İlm-i Eşya, Hıfzıssıha, Ahlak ve Usul-i Defter Muallimi	Rasih Efendi	-	-	-	-
Türkçe, Hendese ve Tarih Muallimi	Fazıl Efendi	-	-	-	-
Arabi, Türkçe ve Farsî Muallimi	Ömer Fevzi Efendi	-	-	-	-
Hesap, Cebir, Coğrafya Muallimi	Ananyadi Efendi	-	-	-	-
Hüsn-i hat, Resim Muallimi	Ziya Efendi	-	-	-	-
Ulum-i Diniye Muallimi	-	-	-	-	-
Mubassır	Hafız Mehmet Efendi	-	-	-	-

1316-1317 Sene-i Dersiyesi Zarfında Mevcut Talebe

Müslim	Gayr-i Müslim	Yekûn	Hademe
87	-	87	-

Mekâtib-i Rüşdiye

Talas Nahiyesi Mekteb-i Rüşdisi

Memurivet	Esami	Rütbe	Tarihi	Osmani	Mecidi
Muallim-i evvel	Mustafa Hilmi Efendi	Bursa Rüşusu	292	-	-
Muallim-i sani	Mustafa Efendi	Edirne Rüşusu	-	-	-
Rika Muallimi	Ahmet Derviş Efendi	-	-	-	-

Talebe:48 Hademe:1

Develi Kazası Mekteb-i Rüşdisi

Memuriyet	Esami	Rütbe	Tarihi	Osmani	Mecidi
Muallim-i evvel	Salih Efendi	Edirne Rûusu	315	-	-
Muallim-i sani	-	-	-	-	-
Rika Muallimi	İbrahim Efendi	-	-	-	-

**Culus-ı Humayun-ı Hazret-i Padişahi Ruz-ı Firuzundan Beri
Müceddeden İnşa veyl'l. İştira Suretiyle Küşad Olunan Mekatib**

Liva	Kaza	Mektebin Derecesi	Mektebin Bulunduğu Mevki	Tarih-i Küşadı	Mikdar-ı Masrafı	Mülâhazat
Kayseri	Kayseri	İdadi	Kasabada	311	166,983	Maarif hisse-i ianesinden tesviye olunmuştur
		İptidai	Kasabada	309	3,631	iane-i ahali ile
		İptidai	Kasabada	312	3,424	iane-i ahali ile
		İptidai	Kasabada	313	3,174	iane-i ahali ile
		İnas-ı İptidai	Kasabada	316	meçhul	iane-i ahali ile
	Develi	Rüşdi	Kasabada	302	50,000	iane-i ahali ile inşa
		İptidai	Kasabada	313	15,000	iane-i ahali ile inşa

SALNAME-İ NEZARET-İ MAARİF-İ UMUMİYE, 1321 (1903-04)

Sene-i Hicriyesine Mahsustur, 6. Sene, İstanbul,
Matbaa-i Amire, 1321, s.344-350.

Kayseri Mekteb-i İdadisi

Memuriyet	Esami	Rütbe	Tarihi	Osmani	Mecidi
Müdür, Fransızca, Tarih Muallimi	Rasih Efendi	-	-	-	-
Arabi, Farsi, Kitabet Muallimi	Ömer Fevzi Efendi	-	-	-	-
Ulüm-ı Diniye ve Ahlakiye Muallimi	Remzi Efendi	-	-	-	-
Hesap ve Coğrafya Muallimi	Ananya Efendi	-	-	-	-
Türkçe Muallimi	-	-	-	-	-
Hüsn-i Hat ve Resim Muallimi	Mehmet Ziya Efendi	-	-	-	-
Malumat-ı Ziraiye ve Sıhhiye, Hendese, Hesap, İlm-i Eşya ve Cebir Muallimi	-	-	-	-	-
Mubassır	Hafız Mehmet Efendi	-	-	-	-

1318-1319 Sene-i Tedrisiyesi Zarfında Mevcut Talebe

Müslim	Gayr-i Müslim	Yekûn	Hademe
114	1	115	2

Talas Nahiyesi Mekteb-i Rüşdisi

Memurivet	Esami	Rütbe	Tarihi	Osmani	Mecidi
Muallim-i evvel	Mustafa Hilmi Efendi	-	-	-	-
Muallim-i sani	Mustafa Nuri Efendi	-	-	-	-
Sülüs Muallimi	Abdülbaki Efendi	-	-	-	-
Rika Muallimi	Ahmet Derviş Efendi	-	-	-	-

Talebe:45 Hademe:1

Develi Kazası Mekteb-i Rüşdisi

Memuriyet	Esami	Rütbe	Tarihi	Osmani	Mecidi
Muallim-i evvel Vekili	Talat Efendi	-	-	-	-
Muallim-i sani	İbrahim Suphi Efendi	-	-	-	-
Hat Muallimi	-	-	-	-	-

**Culus-ı Humayun-ı Hazret-i Padişahi Ruz-ı Firuzundan Beri
Müceddeden İnşa veya İştira Suretiyle Küşad Olunan Mekatib**

Liva	Kaza	Mektebin Derecesi	Mektebin Bulunduğu Mevki	Tarih-i Küşadı	Mikdar-ı Masrafı	Mülâhazat
Ankara	Kayseri	İdadi	Kasabada	311	166,983	Maarif hisse-i ianesinden tesviye olunmuştur
		İptidai	Kasabada	309	3,631	iane ile
		İptidai	Kasabada	312	3,434	iane ile
		İnas	Kasabada	316	meçhul	iane ile
	Develi	Rüşdi	Kasabada	302	50,000	iane ile
		İptidai	Kasabada	313	15,000	iane ile

İLMİYE SALNAMESİ, BİRİNCİ DEFA, (İSTANBUL)

Matbaa-i Amire, 1334 (1915-16), s.278

KAYSERİ SANCAĞI

Kayseri	Kadı	Aptullah Ef., Remzi Ef.	-	-	-	Salis Dersten Mezun	Ula
İncesu Kazası	Kadı	İsmail Ef., Mahmut Ef.	-	-	-	Bil-imtihan dersten mezun	Hamis
Develi Kazası	Kadı Müftü	Mustafa Sezai Ef., Hacı Numan	-	-	-	Bil-imtihan dersten mezun	Harnis
Bünyan-ı Hamit Kazası	Kadı Müftü	Mustafa Hulusi Ef. İbrahim Hakkı Ef.	-	-	-	Bil-imtihan dersten mezun	Hamis

TÜRK TİCARET SALNAMESİ, BİRİNCİ SENE, 340-341 (1924-25)

Nüshası (İstanbul), İktisadi Tetkikat, Neşriyat ve Malumat
Türk Anonim Şirketi, Matbaa-i Ebuzziya, s.490-492.

KAYSERİ

Pek kadim ve ticaretgah olan bu şehir; kendi namındaki vilayetin merkezi olup, üzeri daima karla mestur Erciyes Dağı'nın şimal-i şarkisinde mebnidir. Zaman-ı kadimde inşa edilmiş olup bugün "Eskişehir" namıyla yad olunan mevkii, vâsi bağlar ve sayfiyelerle müzeyyendir.

Şehrin surları, büyük pazarı, güzel ve müferrih sayfiyeleri bağ ve bahçeleri vardır.

Şehrin nüfusu 60 bin, vilayetin nüfusu 250 bindir. Şehirde 114 mahalle, 10,223 hane, 3,722 dükkan ve mağaza, 120 fırın, 30 han, 11 hamam, 23 çeşme, 1 petrol deposu, 1 esliha deposu, 150 cami ve mescit, 31 zevaya ve tekaya, 7 kilise, 4 büyük mektep, 1 belediye bahçesi, 1 hastane, 1 kışla mevcuttur.

Bunlardan maada Ilıca denilen kaplıcaları harap Hüsn ü Saz denilen maden suları vardır.

46 bin lira sermayeli "Kayseri Milli Anonim Şirketi" namıyla bir şirket, hububat, kitle ve emsali ihracı ve bakkaliye, manifatura gibi eşyanın ithaliyle iştigal eder.

Fabrikalar

Askeri Mensucat Fabrikası

Müstahzarat Fabrikası: Sahibi Nisarizade Mustafa, sermayesi 15,000

Yerli Bez Dokuma Fabrikası

Un Fabrikası: Seyitzade Mustafa

Un Fabrikası: Muhaddiszade Alim

Un Fabrikası: Taşçı Çingilizadeler'in

Yerli Dokuma İmalathaneleri: Feyzizade Sait ve Şürekası

Halı İmalathaneleri (100 tezgahlıdır): Dırazzade ve Mahdumları

Halı İmalathanesi: Kâtipzade Nuh Naci

Halı İmalathanesi: Taşçızade ve Şürekâsı

Halı İmalathanesi: Göbelekzade ve Şürekâsı

Başlıca Mahsulat ve Mamulat-ı Mahalliyesi:

Şehir kurbunda güherçile madenleri, ahcar ve emlah-ı madeniye, yünlü ve ipekli halıları, pek meşhur pastırma, alaca, harar; muhtelifü'n- nev ayakkabı ve debbağat levazımı.

İhracatı:

Yapağı, tiftik, kitre, cehri, kayısı çekirdeği (acı), acı ve tatlı badem, ceviz, deri (koyun, keçi, oğlak, kuzu, manda, sığır), debbağat edilmiş kürk, av derisi, meşin, sahtiyan, bağırsak, bakır (köhne), balmumu, pastırma, sucuk, yağ (sade, don, iç), tulum peyniri, bezir yağı, yumurta, koyun, keçi kavurma, un, buğday, çavdar, arpa, fasulye, mercimek, nohut, zegrek-i azgın, yonca tohumu, haşhaş, afyon, anason, halı ve kilim (yeni ve eski), mûy-tabiiye, yazma, yemeni, yerli dokuma bez, Gürün şalıdır ki bunların onda altısı Mersin tarikiyle Avrupa'ya, üçü Samsun ve Ulukışla tarikiyle İstanbul'a ve biri de Sivas, Ankara ve Adana'ya sevk olunur.

İthalatı (İzmir, İstanbul, Mersin tarikiyledir):

Demir, saç levhalar, muhtelif kuturda teller, petrol, benzin, bakkaliye, tuhafıye, kırtasiye, manifatura; ecza-yı baytariye ve tıbbiye Avrupa'dan; pirinç, kenevir Anadolu dahilinden celp olunur.

Adresler

Ayakkabı ve Kerestesi ve Debbağat: Hacı Halil ve Şürekası; Hacı

Aptullahzade Hacı Ali; Saraçzade Hacı Muharrem

Eczaneler: Suhulet; Eczacı Mehmet

Ekmekçiler: Hacı Halim, Seyit Şakir, Salih, Mustafa

Oteller: Belediye, Sahra, Taşçızade otelleriyle 15 kadar han

Bakır: Hacı Ömer, Berberzade Mahir

Banka: Ziraat Bankası ve Bank Osmani Şubeleri

Bakkaliye: Çingillizade İsmail, Bismiyelizade Ahmet, Karakiselizade Hacı Hamdi, Körükçüzade Hacı Hamdi, Caferzade Ömer

Pastırma: Çavuşzade Hacı İzzet, Kâtipzade Nuh Naci, Çingillizade Ahmet ve Mahdumları

Tuhafiyeye: Bakkalbaşzade Ahmet, Bürüngüzlüzade Ahmet, İmamzade Raşit, Bedestanizade Raşit, Muhaddiszade Alim, Çingillizade Ömer, Bakkalbaşzade Mehmet

Halı ve Kilim: Hacıağazade İbrahim Safa, Hacı Nuhzade Cemal, Narinzade Hacı, Yahyabeyzade Hacı, Tütüncüzade Hamdi, İmamzade Raşit, Dırazzade Reşit, Başkâtipzade Şükrü, Hasağazade Hacı Ali, Çavuşzade İzzet, Kamaşakzade Kadir, Yahyabeyzade Kadir, Hacı Ramazanzade Musa Kazım ve Şürekası, Attarzade Kâmil, Göbelekzade Mehmet, Seyitzade Mustafa, Kâtipzade Nuh Naci

Hırdavat: Bismiyelizade Kaşıkçı Ahmet, Çingillizade İsmail, Körükçüzade Hacı Hamdi

Demir ve Saç: Karamanlızade Şaban, Göbelekzade Kadir

Zahire: Karakimselizade Hacı Hamdi, Muhaddiszade Alim, Nisarizade Mustafa, Seyitefendizade Mustafa, Bedestanizade Hacı Mehmet

Yerli Dokuma: Feyzizade Sait ve Şürekası, İlyaszade Hacı Mehmet

Koyun: Mehterzade Osman, Giritli İmamzade Ali Kâmil ve Mahdumu, Ömer, Bedestanizade Hacı Mehmet, Mehterzade Yunus

Kereste ve Tohum: Hisarzade Rıfat

Kendir: Bismiyelizade Kaşıkçı Ahmet

Kitre: Bismiyelizade Ahmet

Manifatura: Alaybeyzade ve Şürekası, Müderriszade İbrahim, Samancızade ve Şürekası, Bismiyelizade Ahmet, Debbağzade Ahmet, Bakırcızade Cemal, Yahyazade Hacı, Tütüncüzade Hamdi, Hacı Halil ve Şürekası, İmamzade Raşit, Dırazzade Reşit, Seyitzade Şaban, Başkâtipzade Şükrü, Taşçızade ve Şürekası, Sipahizade Abit, İmamzade Osman, Mehterzade Osman, Kösehalilzade Osman, Hacı Aptullahzade Hacı Ali, Kıran-arlızade Ömer, Ömerzade Ömer Mümtaz ve Şürekası, Çingillizade Ömer, Ali Hocasade Ali Kâmil, Giritlizade Ali Kami ve Mahdumu, Yahyabeyzade Kadir, Attarzade Kâmil, Göbelekzade Mehmet, Yıldızzade Mehmet, Demircizade Mustafa, Şahinzade Mustafa, Şahhüseynzade

Mustafa, Hamurkarzade Hacı Mustafa, Mühürdarzade Yunus

Muhtelif Eşya-yı Ticariye: Yedekçizade Hüseyin, Yumurtacızade Salim, Nalbantzade Ali, Debbağ Mehmet Beyzade Mehmet, Hacılarzade Mustafa, Viranilizade Mustafa ve Şürekâsı

Nakliye: Nisarizade Mustafa

1925-1926 TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLET SALNAMESİ

İstanbul, Matbaa-yı Amire, 1926, s. 770-773.

KAYSERİ VİLAYETİ

Vilayetin Vaziyet ve Ahval-i Umumiyesi: Zer Edilen Arazi Miktarı ile Mahsulat ve ihracatı: Varidat-ı Umumiye ve Hususiyeye ile Belediyeler Varidatı: Mektepler, Cemiyetler, Şirketler ve Fabrikaları: Bir Sene Zarfında Vukubulan Mütenevvi Cürümlerin Miktarı: Nüfus-ı Umumiyesi: Memurların Sıfat-ı Memuriyetleri ile isimleri.

Vilayetin Vaziyet ve Ahval-i Umumiyesi:

Kayseri Vilayeti; merkez kaza ile Develi, Bünyan ve İncesu kazalarından müteşekkildir. Maa-mülhakat nüfus-ı umumiyesi 196,082 Türk, 1,813 Ermeni, 66 Ermeni Protestan, 146 Ermeni Katolik olmak üzere ceman 200,225'dir.

Kayseri Vilayeti; mevki-i coğrafyası itibariyle Anadolu yaylasının merkezinde ve Erciyes Dağı'nın eteklerinde 39 arz ve 32 tül üzerindedir. Sath-ı bahirden vasati olarak 1,100-1,200 metre irtifaında ise de merkez- i vilayet olan Kayseri kasabası 1,070 metre irtifaındadır.

Vilayetin hararet-i vasatiye-i seneviyesi 10.5- 11 derecedir. Vasati olarak senevi düşen yağmur miktarı 70-75 santimetre irtifanı bulur. En çok esen şimal ve garb-ı cenubi rüzgarlarıdır.

Vilayetin cenub , garb , şark-ı cenubi ve garb-ı şimali mıntıkası kamileri volkanik olup her tarafta yanardağ âsâr ve intıbaatına tesadüf edilir. Arazi ekseriyetle dağlık ve gayri müstevi olup, ziraate elverişli kısımları % 30 nisbetindedir.

Vilayetin umum arazisi 10,850,000 dönüm olup bunun ancak 3,458,000 dönümü kâbil-i ziraattir. Bununla beraber elyevm zer edilen kısım 560,525 dönümden ibarettir. Bu sene vaki olan zeriyaattan alınan mahsul 16,500,000 kilo buğday olup bunun 625,000 kilosu ihraç edilmiştir. Arpa mahsulü 12,600,000 kilo olup ihracatı 850,000 kilodur. Çavdar mahsulü 6,800,000 kilodur. Bundan başka

41,000 kilo nohut, 50,000 kilo mercimek, 283,000 kilo burçak istihsal olunup, yalnız mercimekten 12,300 kilo ihraç olunur. Fasülye mahsulü de 104,500 kilo olup ihracatı 25,000 kilodur. Üzüm mahsulü de 5,300,000 kilo olup ihracatı yoktur. Meyve ve sebze mahsulü de vilayetin ihtiyacına kati derecede yetişir.

Vilayette tütün zeriyyatı henüz başlamış olmakla beraber bu sene elde edilen mahsul miktarı 120,000 kilodur.

Kayseri Vilayeti'nin mamulat ve mahsulatından 500,000 kıyye pastırma, 80,000 kıyye sucuk, 120,000 kıyye kitre, 800,000 kıyye yapağı, 80,000 kıyye debbağ yünü, 75,000 kıyye çekirdek, 18,000 kıyye iç yağı, 2,000 kıyye balmumu, 125,000 kıyye gön , 7,000 kıyye kaşar peyniri, 2,000 kıyye sahlep, 8,000 kıyye badem, 7,000,000 kıyye ceviz, 27,500 kıyye biber, 92,000 kıyye av derisi, 20,000 adet kolan, 40,000 gebre, 20,000 torba, 2,000 adet çul, 7,000 adet havlu, 14,000 adet yatak ve baş çarşafı, 5,000,000 adet yumurta, 60,000 bağırsak, 15,210 adet muhtelif cinste halı, 5,000 adet kilim, 60,000 adet meşindir.

Vilayetin maa-mülhakat bir senelik varidat-ı umumiyesi 300,000 lira, varidat-ı hususiyesi 208,069 lira, belediyeler varidatı 84,900 adet liradır.

Kayseri'de üç adet un fabrikası, yüz yetmiş beş bin lira sermayeli Kayseri Bünyan İplik Fabrikası Şirketi ile doksan bin lira sermayeli Milli İktisat Anonim Şirketi vardır.

Vilayet ve mülhakatında orta ve iptidai olmak üzere 83 adet resmi mektep ile 3,822 erkek ve 574 kız müdavim talebesi mevcuttur. Ecnebi mektebi yoktur.

Kayseri Mahkeme-i Asliyesi'ne 340 senesi zarfında vürud edip rüyet edilen mütenevvi cürümlerin miktarı 1,228 adet olup mahkum olanların miktarı 1,001 kişidir. Cinayet Mahkemesi'nin de rüyet ettiği mütenevvi cürümlerin miktarı 309'dur. İncesu Kazası'nda 340 senesi zarfında vukubulan mütenevvi cürümler 423 adet olup mahkum olanların miktarı 149'dur.

Develi Kazası'nda 340 senesinde 570 mütenevvi cürüm vukubulmuş, 75 kişi mahkum olmuştur. Bundan başka 341 senesi bidayetinden Ağustos gagesine kadar 74 cürüm vuku bulmuştur. Bünyan Kazası'nda da 340 senesinde 188 mütenevvi ve 341 senesi Kânunusani'sinden Temmuz gagesine kadar da 269 cürüm vuku bulmuştur.

Kayseri Vilayeti'nde Halk fırkası, Türk Ocağı, Himaye-i Etfal, Muallimler Birliği, İhtiyat Zabıtları Cemiyeti, Dava Vekilleri Cemiyeti, Muin-i fukara Cemiyeti,

Kayseri Halıcılar Birliği vardır.

Kayseri Vilayeti

Memuriyet	Esami	Memuriyet	Esami
Vali	Ali Vefa Bey	Başmühendis	Kadri Bey
Muhasebeci	Mehmet Niyazi Bey	Muhasebe Mümeyyizi	Fuat Bey
Tahrirat Müdürü	Muhittin Bey	Varidat Mümeyyizi	Hamdi Bey
Müftü	Ahmet Remzi Efendi	Belediye Reisi	İbrahim Sefa Bey
Cinayet Reisi	Galip Bey	DEVELİ KAZASI	
Cinayet Müddeiumumisi	Ali Kemal Bey		
Cinayet Azası	Hüseyin Hüsnü Bey	Kaymakam	Atıf Bey
Cinayet Azası	Mehmet Nazmi Bey	Malmüdürü	Ruhi Bey
Cinayet Azası	Mehmet Ekmel Bey	Müftü	Numan Efendi
Cinayet Aza Mülazımı	Naci Bey	Mahkeme-i Asliye Reisi	Ahmet Tevfik Bey
Mahkeme-i Asliye-i Hukuk Reisi	Asım Bey	Mahkeme-i Asliye Muavini	Ali Rıza Bey
Mahkeme-i Asliye-i Hukuk Azası	Hüsnü Bey	Mahkeme-i Asliye Müddeiumumisi	Tahsin Bey
Mahkeme-i Asliye-i Hukuk Azası	Hüseyin Avni Bey	Müstantik	Bekir Bey
Mahkeme-i Asliye-i Hukuk Aza Mülazımı	Rüştü Bey	Posta ve Telgraf Müdürü	Sıtkı Bey
Mahkeme-i Ceza Reisi	Sadettin Avni Bey	BÜNYAN KAZASI	
Mahkeme-i Ceza Müddeiumumisi	Ahmet Şükrü Bey	Kaymakam	İsmail Vehbi Bey
Mahkeme-i Ceza Azası	Ahmet Remzi Bey	Malmüdürü	Şükrü Bey
Sermüstantik	Tayfur Bey	Müftü	İbrahim Hakkı Bey
İkinci Müstantik	Aptullah Bey	Mahkeme-i asliye Reisi	Zeki Bey
Jandarma Kumandanı Binbaşı	Fevzi Bey	Mahkeme-i asliye Müddeiumumisi	Ziya Bey
Maarif Müdürü	Mehmet Münci Bey	Müstantik	Hulusi Bey
Şihhiye Müdürü	Hasan Basri Bey	İNCESU KAZASI	
Tapu Müdürü	Salih Sami Bey	Kaymakam	Fezullah Sacit Bey
Eytam Müdürü	Sait Bey	Malmüdürü	Talat Bey
Emlak-ı Milliye Müdürü	Celal Bey	Müftü	Mehmet Emin Efendi
Ziraat Müdürü	Şaban Hami Bey	Mahkeme-i asliye Reisi	Mustafa Naci Bey

Memuriyet	Esami	Memuriyet	Esami
İktisat Müdürü	Süleyman Bey	Mahkeme-i asliye Müddeiumumisi	Rasim Bey
Nüfus Müdürü	Salih Bey	Müstantik	Tevfik Bey
Baytar Müdürü	Abdülkadir Bey	Posta Telgraf Müdürü	Hulusi Bey
Evkaf Müdürü	Rıfat Bey		
Posta ve Telgraf Müdürü	Hamdi Bey		

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLET SALNAMESİ 1926-1927

(İstanbul), Matbuat Müdüriyer-i Umumiyesi, 1927, s. 1049-1061.

KAYSERİ VİLAYETİ

Hudut ve Mesaha-i Sathiyeye: Teşkilat-ı Arziye ve İklim: Taksimât-ı Mülkiye: Nüfus: Tarihi Malumat: Kâbil-i Zer Arazi: Zeriyyat Miktarı ve Hasatlar Yekünü: Hayvanat-ı Ehliye: Sanayi, Fabrikalar ve Tezgahlar: Bankalar: Varidat-ı Umumiye ve Hususiye ve Belediyeler Varidatı: Yollar, Mektepler, Cemiyetler: Ahval-i Sıhhiye: Ceraim-i Adliye: Kazalar Hakkında Umumi Malumat: Gazeteler: Memurların İsimleriyle Sıfat-ı Memuriyetleri.

Hudut ve Mesaha-i Sathiyeye: Kayseri Vilayeti şimalen Yozgat ve Sivas Vilayetleri, şarken Sivas ve Maraş Vilayetleri, cenuben Adana, Niğde Vilayetleri, garben Kırşehir Vilayetleri ile muhat ve mahduttur. Vilayetin mesaha-i sathiyesi, ahiren irtibatı tahvil olunan Aziziye Kazası dahi dahil olunduğu halde 10,000 kilometre murabbıdır.

Teşkilat-ı Arziye ve İklim: Kayseri Vilayeti mevki-i coğrafisi itibariyle Anadolu yaylasının merkezinde Erciyes Dağı'nın eteklerinde 39 derece arz-ı şimali ve 32 derece tul-i şarki üzerinde ve Erciyes Dağı'nın şark ve garba uzanan meyilli sırtları ve ovayı Kızılırmak Havzası'ndan ayıran müselsel sırtlar ve Zamantı Irmağı'nın garb sahili boyunca imtidat eden ve Toros Dağları şubâtından bulunan sırtlar vilayetin başlıca avarızındandır. Heyet-i umumiyesiyle volkaniktir. Erciyes ve şubâtının her tarafında bir ila beş metre umkunda buralarda "tirem" namı verilen lav ve volkan tavrından taş tabakasına yer yer tesadüf edilir. Pek mebzul olan bu tabakanın biraz sertçe olanları "yapı taşı" olarak inşaatta kullanılır. Erciyes ve şubâtıyla Kızılırmak Vadisi'nin şark sahilini dalgalı arızalarla takib eden sırtların arasında kalan arzen 10 i la 15 ve tulen Boğazköprü'den Lale'ye kadar 50 kilometre raddesinde uzanan Kayseri Ovası ve Sarmısaklı Havzası, İncesu, Everek ve Develi, Karahisar ve Araplı Dağı arasında binlerce hektar araziden ibaret olan ovaları vardır. Erciyes ve şubâtı vilayet arazisini kuvve-i inbatıye ve tabiat-i türabiyesi itibariyle oldukça farklı iki kısma ayırmıştır. Develi ve Bünyan kazalarını ihtiva eden şark kısmında ova

denemeyecek derecede dalgalı ve ziraate elverişli Zamantı ve Göstere arazisi vardır. Kayseri ovası çoraktır.

Dağlar: Orta Anadolu'nun en mürtefi dağı olan Erciyes ve şubâtı tamamen vilayet dahilindedir. Kadimen yanar olduğu, elyevm mevcut âsârdan istidlal ediliyor. Erciyes, sath-ı bahirden 3,840 metre irtifaında olup senenin her mevsiminde tepesinde kardan külahıyla tabiatın bir abidesi gibi arz-ı endam eder. Arge (Argue) yanardağ demektir. Bu arazi mukaddemen Türklerle meskûn iken Romalılar'ın istilasını esnasında Rumca Ascar ilave edilerek Argeas olmuş ve zaman-ı tahavvûlat bugünkü şekilde tesmiyesini hazırlamıştır.

Erciyes Dağı'nın en mühim sath-ı maili Kayseri Ovası'dır. Deliçay, Çanta Dere, Sakar, Eğribucak en mühim sel dereleridir. Asıl Erciyes, Toprak Erciyes, Küçük Erciyes namıyla üç mühim zirvesi vardır. İki ila beş saatlik mesafeler dahilinde Likvi, Ali Dağı, Kızıl Tepeler, Üç Tepe, Kartın, Yılanlı Dağ gibi tepeler de başlıca şubâtıdır. İhtiyar bir dağ olan Koramaz (Korumaz) Dağı'nın hemen her tarafı mermer kütlelerini muhtevidir. Civar köyler bu taşları yakarak kireç, alçı istihsal ederler. Şimal-i şarki istikametinde asıl Toroslar'a müntehi olur.

Erciyes'in şark-ı şimaliye mümtedd kolu olan Koramaz (Korumaz) Dağı'nın garb mailisinden "Kesdil" denilen bir mahalden toplu bir halde nebean eden Sarmısaklı Suyu'nun yarım saat ileride 100 ila 150 metrelik uçurumlar teşkil eden ve Nalban kasabasının kâin bulunduğu muhtelif mahallerden şelaleler halinde çok cazip ve latif manzaralardandır. Bu suyun tabiatında fazla miktarda kalker arasında bazen haşarat ve nebatat kalarak bilahare bunların inidâmıyla müteressib taşlar arasında boşluklar bıraktıkları görülmektedir. Kasaba ile Gergeme karyesi arasındaki üç kilometre uzunluğunda ve altmış ila seksen metre irtifaındaki kaşık kayaları bu kâbil suhür-ı rüsûbiyedendir.

Bu suyun 2,000 beygirlik bir kuvve-i tahrikiyeye malik olduğu Gergeme Boğazı'nda toplanan bu sudan, yapılacak bir setle aynı derecede ikinci bir kuvvet daha istihsalinin mümkün bulunduğu mühendisler tetkikatından anlaşılmıştır. Mezkûr sath-ı mailden su iki saat sonra Kayseri Ovası'na Sarmısaklı Suyu havzasında bulunan Lale, Barsama, Gömeç, Bogosun, Salur, Karahöyük, Dadasun, Horsana, Cırkalan, Ispıdın, Argıncık, Yazır, Alagöz köylerinin mezrûatını sular; Gömeç, Karahöyük, Salur, Dadasun, Horsana, Argıncık, Anbar köylerinin ayrıca kâbil-i şürb çeşme suları olmadığından Sarmısaklı Suyu'ndan içerler. Bittabi şürbe salih olmayan bu su, bu köylerde muhtelif hastalıkların temadisine sebebiyet vermektedir. Sarmısaklı Suyu Kayseri Ovası'nı Keykubat

ve Anbar arazisini suladıktan sonra Erciyes'in garb eteklerinden mütereşşih suların bililtizam biriktirmesiyle hasıl olan Kayseri sazlığına girer, badehu iki saat mesafedeki Boğazköprü'den evvelkinin beş misli fazlasıyla ve Karasu namıyla kapkara renkte üç saat imtidad eden Beydeğirmeni vadisini sulayarak Tekgöz Köprü'nün (*metinde belirtilmemiş* kilometre üst tarafından Kızılırmak'a karışır. Sarmısaklı havzası 1,070 irtifaında bulunan Kayseri ovasıyla bir seviyede bulunması hasebiyle suyun cereyanı gayet durgun ve batı olduğu için mecrasında irikal âsârı görülemez.

Kızılırmak: İsm-i kadim i "Hals" olan Kızılırmak vilayet arazisine Sarıoğlan Nahiyesi'nin Küpeli Karyesi civarından dahil olur. Şimalden cenuba doğru olan mecrası biraz sonra cenub-ı garbiye teveccüh eder. Dar ve etrafı ekseriyetle yalçın ve dik uçurumlarla muhat olan bu havzada muhtelif kıvrıntılarla Kayseri-Bozok, Kayseri-Kırşehir şoselerini katederek Bozca Karyesi civarında Ürgüp arazisine geçer. Cereyanı ekseriyetle sert ve çağılıdır. Mart, Nisan, Mayıs, Haziran aylarında geçit vermez. Tatlısu balıkları mebzulen bulunur. Civar köylüler sayd ederler. Vilayet arazisinde bu ırmağın üzerinde Gömelik, Rumdigin, Çokgöz, Tekgöz köprüleri vardır. Kızılırmak etrafına nisbetle münhatt bir mecradan geçtiği için civarındaki mezruatı sulayamadığı gibi tertibat ve vesait-i fenniye'nin fıkdanından naşi de vilayet arazisi dahilinde kâbil-i istifade bir halde değildir. Tathirat-ı lazıme yapıldığı takdirde Sivas'a kadar kâbil-i seyrüsefer olduğu ve Uzerlik köyü civarındaki dar mahalline yapılacak bir tertibat ile de Palas, Ömerhacılı, Karahisar, Karakaya arazisinden geçerek Kayseri Ovası'na 100 metre bir irtifağla akıtılabilmesi mümkündür.

"Zamantı" ırmağı: Çiçekli Yayla civarında nebean eden Zamantı Irmağı vilayet'in şark hududu boyunca imtidad ederek Zamantı ve Göstere (Tomarza) ovalarını sular. Ufak tefek bir iki dere aldıktan sonra nisbet-i madeniyesi yüksek ve pek mebzul bulunduğu tahakkuk eden Faraşa Demir Madeni'ni geçerek Ceyhan Nehri'ne karışır. Tertibat ve vesait-i fenniye'nin fıkdanından naşi bundan kafi derecede istifade edilemiyor.

Erciyes Suları: Sath-ı bahirden 3,840 metre mürtefi olan Erciyes'in en mühim sath-ı maili şimal ve şark taraflarındadır. Erciyes'in verdiği sular, sel suları ve menba suları olarak ikidir. Sel sularının mühimleri Kayseri Ovası'na gelir. Mühim irikalâta sebebiyet vermiştir. Menba suları daimi olup şimal ve şark eteklerinde ve şubâtındaki kasaba ve karyelerin ve mutena sayfiyelerin içme sularını, bağ ve bahçe ve tarlaların sulanmasını temin eder. Zincidere, Hisarcık, Tavlusun suları ancak civar köy halkının sarnıçlarını doldurmaya ve mezruatını sulamaya kafi gelir. Sarmısaklı vadisine münthehi olamaz.

Koramaz (Korumaz) eteğinden çıkan Salkuma suyu tabii sifon olup 24 sene akar ve 6 sene kesilir. Bu civarda diğer suların birleşmesiyle hasil olan ve Derindere'den geçen sular Sarmısaklı havzasında yegane arıza olan Engür (Engir) Dağı civarında 500 x 2,000 metrelik bir sahada biriktirilerek Engür (Engir) Gölü namını alır.

Aynı derecede ve zamanda mukataü'l-cereyan olan iki tabii sifon daha vardır ki bunlar da Karakimse ve Hirfe civarındaki sulardan 330'da inkıtaa uğrayan bu suların üçü de halkın zebh ettiği kurbanların ve yapılan hafriyata rağmen ancak altı sene sonra yeniden cereyana başlamıştır. İhtiyarlar, 24 senede bir defa aynı hadisenin tekrar ettiğini söylüyorlar. Erciyes suları meyanında en şayan-ı ehemmiyet olanı Develi Kazası'nın merkezi olan Everek Kasabası'nda ve Erciyes'in cenub mailisi eteğinde Erciyes'i Toros silsile-i asliyesine rabt eden ve Develi Dağları namı verilen silsilenin teşkil ettiği bir dere içerisinde ve derenin istikamet-i umumiyesine muvafık olarak tulani bir şekilde inşa olunmuş bulunan Everek Kasabası'nın bir kilometre cenub açığında bulunan Elbiz havuzudur. Takriben 100 metre murabbai sahayı ihtiva eden bu havuzun şimal-i şarki köşesinde iki değirmeni döndürecek kadar gayet saf ve berrak bir su kaynamaktadır. Kasabanın su ihtiyacı bununla temin edildiği gibi kasaba derununda ve civarında mevcut 20 kadar değirmeni de bu su döndürmektedir. Everek Kasabası vilayetin en mü terakki kaza merkezindedir.

Tekgöz köprüsünün üç kilometre şimal-i garbisinde ve Ahmed Hisar nam tarihi harab binanın bulunduğu tepenin üstünde "Tekgöz Hamamı" namıyla maruf sıcak maden suyu, bir de Hasanarpa karyesinin 500 metre kadar şimal-i garbisinde "Hasanarpa" namıyla maruf soğuk madensuyu menbağı vardır.

Taksimât-ı Mülkiye: Kayseri Vilayeti dört kaza ve onbeş nahiyeden müteşekkildir. Bunlardan Talas, Muncusun, Efkere (Gesi), Erkilet nahiyeleri Kayseri merkez kazasına; Tomarza (Göstere), Bakırdağı (Kisge/Kişge) nahiyeleri Develi Everek Kazası'na; Karahisar Nahiyesi İncesu Kazası'na; Akkışla, Sarıoğlan, Zamantı (İlbaşı) nahiyeleri Bünyan Kazası'na; Viranşehir, Sarız, Köyyeri, Toklar, Yazarviran, Kaynar nahiyeleri Aziziye Kazası'na merbuttur. Vilayetin mecmu kurası 513'tür.

Nüfus-ı Umumiye: Maa-mülhakat vilayetin nüfus-ı umumiyesi 129,017 zükûr ve 129,491 inas ki ceman 258,508 nüfustur. Bundan Kayseri kazasının 20,214 (?) zükûr ve 55,280 inas ki 108,702 ve Develi Kazası'nın 20,214 zükûr ve 21,753 inas ki 41,967, ve Aziziye Karyesi'nin 26,047 zükûr ve 22,628 inas ki 48,675; ve Bünyan Kazası'nın 19,954 zükûr ve 19,999 inas ki 39,553; ve İncesu Kazası'nın

9,870 zükûr ve 10,131 inas ki 19,911 nüfustur. Maa-mülhakat vilayet dahilinde 2,879 zükûr, 2,716 inas ki ceman 5,595 tevellüdat ve 976 zükûr ve 640 inas ceman 1,616 vefiyat ve 1,003 bakir ve 228 seyyib ki ceman 1,231 münakehat ve 108 talak vuku bulmuştur.

Tarihi Malumat: Kayseri Vilayeti dahilinde Hititlere, Bizanslılara, Selçukilere, Osmanlılara ait olmak üzere dört kısım âsâr-ı tarihiyeye tesadüf olunur.

Hitit Âsârı: Kayseri merkez kazasının Mancusun Nahiyesi'ne tabi Karahöyük (Kültepe) ile İncesu Kazası'na tabi keza Karahöyük karyelerinde, İncesu'yun Bozca Karyesi'nin çeyrek saat şarkındaki "Çorduk" şehri harabesi Hititlere ait âsâr ile doludur. Çekoslovakya Darülfünunu profesörlerinden Mösyö Hrozny ba-ruhsatname 341 Haziran'ından Eylül gayesine kadar Karahöyük, nam-ı diğeri Kültepe'de hafriyatta bulunmuş ve Lise Müdürü Sadık Bey de komiser sıfatıyla hafriyata nezaret etmiştir. Elde edilen bini müteceviz tuğla tabletler ve vazo, vazo kırıkları ve sair âsâr umumi müzeye nakledilmiştir. İkinci Karahöyük ile "Çorduk" harabesi henüz iyi bir tetkik ve taharriye tabi tutulmamıştır.

Zincidere Manastır'nın 1801 tarihindeki tamiri esnasındaki bir hafriyatta iki üç metre derinliğindeki toprak altından çıkarılan elyevm manastırda bulunan 2 x 0.90 x 0.76 ebadında ve içerisi 1.80 x 0.80 x 0.55 hacminde oyulmuş bulunan menşur-ı mütevazi'l- müstatilat şeklinde sert mermerden mamul lahid ve üzerindeki kaba kabartmaların tarz ve nevi buralarda kadimen putperest bir kavmin yaşadığını da ifham etmektedir.

Romalılar'a Ait Âsâr: Roma âsârını ihtiva eden mahal İncesu Kazası'nın Karahisar Nahiyesi'ne tabi Soğanlı Deresi namıyla yad olunan vadidir. Suların cereyanından gayet garip itikal hadiseleriyle vücuda gelmiş olan bu vadinin iki tarafı dik ve yüksek duvar halini irae eder. Anadolu'da uzun bir seyahat eden Mösyö Hamilton bu vadiye ve "Suandos" şehri kadiminin mevkii bulunduğunu söylüyor. Eski mezaristan bu vadinin ufak bir dere ile sulanan bir noktasındadır. Bir çok tarhlar üzerinde büyük taşlardan ebniye enkazı ile henüz metanetini muhafaza eden duvarlar görülür. Vadinin medhali olan dağda mezar olmak üzere oyulmuş bine yakın mahaller vardır. Daha ilerlerde, bazı nakışlan elyevm baki kalan Roma-Bizans devirlerine ait dağa oyulmuş kiliseler görülmektedir. Harici müdafaa için bulunduğunu, tabii istihkam vazifesini gören dere kenarları ve görülen mebani en kazı ve bakayası vaktiyle buranın kalabalık bir şehir olduğunu anlatmaktadır.

Erciyes Dağı'nın cenub mailesinde ve Everek'e bir saat mesafedeki "Kartınlık" mevkii de vaktiyle Kapadokya'nın en ehemmiyetli merkezi olduğu tayin edilen "Komana" şehri kadiminin harabeleri pek zengin bir tetebbu mevzuu

teşkil etmektedir.

Erciyes Dağı'nın ovaya müntehi olduğu mahalde eski Kayseri'nin , "Kadim Mazaka" şehrinin bulunduğu yerler eski namıyla maruf olup, bir hamam harabesi, ayrıca su yolları bakayası görülür. Toprak altında kalmış evlere, mabedlere tesadüf olunur. Ali Dağı ile Yılanlı Dağı, nam-ı diğer="Sıkalan" üzerlerinde kale ve kilise harabelerinin de aynı devre ait olduğu rivayet edilmektedir.

Menagöz Karyesi'ndeki Kale: Akkışla Nahiyesi'nin Kulili, Menagöz, Gerihci karyelerinin bulunduğu dereye hakim üç sırt üzerinde bir kısmı tabii uçurum, diğer kısmı münhedim kale duvarlar ile muhattır. Tepelerden biri daha yüksek ve hakim bir mevkededir. Yek nazarda muazzam bir şehir harabesi olduğu göze çarpar. Halk arasında müthiş define ve hazine bulunduğu söylenmektedir. Yapılan bazı ufak tefek taharri ve hafriyatta tunç kalkan, dükkan harabeleri olan yerlerde altın yüzük, gümüş ve bakır para ve halka, büyük küp ve çömlek bulunmakta imiş.

Selçuk Âsârı: Şehir dahilinde ve Kayseri ovasında bulunan kümbetler, ovayı şimalden çeviren sırtların hakim noktalarında ve ezcümle Erkilet'deki postahane, Halil Edhem Bey'in Kayseri Şehri nam eserinde fotoğraf ve kitabeleriyle izah ettiği, içeri ve dışarı aksamını havi kale surları ve kapıları, kervansaraylar, ehemmiyet-i mimariyesi derkar olan medreseler, hanlar, Hacıklıç gibi camiler ve bir kısım hamamlar Selçuk âsârından olup müdekkikleri nazarında ehemmiyet-i mahsusiyeyi haiz bir tarih meşheri olarak tanınan abidâttandır. Kayseri'nin kapalı çarşısı meşhurdur. Bu çarşı tülen altı ve arzen beş sokağı, bine karib dükkanları muhtevidir. Harabe halinde bulunan bedesten, bir kısım hamamlar, Osmanlılar'a ait âsârın başlıcalarındandır. Kayseri-Sivas şosesinin Barhama civarından geçen bir dönüm noktasında bulunan ve üzerindeki mermer kitabeden Kânuni devrine ait olduğu istidlal edilen cami, elyevm hal-i harabide olup mihrab ve kapısı istilakitlerle müzeyyendir. Minarenin şerefesinden yukarısı, duvarlarından birer ikişer metrelik aksamı yoktur. Vilayet mıntıkasında Erciyes ve şubâtının bulunduğu mahallerde gayet suhuletle oyularak aksamına said bir hale ifrağa müsait olan yumuşak tabakaların bilhassa sayısız eşkâl, derelerin de arz ettiği şekil ayrıca tetkike şayandır. Bu derelerin içme sularına yakın civarlarında sayısız inler vücuda getirilmiştir. Bazılarında kaimen ve bir kısmında mailen bir adamın yürüebileceği bir medhalden geçilebilir. Bu inlerde sekiz on metre gidildikten sonra sağda veya solda münasip bir mahalde nısf-ı kutru bir metre, pehni yarım metre olan bir değirmen taşı oyulmuştur. Şakuli vaziyette olan taş ufki bir zemin üzerinde kolaylıkla tahrik edilerek methali tamamen kapayabilecek bir tertiptedir. İçeride bir adamın kuvvetiyle kapatılan bu taş parçalanmadıktan sonra dışarıdan

açılmaz. Ancak dahilde bulunan bir adam ufak bir manivela ile taş yine eski vaziyetine getirerek yolu açabilir. Bu kısımdan sonra asıl aksamına mahsus muhtelif tarzda oyma hücreler vücuda getirilmiştir.

**Kâbil-i Zer Arazî, Zerriyât Miktarı ve Hasatlar
Yekûnu İrae Eden Cetvel Ber-vech-i zirdir**

Kâbil-i Zer Araziden Hal-i Hazırda Vaki							
	Kâbil-i Zer Arazinin Miktarı		Zerriyat Miktarı (1,925-26)			1925-1926 Hasadın Netayıcı	
	Dönümü	Zerriyat Yekûnu (Dönümü)	Sonbahar Zerriyatı (Dönümü)	İlkbahar Zerriyatı (Dönümü)	Hasatlar Yekûnu (Kilo)	Sonbahar Mahsûlünün Hasadı (Kilo)	İlkbahar Mahsûlünün Hasadı (Kilo)
Kayseri Merkez Kazası	1,076,212	694,750	145,800	148,950	30,998,384	17,284,871	13,713,513
Develi Kazası	1,040,816	153,388	94,100	59,288	16,063,500	8,978,275	7,085,225
İncesu Kazası	216,362	69,631	39,675	29,956	6,538,500	3,627,955	2,910,545
Bünyan Kazası	11,214,587	156,445	120,425	36,020	15,628,500	9,556,775	6,071,725
Aziye Kazası	1,321.673	246,320	149,800	96,520	31,230,720	17,705,640	13,525,080
Yekûn-ı Vilayet Kısmı	4,779,650	920,534	549,800	370,734	100,459,604	57,153,516	43,306,088

Oyuklar, şimdiki tarz inşa malum olmadığı zamanlarda ikamet ve tahassüngâh olduğu kuvvetle tahmin olunabilir. Bu nevi inler kâbil-i şürb sulara yakın ve daha doğrusu insanların barınabilmesine müsait sahalarda mütekessif bir halde bulunuşu Orta Anadolu'nun diğer aksamına nisbeten Kayseri muhitinde ve bilhassa en iptidai vasıta usulleriyle emin melce haline ifrağı sehl olan bu yumuşak kaya tabakasının bulunduğu mahallerde insanların mütekessif bulunması ve kuvve-i inbatiyenin düşkünlüğüne rağmen kadimen bu mıntikanın büyük bir nüfus beslediği kanaatını teyid etmektedir.

Gesi ve Talas nalüyelerinin köyleri onbeş ile otuz dakika mesafelerle dağınık bir şehir halindedir. Bu havalide vaki olan tetkikatta hemen her köyün altında veya civarında yukarıda izah edilen tarzda kadim meskenlere toplu olarak tesadüf olunur.

Ormanlar: Kayseri mıntikasında vâsi mikyasta orman olmayıp Kayseri'nin Muymun Nahiyesi'nin Çukur Karyesi civarında Dinmişarası mevkiinde bir

hektar vüsatında akmeşe ve nahiyeye-i mezkûrun Silahdar Karyesi civarında Rumdigin mailesinde bir hektar kızıl meşe ve Talas Nahiyesi'nin Akçakaya Karyesi civarında Ali Dağı'nda bir hektar kızıl meşe, Kayseri'nin Hacılar ve İncesu Kazası'nın Kızılviran karyeleri civarında ve Develi Kazası'nın Kulyak Karyesi'nde ve Erciyes Cibâli eteklerinde ikişerden dört hektar kızıl meşe kökleri bulunduğu gibi Kayseri'nin Talas Nahiyesi'ne mülhak Kıranardı Karyesi ittisalindeki sırtta meşelik mevcuttur. Develi'nin Faraşa Karyesi civarında demir madeni ve Develi'nin Zile Nahiyesi'nde Acısu mevkiinde iki hektarlık aşı boyası ve İncesu Kazası'na mülhak Karahisar Nahiyesi'nin Araplı civarında kömür madeni ve Muncusun Nahiyesi dahilinde aşı boyası ve Aziziye Kazası dahilinde dört yüz kilometre murabbaında ardıç ve çam ağaçlarıyla muhat ormanlık mevcut olduğu ve bunlardan Aziziye ormanları kereste ve mahrukat ihtiyacını temin etmekte ve civar mahallere külliyetli ihracat yapmakta olup ve Faraşa demir madeniyle Araplı civarındaki kömür madeni vaktiyle birer suretle hafr ve istimal edilmiş ise de elyevm mesdûddur. Ve diğer ormanlarla madenlerin kaffesi henüz kâbil-i istifadedir.

**Hayvanat-1 Ehliye Kayseri Vilayeti'nin Kaza Üzerine Mürettep Hayvanat-1 Bakariye,
Ganemiye, Feresiye Miktarını İrae Eden Cetvel Ber-vech-i zirdir**

Hayvanat-1 Bakariyenin Yektünü Res	Hayvanat-1 Bakariye			Hayvanat-1 Feresiyenin Yektünü Res	Hayvanat-1 Feresiye						Hayvanat-1 Ganemiyenin Yektünü Res	Hayvanat-1 Ganemiye			Deve Res	
	Erkek Manda Res	Dişi Manda Res	Öküz Res		İnek Res	At İğdiş Res	Kısrak Res	Ester Res	Dişi Res	Merkep Erkek Res		Koyun Res	Kıl Keçi Res	Tıflık Res		
Kayseri Merkez Kazası	27,785	856	1,967	13,148	11,781	12,337	827	893	62	64	6,092	107,340	80,100	22,210	5,030	13
Develli Kazası	18,394	62	1,006	9,450	7,876	5,259	132	738	4	3,483	902	64,882	50,192	13,907	783	41
İncesu Kazası	8,089	13	190	4,083	3,803	3,193	84	257	5	2,300	547	66,674	51,227	15,003	404	23
Bünyan Kazası	7,993	135	820	1,038	6,000	3,632	825	0	0	1,800	1,007	70,813	49,186	14,738	6,889	3
Aziyiye Kazası	26,047	149	541	13,864	11,493	3,406	446	2,096	0	797	67	128,810	96,988	30,329	1,493	1
Yektün-1 Vilayet Kısmı	88,308	1,215	4,524	41,616	40,953	67,868	2,314	2,314	71	12,844	8,615	438,529	327,693	96,187	14,649	81

Sanayi, Fabrikalar ve Tezgahlar: Vilayetin başlıca sanayii(ni) halıcılık, dokuma bez, debağat, kundura ve yemenicilik, demir ve bakırcılık, saraçlık, marangozluk teşkil edip merkez-i vilayette 2,270 adedi müessese sahibine ve 3,800 adedi müteferrik olmak üzere 5,080 adet halı tezgahı vardır. Beher tezgahta vasati üç halı imal edilmek üzere bir senede muhtelif cins ve ebatta 15,210 adet halı imal edilmektedir. Hal-i iptidaide iki debbağhane mevcut olup bunlar da senede 60,000-65,000 adet raddesinde meşin ve sahtiyan imal ederler.

Vilayetin Bünyan Kazası'nda Taşcızadeler'e ait su ile müteharrik ve yüz beygir kuvvetinde yevmiye 4,800 okka un çıkararak bir un fabrikasıyla Gesi Nahiyesi'nin Hevenkli mevkiinde Seyit Efendizade Mustafa Efendi'nin 40 beygir kuvvetinde, keza su ile müteharrik ve yevmiye 3,600 okka un çıkararak diğer bir fabrika ile vilayet merkezinde Karasu mevkiinde şimdilik terk-i faaliyet eden ve Muhaddiszade Alim Efendi ve Şürekâsı'na ait 45 beygir kuvvetinde yevmiye 2,400 okka un çıkararak diğer bir un fabrikası vardır. Bunlardan başka merkez-i vilayette bir müskirat fabrikasıyla elyevm inşaaı ikmal edilemeyen, Bünyan kazasında iplik fabrikasıyla henüz alatı celp edilmekte olan ve Mehdizade Muzaffer Bey'e ait bir konserve fabrikası vardır.

Bankalar: Kayseri mülhakatında 158,250 lira sermayeli Ziraat Bankası şube ve sandıkları ve Kayseri merkezinde 100,000 lira sermayeli Osmanlı Bankası ve muamelat-ı sarrafiye ile iştigal eden 45,000 lira sermayeli Milli Anonim Şirketi ve henüz inşaatı ikmal edilen 170,000 lira sermayeli Bünyan İplik Fabrikası Anonim Şirketi mevcuttur.

Varidat-ı Umurniye, Hususiye ve Belediyeler Varidatı:

Vilayetin varidat-ı umumiyesi maa-mülhakat 565,956 lira ve varidat-ı hususiyesi 458,550 lira ve belediyeler varidatı 192,566 liradır.

Devlet ve Hususi İdare Yolları: Kayseri Vilayeti dahilinde 156 kilometre devlet yolları, 500 kilometre hususi idare yolları mevcuttur.

Mektepler: Vilayet ve mülhakatında 99 adet muhtelif mektep ve bunlara müdavim 5,887 talebe vardır.

Cemiyetler: Kayseri merkez-i vilayetinde Cumhuriyet Halk Fırkası, Türk Ocağı, Tayyare, Hilal-i Ahmer, Himaye-i Etfal, İhtiyat Zabitleri Cemiyetleri ile Muallimler Birliği, Mütেকaidin-i Askeriye Cemiyeti, Muin-i Fukara Cemiyeti, Halıcılar Birliği, Kunduracılar Birliği, Haffaflar Birliği, Şoförler Birliği, Şapkacılar Birliği ile Baro Heyeti ve bir Ticaret Odası vardır.

Develi Kazası'nda; Cumhuriyet Halk Fırkası, Türk Ocağı, Tayyare Cemiyeti ile

İdman Yurdu ve bir Ticaret Odası vardır.

Bünyan Kazası'nda; Cumhuriyet Halk Fırkası, Tayyare ve Hilal-i Ahmer ve Himaye-i Etfal Cemiyetleri ile Muallimler Birliği vardır.

İncesu Kazası'nda; Cumhuriyet Halk Fırkası, Tayyare ve Hilal-i Ahmer Cemiyetleri vardır.

Aziziye Kazası'nda; Cumhuriyet Halk Fırkası, Türk Ocağı, Tayyare ve Hilal-i Ahmer Cemiyetleri ile Muallimler Birliği ve bir Ticaret Odası vardır.

Ahval-i Sıhhiye: Merkez-i vilayette 50 yataklı bir hastahane ile kazada da bir dispanser vardır. Emraz-ı zühreviye ve bilhassa frengi mücadelesiyle muvazzaf bir dispanser mevcuttur.

Ceraim-i Adliye: Maa-mülhakat Kayseri Vilayeti'nde bir sene zarfında vuku bulan mütenevvi cürümlerin miktarı 1,045'tir.

Kazalar Hakkında Umumi Malumat

İncesu Kazası: Kayseri'nin garbında kaındır. Nefs-i kasabada 1,673 hane, 69 dükkan, 4 han, bir hamam, fırın, 5 cami ve 3 mektep vardır. Her tarafı bağlarla muhattır. Kasaba 1081 tarihinde birçok mebani inşa ettirilerek ortasından geçmekte olan bir derenin ismine izafeten İncesu tesmiye edilmiştir. Merzi-fonlu Kara Mustafa tarafından tesis edilmiş ve 1288 tarihinde kaza merkezi olmuştur. Kasabada banisi Kara Mustafa evkafından bir cami, bir hamam ve bir büyük han vardır.

Develi Kazası: Develi kazası sath-ı bahirden 1200 metre irtifaında bir yayla üzerindedir. Latif, mebzul menba suları mevcut olup bağ ve bahçe ile muhattır.

Bünyan Kazası: Kazanın mesaha-i sathiyesi 1,300 kilometre murabbıdır. Nüfus-ı umumisi 40,000'dir. Beher kilometre başına 23 nüfus isabet eder. Havası mutedildir. Suları mebzuldür. Merkez-i kasabanın cihet-i garbisinde yirmi dakika buut mesafesinde doğan Sarmısaklı Suyu kasabanın içinden geçerek, azami 85, asgari 10 metre irtifalarla sukütler yapmaktadır. Bu suyun kudret-i mihanikisi 1,685 beygir kuvvetindedir. Bunlardan istifade edilerek bir iplik fabrikası tesis edilmiştir. Bu su kazanın cihet-i garbisinden geçerek Kayseri civarında Karasu'ya ve o da Kızılırmak'a munsab olur. Kızılırmak Bünyan toprağının şimalinden 16 kilometrelik bir araziyi katederek geçer.

Aziziye Kazası: Kazanın mesaha-i sathiyesi 3,000 kilometre murabbıdır. Kaza umumiyet itibariyle dağlarla muhat geniş bir yayladır. Nefs-i kasaba sath-ı bahirden 1200 metre irtifaında. Şirvan Dağı'nın şimal eteğinde kurulu olan

kasaba 400 haneli şirin ve sevimlidir. Şirvan Dağı'nın eteğinden nebean eden Pınarbaşı suyu kasabanın başlıca iyi suyudur. Kılıçarslan'ın kumandanlarından Melik Gazi'nin medfeni kasabanın şimal-i garbisinde bir tepenin üzerindedir.

Aziziye Kasabası 1280 tarihinden itibaren teessüse başlamıştır. Hiziri, Naldöken, Melikgazi, Koçarlan, Beyli, Beşçeşme, Binboğa, Güneş ve Keçi Dağları kazayı şimalden başlayarak cenub-i şarkiye doğru kat eder. İşbu silsileler şua-bâtının şimal kısımları yayla ve cenup tarafları kısmen ormanlık ve yayladır. Kaza ihtiyacatını temin edecek dört yüz kilometre murabbaında ardıç, çam ağaçlarından ibaret ormanlık mevcuttur. Kazanın muamelat-ı ticariyesi en ziyade Kayseri iledir.

Gazeteler: Kayseri Gazetesi : 926 senesinde teessüs edilerek intişara başlamıştır. Haftada iki defa olmak üzere pazartesi ve perşembe günleri çıkar. Müdür-i mesulü Talat ve başmuharriri Halis Zeki Beyler'dir. Vilayet matbaasında tab olunur.

Kayseri Vilayeti

Memuriyet	Esami	Memurivet	Esami
Vali	Ali Vefa Bey	DEVELİ KAZASI	
Muhasebeci	Mehmet Niyazi Bey	Kaymakam	Atıf Bey
Tahrirat Müdürü	Muhittin Bey	Mal Müdürü	Ruhi Bey
Müftü	Nuh Mehmet Efendi	Müftü	Numan Efendi
Ağır Ceza Mahkemesi Reisi	Cemalettin Bey	Hakim	Ahmet Tevfık Bey
Kayseri Müddeiumumi	Ali Kemal Bey	Hakim Muavini	Ali Rıza Bey
Ağır Ceza Mahkeme Azası	Ahmet Vefık Bey	Müddeiumumi	Tahsin Bey
Ağır Ceza Mahkeme Azası	Hüseyin Hüsnü Efendi	Müstantik	Bekir Hilmi Bey
Ağır Ceza Mahkeme Azası	Mehmet Nazmi Bey	Posta ve Telgraf Müdürü	Sıtkı Efendi
Ağır Ceza Mahkeme Azası	Şemsettin Bey	İNCESU KAZASI	
Aza Mülazımı	Şükrü Efendi	Kaymakam	Sait Bey
Mahkeme-i Asliye Hukuk Reisi	Ahmet Harndi Bey	Mal Müdürü	Hüseyin Hüsnü Efendi
Mahkeme-i Asliye Azası	Hüseyin Hüsnü Bey	Müftü	Mehmet Emin Efendi
Mahkeme-i Asliye Azası	Hüseyin Avni Efendi	Hakim	Mustafa Naci Bey
Mahkeme-i Asliye Mülazımı	Mehmet Rüştü Bey	Müddeiumumi	Rasim Bey
Mahkeme-i Asliye Ceza Reisi	Mehmet Ali Bey	Müstantik	Ziya Bey

Memuriyet	Esami	Memurivet	Esami
Müddeiumumi Muavini	Ahmet Şükrü Bey	Posta ve Telgraf Müdürü	Hulusi Bey
Mahkeme-i Asliye Ceza Azası	İbrahim Bey	BÜNYAN KAZASI	
Mahkeme-i Asliye Ceza Azası	Ahmet Faik Bey	Kaymakam	İsmail Vehbi Bey
Ser Müstantik	Tavtur Bey	Mal Müdürü	Sükrü Bey
İkinci Müstantik	Apdullah Efendi	Müftü	İbrahim Hakkı Efendi
Jandarma Kumandanı Binbaşı	Abdurrahman Bey	Hakim	Mehmet Zeki Bey
Maarif Müdürü	Mehmet Mücteba Bey	Müddeiumumi	Yusuf Ziya Bey
Sıhhiye Muavenat-1 İçtimaiye Müdürü	Ali Ruhan Bey	Müstantik	Ömer Hulusi Bey
Tapu Müdürü	Sıtkı Bey	Posta ve Telgraf Müdürü	İsmail Hakkı Efendi
Eytam Müdürü	Sait Efendi	AZİZİYE KAZASI	
Emlak-ı Milliye Müdürü	Celal Efendi	Kaymakam	Hüsamettin Bey
Ziraat Müdürü	Şaban Hami Bey	Mal Müdürü	Rıza Bey
İktisat Müdürü	Süleyman Sami Bey	Müftü	
Nüfus Müdürü	Salih Bey	Hakim	Halil Hilmi Bey
Baytar Müdürü	Abdülkadir Bey	Müddeiumumi	Yunus Bey
Evkaf müdürü	Rıfat Bey	Müstantik	Celal Bev
Posta ve Telgraf Müdürü	Hameli Bey	Posta ve Telgraf Müdürü	Fikri Efendi
Nafia Ser Mühendisi	Kadri Bey		
Muhasebe Mümeyyizi	Hamdi Bey		
Varidat Mümeyyizi	Sevki Bey		
Belediye Reisi	İbrahim Sefa Bev		

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLET SALNAMESİ: 1927-1928

(İstanbul), Matbuat Müdüriyet-i Umumiyesi, (1928), s.1128-1136.

KAYSERİ VİLAYETİ

Hudut ve Mesaha-i Sathiyeye: Taksimât-ı Mülkiye: Kâbil-i Zer Arazi, Zeriyyat ve Hasatlar Yekûnû-ı Hayvanat-ı Ehliye: Ormanlar: Madenler: Fabrikalar:Bankalar: Yollar: Varidat-ı Umumiye ve Hususiye ve Belediyeler Varidatı: Nüfus-ı Umumiye: Mektepler ve Cemiyetler: Ahval-i Sıhhiye: İhcalar ve Maden Suları: Ceraim-i Adliye:Gazeteler: Memurların isimleriyle Sıfat-ı Memuriyetleri

Hudut ve Mesaha-i Sathiyeye: Kayseri Vilayeti şarken Sivas Vilayeti'nin Gürün Kazası'yla Maraş Vilayeti'nin Göksun Kazası, garben Niğde Vilayeti'nin Ürgüp ve Kırşehir Vilayeti'nin Avanos kazaları, şimalen Sivas Vilayeti'nin Şehirkışla ve Yozgat Vilayeti'nin Boğazlayan kazaları, cenubun Adana Vilayeti'nin Saimbeyli, Feke, Karaisalı kazalarıyla mahdud olup mesaha-i sathiyesi 10,000 kilometre murabbaıdır.

Taksimât-ı Mülkiye: Kayseri Vilayeti merkez-i vilayet olan Kayseri kazasıyla Develi (Everek), Aziziye, Bünyan ve İncesu kazalarından müteşekkildir.

Merkez-i vilayetin Talas, Efkere (Gesi), Bogosun, Erkilet namlarıyla dört nahiyesi ve 91 köyü vardır.

Develi Kazası, Yahyalı, Bakırdağı (Kiske), Tomarza (Göstere) nahiyeleriyle 98 karyeden, Aziziye Kazası, Pazarviran, Toklar, Viranşehir, Sarız (Köyyeri) nahiyeleriyle 205 karyeden; Bünyan Kazası, Akkışla, Sarıoğlan, Zamantı (İlbaşı) nahiyeleriyle 91 köyden; İncesu Kazası, Karahisar nahiyesiyle 25 köyden ibarettir.

Ormanlar: Kayseri Vilayeti'nde 32,680 hektar mütenevvi orman mevcut olup, bunlardan 32,000 hektarı Aziziye kazasında, 6.80 hektarı Develi kazasında mevcuttur.

Madenler: Vilayetin Aziziye kazası civarında linyit kömürü ve simli kurşun, Develi kazasının Faraşa köyü civarında demir, İncesu kazasının Karahisar nahiyesinin Araplı mevkiinde linyit kömürü madenleri mevcuttur.

Mektepler ve Cemiyetler: Nefs-i Kayseri'de 86 leyli ve 207 nehari talebeli lise ve 52 kız ve 6 erkek talebeli orta mektebiyle, 78 talebeli köy muallim mektebi ve 1,984 talebeli 1,136 muhtelif 13 ilk erkek ve kız mektebi mevcut olup, bundan başka vilayetin mülhakatında da 6,639 talebeli 98 ilk erkek ve kız mektebi vardır.

Vilayette Cumhuriyet Halk Fırkası, Türk Ocağı, Hilal-i Ahmer, Tayyare, Hima-ye-i Etfal, İhtiyat Zabıtları Cemiyetleri'nin şubeleriyle Baro Heyeti, Muallimler Birliği, Muin-i Fukara Cemiyeti, Musiki Yurdu, Halıcılar Birliği, Pastırmacılar Birliği vardır.

Aziziye, Develi, Bünyan, İncesu kazalarında da Cumhuriyet Halk Fırkası, Hilal-i Ahmer, Hima-ye-i Etfal, Türk Ocağı ve Tayyare Cemiyetleri'nin şubeleri vardır.

Ahval-i Sıhhiye: Vilayetin ahval-i sıhhiyesi umumiyet itibariyle iyidir, vilayetin beledi hastalıkları sıtma, romatizma, nezle-i sadriyye, didan-ı ema, bağırsak nezleleri ve kısmen trahomdur.

Kayseri'de mesarifi İdare-i Hususiye'den tesviye olunan 80 yataklı Memleket Hastahanesi ile, Talas nahiye merkezinde 25 yataklı bir Amerikan Hastahanesi vardır. Bunlardan başka, Develi, Bünyan kazaları merkezinde hükümete ait beşer yataklı birer dispanser mevcuttur.

Var'idat-ı Umumiye, Hususiye ve Belediyeler Varidatı:

Kayseri vilayetinin varidat-ı umumiyesi 633,220 lira, varidat-ı hususiyesi de 529,030 lira olup, merkez-i vilayet belediyesinin varidatı 103,900 lira, Aziziye belediyesinin 2,591, Develi belediyesinin 28,914, Bünyan belediyesinin 2,159, İncesu belediyesinin 3,730, merkez kazasına merbut Talas nahiyesi belediyesinin 2,908, Erkilet nahiyesi belediyesinin 1,952, Develi kazasına merbut Yahyalı nahiyesi belediyesinin 700 ve İncesu kazasına merbut Karahisar nahiyesi belediyesinin 2,566, Bünyan kazasına merbut Sarıoğlan nahiyesi belediyesinin 721, Akkışla nahiyesi belediyesinin 500, İlbaşı nahiyesi belediyesinin 505 liradır.

Ceraim-i Mütenevvia: Kayseri vilayetinde bu sene zarfında vuku bulan müte-nevvi cürümlerin miktarı 1,523 adettir.

Gazeteler: *Kayseri Gazetesi*, vilayetin resmi mahiyette bir gazetesi olup 15 Teşrinievvel 341'de intişara başlamıştır. Haftada iki defa neşrolunmakta ve vilayet matbaasında tab edilmektedir. Müdür-i mesulü Talat Bey'dir.

Kayseri Vilayeti

Memuriyet	Esami	Memuriyet	Esami
Vali	Fuat Bey	Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Müdürü	Ali Rıza Bey
Defterdar	Nizamettin Bey	Merkez Hükümet Tabibi	Sami Bey
Tahrirat Müdürü	Ahmet Münip Bey	Muhasebe-i Hususiye Müdürü	Şükrü Bey
Müftü	Nuh Efendi	Mıntika İktisat Müdürü	Süleyman Sami Bey
Ağır Ceza Dairesi	Sabri Bey	Emlak-ı Milliye Müdürü	Celal Bey
Müddeiumumisi	Mehmet Rifat Bey	Nüfus Müdürü	Salih Bey
Müddeiumumi Muavini	Ahmet Şükrü Bey	Tapu Müdürü	Sıtkı Bey
Ağır Ceza Azası	Nazmi Bey	Evkaf Müdürü	Rifat Bey
Ağır Ceza Azası	Mehmet Şemsettin Bey	Ziraat Müdürü	Şaban Hami Bey
Ağır Ceza Aza Mülazımı	Mehmet Rüştü Bey	Baytar Müdürü	Abdülkadir Bey
Hukuk Hakimi	Ahmet Hamdi Bey	Posta ve Telgraf Müdürü	Ahmet Hamdi Bey
Ceza Hakimi	İbrahim Bey	İskan Müdürü	Tahsin Bey
Sermüstantik	Tayfur Bey	Belediye Reisi	İbrahim Sefa Bey
İkinci Müstantik	Aptullah Bey		
İcra Memuru	Şaban Efendi		
Vilayet Jandarma Kumandanı Miralay	Yusuf Cemal Bey		
Polis Merkez Memuru	Hayri Bey		
Maarif Müdürü	Osman Selçuk Bey		

Memuriyet	Esami	Memuriyet	Esami
DEVELİ KAZASI		İNCESU KAZASI	
Kaymakam	Atıf Bey	Kaymakam	Şakir Bey
Mal Müdürü	Aptullah Bey	Mal Müdürü	Nefi Bey
Müftü	Numan Efendi	Müftü	Mehmet Emin Efendi
Ceza Hakimi	Süleyman Şevki Bey	Hakim	Mustafa Naci Bey
Hukuk Hakimi	Mazhar Bey	Müddeiumumi	Mustafa Reşat Bey
Müddeiumumi	Tahsin Bey	Müstantik	Ziya Bey
Müstantik	Bekir Bey	Hükümet Tabibi	Mehmet Kâmil Bey
Hükümet Tabibi	Osman Nuri Bey	Posta ve Telgraf M.	Hulusi Bey
Posta ve Telgraf Müdürü	Ömer Rahmi Bey	BÜNYAN KAZASI	
AZİZİYE KAZASI		Kaymakam	Nazım Bey
Kaymakam	Hüsametdin Bey	Mal Müdürü	Şükrü Bey

Memuriyet	Esami	Memuriyet	Esami
Mal Müdürü	Ali Rıza Bey	Müftü	İbrahim Hakkı Efendi
Müftü	İsmail Efendi	Hukuk Hakimi	Zeki Bey
Hakim	Ali Rıza Bey	Ceza Hakimi	Mehmet Tevfik Bey
Müddeiumumi	Abdülvahit Bey	Müddeiumumi	Mehmet Ali Bey
Müstantik	Süleyman Bey	Müstantik	Ömer Lüfti Bey
Hükümet Tabibi	Mehmet Raşit Bey	Hükümet Tabibi	
Posta ve Telgraf Müdürü	Fikri Bey	Posta Telgraf Müdürü	İsmail Hakkı Bey

Kâbil-i Zer Arazi, Zeriyyat ve Hasatlar Yekünü: Kayseri vilayetinin mesahi-i sathiyesi onbeş bin kilometre murabbı olup bundan 3,221 kilometre murabbı mezru, 11,779 kilometre murabbı da gayri mezrudur. Gayri mezru araziden 6,180 kilometre murabbı dağlık ve taşlık ve 75 kilometre murabbı da göl ve bataklıktır. Mütebakisi meradır. Vilayetin bir senelik zeriyyat miktarlarıyla hasatlar yekünü ber veeh-i zirdir:

Zeriyat

Kazaların İsimleri	Buğday Dönüm	Arpa Dönüm	Çavdar Dönüm	Burçak Dönüm	Mısır Dönüm	Darı Dönüm	Fasülye Dönüm	Patates Dönüm	Mercimek Dönüm	Nohut Dönüm	Soğan Dönüm	Sarımsak Dönüm	Havuç Dönüm	Haşhaş Dönüm
Kayseri	297,869	96,500	199,200	45,000	967	0	1,969	13,200	12,500	17,865	1,720	5,700	675	155
Develi	258,625	87,520	173,300	47,000	5,762	1,200	525	825	3,800	17,300	1,500	933	100	0
İncesu	178,600	22,400	52,000	19,000	526	0	487	527	1,900	8,500	600	320	0	0
Bünyan	281,620	96,500	162,200	38,500	300	0	675	1,265	2,700	15,200	1,100	722	0	0
Aziziye	382,167	81,200	177,200	19,300	1,975	0	825	365	1,800	14,600	1,520	497	0	0
Yekün	1,398,881	384,120	763,900	168,800	9,530	1,200	4,481	15,182	22,700	73,465	21,920	8,172	775	155

İstihşalat

Kazaların İsimleri	Buğday Kilo	Arpa Kilo	Çavdar Kilo	Burçak Kilo	Mısır Kilo	Darı Kilo	Fasülye Kilo	Patates Kilo	Mercimek Kilo	Nohut Kilo	Soğan Kilo	Sarımsak Kilo	Havuç Kilo	Haşhaş Kilo
Kayseri	2,978,690	7,650,000	1,992,000	110,000	10,625	0	19,690	396,000	125,000	178,650	344,000	59,200	33,750	2,600
Develi	2,586,250	3,752,000	1,733,000	890,000	115,240	15,000	5,250	24,750	38,000	173,000	30,000	9,725	5,000	0
İncesu	1,786,000	224,000	522,000	267,000	10,520	0	9,870	1,581	19,000	85,000	1,250	3,625	0	0
Bünyan	2,816,200	965,000	1,622,000	527,650	6,000	0	6,750	37,150	27,000	152,000	23,500	8,162	0	0
Aziziye	3,821,670	812,000	1,772,000	226,000	39,500	0	8,250	10,950	18,000	146,000	32,220	5,600	0	0
Yekün	13,988,810	13,403,000	7,639,000	2,020,650	181,525	15,000	44,810	485,460	227,000	734,650	431,670	86,312	38,750	2,600

Hayvanat-ı Ehliye: Vilayette mevcut hayvanat-ı ehliye ve ganemiye ile mahsulat-ı hayvaniye miktarı zirdeki cetvelde gösterilmiştir.

Hayvanat-1 Ehliye ve Ganemiye

Kazaların isimleri	Hayvanat-1 Ehliye ve Ganemiye										Mahsulat-1 Hayvaniye		
	Beygir Res	Kısırak Res	Merkep Res	Katır Res	Deve Res	İnek Res	Öküz Res	Manda Res	Koyun Res	Keçi Res	Süt Kilo	Yün ve Yapağı Kilo	Keçi Kılı Kilo
Kayseri	1,214	633	10,154	69	0	11,363	13,269	2,745	72,653	32,330	14,070,000	108,979	8,082
Aziziye	644	2,549	780	0	0	12,953	13,745	624	98,293	30,711	16,003,000	147,428	7,677
Develli	379	1,013	5,440	10	48	11,195	12,400	1,612	76,532	28,593	11,600,226	144,798	7,148
Bünyan	186	934	2,901	0	9	8,739	10,721	1,128	56,419	25,483	9,690,000	84,628	6,373
İncesu	45	287	2,570	1	24	3,301	3,647	187	47,077	14,519	7,002,904	70,630	2,629
Yekün	2,481	5,416	21,845	80	91	47,551	58,782	6,287	350,983	131,636	58,366,130	556,474	32,909

Fabrikalar Kayseri Vilayeti'nde Mevcut Fabrikalarla Cinsleri ve İstihsalatı Zirde Gösterilmiştir Fabrika-Değirmenlerin

Buldukları Mahaller	İsimleri	Ne ile İştilgal Eyledikleri	Nevi: Fabrika, Değirmen	Sahiplerinin isimleri	Tabiiyetleri	Tarih- Tesis- leri	Kuvve-i Muharrikelerinin Cinsleri	Kaç Beygir Kuvvetinde Olduğu	Bir Sene Zarfındaki İstihsalat
Kayseri- Ağmas Karyesi	Hevenkli	Dakik	Değirmen	Seyit Efendizade Mustafa Efendi	Türkiye Cumhuriyeti	1319	su	40	866,400 kilo buğday tahn eder
Kayseri- Boğazköprü	Karasu	Dakik	Değirmen	Muhammedisade Alim Efendi ve Şürekâsı	Türkiye Cumhuriyeti	1338	su	60	1,732,800 kilo buğday tahn eder
Kayseri- Dörtükkan önu Mevkii	Yeni Değirmen	Dakik	Değirmen	Mütekat Erkanharap Kaymakamı Rifat Bey	Türkiye Cumhuriyeti	1925	motor	10	1083 kilo buğday tahn eder
Kayseri(Keyz)ler Mevkii	Müskirat Fabrikası	Müskirat imalatı	Fabrika	Yesarizade Mustafa Efendi	Türkiye Cumhuriyeti	1338	motor	0	Halen itiriyav ve müskirat imalatıyla havlu ipliklerini boyamakla iştilgal etmektedir
Bünyan Kaza Merkezi	Kayseri- Bünyan İplik Fabrikası	Halı İpliği İmalıyla Müştegil	Fabrika	Anonim Şirketi	Türkiye Cumhuriyeti	1925	Türbin	Asgari 75 azami 156	120,000 kilo halı ipliği (yevmi 400 kilo itibarıyla)

Bankalar - Mevcut bankalar zirde gösterilmiştir

Bankaların isimleriyle Buldukları Yerler	Merkezi	Umum Sermayeleri		Şubelerinin Tarih-i Tesis
		Miktarı Lira	Nevi	
Kayseri Ziraat Bankası Şubesi	Ankara	-	-	1300 senesi
Kayseri Osmanlı Bankası Şubesi	Galata	10,000	Türk Madeni Lira	1910 senesi
Kayseri Milli İktisat Türk Anonim Şirketi	Kayseri	88,804	Türk evrak-ı nakdiyesi	1332 senesi
Develi, Bünyan, Aziziye Ziraat Bankası Sandıkları	Ankara	-	-	1305 senesi

Yollar - Vilayette mevcut yollar zirde gösterilmiştir

Yolun İptidası-Nihayeti	Yolun Tülu- Kilometre	Şoseler			
		Sağlam Kısmı Kilometre	Tamir Olunmakta Kilometre	Tamire Başlanmamış Kilometre	Yeni İnşa Olunmakta Kilometre
Kayseri: Niğde Yolu	88+000	58+000	0	30+000	0
Kayseri: Sivas Yolu	68+000	28+000	0	40+000	-
Bünyan: Barsama Yolu	14+500	14+500	0	0	-
Kayseri: Talas: Zincidere Yolu	14+500	11+000	3+000	0+500	-
Everek: Yavaş Yolu	34+000	11+643	0	0	22+357
Kayseri: Muncusun Yolu	23+000	10+000	3+000	10+000	-
Kayseri: Hacılar Yolu	11+000	0	0	0	11+000
Aziziye: Bünyan Yolu	55+000	0	0	0	55+000
Kayseri: Erkilet Yolu	10+000	1+200	0	8+800	-
Kayseri: Hisarcık Yolu	11+000	11+000	0	0	-
Hisarcık: Everek Yolu	35+000	0	0	35+000	-
Everek: Yahyalı Yolu	20+000	0	0	20+000	-
İncesu: Ürgüp Yolu	13+000	7+000	0	6+000	-
Bünyan: Gesi: Kumarlı Yolu	25+000	0	0	0	25+000
Kayseri: Kırşehir Yolu	40+000	5+000	0	35+000	0
Kayseri: Yozgat Yolu	53+000	1+200	0	51+800	0
Kayseri: Tavlasun: İlbaşı	40+000	0	0	0	40+000
Yekûn	590+000	158+543	6+000	272+ 100	153+357

Nüfus-1 Umumiye Kayseri vilayetinin nüfus-1 umumiyesi zirdeki cetvelde gösterilmiştir

Mukayyet Nüfus-1 Umumiyesi		Tevellüdat			Vefiyat			Münakahat		Talak	Esami-i Kaza
Yekün	Kadın	Erkek	Yekün	Kadın	Erkek	Yekün	Kadın	Erkek	Yekün	Bakır	Seyyib
100,006	52,241	47,765	3,489	1,650	1,839	1,129	508	621	1,595	1,385	210
51,074	27,103	23,971	1,354	718	636	362	129	238	970	782	188
36,999	19,969	17,030	756	374	382	248	101	147	853	704	149
44,957	23,539	21,419	511	232	379	161	39	122	132	116	16
17,453	9,320	8,133	690	378	312	355	114	241	781	567	214
250,490	142,172	118,318	6,800	3,352	3,448	2,260	891	1,363	4,331	3,554	777

Maden Suları

Kazası	İsmi	Mevkii	Cihet-i Aidiyeti	Terkiibat-ı Kimyeviyeleri	Bir Senelik Varidatı	
					Kuruş	Lira
Kayseri	Saz İçmesi	Kayseri'nin Garbında Sazlık Mevkii		Kıbrıtyyet magnezi olduğu muhakkak olup, bu suyun 300 gramı bir müşhil derecesindedir.	-	-
Kayseri	Hasan Alp	Kayseri'nin Cihet-i Şimalisinde	Erkilet Belediyesi	Sisliis, hadid albümin, sani karbonit kalsiyum:0,1010 0,0090 0,6739 sani karbonit magnazyum, sani karbonit sodyum, klor sodyum: 0,5283,004272.0.9900, kıbrıtyyet sodyum, serbest hamız karbon, azottit potasyum: 0.0.1000, 0.2640, 0 fosforit emlahı	-	-
Kayseri	Boğazköprü	Kayseri'nin Garb-i Şimalisinde	-	Kükürtlü olup tahlil icra edilmemiştir	-	-
İncesu	Tevliyey	Karahisar Nahiye Merkezi	-	-	-	-
İncesu	Sarıköprü		-	-	-	-
Develi	Develi	Develi Merkezinde	-	-	-	-

İlçalar

Kazası	İsmi	Mevkii	Cihet-i Aidiyeti	Terkibat-ı Kimyeviyeleri	Bir senelik Varidatı	
					Kuruş	Lira
Kayseri	Tekgöz Kaplıcası	Kızılırmak	Yemliha Karyesi	Derece-i hararen 28 santigrat, terkibat-ı kimyeviyesi emlaha-i hadide ve kibritiyetten ibarettir.	-	60
Kayseri	Bayramhacı	Kayseri'nin Garb-i Şimalisinde	-	-	-	-
Develi	Zile Kaplıcası	Zile Köyü	-	-	-	-

TÜRKİYE SALNAMESİ 1927, BİRİNCİ SENE

İstanbul, Sahib-i İmtiyaz Hasan Hulki, Anadolu Matbaası, (1927), s. 813-817.

KAYSERİ

Kendi namındaki vilayetin merkezi bulunan Kayseri bağ ve bahçelerle muhat olup sayfiyeleri kesirdir. Ekalimi gayet mutedil, suları iyidir. Merkez-i vilayet sath-ı bahirden 4,500 metre irtifanda bulunan Erciyes Dağı'nın şimal-i şarki eteklerinde ve bir ova üzerinde kaimdir. Kayseri Vilayeti Anadolu'nun bilumum vilayatiyla münasebat-ı ticariyede bulunur. Civar vilayatin transit mahallidir. Kayseri, merkez kaza ile Develi, Bünyan, ve İncesu kazalarından müteşekkildir. Arazisinin büyük bir kısmı dağlıktır. Kayseri mıntkasında Karasu, Sarmısaklı ve Kızılırmak nehirleri vardır. Karasu, Erciyes Dağı eteklerinde ve müteaddit menbalardan husule gelen ve Saz namı alan ufak bir gölün cereyanından hasıl olan ve geçtiği yeri suladıktan ve birkaç değirmen ve bir fabrika işlettikten sonra Kızılırmak'a karışır. Sarmısaklı Irmağı ise Bünyan Dağları'ndan nebaan ederek Bünyan Şelaleleri'ni teşkil ve Kayseri arazisinin bir kısmını irva ve iska ederek Karasu vasıtasıyla Kızılırmak'a karışır. Kızılırmak'tan halen istifade edilememektedir.

Ziraat:

Kayseri'de usul-i ziraat basit ve iptidaidir. 1926 senesinde istihsalat-ı ziraiye miktarı ber-vech-i zirdir

Buğday	14,386,200
Arpa	10,090,000
Mahlut buğday	10,110,000
Mısır	151,000
Patates	651,500
Pancar	165,750
Nohut	1,550,000
Fasulye	1,350,500
Mercimek	650,000

Burçak	3,110,700
Keten	85,750
Ketencik	900,700

Sanayi:

Kayseri Vilayeti'nin en ziyade inkişaf eden sanayii hahcılık, dericilik, pastırmacılıktır. Merkez-i vilayette 2,270 toplu, 2,800 adet müteferrik olmak üzere 5,070 halı tezgahı mevcut olup beher tezgahtan vasati olarak senede üç halı çıkarılmaktadır. Kilim müteferrik suretiyle imal olunmakta olup ancak ihtiyacı mahalliye temin edebilecek miktarda imalatta bulunmaktadır.

Senede on beş ila on sekiz bin kadar inek zebh ve bundan altı yüz bin kilo kadar pastırma imal edilerek kısm-ı azamı harice sevk, diğer kısmı da dahilde istihlak olunmaktadır. Pastırmalık için zebh edilen ineklerin etlerinden yüz bin kilo raddesinde sucuk imal edilir.

Kayseri'de iki debbaghane mevcut olup senede 90- 100 bin kadar meşin ve sahtıyan imal ve ihraç edilmektedir. Bunlardan maada müteaddit dakik değirmen ve fabrikalarıyla bir de Bünyan'da iplik fabrikası vardır.

Maadin:

Merkez-i vilayete merbut Kuşçu Karyesi'nde bakır ve kükürt ve Karahisar Nahiyesi'nde kömür ve şehir kurbunda güherçile madenleri vardır.

Maden Suları:

Vilayetin Hasan Alp Karyesi'nde hamız-ı karbonlu, Saz mevkiinde kibritiyet-i sud, Bayramhacı Karyesi'nde demir ve çelikli maden suları mevcut olup rağbet-i umumiyeeye mazhar olmuştur.

Yollar:

Kayseri Vilayeti'nin en mühim yolları Kayseri: Ulukışla, Kayseri: Kırşehir, Kayseri- Şehirkışla, Kayseri: Aziziye ve Kayseri: Maraş'tır. Kayseri Ankara'ya 330, Sivas'a 195, Yozgat'a 155, Ulukışla'ya 188, Niğde'ye 143, Kırşehir'e 130 kilometre mesafededir.

İhracat:

Kayseri'de 650,000 kilo yapağı, 370,000 kilo tiftik, 145,000 kilo kitre, 65,000

adet bağırsak, 26,000 kilo balmumu, 110,000 adet ham keçi derisi, 200,000 gön, 15,200 adet halı, 178,000 kilo mercimek, 252,000 kilo çekirdek, 750,000 kilo cehri, 650,000 kilo pastırma, 100,000 kilo sucuk istihsal ve imal edilmekte olup bunlardan yüzde yetmiş beş nisbetinde ihracat yapılmaktadır.

İthalat:

Başlıca ithal olunan mevadd şunlardır: Manifatura, tuhafiye, şeker, kahve, gaz, melbûsât, boya, züccaciye, kırtasiye, hırdavat ve mevadd-ı madeniyedir.

Teşkilat:

Vilayet teşkilatından maada Halk Fırkası, Hilal-i Ahmer, Tayyare, Muallimler Birliği Cemiyeti, Türk Ocağı, Himaye-i Etfal, İhtiyat Zabitan Cemiyeti, Halıcılar Birliği ve Ticaret ve Sanayi Odası gibi bazı teşkilat daha mevcuttur.

Kayseri’de Bulunan Erbab-ı Ticaretin Esamisi Ber- vech-i zirdiri

Eczaneler:

Hacı Mustafa

Hacı Hazım

Sarı Aptullahzade Naci

Koca Bekirzade Osman

İmalathaneler:

Makarna ve şehri ye imalathanesi

Ağnam Tüccarları:

Akşehirlizade Avni

Alaybeyizadeler

Erkiletli Arifzade Osman

Erkiletli Arifzade Muharrem

İmamzade Ahmet

Oğulcukluzade Mehmet Ağa

Balazade Recep Ağa
Çalıkzade Hacı Emin
Çavuşzade Hacı İzzet
Torunağazade Mehmet
Talaslızade Mehmet Ağa
Göncüzade Recep
Mehterzade Osman
Mehterzade Yunus
Yumurtacızade Salim

Bakır Tüccarları:

Bakırcılar Şirketi
Topçu Hasanzade Ömer Lütfi

Pamuk Tüccarları:

Bozdoğanlızade Mehmet
Hacı Yusufzade Mehmet Nuh

Pastırma Tüccarları:

Ethemzade Hacı Mustafa
Boyacızade Hacı Ahmet
Körükçüzade Ali
Köseade Nuri

Tuhafiye Tüccarları:

Binbirçeşit Rasih Efendi Şürekâsı
Şark Pazarı sahibi Mustafa
Kara Mehmet Ağazade Ömer
Mülayimzade Mustafa

Halı ve Kilim Tüccarları:

İlyaszade Ömer Fevzi

Başkâtipzade Şükrü Ağa

Bescelizade Rıfat

Bescelizade Ahmet Faik

Hacı Nuhzade Hacı Nuh

Hacı Nuhzade Cemal

Hacı Ağazade Hacı Ali Ağa

Dedezade Mustafa

Razzade Reşit

Dükârzade Biraderleri

Dükarzade Nuri

Saraçzade Hacı Muharrem Ağa

Seyit Efendizade Mustafa

Abdüssamet Ağazade Osman

Kamaşakzade Ömer

Kantarcızade Mehmet

Kirazzade Ahmet

Keşenzade Osman

Köse Halilzade Osman

Mollazade İbrahim

Narinzade Hacı

Nalbantzade Bekir

Nalbantzade Hacı Şaban

Yahyabeyzade Kadir

Yahyabeyzade Hacı Mehmet

Hırdavat Tüccarları:

Bürüngüzlüzade Ahmet

Çıngıllızade Ömer

Hacı Şeyhzade Hacı Emir

Dükarzade Nuri

Keklikzade Hacı Mustafa

Mollazade Ali

Haffafiye Tüccarları:

Gümeçlizade Hacı Hüseyin

Kükürtçüzade Mehmet

Deri Tüccarları:

Çadırcızade Bekir

Çadırcızade Hüseyin

Hacı İsmailzade Küçük İbrahim

Göncüzade Recep

Molla İbadzade Hacı Ömer

Demir Tüccarları:

Çıngıllızade Ömer

Karamancızade Şaban

Zahire Tüccarları:

Muhaddiszade Alim

Züccaciye Tüccarları:

Kara Mehmet Ağazade Ömer

Attariye Tüccarları:

İmamzade Ali Galip
Batbatzade Hacı İmam
Bedestanizade Şaban
Bescelizade Ahmet
Cafer Ağazade Ömer
Çıngıllızade İsmail
Hacılarlızade Mustafa
Hasan Onbaşızade İbrahim
Tosun Ağazade Hacı Mehmet
Alemdarızade Hacı Mehmet
Körükçüzade Hacı Hamdi
Mevlevizade Ali
Nalbantzade Hacı Hamdi
Hidayetzade Ahmet

Fabrikalar:

Alkol ve Müskirat Fabrikası
Karasomlu Sanayi Şirketi Dakik Fabrikası
Kemerik Dakik Fabrikası

Kırtasiye Tüccarları:

Mülayimzade Tevfik

Kösele Tüccarları:

Hacı Aptullahzade Hacı Ali
Leylazade Süleyman

Manifatura Tüccarları:

Arpacızade Seyit

Akşehirlizade Nuh

Eriklili Hacı Bekirzade Aptullah

Efendi Ağazade Hacı Halil

İbişzade Hacı Ahmet

İpşirlizade Nuh

İmamzade Osman

İmamzade Ali Kâmil

Ayrancızade Hamdi

Bakırcızade Cemal

Başhorozluzade Hacı Mehmet

Pekmezcizade Hacı Ali

Benlizade Hacı Hüseyin

Bıçakçızade Mehmet

Tacettinzade Tacettin Efendi Şürekası

Tütüncüzade Biraderleri

Hamurkarzade Hacı Mustafa

Tezgahçızade Yusuf

Demircizade Mustafa

Demircizade Kasım

Zalzade Hacı Aptullah ve Mahdumlan

Sipahizade Abit

Şah Hüseyinzade Mustafa

Şahinzade Mustafa

Samancızade Ahmet

Taşçızade Ahmet
Talaslızade Çerkesoğlu Mehmet
Ali Hocasade Hacı Kâmil
Ali Mülazımzade Mehmet
Ayarzade İsmail
Kara Halilzade Hacı Rıfat
Ketenciler Şirketi
Kirazzade Ahmet
Kirazzade Mehmet
Göbelekzade Mehmet
Göncüzade Osman ve Şürekâsı
Göncüzade Biraderleri
Külahçızade Kasım
Mavişzade
Mavişzade Hamdi
Müderriszade İbrahim
Miyaszade Hacı Seyit
Nisarizade Ahmet
Varitlizade Mustafa
Yahya Beyzade Hacı Mehmet
Yörükzade İbrahim

Nakliyat:

Bedestanizade Hacı Mustafa
Harputizade Rıza

Yapağı Tüccarları:

Erkiletli Arifzade Nuri Ağa

Çadırcızade Bekir

Çadırcızade Hacı Hüseyin

Hacı İsmailzade Küçük İbrahim

Molla İbatzade Hacı Ömer Ağa

Yedekçizade Biraderleri

TÜRKİYE CUMHURİYETİ MALUL GAZİLER BÜYÜK TİCARET SALNAMESİ

İstanbul, 1928, s. 484-1576.

Kayseri’de İcra-yı Faaliyet Eden Tüccar Adresleri:

Eczacılar: (s.484)

Erciyes Eczahanesi, Hazım: Kışıkapı’da
Türkiye Eczahanesi, Apdullah: Börekçiler’de
Şifa Eczahanesi, Mustafa: Bakırcılar’da
Sarıaptullahzade Nuh Naci: Kazancılar’da
Kocabeyzade Osman Azmi: Kaleönü’nde

Ekmekçiler: (s.545)

İhsan oğlu Talip: Otpazarı’nda
Uzunağazade Mehmet: Boyacı Kapısı’nda
Tiryakizade Süleyman: Araba Kapısı’nda
Hacı Ethem oğlu Abbas: Araba Pazarı’nda
Hasanbaba oğlu Şükrü: Kışıkapı’da
Hüseyin oğlu Nuh: Meydan Kapısı’nda
Derviş oğlu Hamdi: Hükümet Caddesi’nde
Salim oğlu Mehmet: Boyacı Kapısı’nda
Şükrü oğlu Hamdi: Kışıkapı’da
Talaslızade Ömer: Sebze Hali’nde
Osman oğlu Mehmet: Araba Pazarı’nda
Mehmet oğlu Ahmet: Araba Pazarı’nda
Mehmet oğlu Aptullah: Boyacı Kapısı’nda
Mehmet oğlu Mahmut: Otpazan’nda

Mehmet oğlu Mustafa: Kazancılar'da

Mustafa oğlu Hasan: Meydan Kapısı'nda

Mustafa oğlu Yahya: Uzunyol'da

Av Derisi Tacirleri: (s.572)

Çingillizade: Eski Dul Çarşısı

Bakırcılar: (s. 630)

Ahmet oğlu Şükrü: Kazancılar'da

Emrah oğlu Şaban: Kazancılar'da

Emir oğlu Hüseyin: Kazancılar'da

Bakırcılar Şirketi: Kazancılar'da

Berber Kadir oğlu Hacı Ahmet: Kazancılar'da

Berberoğulları'ndan Mahir: Kazancılar'da

Hüseyin oğlu Ahmet: Kazancılar'da

Seyit Mehmet oğlu Ali: Kazancılar'da

Selahattin oğlu Ahmet: Kazancılar'da

Turan oğlu Hacı Emin: Kazancılar'da

Topçu Hasanzade Ömer Lütfi: Kazancılar'da

Gazzazzade Ali: Kazancılar'da

Kebapçızade Şeyh: Kazancılar'da

Mehmet oğlu Ahmet: Kazancılar'da

Mehmet oğlu Recep: Kazancılar'da

Mehmet oğlu Yusuf: Kazancılar'da

Mustafa oğlu Emin: Kazancılar'da

Mustafa oğlu Hacı Mehmet: Kazancılar'da

Bezzazlar: (s.649)

Çadırcızade Osman: İmamoğlu Han

Kantarcızade Rıfat: İmamoğlu Han

Bakkallar:(s.724)

İbrahim oğlu Aptullah: Meydan Kapı'da

Ahmet oğlu Cemal: Sipahi Pazarı'nda

Ezmeçioğlu Hamdi: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Elifoğlu Mustafa: Kiçikapı'da

Emrullah Efendi oğlu Mehmet: Araba Pazarı'nda

Emir Efendi oğlu Mehmet: Meydan Çarşı'da

Usta Ahmet oğlu Mustafa: Meydan Çarşı'da

İncezade Mehmet: Katrancılar'da

Biraderoğlu Ahmet: Kiçikapı'da

Beşekezzadede Kâmil: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Hayyal Tirkeşli: Kiçikapı'da

Çömlekoğlu Hacı Ali: Vezirhan ağzında

Hacı Ahmet oğlu Muharrem: Meydan Kapı'da

Hacı İbrahim oğlu Mehmet: Meydan Kapı'da

Hacı oğlu Paşa: Şekerciler'de

Hasan oğlu Karaca: Kiçikapı'da

Hasan oğlu Veysel: Kazancılar'da

Halim oğlu Selim: Kazancılar'da

Hamza oğlu Mehmet Kazım: Boyacı Kapısı'nda

Haliloğlu Halil: Meydan Kapı'da

Daim oğlu Mehmet: Sipahi Pazarı'nda

Rasim oğlu Ahmet: Uzunyol'da

Süleyman oğlu Hacı Nuri: Boyacı Kapısı'nda

Salih oğlu Ali: Meydan Kapı'da

Alimoğlu Halil İbrahim: Kiçikapı'da

Akif oğlu Kazım: Tekeönü'nde

Aptullah oğlu Ahmet: Boyacı Kapısı'nda

Ali oğlu Mustafa: Kiçikapı'da

Abdülkadir oğlu Mehmet: Kiçikapı'da
Ali oğlu Osman: Kiçikapı'da
İmaretlioğlu Hamdi: Kiçikapı'da
Kınacıoğlu Hacı Mehmet: Kiçikapı'da
Fazlı oğlu Süleyman: Kiçikapı'da
Kuddusi oğlu Ahmet: Kiçikapı'da
Kaderoğlu Rıza: Kiçikapı'da
Kahvecioğlu Recep: Kiçikapı'da
Gürültücüoğlu Nuh: Cami-i Kebir civarında
Mustafa oğlu Mahmut: Cami-i Kebir civarında
Mehmet oğlu Kadir: Boyacı Kapısı'nda
Mehmet oğlu Aptullah: Hacı Hanefi Çarşısı'nda
Mehmet oğlu Seyfi: Kiçikapı'da
Mollazade Hacı Ömer: Eski Pamukçular'da
Münip oğlu Ahmet: Meydan Kapısı'nda
Nebioğlu Hacı Ali: Dörtükkanönü'nde
Nuh oğlu Mehmet: Boyacı Kapısı'nda
Nuri oğlu Mahmut: Meydan Kapısı'nda
Nalbantoğlu Ahmet: Meydan Kapısı'nda
Veysel oğlu Hasan: Tekeönü'nde
Yüzbaşızade Hasan: Kiçikapı'da
Yakup oğlu Mehmet: Kiçikapı'da

Pastırmacılar: (s. 750)

Ethemzade Hacı Mustafa: Hacıefendi Çarşısı'nda
İmamzade Osman: Vezirhan
Patpatzade Hacı Ali: Börekçiler Çarşısı
Harputluzade Hasan: Hacıefendi Çarşısı
Dırazzade Reşit: Mahkemeönü'nde
Dülgerzade Biraderler: Hacıefendi Çarşısı

Keşzade Osman: Hacıefendi Çarşısı
Göncüzade Ahmet: Maarif Hanı'nda
Mehmet Beyzade Ahmet: Maarif Hanı'nda
Narinzade Nuh Mehmet: Hacıefendi Çarşısı'nda
Başağazade Mehmet: Kiçikapı'da

Pamuk Tacirleri: (s.755)

İsmailoğlu Şükrü: Sipahi Pazarı'nda
Çukurluoğlu Ali Rıza: Sipahi Pazarı'nda
Hacı oğlu Hacı Mehmet: Sipahi Pazarı'nda
Hacı Yusuf oğlu Tevfik: Sipahi Pazarı'nda
Hasan Beyzade Hacı Mehmet: Sipahi Pazarı'nda
Hayrettin oğlu Ahmet: Sipahi Pazarı'nda
Derviş oğlu Mehmet: Sipahi Pazarı'nda
İsa oğlu Emin: Sipahi Pazarı'nda
Köşkeroğlu Osman: Sipahi Pazarı'nda
Göncüoğlu Mehmet: Sipahi Pazarı'nda
Muharrem oğlu Nuh: Sipahi Pazarı'nda
Fevzi oğlu Mehmet: Sipahi Pazarı'nda

Tuhafiyeciler: (s.807)

Binbirçeşit Rasih: Sarraflar'da
Tütüncüzade Bekir: Börekçiler'de
Hacı Bekirzade Fehmi: Börekçiler'de
Şark Pazarı sahibi Mustafa: Sarraflar'da
Kara Mehmetağazade Ömer: Sarraflar'da
Küllük İmamzade Yusuf: Gazzazlar'da
Mehmet oğlu Ahmet: Gazzazlar'da
Mehmet oğlu Osman: Börekçiler'de
Mülayimzade Mustafa: Sarraflar'da

Nuh oğlu Halis: Gazzazlar'da

Tenekeçiler: (s.843)

Ahmet oğlu Hamdullah: Boyacı Kapısı'nda

Emin oğlu Ali: Demirkapı'da

Süleyman oğlu Ahmet: Demirkapı'da

Arif oğlu İsmail: Kazancılar'da

Aptullah oğlu İsmailOsman: Zincidere'de

Celepler: (s.869)

Akşehirlizade Avni: Hacı Fevzi Çarşısı'nda

Alaybeyzadeler: Uzunçarşı'da

Ahmet Mülazımzade Mustafa: Kaleönü'nde

Eriklili Arifzade Nuri: Hacıefendi Çarşısı'nda

Eriklili Arifzade Muharrem: Hacıefendi Çarşısı'nda

İmamzade Ahmet: Vezirhan

Ali Ceflizade Mehmet: Hacıefendi Çarşısı'nda

Bilalzade Recep: Hacıefendi Çarşısı'nda

Boyacıoğlu Hacı Ahmet: Uzunçarşı'da

Çavuşzade Hacı İzzet: Hacıefendi Çarşısı'nda

Karalzade Hacı Abdi: Uzunçarşı'da

Sebzecizade Mustafa: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Taşçızade Ahmet: Uzunçarşı'da

Talaslızade Mehmet: Vezirhan'da

Torunağazade Mehmet: Kazancılar'da

Göncüzade Recep: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Mehterzade Osman: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Mehterzade Yunus: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Lokmanağazade Mustafa: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Yumurtacızade Salim: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Cemiyetler, Kulüpler, Yurtlar ve Sair Müessesat-ı İçtimaiye (s.879)

Türkocağı

Cumhuriyet Halk Fırkası

Himaye-i Etfal

Davavekilleri Cemiyeti

Kayseri Halıcılar Birliği Cemiyeti

Muallimler Cemiyeti

Muin-i Fukara Cemiyeti

Halıcılar: (s.916)

İlyaszade Ömer Fevzi: Katrancılar'da

Başkâtipzade Şükrü: Sipahi Pazarı

Bescelizade Ahmet Faik: Sarraflar'da

Turanlıdedezade Mustafa: Uzunçarşılı'da

Hacı Nuhzade Hacı Nuh: Sarraflar'da

Hacıağazade Hacı Ali: Maarif Han'da

Hacı Nuhzade Cemal: Sarraflar'da

Dırazzade Reşit: Mahkemeönü'nde

Dükarzade Biraderler: Hacıefendi Çarşısı'nda

Dükarzade Nuri: Hacıefendi Çarşısı'nda

Saraçzade Hacı Muharrem: Mahkemeönü'nde

Seyyitzade Mustafa: Yenihan

Kantarcızade Mehmet: Vezirhanı'nda

Ferşanzade Kadir: Sipahizade

Gürcülü Hafızağazade Mehmet Ali: Hacı Sagir Çarşısı'nda

Köyülükzade Mehmet: Yenihan

Köshalilzade Osman: Mahkemeönü'nde

Mollazade İbrahim: Vezirhan'da

Nalbantzade Hacı Şaban: Vezirhan'da

Nalbantzade Bekir: Yenihan'da
Yahyazade Kadir: Yenihan'da
Yedipedizade Ali: Hacıefendi Çarşısı
Başağazade Hacı Ahmet: Yenihan
Taşçızade Biraderler: Maarif Hanı'nda

Hırdavatçılar : (s.938)

Bürüngüzlüzade Ahmet: Börekçiler Caddesi'nde
Bakkalbaşızade Mehmet: Börekçi Çarşısı'nda
Billurzade Mehmet: Börekçi Çarşısı'nda
Hacışeyhzade Hacı Ahmet: Katrancılar'da
Dülgerzade Biraderler: Hacıefendi Çarşısı'nda
Kösehalilzade İzzet: Katrancılar'da
Mollazade Ali: Katrancılar'da

Haffafiyeciler: (s.946)

Gülürüncüzade Mehmet: Hacı Çarşısı'nda
Gümeçlizade Hacı Hüseyin: Hacı Hızır Çarşısı'nda

Debbağlar : (s.957)

İbrahim oğlu Ali: Pazaryerinde
Ahmet oğlu Tefrik: Pazaryerinde
Ahmet oğlu Hacı Münip: Pazaryerinde
Ahmet oğlu Şükrü: Pazaryerinde
Ahmet oğlu İzzet: Pazaryerinde
Ahmet oğlu Ali: Pazaryerinde
Ahmet oğlu Ömer: Pazaryerinde
Emir oğlu Şükrü: Pazaryerinde
Hacı Kasım oğlu Şaban: Pazaryerinde
Hacı Mehmet oğlu Süleyman: Pazaryerinde
Hacı Mehmet oğlu Mehmet: Pazaryerinde

Osman oğlu Hüseyin: Pazaryerinde
Salih oğlu Mustafa: Pazaryerinde
Ali oğlu Ahmet: Pazaryerinde
Muharrem oğlu Mustafa: Pazaryerinde
Muharrem oğlu Derviş: Pazaryerinde
Mustafa oğlu Ahmet: Pazaryerinde
Mustafa oğlu Mükremin: Pazaryerinde
Yusuf oğlu Mehmet: Pazaryerinde

Demir Tacirleri: (5,987)

İbrahim oğlu Mustafa: Otpazarı'nda
İhsan oğlu İbrahim: Boyacı Kapısı'nda
Ahmet oğlu Mehmet: Boyacı Kapısı'nda
Ahmet oğlu Mustafa: Boyacı Kapısı'nda
Bozbeyoğullarından Halil İbrahim: Otpazarı
Cıngıllızade Ömer: Şekerciler'de
Çadırcızade Mustafa: Boyacı Kapısı'nda
Hacı Eyüpzade Mehmet: Boyacı Kapısı'nda
Hacı Osmanzade Hacı Halil: Boyacı Kapısı'nda
Hasan Hüseyin oğlu Hacı Ömer: Boyacı Kapısı'nda
Sefer oğlu Kâmil: Ağımas Karyesinde
Süleyman oğlu Süleyman: Otpazarı'nda
Salih oğlu Nuh: Uzunyol'da
Solakoğlu Ahmet: Otpazarı'nda
Osman oğlu Ahmet: Otpazarı'nda
Osman oğlu Hacı: Boyacı Kapısı'nda
Osman oğlu Hacı: Boyacı Kapısı'nda
Ömer Beyoğlu Emin: Sobacılar'da
Ömer oğlu İsmail: Otpazarı'nda
Kavukoğlu Mehmet: Boyacı Kapısı'nda

Kademoğlu Yunus: Boyacı Kapısı'nda
Karayağızzade Şaban: Mahkemeönü'nde
Karaosmanoğlu Kazım: Boyacı Kapısı'nda
Kebapçioğlu İsmail: Otpazarı'nda
Gevgeçzade Osman: Otpazarı'nda
Küpülcekezade Ali: Sarraflar'da
Mehmet oğlu Ahmet: Otpazarı'nda
Mehmet oğlu Abdülkadir: Uzunyol'da
Mustafa oğlu Emin: Araba Pazarı'nda
Mükreminzade Mehmet: Uzunyol'da
Nalbantoğullarından Burhan: Sobacılar'da
Nuh oğlu Nuh: Boyacı Kapısı'nda
Lazoğlu Hüseyin: Boyacı Kapısı'nda

Doktorlar: (s.1007)

İbrahim Bey: Belediye Tabibi
Ahmet Niyazi Bey: Hükümet Tabibi
Ahmet Rasim Bey: Memleket Hastahanesi Tabib-i Dahili
İsmail İbrahim Bey: Merkez Frengi Dispanser Tabibi
Enver Bey: Memleket Hastahanesi Röntgen Mütihazası
Hayri Dilaver Bey: Memleket Hastahanesi Sertabibi ve Operatör
Ali R. Bey: Sıhhiye Müdürü

Dokumacılar: (s.1011)

Fevzizade Sait Azmi: Sarraflar Çarşısı'nda

Zahire ve Hububat Tacirleri: (s.1039)

Buçukzade Ahmet: Sebzeçiler'de
Hacı oğlu Hacı İbrahim: Sebzeçiler'de
Himmetzade Alim: Börekçiler Çarşısı'nda
Nuh- Börekçiler Çarşısı'nda

Züccacıeler: (s.1046)

Ahmet oğlu Seyit: Katrancılar'da

İmam Yusuf: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Biraderzade İzzet: Katrancılar'da

Bezmi Efendi oğlu Mehmet: Katrancılar'da

Bekiroğlu Hafız Ahmet: Katrancılar'da

Hacı Mehmetzade Mustafa: Katrancılar'da

Haliloğlu Rasim: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Haliloğlu Ali: Börekçiler'de

Süleyman oğlu Osman: Katrancılar'da

Selamizade Emin: Katrancılar'da

Turan Efendizade Emin: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Gaffar oğlu Gaffar: Börekçiler'de

Kara Ahmet oğlu Ahmet: Katrancılar'da

Köse Halilzade İzzet: Katrancılar'da

Külahçioğlu Hamit: Katrancılar'da

Mehmet oğlu İsmail: Katrancılar'da

Mehmet oğlu Mustafa: Katrancılar'da

Mustafa oğlu Ahmet Çavuş: Katrancılar'da

Mollaoğlu Bayraktar: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Saatçiler: (5.1063)

Ahmet oğlu Hamza: Vezirhanı'nda

Büyükbaşızade Halit: Vezirhanı'nda

Mollaoğlu Hüseyin: Vezirhanı'nda

Saraçlar: (5.1076)

Ahmet oğlu Hilmi: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Ahmet oğlu Mahmut: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Ekrem: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Tatarzade Hacı Mehmet: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Haliloğlu Sami: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Salih oğlu Mehmet: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Arap Emin: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Osman oğlu Osman: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Ali oğlu Hacı Bey: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Ali oğlu Abdurrahman: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Gubarzade Osman: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Mustafa oğlu Hacı İbrahim: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Yapıcıoğlu Recep: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Sarraflar: (5.1123)

Elibüyükzade Nuh: Sarraflar'da

Bekir oğlu Mustafa: Sarraflar'da

Hacı Bekirzade Ahmet: Sarraflar'da

Hafız Ağazade Fuat: Sarraflar'da

Halıcı Ahmet oğlu Hacı Mehmet: Sarraflar'da

Haliloğlu Eşref: Sarraflar'da

Saracoğlu Mehmet: Sarraflar'da

Mütekait Mülazım-ı evvel Nuri: Sarraflar'da

Nuh oğlu Kemal: Sarraflar'da

Bagizade Mehmet: Sarraflar'da

Sobacılar: (s. 1128)

İbrahim oğlu Salih: Kanaatçılar Çarşısı'nda

İbrahim oğlu Mehmet: Eski Pamukçular'da

İsmailoğlu Hacı Mehmet: Kanaatçılar Çarşısı'nda

Tevfik oğlu Hüseyin: Kanaatçılar Çarşısı'nda

Hacı Ahmet oğlu Hüseyin: Eski Pamukçular'da

Hacı Mehmet oğlu Nuri: Kanaatçılar Çarşısı'nda

Hüseyin oğlu Hamdi: Kanaatçılar Çarşısı'nda
Hüseyin oğlu Muhsin: Kanaatçılar Çarşısı'nda
Recep oğlu Rasim: Kanaatçılar Çarşısı'nda
Saka Süleyman oğlu Hacı Seyit: Kanaatçılar Çarşısı'nda
Osman oğlu İlyas: Kanaatçılar Çarşısı'nda
Ali oğlu Şaban: Kanaatçılar Çarşısı'nda
Mehmet oğlu Ziya: Eski Pamukçular'da
Mehmet oğlu Şükrü: Eski Pamukçular'da
Mehmet oğlu Mehmet: Eski Pamukçular'da
Mahmut oğlu Ahmet: Eski Pamukçular'da
Mustafa oğlu Kâmil: Eski Pamukçular'da
Murtaza oğlu Halil: Eski Pamukçular'da

Attarlar: (s.1150)

Ahmet oğlu Hacı Mehmet: Eski Dul Pazarı'nda
Arpacızade Galip: Eski Dul Pazarı'nda
Akçakayalızade Hacı Mustafa: Eski Dul Pazarı'nda
İmamzade Ali Galip: Katrancılar'da
Emin oğlu Halit: Eski Dul Pazarı'nda
İnceoğlu Şükrü: Eski Dul Pazarı'nda
Balcızade Ahmet- Eski Dul Pazarı'nda
Bedestani Şaban: Börekçiler'de
Bismilzade Ahmet: Börekçiler'de
Nacaroğlu Mehmet: Eski Dul Pazarı'nda
Caferzade Ömer: Eski Dul Pazarı'nda
Çingillızade İsmail: Eski Dul Pazarı'nda
Hacı Bayramzade Şaban: Eski Dul Pazarı'nda
Hacı Halil Ağazade Hamdi: Eski Dul Pazarı'nda
Hacı Musa: Eski Dul Pazarı'nda
Hacı Mühürlüzade Mustafa: Eski Dul Pazarı'nda

Hasan Onbaşızade Ali: Eski Dul Pazarı'nda
Hilmi oğlu İbrahim: Eski Dul Pazarı'nda
Sıvışzade Hacı Mehmet: Eski Dul Pazarı'nda
Dursunağazade Hacı Mehmet: Eski Dul Pazarı'nda
Kapıcızade Fikret: Eski Dul Pazarı'nda
Kürkçüzade Hacı Hamdi: Sarraflar'da
Miyaszade Hacı Mehmet: Eski Dul Pazarı'nda
Mevlevizade Ali: Eski Dul Pazarı'nda
Nalbantzade Hacı Hamdi: Eski Dul Pazarı'nda
Vartılızade Veysel: Eski Dul Pazarı'nda
Hidayetzade Ahmet: Eski Dul Pazarı'nda

Gazete ve Mecmualar: (s.1165)

Kayseri, haftada iki, siyasiyat

Kalay Tacirleri: (s. 1187)

Ahmet oğlu Ahmet: Kazancılar'da
Ahmet oğlu İsmail: Kazancılar'da
Emin oğlu İbrahim: Kazancılar'da
Bekir oğlu Mehmet: Erkilet Nahiyesi'nde
Peykarcızade Ali: Kazancılar'da
Hacı Ahmetzade Kazım: Kazancılar'da
Hacı oğlu Recep: Kazancılar'da
Hüsanzade Lütfuilah: Kazancılar'da
Hasan oğlu Aptullah: Kazancılar'da
Hasan oğlu Mehmet: Kazancılar'da
Sait oğlu Hasan Hüseyin: Kazancılar'da
Şaban oğlu Ahmet: Erkilet Nahiyesi'nde
Osman oğlu Mehmet: Kazancılar'da
Ali oğlu Mükremin: Kazancılar'da

Ömer oğlu Ali Osman: Kazancılar'da
Ömer oğlu Mehmet: Kazancılar'da
Feyzullah oğlu Şaban: Kazancılar'da
Kadir Usta oğlu Mehmet: Kazancılar'da
Kendirlizade Hamdi: Kazancılar'da
Kendirlizade Ali: Kazancılar'da
Mehmet oğlu Ahmet: Kazancılar'da
Mehmet oğlu Şükrü: Kazancılar'da
Mehmet oğlu Mustafa: Kazancılar'da
Mehmet oğlu Ali Osman: Kazancılar'da
Mustafa oğlu Mustafa: Kazancılar'da
Nuh Mehmet oğlu Ahmet: Kazancılar'da
Yahya oğlu Mehmet Emin: Kazancılar'da

Kırtasiyeciler: (s.1196)

Mülazımzade Tevfik: Katrancılar'da

Kantariye Tacirleri: (s.1223)

Nabizade Ahmet: İmamoğlu Hanı
Demircizade Mustafa: Hacıefendi Çarşısı'nda
Katrancızade Memiş: İmamoğlu Hanı
Katrancızade Yakup: İmamoğlu Hanı
Kâtipzadeler: Hacıefendi Çarşısı'nda
Mehmet Beyzade Mehmet: Hacıefendi Çarşısı'nda

Kunduracılar: (s.1290)

İbrahim oğlu Hacı Ali: Vezirhanı'nda
Ahmet oğlu Hacı İsmail: Kazancılar'da
Hasan oğlu Emin: Vezirhanı'nda
Hakkı oğlu Ömer: Sipahi Pazarı'nda
Salim oğlu Mustafa: Börekçiler'de

Şaban oğlu İsmail: Börekçiler'de
Şaban oğlu Nuh Mehmet: Tavanlı Mağaza
Salih oğlu Recep: Hanefi Çarşısı'nda
Osman oğlu Recep: Hanefi Çarşısı'nda
Ali oğlu Nuh Mehmet: Hanefi Çarşısı'nda
Ömer oğlu Zühtü: Vezirhanı'nda
Galip oğlu Hacı Ömer: Kazancılar'da
Kocaağazade Mustafa: Yenihan'da
Nuh oğlu Hacı İbrahim: Vezirhanı'nda
Kereste Tacirleri: (s.1337)
Kürküzade Ali: Kızıkapı'da

Köseleciler: (s. 1346)

Hacı Hüsamzade Hacı Ali: Kösele Han
Saraçzade Hacı Muharrem: Mahkemeönü'nde
Leylazade Süleyman: Hacı Çarşısı'nda

Kitre Tacirleri (s. 1351)

Kuruzade Osman: Vezirhanı'nda

Manifaturacılar: (s.1445)

Arpacızade Seyit: Börekçiler Çarşısı
Akşehirlizade Nuh: Börekçiler Çarşısı
Ayrancızade Hamdi: Uzunçarşı
İpşirlizade: Uzunçarşı
Erkiletli Hacı Bekirzade Apdullah: Hacı Hanefi Çarşısı'nda
Efendiağazade Hacı Halil: Uzunçarşı
İmamzade Ahmet: İmamoğlu Hanı
İmamzade Ali Kâmil: Maarif Hanı
İmamzade Ömer Mümtaz: Maarif Hanı
İbişzade Hacı Ahmet: Hacıefendi Çarşısı

- İçellizade Hacı Hayrullah:** Uzunçarşı
Başhorozzade Hacı Mehmet: Uzunçarşı
Bakırcızade Cemal: Uzunçarşı
Nescelizade Rifat: Maarif Hanı
Benlizade Hacı Hüseyin: Uzunçarşı
Pekmezcizade Hacı Ali: Hacı Hanefi Çarşısı
Bıçakçızade Mehmet: İmamoğlu Hanı
Tacettinzade Tacettin: İmamoğlu Hanı
Tütüncüzade Biraderler: Uzunçarşı
Hacıhafızade Hüseyin: Katrancılar'da
Hisarcıklızade Mesut: İmamoğlu Hanı
Hemvicarzade Hacı Mustafa: Uzunçarşı
Tezgaçızade Yusuf: Uzunçarşı
Sipahizade Abid: İmamoğlu Hanı
Şahinzade Mustafa: İmamoğlu Hanı
Şahhüseyinzade Mustafa: Uzunçarşı
Samancızade Ahmet: Uzunçarşı
Taşçızade Ömer: Maarif Hanı
Talaslızade Mehmet Salih: İmamoğlu Hanı
Alihocazade Hacı Kâmil: İmamoğlu Hanı
Ali Mülazımzade Mehmet: İmamoğlu Hanı
Alemdarzade Hacı Mehmet: Uzunçarşı
Abazade İsmail: Uzunçarşı
Karahalilizade Rifat: Katrancılar
Kasap Hacıalizade Hacı Ali: Katrancılar
Kirazzade Mehmet: Uzunçarşı
Göncüzade Osman ve Şeriki Şaban: Hacı Hanefi Çarşısı
Göncüzade Ahmet: Maarif Hanı
Külahçızade Kasım: Uzunçarşı

Levazımzade Ahmet: Sarraflar Çarşısı

Mavişzade: Gön Hanı

Müderrişzade İbrahim: Gön Hanı

Hayaszade Hacı Sait: Uzunçarşı

Darruhzade Mustafa: İmamoglu Hanı

Yumurtacızade Salim: Hacı Hanefi Çarşısı

Yahyabeyzade Hacı Mehmet: Uzunçarşı

Bozdoğanlızade Mehmet: Katrancılar'da

Börkdedezade İbrahim: Uzunçarşı

Müteahhitler: (s.1478)

Abdüsaidzade Osman: Önçarşı'da

Velizade Hacı Ahmet: Kaleönü'nde

Mücellitler: (s.1481)

Aptullah oğlu Mehmet: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Memişoğlu Nuh: Hacı Hanefi Çarşısı'nda

Nakliyat İdarehaneleri: (s.1547)

Bedestani Hacı Mustafa: Vezirhanı'nda

Harputizade Ziya: Yenihan'da

Yapağı ve Yün Tacirleri: (s. 1576)

Çadırcızade Hacı Hüseyin: Eski Dul Çarşısı

Çadırcızade Bekir: Gön Hali

Çadırcızade Ahmet: Gön Hali

Hacı İsmailzade Küçük İbrahim: Salı Hali

Kuruzade Osman: Vezirhanı

Molla Abdizade Hacı Ömer: Köyhanı

Bedikçizade Hasan: Şekerciler'de

SÖZLÜK*

A

abadan: bayındır

adem-i intizam: düzensizlik

ağnam: koyunlar

ahcar: taşlar

ahd-i şehriyari: padişahın dönemi

ahfad: torunlar

ahiren: son olarak, en sonunda

ahval-i sıhhiye: sağlık durumu

ahval-i umumiye: genel durum

ahz-ı asker: askere alma

akalim: iklimler

aklam: memurların çalıştıkları kalemler ya da daireler

akmişe: kumaşlar

aksam: kısımlar

âlât: aletler

alemdar: bayraktar

âlem-i gayb: gözle görünmeyen şeylerin alemi

amed ü şüd: gidip gelme

amud-ı kebir: büyük direk, sütun

an: dan/-den eki

arşın: 68 santimetre uzunluğundaki eski ölçme birimi

arzen: paralel olarak

arz-ı endam etmek: boy göstermek

arz-ı şimali: kuzey paralel i

Asâkir-i Redife-i Şahane: ikinci dönem askerliğini yapanlar

* Sözcüklerin karşılığı verilirken metindeki anlam esas alınmıştır.

âsâr-ı salife: eski eserler

âsâr-ı tarihiye: tarihi eserler

asgorid: bir çeşit bağırsak solucanı

asr-ı maarif: bilgi, kültür dönemi

Astane (Asitane): İstanbul

Asya-yı Sugra: Küçük Asya, Anadolu

âşâr: eskiden harmandan sonra toprak ürünlerinden onda bir oranında alınan vergi

atik, atika: eski

atiye-i mahsusa: özel hediye

attar: güzel koku, iğne iplik vs. satan, aktar

avarız: en gebe

ayat: ayetler

aza-yı muvakkate: geçici üye

aza-yı müntahabe: seçilmiş üye

aza-yı tabii: doğal üye

B

bâb: kapı, konu

badehu: ondan sonra

bade't-tasfiye : artıldıktan sonra

bâdi olmak: neden olmak

bais-i ihya-yı memleket: ülkenin mutluluk sebebi

bals-i saadet-i mülk ii millet: ülkenin ve milletin mutluluk sebebi

bakariye: sığır cinsinden hayvanlar

bakaya: kalıntılar

bani: kurucu

baniye: kurucu (kadın)

barid: soğuk

barika-i şemşir-i celadet: kahramanlık kılıcının yıldırım

- ba-ruhsatname:** izinli olarak
- başmuharrir:** başyazar
- bati:** yavaş
- batman:** miktarı yer yer değişen eski bir ağırlık ölçüsü
- heray-ı istişfa-i istihmam etmek:** şifa için hamama gitmek
- berk-i hatif:** görülmeyen şimşek
- her-vech-i muharrer:** yazıldığı gibi
- ber vech-i meşnih:** açıklandığı gibi
- ber-vech-i zir:** aşağıdaki gibi
- bevvaab:** kapıcı, çocukları evlerine getirip götüreren okul hademesi
- beyn:** ara, aralık
- beytülmal:** devlet hazinesi
- beyziyat:** yumurtalar
- bez-i imkan:** imkanları bol bol kullanma
- bezzaz:** manifaturacı
- bidayetinde:** başlangıcında
- Bidayet Mahkemesi:** bkz. Mahkeme-i Bidayet
- bilafaide:** yararsız
- bila-imaiat-ı sınaie:** sınai yolla yapılmayan
- bililtizam:** bilerek ve isteyerek
- bilmürur:** geçerek
- bi'n-nisbe:** nisbeten
- birun:** dışarı, dış, harici
- bittabi:** doğalolarak
- buut:** uzaklık
- buut-ı mesafe:** gidilen yolun uzaklığı
- bürkâniyyü'l-asl:** aslen volkan

C

cami: a. içinde namaz kılınan ibadet yeri - b. toplayan; içinde bulunduran

canib-i miri: devlet tarafından

cebel-i azim: yüce dağ

cedavil-i mahsusa: özel kanallar

cehri: kökboyasıgillerden, güzel kırmızı renk veren bir kök (Rhamnus infectorius)

celep: kasaplara hayvan satan büyük tüccar

cenuben: güneyden

cenub-i garbi: güneybatı

cenup: güney

ceraim-i adliye: adli suçlar

cesim: büyük

cevami: camiler

ceyadet: iyilik

ceyyid: taze, hoş, iyi, saf

ceza-yı nakdi: para cezası

cibâl : dağlar

cidar-ı muhit: çevreleyen duvar

cihat-ı muhtelif: çeşitli yönler

cihet-i garbi: batı tarafı

cilasaz-ı ebsâr-ı kulub u uyundur: kalplerin ve gözlerin görüşünü aydınlatır

cisr: köprü

ciyadet: iyilik, güzellik, tazelik

ciyadet-i havasını müstelzimidir: havasını sağlığa elverişli hâle getirir

cizye-güzar: Müslüman olmayan fakat İslam tabiyetinde bulunarak cizye, vergi ödeyen

cülud: hayvan derisi

cülus-ı hümayun-ı hazret-i padişahi: padişah hazretlerinin tahta çıkması

cürüm: suç

D

daiiren mâdâr ihata etmek: çepeçevre kuşatmak

dakik: un

damen: etek

darphane: para basılan yer

darü'l-ulum: bilimler evi

deavi: davalar

debağat :dericilik

debbâğhane: hayvan derilerinin terbiye olunduğu yer

def-i mahzur: sakineayı giderme

defn-i hak-i gufran: bağışlanma toprağında gömülü

defter-i hakani: tapu ve kadastro dairesi

dehalet: girme, dahil olma

derbent: boğaz, dar geçit

dere: toplama

derece-i hararet-i vasati-i asgari: en az sıcaklık derecesinin ortalaması

derece-i hararet-i vasati-i azami: en çok sıcaklık derecesinin ortalaması

derkar: bilinen, belli

derun: iç

devair: daireler

devriye mevalisi: ilmiye sınıfı rütbelerinden birinin sahibi

didan: ufak sulacınlar

didan-ı ema: bağırsak kurtları

dil-nişin: latif, pek hoş giden

dil-rüba: gönül çeken

duhan: tütün

Düyun-ı Umumiye: Osmanlı İmparatorluğu'nun yabancı devletlerden aldığı borçlara karşılık gösterdiği gelirleri toplamaya mahsus yabancı memurların

iaderesi altında bulunan müessese.

E

eazım: ulular

ebniye: binalar

ebniye-i miriye: resmi binalar

ebu'l- feth ve'l-megazi: fetih ve gazası çok olan zat

edvar: devirler

efazıl-ı mütebahirin: bilgileri deniz kadar olanların faziletlieleri

ehemmiyet-i mahsuse: özel önem

eizze-i kiram: soylu azizler

ekalim: iklimler

El kabru darun kullu nas dahelehu: Bütün insanların gireceği ev kabir

Ve'l mevtu ka'sun kullu nas şarebehu: Ve bütün insanların içeceği kase ölümdür

el-hâletü hazihi: şimdi, bugün, şimdiki zamanda

elviye: livalar, sancaklar

elyak: en layık ve uygun olan

elyevm: bugün

emakin-i mevcude: mevcut yerler

emirü'l-ümera: Beylerbeyi

emlah-ı kibritiye-i hadid: demir sulfat tuzları

emlah-ı madeniye: madeni tuzlar

emraz-ı iltihabiye-i hadde: şiddetli ve iltihaplı hastalıklar

emraz-ı mideviye: mide hastalıkları

emraz-ı muhtelif: çeşitli hastalıklar

emraz-ı resyeviye-i mafsaliye ve adeliye: eklem ve kas romatizması

emraz-ı sadriye: göğüs hastalıkları

emraz-ı zühreviye: zührevi hastalıklar

emr-i idare: yönetim işi

enhar: nehirler

ensal: nesiller

envar: aydınlıklar, ışıklar, parlaklıklar

envar-ı İslamiyet: İslamiyet'in nurları

enva-yı masnuat: sanatla yapılmış çeşitli şeyler

erkân-ı liva: Sancağın önde gelen yöneticileri

erkâm: rakamlar

esami: isimler

esami-i turuk: yolların adları

esb: at

esbab-ı mesrude: söylenen sebepler

esbak: eski, geçmiş

eshab-ı meratib: rütbe sahipleri

esliha: silahlar

esmar-ı fevakih: meyveler, yemişler

eşkâl: şekiller

etfal: çocuklar, küçükler

evc: doruk

evkaf: vakıflar: cami, medrese, imaret gibi hayratın idaresine ayrılan arazi, bina ve saire

evvel: birinci

eytam: yetimler

eyyam-ı sayf: yaz günleri

F

faik: üstün

fatih-i ebediyyü'l-iştihar: şöhreti ebedi ülkeler alan

fazıl-ı şehir: ünlü erdemli

feres: at

ferik: eskiden tümgeneral ve korgeneral rütbelerine denk gelen bir rütbe;

birinci ferik: korgeneral; ikinci ferik: tümgeneral

ferş: döşeme, yayma, serme

fetha: delik

fevaki: meyve

fevka'l-had: pek çok

fevka'l-gaye: istenenin üstünde

fıkdan: yokluk, kıtlık

filahat: çiftçilik, ekincilik

fütüvetli: (eskiden) askerlikte mülazım (teğmenler) ile kol ağası ve yüzbaşılara, sivil bürokraside ise rabia ve hamise rütbeleri taşıyan kişilere verilen unvan

G

garp: batı

garben: batıdan

ganem: koyun

ganemiye: koyun cinsinden hayvanlar

gaye: son

gayri mezru: ziraat yapılmayan arazi

gayri müstevi: engebeli

gebre: atları tımar etmek için kullanılan kıldan eldiven

gön: tabaklanmış deri

guzat: gaziler

güherçile: barut imaline yarayan külçe halinde bir maden

H

hacegan: a. hocalar; b. (eskiden) yüzbaşı rütbesinin karşılığı olan bir sivil rütbe

hadid: demir

hadidi: demirle ilgili

- haffaf:** kavaf, ayakkabı vs. yapan ve satan
- hafid:** torun
- hafriyat:** kazı
- hak:** toprak
- hal-i iptida:** ilkel durum
- hali:** boş
- hamız-ı karbon:** asit karbonik
- hamız-ı klor-i ma:** asit kloridik
- haneha:** haneler, evler
- hararet-i vasatiye-i seneviye:** yıllık ortalama sıcaklık
- harik-i kebir:** büyük yangın
- hârr:** hararet, sıcaklık
- hasr-ı cenab-ı hilafet-penahi:** padişah hazretlerinin özel çabası
- hassa:** hükümdara ait
- hatime çekmek:** sona erdirmek
- hayvanat-ı bakariye:** sığır cinsinden olan hayvanlar
- hayvanat-ı feresiye:** at cinsinden olan hayvanlar
- hayvanat-ı ganemiye:** koyun cinsinden hayvanlar
- hendese:** geometri
- heyet-i umumiye:** umumi heyet, genel kurul, bütünü
- hınta:** buğday
- hidemat:** hizmetler, görevler
- Hilal-i Ahmer:** Kızılây
- Himaye-i Etfal Cemiyeti:** Çocuk Esirgeme Kurumu
- hin-i tab:** basım zamanı
- hulefa:** (eskiden) resmi dairelerde kalem amirine bağlı olan memurlar
- humma-yı mütekattia:** sıtma
- huruç:** çıkma
- hübüb-ı ribah kaide-i külliye-i mevasime tabidir:** rüzgarların esişi tama-

men mevsimlere uyar

hükümdaran-ı sabıka-i Rum: Anadolu'nun eski hükümdarları

hümayun: padişahla ilgili, padişaha ait

hüsn-i hat: güzel yazı

I

Istabl-ı Amire (Payesi): *Saniye* ile *salise* arasında sivillere verilen rütbenin adı

ıtlak: isim verilme, adlandırılma

ıttırad: düzenlilik, muntazamlık

İ

ianat-ı ahali: halkın yardım paraları

iane: yardım parası

ibraz-ı mesere-i terakki:

icazet: diploma

icmal: toplam

icra: akma, akış

idad: sayı

idadi: rüştiye denilen ortaokuldan sonra yüksek okullara hazırlayan okul, lise

idrak: yetişme, olgunlaşma

ifham: anlatma, bildirme

ifrağ: şekillendirme

ifrazat-ı teberrüziye: çıkan salgılar (kan, cerehat, irin gibi)

ihraz: alma, kazanma, elde etme

ihtiyac-ı mahalli: yerel gereksinme

ihtiyat zabitleri: yedek subaylar

ihya-kerde: meydana getirilmiş, yaptırılmış

ikdam: sebat ve kararlılıkla çalışma

- ilel-i arıza erbabı:** hasta olanlar
iltisak: birleşme, kavuşma
imrar etmek: geçirmek, geçirilmek
imtidad etmek: uzanmak
inas: kızlar, kadınlar
inhimak: şiddetli bağlılık, tutku
inidâm: yok olma
inkişaf: gelişme
inkıta: kesilme
insıbab: dökülme, başka suya karışma
inşıab: bölünme
intibaat: edinilen intibalar, izlenimler
intifa: yararlanma
iptidai: ilkokul
irae: gösterme
irsal: gönderme, gönderilme
irtibat: ilişki, bağlantı
irtifa: yükseklik, yükselti
irva: sulama
iska: suya kandırma
ism-i kadim: eski ad
isticar: kiralama
isticlab-ı hava-i nesime: rüzgarın havayı çekmesi
istidial: sonuç çıkarma
istihlak: tüketim
istihmarn-ı azimet: hamama gitme
istihsal: üretim
istihsalat-ı ziraiye: tarımsal üretim
istilakit: sarkıt

istimare: değerlendirme

istintak: sorgu

iştira: satın alınma, alınma

itidal: orta oluş, yumuşaklık

itikâl: aşındırma

ittisal: bitişme, yakınlık

J

jurnal emini: rapor yazan görevli

K

kâbil-i istifade: yararlanılabilir

kâbil-i mürur ü ubur: gelip geçilebilir

kâbil-i seyrüsefer: ulaşımaya olanaklı

kâbil-i şürb: içilebilen

kâbil-i zer arazi: ekilebilir arazi

kaddese Allahu esrarehum: Allah sırlarını kutsasın

kadim: eski

kadimen: eskiden

kâffe: hep, bütün

kaimen: ayakta olarak

kâin: mevcut olan, bulunan

kalilü'l-miktar: miktarı az, az miktarda

kâmilen: tamamen

kânunısanı: ocak ayı

Kapıcıbaşı: Osmanlı Devleti'nde özellikle 18. yüzyıldan sonra taşradaki görevlilere verilen bir rütbe

kâr-ı atik: eski tarz

karib: yakın

karye: köy

- katib-i sani:** ikinci kâtip
- kaviyyen:** kuvvetle
- kereste:** hammadde, işlenmemiş malzeme
- kesb-i irtifa:** yükseklik kazanma
- kesb-i iştihar:** şöhret kazanma
- kesb-i suhulet ve tevessü:** kolaylık ve genişlik kazanma
- kesir:** çok
- ketencik:** turpgillerden bir yağ bitkisi
- keyl:** kile, tahıl ölçüsü
- kibar-ı evliyaullah:** Allah'ın evliyalannın uluları
- kibritiyet-i sud:** sulfat dö sut
- kibritiyet-i magnezi:** sülfat dö magnezi (sulfate de magnesie)
- kilsî:** kireç taşı yapısında olan
- kısm-ı azam:** büyük kısım
- kısm-ı cüzi:** küçük kısım
- kısm-ı külli:** büyük kısım
- kitre:** geven adlı bir bitkiden çıkarılan bir çeşit zambak
- kıyye:** okka, 1,283 gram
- kolağası:** eskiden orduda yüzbaşı ile binbaşılık arasındaki rütbenin adı
- kolcu:** gümrük, orman ve tütün rejisi gibi gelir temin eden müesseselerde muhafaza memuru yerine kullanılan bir deyim
- kuddise esrarehum:** sırları kutsansın
- kudret-i mihaniki:** mekanik kuvvet
- kulub-ı ahali:** halkın kalpleri
- kura:** köyler
- kura-yı mütecavire:** komşu köyler
- kurub:** yakın
- kurun-ı evvel:** ilkçağ
- kurun-ı ula:** ilkçağ

kutbü'l-arifin: ariflerin en ileri geleni
kuvve-i inbatiye: su kaynağı, bitki yetiştirme gücü
kuvve-i tahrikiye: çevirici güç
küttab: kâtipler
kütüb-i mütenevvia: çeşitli kitaplar

L

liva: sancak, XIX. yüzyılda Osmanlı yönetim sisteminde vilayetten sonra gelen birim
leyli: yatılı (okul ya da öğrenci)

M

maa- : “ile”, “ile beraber” anlamında Arapça önek
maabid-i mukaddese-i atike: eski mukaddes mabetler
maabir: geçit, derbent
maadin: madenler
maa-imalat-ı sınaie: sınaî yapım yoluyla
maali-rehin: derin fikirlerin sahibi, garantisi
maa-mülhakat: bir merkeze bağlı olan yerlerle birlikte
madud: sayılma, kabul edilme
mahallat: mahalleler
mahdut: sınırlandırılmış
Mahkeme-i Bidayet: eskiden Asliye mahkemelerine verilen ad
mahkûk: sert bir şey üzerine kazanmış
mahlut: karışık
mahrec: çıkış noktası
mahrec mevalisi: mevleviyet payelerinden birisi, (azledilmiş kadı)
mahrukat: yakacak
maile: eğitim
mailen: eğilerek

- makarr:** hükümet merkezi
- mal kalemi:** maliye dairesi
- malumat-ı ehl-i tahkik:** aşatırmacıların bilgileri
- mansıb:** devlet hizmeti, memuriyet, görev
- maraz-ı beledi :** beldedeki hastalıklar
- maruf:** tanınan
- masarif:** masraflar, giderler
- masnu:** sanatla yapılmış
- masnuat:** sanatla yapılmış şeyler
- ma-yı cari:** akarsu
- ma-yı leziz:** lezzetli su
- mazbut:** yazılmış, kaydedilmiş
- maznun:** sanılan
- mebni:** bina olunmuş, kurulmuş
- mebzul:** bol
- mebzulen:** bolca
- mecalis:** meclisler
- mecari-i tabiiye:** doğal su yatakları
- Mecidi (nişanı):** Sultan Abdülmecit zamanında ihdas edilmiş nişan
- Meclis-i İdare-i Liva:** Sancak İdare Meclisi
- mecmu:** toplam
- medar-ı münferit:** tek vasıta, sebep
- medfen:** mezar
- medhal:** giriş
- mekâtib-i sübyaniye:** çocuk okulları
- melbüsat:** giyecekler
- melce:** sığınacak yer
- Memalik-i Mahrusa-yı Şahane:** Osmanlı Ülkesi
- memerr:** geçilecek yer, yol, geçit

- memlaha:** tuzla, tuz çıkan yer
memul: umulan, beklenen
memurin-i liva: sancak memurları
menabi-i servet: servet kaynakları
menafi-i umumiye: genel çıkarlar, yararlar
menazır-i latife: latif manzaralar
menşûr-ı mütevazı'l- müstatilat: dikdörtgen prizma
merakıd: mezarlar, kabirler
merbut: bağlı
merkad-i şerif: kutsal mezarlar
mertub: rutubetli
merzagi: bataklığa ait, fena kokan su birikintisi olan yerlerle ilgili
mesacid-i şerife: kutsal mescitler
mesaha-i sathiye: yüz ölçümü
mesâlih-i câriye: cari işler
mesdüd: kapalı
messah: arazi ölçen
mestur : örtülü, gizli
meşahir: meşhurlar
meşayih: şeyhler
meşher: sergi
meşhud: gözle görülen, görülmüş
metanet: sağlamlık
metin: sağlam
mevadd: maddeler
mevadd-ı ufuniye: pis kokulu maddeler
mevaki-i mahsusa: özel yerler
mevali-i mahreç: bkz. mahreç mevalisi
mevaşi: davar (koyun, keçi) ve mal (öküz, inek) gibi hayvanlar

- mevki-i coğrafi:** coğrafi konum
- mevrud:** gelmiş, gelen
- mevrudat:** gelen şeyler
- mevzu-ı nazar-i züvvar:** ziyaretçilerin bakışlarına konu (olan)
- mevzun:** oranlı, uyumlu
- mezkûr:** adı geçen
- mezru:** ekili
- mezrûât:** ekinler
- milel-i muhtelif-i saire:** diğer çeşitli milletler (Müslüman olmayan Osmanlı uyurukları)
- miyah-ı madeniye:** maden suları
- miyah-ı madeniye-i baride:** soğuk maden suları
- muallimin:** öğretmenler
- muamelat-ı ticariye:** ticari işlemler
- muavenet-i içtimaiye:** sosyal yardım
- mubassır:** okullarda düzeni sağlayan kişi
- muhammin:** değer biçen, eksper
- muhassıl:** vergi tahsildan. Mutasarrıftan küçük, Kaymakam ve Müdür derecesinde bir memur
- muhat:** çevrilmiş, çevrili
- muhtelit:** karışık, karma
- muhzır:** Şeriye mahkemelerinde mübaşir hizmetini gören kişi
- Muin-i Fukara Cemiyeti:** Fakirlere Yardım Derneği
- mukaddemen:** eskiden, önceden
- mukataü'l-cereyan:** akışı kesilen
- mukavelat:** sözleşmeler
- mukayyit:** kayıt memuru
- muma-ileyh:** adı geçen
- munsabb:** (bir ırmağa) dökülen, karışan, kavuşan
- murabba:** kare (kilometre murabbı: kilometre kare)

- murahhasa:** Ermeni piskoposu
- musanna:** sanat eseri, usta elinden çıkmış, çok süslü
- musil:** ulaştırıcı
- mutasarrıf:** a. tasarruf eden; b. bir sancağın en büyük idare amiri
- mutasavver:** tasarlanmış, düşünülmüş
- mutedil:** ılımlı
- muvafık-ı fen:** fenne uygun, bilimsel
- muvakkit-hane:** zamanın tayinine yarayan saat gibi aletlerin bulunduğu yerler hakkında kullanılan bir deyim
- muvasalat:** varma, ulaşma
- muvaszaf:** görevli
- müy-tab:** kıl dokuma
- müy-tabiiye:** kıl dokumacılığı, kıldan eşya yapımı
- müberrat:** sevap için tesis olunmuş hayrat
- mübeyyin:** gösteren, bildiren
- mücavere:** komşuluk
- müceddeden:** yeniden
- mücellit:** ciltçi
- müdevim:** devam eden, sürekli bir yere giden
- müddeiumumi:** savcı
- müdekkik:** araştırmacı
- müderri:** medresede ders okutan hoca
- müessesatı içtimaiye:** sosyal kurumlar
- müferrih :** ferahlık veren
- mükeffen:** ketene sarılmış, sarıp sarmalanmış
- mülabese:** münasebet, yakınlık
- mülazım-ı sani:** teğmen
- mülazım-ı evvel:** üstteğmen
- mülga:** ilga edilmiş, kaldırılmış

- mülhak:** bağlı
- Mülteka:** İslam fıkhına ait ünlü eser
- mümasil:** benzer
- mümass:** temas eden, değen
- mümeyyiz:** resmi dairede yazıları düzelten kâtip
- mümeyyizan:** mümeyyizler, resmi dairede yazıları düzelten kâtipler
- mümtedd:** uzanan
- münakahat:** evlenmeler
- münderic:** yer almış, içinde
- münhatt:** aşağı inen, alçak; çukur
- münhedim:** yıkılmış
- münkasım:** kısım kısım bölünen, bölük bölük olan, bölünmüş
- münteha:** bir şeyin varabildiği en uzak yer
- müntehi olmak:** sona ermek
- mürebbi:** terbiye eden
- müretteb:** düzenlenmiş
- mürtefi:** yüksek
- müsakkafat:** vakfın binaları ve bunların kiralarından oluşan gelirleri
- müsellem:** teslim ve kabul edilmiş
- müselsel:** ardı ardına, zincirleme
- müsemma:** adlandırılmış
- müsevvid:** müsvette, taslak yapan
- müskirat:** içki
- müstahsal:** üretilmiş, ürün
- müstaid:** uygun, kabiliyetli
- müstetid:** faydalanan
- müşarünileyh:** adı geçen, anılan
- müteaddit:** çok, birçok
- müteferrik:** ayrı ayrı, dağınık

müttefikünaleyh: üzerinde birleşilmiş

mütehallik: son derece istekli

mütekaidin-i askeriye: asker emeklileri

mütekessif: yoğun

mütemayız: *saniye* rütbesinin birinci sınıfı; askerlikte miralay (albay) karşılığı

mütenevvi: çeşitli

müterakki: gelişmiş

müteressib: dibe çöken

mütereşşih: sızan

mürevari-i türab: toprakta gömülü, saklı, gizli

mütevahir: halk arasında söylenen

N

nadirü'l-emsal: benzeri çok az

nafı: yararlı

nafia: bayındırlık işleri

nail: ele geçen

naip: kadı vekili

naşi: ötürü

natık: bildiren, söyleyen

nazar-rüba: göz çeken

nebean: pınar suyunun yerden kaynaması

nefs-i kasaba: kasabanın içi

nehari: (okul ya da öğrenci)

nesc: dokuma, örme

neşet: yetişme, hasıl olma

netayic: neticeler, sonuçlar

nevahi: nahiyeler

nevahi-i mülhaka: bağlı nahiyeler

nevvab: vekillik eden

nisbet-i madeniye: maden oranı

nısf-ı kutr: yarıçap

nokta-i inşiaab: bölünme noktası

nuhasiye: bakırla ilgili

numune-nüma-yı tefevvuk: üstünlüğü örnekle gösterme

numune-i terakkiyat: gelişmelere örnek

O

ol: o

P

pehn: genişlik, enlilik

pişgah: ön

pişva: reis, başkan

piyadegan: yayalar

pür-nur: nurlu, nurla dolu

R

radiyallahü anh: Allah ondan razı olsun

rağbet-i umumiye: genel istek

rakid: durgun

rasanet: sağlamlık, dayanıklılık

rasin: sağlam, dayanıklı

refık-i salis: üçüncü yardımcı

refık-i sani: ikinci yardımcı

Reji: eskiden tütün tekeli idaresi için kullanılan terim

remil: kum

res: baş; koyun keçi gibi canlı hayvan

reyyan: suya kanmış

rifatlü: (eskiden) askerlikte binbaşılarda, sivil bürokraside üçüncü rütbe sahiplerinin unvanı

rika: eski yazının bir türü

ruz-ı firuz: mutlu, uğurlu gün

rüsüm: vergiler, gümrük vergileri

rüsümât: gümrük vergilerini toplayan daire, gümrük idaresi ya da vergi dairesi

Rüsüm-ı Sitte: Devlet borcu karşılığı olarak Düyun-ı Umumiye İdaresi'ne verilen altı çeşit devlet geliri

rüşdiye: ortaokul

rüüs: a. başlar; b. ilmiye, sarıklı ulema derecelerinden biri

rüyet etmek: görmek, bakmak

S

sagır: küçük

saha-pıra-yı husul: varlık meydanını süsleyen

saha-pıra-yı terakki: gelişme meydanını süsleyen

said: yükselen

sakf: çatı

saky: sulama

saky-ı mezruat: ekin sulama

sal: yıl

salis: üçüncü

salise: binbaşılık derecesinde mülki bir rütbe

sandık emini: veznedar

sani: ikinci

san i-i karboniyyet-i sud: karbon dö sut (carbonique de soude)

saniye: yarbaylık derecesinde mülki bir rütbe

saraç: eyer ve başka at takımları yapan, meşin üzerine işleme yapan zanaatçı

sath-ı bahir: deniz seviyesi

sath-ı mail: eğik yüzey

sath-ı müstevi: düz yüzey

say: emek

sayd etmek: avlamak

saye-i ümran-vaye-i cenab-ı cihanbani: padişah hazretlerinin refahlı koruyuculuğu

saye-i saadet-sermaye-i cenab-ı hilafetpenahi: padişah (halife) hazretlerinin saadetli koruyuculuğu

sehl: kolay

senedat: senetler

sene-i atiye: gelecek yıl

sene-i hicriye-i kameriye: hicri yıl

sene-i maliye: Rumi yıl

senevi: yıllık

ser: baş, başkan

serair-şinasan: sırları bilenler

serzede-i zuhur olmak: başgöstermek, ortaya çıkmak

seyf-i celadet-i Osmaniye: Osmanlı'nın kahramanlık kılıcı

seyyib: dul kadın

sıklet-i izafiye: yoğunluk, cisimlerin bir santimetre küpünün ağırlığı

sinin-i sabıka: geçmiş yıllar

suhulet: kolaylık

suhür-ı rüsübiye: tortusal kaya

suküt: düşme

suubet: zorluk, güçlük

sülüs: eski yazının bir türü

süvariyan: atlılar

Ş

şahadetname: diploma

şahika-i cebel: dağın doruğu, zirvesi

şair: arpa

şakird: stajyer

şakirdan: öğrenciler

şakuli: dikey

şarih: bir esere açıklama yazan

şark: doğu

şarken: doğudan

şayan-ı temaşa: seyredilmeye değer

şayan-ı tezkâr: söylenmeye değer

şayan-ı zikr: anılmaya değer

şecirat: kısa bodur ağaçlar

şedide; şedid: sert, katı

şeyhü'l-ekmel: en eksiksiz, kusursuz şeyh

şimalen: kuzeyden

şimal-i şarki: kuzeydoğu

şinik: tahıl için kullanılan bir ölçek

şuabât: şubeler, kısımlar, kollar

şurubat: içecekler

şürbe salih: içilmeye uygun

şürefa-yı hüsnîyye: Peygamber soyunun hayırlı evlatları

şüreka: şerikler, ortaklar

T

tab etmek: basmak

tabiat-ı türabiye: toprağın yapısı

tadad: sayım

- tahakkuk:** gerçekleşme
- taharri:** araştırma
- tahassül:** hasıl olma, oluşma
- tahassüngah:** savunma yeri
- tahavvül:** değişme, dönüşme
- tahrir-i cedid-i mezkûr:** anılan yeni yazım
- tahrir mucibince:** kayıda göre
- tahrirat:** resmi dairelerce yazılan mektuplar
- tahrir-i atik:** eski kayıt
- tahrir-i cedid:** yeni kayıt
- tahsildaran:** tahsildarlar
- taht-ı aman:** Müslüman devletlerin himayesine girme
- taht-ı intizama almak:** düzenlemek
- tahvil:** değiştirme, dönüştürme
- talak:** boşanma
- tamiren:** onarım yoluyla
- tanzifat:** belediyece yaptırılan temizlik işleri
- taraf-ı eşref-i cenab-ı cihan-baniden:** Padişah hazretlerinin şerefli taraflarından
- tarik-i azimet:** gidiş yolu
- tathir:** temizleme
- tathirat-ı lazime:** gerekli temizlik
- tavaif-i müluk:** İslam aleminde teşekkül eden küçük devletler
- tavk:** gerdanlık, zincir
- tebeddülât:** değişiklikler
- tecdid:** yenileme
- tederrüs:** ders alma, okuma
- tedvir:** döndürme, çevirme
- teessüs:** kurulma

- tekaya:** tekkeler
telefat-ı zaide: gereksiz kayıplar
telyin: yumuşatma
temadi: sürüp gitme
temettü vergisi: bir tür gelir vergisi
tenvir: aydınlatma
terbi: dört köşelendirme, kare haline getirme
terekkubat-ı tabiiye: doğal bileşim
terekküp: karışıp birleşme, meydana gelme
termin: onarım, geçici onarım
teslim-gerde-i hass u âmm: seçkinlerin ve halkın bilip kabul ettiği
teslim-gerde-i ümem: halkın bilip kabul ettiği
tesmiye: adlandırma
tesviye: düzeltme, giderme
tesviye-i türabiye: toprağın düzlenmesi
teşkilat-ı arziye: yer şekilleri
tetebbu: araştırma
tetkike şayan: araştırılmaya değer
tevcihat: rütbe verme; verilmiş rütbeler
teveccüh: yönelme
tevellüdat: doğumlar
tevlid: doğurma, meydana çıkarma
tevsim: adlandırma
teyid: destekleme
tezelzülât: sarsılmalar, sallanmalar
tezyid: artırma
tezyin: süsleme
Tophane-i Amire: eskiden top yapılan yere verilen ad
tul: uzunluk

tulani: uzunluğuna
tul-i şarki: doğu boylamı
turuk: yollar
türabiye: topraktan

U

ufki: yatay
ulâ sanisi: (eskiden) sivil bürokraside “mütemayız”den büyük, “ula evveli”nden küçük bir rütbe
ulema-yı mütehayyizan: seçkin alimler
umdetü'l-vasilin: Hakk'a erenlerin güvendiği
umk: derinlik, kalınlık
umur: işler

Ü

ümera: beyler, emirler
ümera-yı mütegalibe: zorba beyler

V

varidat: gelirler
vâsi: geniş
veche: yüz
vüsat: genişlik
vüzera: vezirler

Z

zahair: zahireler
zaman-ı saadet-iktiran-ı cenab-ı cihanbani: padişah hazretlerinin uğurlu zamanı
zebh: boğazlama, kesme
zebihyat: hayvan kesimleri

zegrek: keten tohumu

zer edilen: ekilen

zeriyyat: ekim işleri

zevala: zaviyeler; küçük tekkeler

zıll-ı zalil-i adile-i Osmaniye: Osmanlı adaletinin koyu gölgesi

zir: alt

zir-i rayet-i Osmaniye: Osmanlı bayrağının altı

ziyaretgah-ı enam: halkın ziyaret yeri

ziynet-bahş-ı pazar-ı nefaset: nefislik pazarını süsleyen

zükûr: erkek